

ВОДНЫЕ

И ТИ

СООБЩЕНИЯ

ТОМЪ IV

СБОРНИКЪ

АДМИНИСТРАТИВНЫХЪ ПОСТАНОВЛЕНІЙ

ЦАРСТВА ПОЛЬСКАГО.

ВѢДОМСТВО ПУТЕЙ СООБЩЕНІЯ.

ТОМЪ IV.

ВОДЯНЫЕ ПУТИ СООБЩЕНІЯ.

ZBIÓR

PRZEPISÓW ADMINISTRACYJNYCH

KRÓLESTWA POLSKIEGO.

WYDZIAŁ KOMMUNIKACYJ LĄDOWYCH I WODNYCH.

TOM IV.

KOMMUNIKACYE WODNE.

1866.

D84/84

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA
im. Jerzego Giedroycia w Białymstoku

FJW0292081

Печатано по ВИСОЧАЙШЕМУ повелѣнію.

Ke

86410

196081

Варшава. Въ Типографіи С. Оргельбранда.

Drukowano z rozkazu NAJWYŻSZEGO.

Warszawa. W drukarni S. Orgelbranda.

ОБЪЯСНЕНИЕ.

Въ настоящемъ IV-мъ томѣ помѣщена третья часть Сборника постановлений о водяныхъ путяхъ сообщения, подразделенная на шесть слѣдующихъ отдѣловъ:

- Отдѣлъ I, о судоходныхъ рѣкахъ вообще;
- Отдѣлъ II, объ учрежденіяхъ и мѣрахъ, касающихся каждой рѣки порознь;
- Отдѣлъ III, о гидротехническихъ работахъ;
- Отдѣлъ IV, объ Августовскомъ каналѣ;
- Отдѣлъ V, о набережныхъ и о пристанномъ сборѣ;
- Отдѣлъ VI, правила о благоустройствѣ и полицейскія.

Сборникъ этотъ, подъ главнымъ руководствомъ Вице-Предсѣдателя Государственнаго Совѣта Царства Польскаго, Дѣйствительнаго Тайнаго Совѣтника Сенатора Фундуклея, составленъ частью б. Статс-Референдаріемъ, а нынѣ Помощникомъ Управляющаго дѣлами Совѣта Управленія Царства, Рогозинскимъ, и частью Статс-Референдаріемъ, Собоцкимъ, изъ матеріаловъ, доставленныхъ изъ Управленія Путей Сообщенія Делегатами онаго: Инспекторомъ и Членомъ упомянутого Управленія, Кольбергомъ, и Начальникомъ Канцеляріи того же Управленія, Беневени.

~~БИБЛИОТЕКА~~
~~ПРОЕКТА КНИЖНИКА~~
~~ПРАВЛЕНИЯ.~~
по списку № 349

OBJAŚNIENIE.

Niniejszy tom IV-y zawiera część trzecią przepisów o komunikacjach wodnych, składającą się z 6-iu następujących działów:

- Dział I, o rzekach i spławach w ogólności;
- „ II, urządzenia i środki odnoszące się do pojedynczych rzek;
- „ III, o robotach hydrotechnicznych;
- „ IV, o kanale Augustowskim;
- „ V, o nadbrzeżach i opłatach lądowych;
- „ VI, przepisy porządkowe i policyjne.

Zbiór niniejszy, pod zwierzchnim kierunkiem Rzeczywistego Radcy Tajnego, Senatora Fundukleja, Vice-Prezesa Rady Stanu Królestwa, ułożony został, częścią przez b. Referendarza Stanu, obecnie Pomocnika Zarządzającego interesami Rady Administracyjnej Królestwa Rogozińskiego, a częścią przez Referendarza Stanu Sobockiego, z materyałów, dostarczonych ze strony Zarządu Komunikacyj Lądowych i Wodnych w Królestwie, przez delegowanych od tej Władzy: Inspektora i Członka tegoż Zarządu Kolberga i Naczelnika Kancellaryi rzeczzonego Zarządu Beneveni'ego.

ОГЛАВЛЕНИЕ ПРЕДМЕТОВЪ,

ЗАКЛЮЧАЮЩИХСЯ ВЪ НАСТОЯЩЕМЪ ТОМЪ.

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
	ЧАСТЬ ТРЕТЯЯ.			
	ВОДЯНЫЕ ПУТИ СООБЩЕНІЯ.			
	ОТДѢЛЪ I.			
	О СУДОХОДНЫХЪ РѢКАХЪ ВООБЩЕ.			
	ГЛАВА I.			
	ОЗНАЧЕНІЕ СУДОХОДНЫХЪ РѢКЪ И ПРАВЪ ОТНОСИТЕЛЬНО ОНЫХЪ ПРАВИТЕЛЬСТВА И ЧАСТНЫХЪ ЛИЦЪ.			
	Объясненіе			4
1	Выписка изъ Гражданскаго Уложенія статей, опредѣляющихъ права Правительства и частныхъ лицъ относительно судоходныхъ рѣкъ.			10

SPIS PRZEDMIOTÓW,

W TOMIE NINIEJSZYM ZNAJDUJĄCYCH SIĘ.

Numer porządkowy.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającej rozporządzenie.	Stronica.
	CZĘŚĆ TRZECIA.			
	KOMUNIKACYE WODNE.			
	DZIAŁ I.			
	O RZEKACH I SPŁAWACH W OGÓLNOŚCI.			
	TYTUŁ I.			
	RZeki SPŁAWNE, TUDŻIEŻ OKREŚLENIE PRAW RZĄDU I OSÓB PRYWATNYCH CO DO TYCHŻE RZEK.			
	Objaśnienie			5
1	Wyciąg z Kodexu cywilnego artykułów, określających prawa Rządu i osób prywatnych, co do rzek spławnych . . .			11

Номеръ по по- ряду.	СО Д Е Р Ж А Н І Е.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой последовало распоряженіе.	Страницы.
2	Распоряженіе, предварающее о томъ, что не дозволяется предпринимать и возводить никакихъ водяныхъ устройствъ на судоходныхъ рѣкахъ, безъ вѣдома Прави- тельства и утвержденія о- нымъ проекта сихъ устройствъ.	5 (17) Юля 1845 г., № 5,266.	Управленіе Пу- тей Сообщенія въ Царствѣ.	16
3	Распоряженіе, объясняющее, что состоящія у судоход- ныхъ рѣкъ лачты, если на оныхъ могутъ помѣщаться или оставаться на зимнее время суда, слѣдуетъ счи- тать заливами или стоян- ками.	6 (18) Апрѣля 1848 г., № 1,594.	Правленіе XIII Округа Путей Сообщенія.	18
4	Постановленіе, указывающее предметы, кои могутъ быть обращены, въ порядкѣ обя- зательнаго отчужденія, на надобности судоходныхъ каналовъ и рѣкъ, или для упроченія ихъ береговъ.	6 (18) Юня 1852 г.	Совѣтъ Управ- ленія Царства.	20

Numer porządkowy.	T R E Ś Ć.	Data i Numer.	Wymienienie Wła- dzy wydającej roz- porządzenie.	Stronica.
2	Rozporządzenie ostrzegające, iż nie wolno żadnych budowli wodnych na rzekach spła- wnych, bez wiedzy i zatwier- dzenia przez Rząd projektu, przedsiębrać i wykonywać.	5 (17) Lipca 1845 r. Nr. 5,266.	Zarząd Kommu- nikacyj Lądo- wych i Wo- dnych w Króle- stwie.	17
3	Rozporządzenie objaśniające, że przy rzekach spławnych łą- chy, o ile są zdolne do po- mieszczenia lub zimowania statków, winny być uważane za zatoki, czyli stanowiska.	6 (18) Kwietnia 1848 r. Nr. 1,594.	Zarząd XIII-go Okregu Kommu- nikacyj Lądo- wych i Wo- dnych.	19
4	Postanowienie wskazujące, co może być zajęte sposobem przymusowego wywłaszczenia na użytek kanałów i rzek spławnych, lub utrwalenie ich brzegów.	6 (18) Czerwca 1852 r.	Rada Admini- stracyjna Kró- lestwa.	21

Номеръ по по- рядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой последовало распоряженіе.	Страницы.
ГЛАВА II.				
ОБЩІЯ УЧРЕЖДЕНІЯ И МѢРЫ ДЛЯ ОБЕСПЕЧЕНІЯ СУДОХОДСТВА.				
а) Устраненіе мельницъ и запрудъ.				
1	Постановленіе о недозволеніи устраивать плувучія мельницы на рѣкахъ судоходныхъ, безъ разрѣшенія Правительства.	30 Мая 1818 г.	Намѣстникъ въ Царствѣ.	26
2	Распоряженіе объ устраненіи плувучихъ мельницъ, признанныхъ вредными.	19 (31) Октября 1835 г., № 9828/30635.	Правительственная Комисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.	32
3	Распоряженіе, предварающее о томъ, что безъ утвержденныхъ плановъ, не возможно устраивать на рѣкахъ: мельницъ, запрудъ, плотинъ и предпринимать тому подобныхъ вредныхъ для судоходства работъ.	12 (24) Октября 1840 г., № 299.	Главнѣеуправляющій Путями Сообщенія въ Царствѣ.	34
4	Распоряженіе о стремленіи къ устраненію изъ судоходныхъ рѣкъ плувучихъ мельницъ.	4 (16) Августа 1852 г., № 3,565.	Правленіе XIII Округа Путей Сообщенія.	38

Numer porządkowy.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającej rozporządzenie.	Stronica.
T Y T U Ł II.				
URZĄDZENIA I ŚRODKI OGÓLNE DLA ZAPEWNIENIA SPŁAWU.				
a) Zniesienie młynów i jazów.				
1	Postanowienie o niedopuszczeniu stawiania młynów pływaków na rzekach spławnych, bez upoważnienia Rządu.	30 Maja 1818 r.	Namiestnik Królewski.	27
2	Rozporządzenie o usunięciu młynów pływaków, uznanych za szkodliwe.	19 (31) Października 1835 r. Nr. 9828/30635.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego.	33
3	Rozporządzenie ostrzegające, że bez zawierdzonych planów, nie wolno budować na rzekach młynów, jazów, sypać grobli, i t. p. przedsiębrać robót szkodliwych spławom.	12 (24) Października 1840 r. Nr. 299.	Zarządzający Naczelnie Komunikacyami Ładowemi i Wodnemi w Królestwie.	35
4	Rozporządzenie o dążeniu do zniesienia na rzekach spławnych młynów pływaków.	4 (16) Sierpnia 1852 r. Nr. 3,565.	Zarząd XIII-go Okręgu Komunikacyj Ładowych i Wodnych.	39

Номеръ по плану.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой последовало распоряженіе.	Страницы.
5	Распоряженіе о производствѣ Инженерными чинами въ Маѣ и Августѣ мѣсяцахъ, ревизіи состоящихъ на судходныхъ рѣкахъ пловучихъ мельницъ.	31 Декабря (12 Января) 185 ² / ₃ г., № 8,055.	Правленіе XIII Округа Путей Сообщенія.	40
6	Распоряженіе о перемѣнахъ стоянки пловучей мельницы въ руслѣ рѣки Вислы.	3 (15) Апрѣля 1853 г., № 1,798.	Правленіе XIII Округа Путей Сообщенія.	42
7	Распоряженіе о воспрещеніи владѣльцамъ пловучихъ на рѣкѣ Вислѣ мельницъ, вырубать кустарники, находящіеся на берегахъ этой рѣки.	24 Мая 1826 г., № 127/ ₆₁₈ .	Правительственная Комисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.	44
b) Устройство дорогъ для бечеванія.				
8	Распоряженіе объ опредѣленіи ширины набережной рѣки Вислы, для общественнаго употребленія и бечеванія судовъ.	23 Іюня 1824 г., № 432/ ₁₄₅₇ .	Правительственная Комисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.	46

№ по порядку.	T R E Ś Ć.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającej rozporządzenie.	Stronica.
5	Rozporządzenie o odbywaniu w miesiącach Maja i Sierpniu przez służbę inżynierską rewizyj młynów pływaków na rzekach spławnych.	31 Grudnia (12 Stycznia) 185 ² / ₃ r. Nr. 8,055.	Zarząd XIII-go Okręgu Komunikacyj Lądowych i Wodnych.	41
6	Rozporządzenie o zmianach lokacji młyna pływaka w korycie rzeki Wisły.	3 (15) Kwietnia 1853 r. Nr. 1,798.	Zarząd XIII-go Okręgu Komunikacyj Lądowych i Wodnych.	43
7	Rozporządzenie o wzbronieniu właścicielom młynów pływaków na rzece Wiśle, wycinania zarośli na brzegach tej rzeki.	24 Maja 1826 r. Nr. 127/ ₆₁₈ .	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policji.	45
8	Rozporządzenie o oznaczeniu szerokości pobrzeża rzeki Wisły, do użytku publicznego i holowania statków.	23 Czerwca 1824 r. Nr. 432/ ₁₄₅₇ .	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policji.	47

b) Urządzenie dróg do holowania.

Номеръ по по- рядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
9	Постановленіе объ очисткѣ береговъ судоходныхъ рѣкъ въ Царствѣ отъ преградъ для бечеванія судовъ.	26 Марта (7 Апрѣля) 1843 г.	Совѣтъ Управленія Царства.	48
10	Распоряженіе о недопущеніи, чтобы землевладѣльцы требовали отъ судовщиковъ платы за временное нагруженіе продуктовъ или причаливаніе судовъ къ берегамъ.	10 (22) Августа 1844 г., № 6,997.	Управление Путей Сообщенія въ Царствѣ.	56

ОТДѢЛЪ II.

УЧРЕЖДЕНІЯ И МѢРЫ, КАСАЮЩІЯСЯ КАЖДОЙ РЕКИ ПОРОЗНЬ.

ГЛАВА I.

УЧРЕЖДЕНІЯ И МѢРЫ ОТНОСИТЕЛЬНО СУДОХОДСТВА.

a) Рѣка Висла.

1	Постановленіе объ очисткѣ отъ заваловъ, препятствующихъ судоходству, русла рѣки Вислы, на протяженіи ея отъ г. Варшавы до г. Торна.	29 Декабря 1818 года.	Намѣстникъ въ Царствѣ.	60
---	---	-----------------------	------------------------	----

Numer porządkowy.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającej rozporządzenie.	Stronica.
9	Postanowienie o oczyszczeniu z zawał brzegów rzek spławnych w Królestwie, do holowania statków.	26 Marca (7 Kwietnia) 1843 r.	Rada Administracyjna.	49
10	Rozporządzenie o niedopuszczanie wymagania przez właścicieli ziemskich opłat od spławiających, za chwilowe lichtowanie produktów lub przystęp statków do brzegu.	10 (22) Sierpnia 1844 r. Nr. 6,997.	Zarząd Komunikacyj Lądowych i Wodnych w Królestwie.	57

DZIAŁ II.

URZĄDZENIA I ŚRODKI, ODNOSZĄCE SIĘ DO POJEDYŃCZYCH RZEK.

TYTUŁ I.

URZĄDZENIA I ŚRODKI CO DO SPŁAWU.

a) Rzeka Wisła.

1	Postanowienie o oczyszczeniu z przeszkód spławu koryta rzeki Wisły, od Warszawy do Torunia.	29 Grudnia 1818 r.	Namiestnik Królewski.	61
---	---	--------------------	-----------------------	----

Номеръ по по- рядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
2	Постановленіе о назначеніи 12,000 руб. сер. на расходы по составленію плановъ рѣки Вислы, для приведенія въ устройство ея русла.	13 (25) Мая 1858 г.	Совѣтъ Управ- ленія Царства.	66
3	Распоряженіе объ отдачѣ подъ надзоръ гминныхъ Войтовъ и Бургомистровъ городовъ, состоящихъ у рѣки Вислы верстовыхъ столбовъ.	11 (23) Марта 1859 г., № 677.	Правленіе XIII Округа Путей Сообщенія.	68
<i>b) Рѣка Варта.</i>				
4	Постановленіе о продолженіи производства работъ по очисткѣ и приведенію въ судоходное состояніе р. Варты.	2 Мая 1818 г.	Намѣстникъ въ Царствѣ.	70
<i>c) Рѣка Бугъ.</i>				
5	Постановленіе объ устраненіи препятствующихъ судоходству на рѣкѣ Бугѣ: плотинъ, мельницъ и перемычекъ.	2 Іюля 1816 г.	Намѣстникъ въ Царствѣ.	74

Numar porządkowy.	T R E Ś Ć.	Data i Numer.	Wymienienie Wła- dzy wydającej roz- porządzenie.	Stronica.
2	Decyzja, wyznaczająca fundusz rs. 12,000 na kosztą sporządzenia planów rzeki Wisły, dla uregulowania jej koryta.	13 (25) Maja 1858 r.	Rada Admini- stracyjna Kró- lestwa.	67
3	Rozporządzenie o oddawaniu pod dozór Wójtów gmin i Burmistrzów miast słupów werstowych przy rzece Wiśle.	11 (23) Marca 1859 r. Nr. 677.	Zarząd XIII-go Okręgu Kom- munikacyj Łą- dowych i Wo- dnych.	69
<i>b) Rzeką Warta.</i>				
4	Postanowienie o dalszém prowadzeniu robót dla oczyszczenia i przysposobienia do spławności rzeki Warty.	2 Maja 1818 r.	Namiestnik Królewski.	71
<i>c) Rzeką Bug.</i>				
5	Postanowienie o zniesieniu grobel, młynów, tam na rzece Bugu, spławowi szkodliwych.	2 Lipca 1816 r.	Namiestnik Królewski.	75

Номеръ по по- ряду.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
9	Постановленіе, съ объявленіемъ Высочайшаго повелѣнія, объ отмѣнѣ требующаго значительныхъ издержекъ предположенія о приведеніи въ судоходное состояніе рѣки Буга искусственными постройками и работами.	12 (24) Мая 1864 г.	Совѣтъ Управ- ленія Царства.	78
<i>d) Рѣка Пилица.</i>				
7	Постановленіе о приведеніи въ судоходное состояніе рѣки Пилицы.	12 Апрѣля 1817 г.	Намѣстникъ въ Царствѣ.	80
<i>e) Рѣка Вѣпръ.</i>				
8	Постановленіе объ устраненіи изъ рѣки Вѣпръ мельницъ, запрудъ и заваловъ и о производствѣ другихъ работъ, для приведенія оной въ судоходное состояніе.	3 Марта 1818 г.	Намѣстникъ въ Царствѣ.	84

Numer porządkowy.	T R E Ś Ć.	Data i Numer	Wymienienie Władzy wydającej rozporządzenia.	Stronica.
6	Decyzya, objawiająca wolę Najwyższą, o zaniechanie uszlachetnienia rzeki Bugu, za pomocą sztucznych pobudowań i robót, jako zbyt kosztownego.	12 (24) Maja 1864 r.	Rada Admini- stracyjna.	79
<i>d) Rzeka Pilica.</i>				
7	Postanowienie o przysposobie- nie do spławu rzeki Pilicy.	12 Kwie- tnia 1817 r.	Namiestnik Królewski.	81
<i>e) Rzeka Wieprz.</i>				
8	Postanowienie o uprzątnieniu młynów, jazów i zawałów z rzeki Wieprza i poczynienia innych robót, dla uczynienia onej spławną.	3 Marca 1818 r.	Namiestnik Królewski.	85

Номеръ по по- рядку.	СО Д Е Р Ж А Н І Е.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой последовало распоряженіе.	Страницы.
	<i>f) Рѣка Ниды.</i>			
9	Постановленіе объ устраненіи изъ р. Ниды мельницъ, запрудъ и заваловъ, и о производствѣ другихъ работъ, для приведенія ея въ судоходное состояніе.	21 Апрѣля 1817 г.	Намѣстникъ въ Царствѣ.	88
	<i>g) Рѣка Вкра.</i>			
10	Постановленіе о недопущеніи дѣлать препятствія владѣльцами заведеній на рѣкѣ Вкрѣ въ сплавліваніи лѣса.	26 Марта (7 Апрѣля) 1857 г., № 19,075.	Совѣтъ Управ- ленія Царства.	92
	<i>h) Рѣка Каменна.</i>			
11	Постановленіе о предпріятіи работъ для приведенія въ судоходное состояніе рѣки Каменны.	17 Іюня 1828 г.	Совѣтъ Управ- ленія Царства.	100

Num er porządkowy.	T R E Ś Ć.	Data i Numer.	Wymienienie Wła- dzy wydającej roz- porządzenie.	Stronica.
	<i>f) Rzeką Nida.</i>			
9	Postanowienie o uprzątnieniu młynów, jazów, i zawałów z rzeki Nidy i poczynienie innych robót, dla uczynienia onej splawną.	21 Kwie- tnia 1817 r.	Namiestnik Królewski.	89
	<i>g) Rzeką Wkra.</i>			
10	Decyzya, co do niedopuszczania czynienia przeszkód splawowi drzewa przez właścicieli zakładów na rzece Wkrze.	26 Marca (7 Kwie- tnia) 1857 r. N. 19,075.	Rada Admini- stracyjna.	93
	<i>h) Rzeką Kamienna.</i>			
11	Postanowienie o przedsięwzięciu robót do usplawnienia rzeki Kamienny.	17 Czer- wca 1828 r.	Rada Admini- stracyjna.	101

Номеръ по плану.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой последовало распоряженіе.	Страницы.
12	Постановленіе о переходѣ дальнѣйшаго производства работъ по приведенію въ судходное состояніе рѣки Каменны, изъ мѣстнаго Горнаго Управленія, въ вѣдѣніе Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.	9 (21) Февраля 1832 г.	Временное Правленіе.	104
13	Распоряженіе о передачѣ въ вѣдѣніе Польскаго Банка всѣхъ матеріаловъ, приспособленныхъ для приведенія въ судходное состояніе рѣки Каменны.	23 Апрѣля (5 Мая) 1835 г., № 6473/19605.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.	108
<i>і) Рѣка Пржемша.</i>				
14	Постановленіе о приведеніи въ судходное состояніе рѣки Пржемши-Черной, согласно плану, представленному Правительственною Коммисіею Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.	24 Января 1818 г.	Намѣстникъ въ Царствѣ.	110

Numer porządkowy.	TREŚĆ	Data i Numer	Wymienienie Władzy wydającej rozporządzenie.	Stronica.
12	Decyzja, względem przejścia dalszych robót co do uszlawnienia rzeki Kamienny, z Wydziału Górnictwa Krajowego, na Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Policji.	9 (21) Lutego 1832 r.	Rząd Tymczasowy.	105
13	Rozporządzenie o oddanie pod Zarząd Banku Polskiego wszelkich materyałów, do uszlawnienia rzeki Kamienny przysposobionych.	23 Kwietnia (5 Maja) 1835 r. Nr. 6473/19605.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego.	109
<i>і) Rzeka Przemsza.</i>				
14	Postanowienie o uszlawnieniu rzeki Przemszy Czarnej podług planu, przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Policji przedstawionego.	24 Stycznia 1818 r.	Namiestnik Królewski.	111

Номеръ по по- рядку.	СО Д Е Р Ж А Н І Е.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой последовало распоряженіе.	Страницы.
	<i>к) Рѣка Писна.</i>			
15	Постановленіе объ устраненіи препятствій по приведенію въ судоходное состояніе рѣ- ки Пысь или Писна.	22 Авгу- ста (4 Сентября) 1857 г.	Совѣтъ Управ- ленія Царства.	112
	<i>л) Рѣка Бѣбрѣжа.</i>			
	Объясненіе			116
	<i>м) Рѣка Оржица.</i>			
16	Постановленіе, признающее рѣку Оржицу сплавною для лѣснаго матеріала, во время весеннихъ водъ.	2 (14) Сентября 1858 г.	Совѣтъ Управ- ленія Царства.	118

Numer porządkowy.	T R E Ś Ć.	Data i Numer.	Wymienienie Wła- dzy wydającej roz- porządzenie.	Stronica.
	<i>k) Rzeka Pисna.</i>			
15	Postanowienie o usunięciu prze- szkód, tamujących usplawnie- nie rzeki Pyś v. Pисny.	23 Sier- pnia (4 Września) 1857 r.	Rada Admini- stracyjna.	113
	<i>l) Rzeka Biebrza.</i>			
	Objaśnienie			117
	<i>m) Rzeka Orzyc.</i>			
16	Postanowienie o uznaniu rzeki Orzyc za spławną do drzewa, w czasie wód wiosennych.	2 (14) Września 1858 r.	Rada Admini- stracyjna.	119

Номеръ по по- рядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой последовало распоряженіе.	Страницы.
ОТДѢЛЪ III.				
ГИДРОТЕХНИЧЕСКІЯ РАБОТЫ.				
ГЛАВА I.				
КАПИТАЛЫ И СРЕДСТВА.				
a) <i>Капиталы и материалы.</i>				
1	Объясненіе	6 (18)	Намѣстникъ	128
1	Постановленіе о томъ, что въ случаѣ недостатка штат- ныхъ суммъ на водяныя работы, Правленіе обязано входить къ высшему началь- ству съ особыми представ- леніями о назначеніи оныхъ.	Сентября 1857 г., № 22,606.	въ Царствѣ.	132
2	Постановленіе, возобновляю- щее запрещеніе о произ- водствѣ водяныхъ работъ на счетъ суммъ будущихъ лѣтъ, безъ разрѣшенія выс- шаго начальства.	13 (25) Мая 1858 г.	Совѣтъ Управ- ленія Царства.	134

Numer porządkowy.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającej rozporządzenie.	Stronica.
DZIAŁ III.				
ROBOTY HYDROTECHNICZNE.				
TYTUŁ I.				
FUNDUSZE I ŚRODKI.				
a) <i>Fundusze i materiały.</i>				
	Objaśnienie			129
1	Decyzja, iż w razie braku fun- duszów etatowych na roboty wodne, Zarząd ma wchodzić z oddzielnymi przedsta- wieniami do wyższej Władzy o ich wyznaczenie.	6 (18) Września 1857 r. Nr. 22,606.	Namiestnik Królestwa.	133
2	Decyzja, ponawiająca zakaz, nieuskućczniania robót wo- dnych na rachunek fundu- szów lat następnych, bez u- poważnienia wyższej Wła- dzy.	13 (25) Maja 1858 r.	Rada Admini- stracyjna.	135

Номеръ по па- раку.	СО Д Е Р Ж А Н І Е.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой последовало распоряженіе.	Страницы.
3	Постановленіе о непредстав- леніи на будущее время предположеній относитель- но разрѣшенія о производ- ствѣ работъ, на счетъ суммъ будущихъ лѣтъ.	27 Сентя- бря (9 Ок- тября) 1860 г.	Совѣтъ Управ- ленія Царства.	136
4	Постановленіе, предваряющее о томъ, чтобы изъ суммъ назначенныхъ по штату на судоходство, удовлетворять прежде всего издержки по ремонтному содержанію уже произведенныхъ по- строекъ.	1 (13) Ноября 1861 г., № 6,905.	Намѣстникъ въ Царствѣ.	138
<i>b) Шарварковая повинность.</i>				
	Объясненіе			140
5	Инструкція о порядкѣ произ- водства инженерныхъ ра- ботъ по приведенію рѣкъ въ судоходное состояніе.	13 Марта 1817 г., № 761/118.	Правитель- ственная Ком- мисія Внутрен- нихъ Дѣлъ и Полиціи.	146
6	Распоряженіе о воспрещеніи освобождать отъ поставки шарварковыхъ рабочихъ, безъ разрѣшенія Губерн- скихъ Правленій.	17 (29) Октября 1844 г., № 9,506.	Управленіе Пу- тей Сообщенія въ Царствѣ.	156

Numer porządkowy.	T R E Ś Ć.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającej rozporządzenie.	Stronica.
3	Decyzya, co do zaniechania czy- nienia na przyszłość wnio- sków, o dozwolanie uskutecz- niania robót na rachunek funduszków lat następnych.	27 Wrze- śnia (9 Paździer- nika) 1860 r.	Rada Admini- stracyjna.	137
4	Decyzja zastrzegająca, aby z funduszków etatem wyzna- czonych na spławy, przede- wszystkiem pokrywać koszta utrzymania dzieł już wyko- nanych.	1 (13) Listopada 1861 r. Nr. 6,905.	Namiestnik Królestwa.	139
<i>b) Robocizna szarwarkowa.</i>				
	Objaśnienie			141
5	Instrukcja o sposobie prowa- dzenia robót inżynierskich przy uszlachetnianiu rzek.	13 Marca 1817 r. Nr. 761/118.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policji.	147
6	Rozporządzenie o wzbronieniu czynienia zwolnień w dosta- wie szarwarku, bez decyzji Rządów Gubernialnych.	17 (29) Paździer- nika 1844 r. Nr. 9,506.	Zarząd Kom- munikacyj Łą- dowych i Wo- dnych w Kró- lestwie.	157

Номеръ по по- рядку.	СО Д Е Р Ж А Н І Е.	Число и номеръ	Власть, отъ которой последовало распоряженіе.	Страницы.
7	Распоряженіе о поставкѣ шарварковыхъ подводъ съ лошадьми въ тѣхъ мѣстностяхъ, гдѣ рогатый скотъ подвергается заразѣ.	9 (21) Ноября 1845 г., № 10,007.	Управление Пу- тей Сообщенія въ Царствѣ.	160
8	Постановленіе о сохраненіи нынѣшняго порядка обезпеченія шарварковою повинностью береговъ рѣкъ.	24 Марта (5 Апрѣля) 1850 г.	Совѣтъ Управ- ленія Царства.	162

ГЛАВА II.

ПРОЕКТЫ, ПОЛОЖЕНІЯ И СМѢТЫ.

Обьясненіе	168
1 Распоряженіе о томъ, чтобы проекты и смѣты были сопровождаемы подробными свѣдѣніями, необходимыми для постановленія окончательнаго рѣшенія.	170
2 Распоряженіе, утверждающее правила для исчисленія на русскія мѣры количества матеріаловъ и работъ по фашиннымъ устройствамъ.	174

Numer porządkowy.	T R E Ś Ć.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającej rozporządzenie.	Stronica.
7	Rozporządzenie o dostarczaniu szarwarku końmi tam, gdzie bydło rogate podlega zarazie.	9 (21) Listopada 1845 r. Nr. 10,007.	Zarząd Kom- munikacyj Łą- dowych i Wo- dnych w Króle- stwie.	161
8	Decyzja, utrzymująca dotychczasowy system ubezpieczenia brzegów rzek siłą szarwarkową.	24 Marca (5 Kwie- tnia) 1850 r.	Rada Admini- stracyjna.	163

TYTUŁ II.

PROJEKTA, ZASADY I KOSZTORYSY.

Objaśnienie	169
1 Rozporządzenie aby, obok projektów, dostarczane były wiadomości szczegółowe, do ostatecznej decyzji potrzebne.	171
2 Rozporządzenie, zatwierdzające zasady do wyrachowania ilości materyałów i robót dzieł faszynowych na miary rosyjskie.	175

Номеръ по по- рядку.	СО Д Е Р Ж А Н І Е.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой последовало распоряженіе.	Страницы.
3	Распоряженіе объ отбираніи отъ землевладѣльцевъ под- писки по предмету безвоз- мезднаго отпуска ими фа- шинника для водяныхъ ра- ботъ.	14 (26) Октября 1840 г., № 301.	Главноуправ- ляющій Пу- тями Сообщенія въ Царствѣ.	186
4	Распоряженіе о помѣщеніи въ смѣтахъ по водянымъ рабо- тамъ суммъ на приобрѣтеніе инструментовъ и о пред- ставленіи отчета о оборо- тѣ оныхъ.	9 (21) Января 1845 г., № 397.	Управленіе Пу- тей Сообщенія въ Царствѣ.	188
5	Распоряженіе объ исполненіи требованій Австрійскихъ властей по предмету пред- пріянія береговыхъ работъ на протяженіи рѣки Вислы, составляющемъ границу между Галиціею и Цар- ствомъ Польскимъ.	4 Сентя- бря 1828 года, № 343/1147.	Правитель- ственная Ком- мисія Внутрен- нихъ Дѣлъ и Полиціи.	192
6	Распоряженіе о томъ, чтобы инженерные чины, одно- временно съ изготовленіемъ проекта водяныхъ работъ, составляли проектъ роспи- санія потребной для этихъ работъ шарварковой повин- ности.	1 (13) Августа 1853 г., № 1,802.	Правленіе XIII Округа Путей Сообщенія.	194

Numer porządkowy.	T R E Ś Ć.	Data i Numer.	Wymienienie Wła- dzy wydającej roz- porządzenie.	Stronica.
3	Rozporządzenie o odbieraniu od właścicieli ziemskich de- klaracyj, co do bezpłatnego udzielania faszyny do robót wodnych.	14 (26) Paździer- nika 1840 r. Nr. 301.	Zarządzający Naczelnie Kom- munikacyami Lądowemi i Wo- dnemi w Króle- stwie.	187
4	Rozporządzenie o zamieszczaniu w kosztorysach na roboty wodne funduszu na sprawie- nie narzędzi, i udowadnianiu ich obrotu.	9 (21) Stycznia 1845 r. Nr. 397.	Zarząd Kom- munikacyj Łą- dowych i Wo- dnych w Kró- lestwie.	189
5	Rozporządzenie o spełnianie wezwań Władz Austriackich, co do przedsiębrania robót nadbrzeżnych na przestrzeni rzeki Wisły, stanowiącej gra- nicę między Galicyą a Króle- stwem.	4 Wrze- śnia 1828 r. Nr. 341/1147.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi.	193
6	Rozporządzenie, aby służba in- żynierska jednocześnie ze sporządzeniem projektu na roboty wodne, przygotowy- wała projektu rozkładów, po- trzebnego do tychże robót szarwarku.	1 (13) Sierpnia 1853 r. Nr. 1,802.	Zarząd XIII-go Okręgu Kom- munikacyj Łą- dowych i Wo- dnych.	195

Номеръ по по- рядку.	СО Д Е Р Ж А Н І Е.	Число и номеръ	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
Г Л А В А III.				
ПОСТРОЙКА ВОДЯНЫХЪ СООРУЖЕНІЙ И ПРОИЗВОДСТВО РАБОТЪ.				
	Объясненіе			200
1	Распоряженіе о представленіи инвентарныхъ описей инструментовъ и матеріаламъ одновременно съ окончаніемъ водяныхъ работъ, а также объ оправдываніи убыли оныхъ.	31 Января (12 Февраля) 1844 г., № 7,840.	Управленіе Путьей Сообщенія въ Царствѣ.	204
2	Распоряженіе о складываніи добываемыхъ изъ рѣки каменной или земли, на берегу оной, въ правильныя призмы, для облегченія исчисленія кубическаго содержанія водяной работы.	17 (29) Сентября 1848 г., № 7,062.	Правленіе XIII Округа Путьей Сообщенія.	206
3	Инструкція для производства машинныхъ работъ.	1 (13) Мая 1865 г., № 1,338.	Управленіе Путьей Сообщенія въ Царствѣ.	208
4	Распоряженіе относительно поощренія къ предположенію осушки болотъ и удобренія земель посредствомъ орошенія.	17 (29) Марта 1855 г., № 2861/12391	Правительственная Комиссія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	230

Numer porządkowy.	T R E Ś Ć.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającej roz- porządzeni-	Stronica.
T Y T U Ł III.				
BUDOWA DZIEŁ WODNYCH I PROWADZENIE ROBÓT.				
	Objaśnienie			201
1	Rozporządzenie o składanie inwentarzy narzędzi i rekwizytów, jednocześnie z ukończeniem robót wodnych, i usprawiedliwianie ich ubytku.	31 Stycznia (12 Lutego) 1844 r. Nr. 7,840.	Zarząd Komunikacyj Łąkowych i Wodnych w Królestwie.	205
2	Rozporządzenie, zalecające składowanie wykopów ziemnych lub kamiennych z rzeki na brzeg w foremne grobelki, dla ułatwienia obliczania kubeczności roboty wodnej.	17 (29) Września 1848 r. Nr. 7,062.	Zarząd XIII-go Okręgu Komunikacyj Łąkowych i Wodnych.	207
3	Instrukcja, dotycząca robót faszynowych.	1 (13) Maja 1865 r. Nr. 1,338.	Zarząd Komunikacyj Łąkowych i Wodnych w Królestwie.	209
4	Rozporządzenie, zachęcające do projektowania osuszeń błot i poprawy gruntów, przez irygację	17 (29) Marca 1855 r. Nr. 2861/12391	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	231

Номера по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой последовало распоряженіе.	Страницы.
ГЛАВА IV.				
О РЕМОНТНОМЪ СОДЕРЖАНІИ ВОДЯНЫХЪ РАБОТЪ.				
1	Инструкція о порядкѣ ремонтнаго содержанія водяныхъ работъ.	4 Мая 1833 г.	Дирекція Путьей Сообщенія.	256
ГЛАВА V.				
СООРУЖЕНІЕ И СОДЕРЖАНІЕ ПРЕДОХРАНИТЕЛЬНЫХЪ ДАМБЪ.				
1	Постановленіе о сооруженіи и содержаніи предохранительныхъ дамбъ по берегамъ судоходныхъ рѣкъ.	25 Мая (6 Іюня) 1845 г.	Совѣтъ Управленія Царства.	272
2	Инструкція о порядкѣ производства работъ по устройству дамбъ для предохраненія отъ наводненія состоящихъ у рѣкъ низменныхъ мѣстностей, а также о ремонтѣ этихъ дамбъ, въ случаѣ поврежденія, и объ охраненіи оныхъ при возникшемъ наводненіи.	13 (25) Іюня 1846 г.	Управленіе Путьей Сообщенія въ Царствѣ.	296

Numer porządkowy.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającej rozporządzenie.	Stronica.
TYTUŁ IV.				
KONSERWACYA ROBÓT WODNYCH.				
1	Instrukcyja o konserwacyi robót wodnych.	4 Maja 1833 r.	Dyrekcya Komunikacyj Lądowych i Wodnych.	257
TYTUŁ V.				
BUDOWA I UTRZYMANIE WAŁÓW OCHRONNYCH.				
1	Postanowienie o budowie i utrzymaniu wałów w ochronnych na brzegach rzek spławnych.	25 Maja (6 Czerwca) 1845 r.	Rada Administracyjna Królestwa.	273
2	Instrukcyja postępowania przy robotach około wzniesienia wałów, dla ochrony od zalewu nizin nadrzecznych, tudzież przy konserwacyi tychże wałów, w razie następujących uszkodzeń i broniения przy wydarzonej powodzi.	13 (25) Czerwca 1846 r.	Zarząd Komunikacyj Lądowych i Wodnych w Królestwie.	297

Номеръ по по- рядку.	СОДЕРЖАНІЕ	Число и номеръ.	Власть, отъ которой последовало распоряженіе.	Страницы.
3	Распоряженіе, разрѣшающее Губернскимъ и Уѣзднымъ Казначействамъ принимать складки на постройку и со- держаніе земляныхъ дамбъ, обезпечивающихъ земли отъ наводненій, а также и взы- сканія, налагаемыя за нару- шеніе правилъ объ охрані- тельныхъ дамбахъ.	18 (30) Августа 1846 г., № 73,760.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	374
4	Постановленіе о допущеніи крестьянъ въ составъ на- блюдательныхъ Комитетовъ, установленныхъ для охра- ненія береговъ рѣки Вислы	16 (28) Ноября 1865 г.	Совѣтъ Управ- ленія Царства.	378

ОТДѢЛЪ IV.

АВГУСТОВСКІЙ КАНАЛЪ.

ГЛАВА I.

УСТРОЙСТВО И СОДЕРЖАНІЕ КАНАЛА.

|Объясненіе|386|

Numer porządkowy.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającej rozporządzenie.	Stronica
3	Rozporządzenie, upoważniające Kassy powiatowe i guber- nialne do przyjmowania skła- dek na budowę i utrzymanie tam ziemnych, zabezpiecza- jących grunta od wylewów wód, oraz kar za przekrocze- nie przepisów o wałach o- chronnych.	18 (30) Sierpnia 1846 r. N. 73,760.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	375
4	Decyzya we względzie przy- puszczenia włościan do skła- du Komitetów czyli Nadzo- rów wałowych, ustanowio- nych do strzeżenia brzegów rzeki Wisły.	16 (28) Listopada 1865 r.	Rada Admini- stracyjna Króle- stwa.	379

DZIAŁ IV.

KANAL AUGUSTOWSKI.

TYTUŁ I.

BUDOWA I UTRZYMANIE KANAŁU.

|Objaśnienie|387|

Номеръ по пе- рлаку.	СО Д Е Р Ж А Н І Е.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
1	Постановленіе о переходѣ Ав- густовскаго канала въ вѣ- дѣніе Польскаго Банка.	11 (23) Августа 1833 г.	Совѣтъ Управ- ленія Царства.	388
2	Постановленіе о обратной пе- редачѣ Августовскаго кана- ла въ завѣдываніе Управле- нія Путей Сообщенія.	4 (16) Августа 1844 г., № 15,940.	Намѣстникъ въ Царствѣ.	392

Г Л А В А II.

ПОШЛИНЫ И ПРАВИЛА О БЛАГОУСТРОЙСТВѢ.

1	Постановленіе объ утвержденіи новаго тарифа для взиманія пошлинъ за пропускъ судовъ и плотовъ чрезъ шлюзы Августовскаго канала.	22 Мая (3 Іюня) 1842 г.	Совѣтъ Управ- ленія Царства.	396
2	Распоряженіе о томъ, чтобы не пропускать чрезъ шлюзы Августовскаго канала казеннаго лѣса безъ официальныхъ свидѣтельствъ на свободное онаго сплавливаніе.	14 (26) Августа 1844 г., № 7,083.	Управленіе Пу- тей Сообщенія въ Царствѣ.	406

Numer porządkowy.	T R E Ś Ć.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającej rozporządzenie.	Stronica.
1	Decyzya o przejściu kanału Augustowskiego pod admini- stracyę Banku Polskiego.	11 (23) Sierpnia 1833 r.	Rada Admini- stracyjna Kró- lestwa.	389
2	Decyzya o powroceniu admini- stracyi kanału Augustow- skiego pod kierunek Zarzą- du Komunikacyj Lądowych i Wodnych w Królestwie.	4 (16) Sierpnia 1844 r. N.15,940	Namiestnik Królestwa.	393

T Y T U Ł II.

OPŁATY I PRZEPISY PORZĄDKOWE.

1	Postanowienie, zatwierdzające nową taryffę do poboru o- płat, za przepuszczanie stat- ków i tratow przez szluzę ka- nału Augustowskiego.	22 Maja (3 Czer- wca) 1842 r.	Rada Admini- stracyjna Kró- lestwa.	397
2	Rozporządzenie o nieprzepusz- czanie przez szluzę kanału Augustowskiego drzewa rzą- dowego, bez świadectw urzę- dowych na wolne onego spła- wianie.	14 (26) Sierpnia 1844 r. Nr. 7,083.	Zarząd Kommu- nikacyj Lądo- wych i Wo- dnych w Króle- stwie.	407

Номеръ по по- ряду.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой последовало распоряженіе.	Страница.
3	Постановленіе объ освобожденіи военныхъ и казенныхъ судовъ отъ взноса пошлины за сплавъ по Августовскому каналу.	21 Іюля (2 Августа) 1848 г., № 23,348.	Намѣстникъ въ Царствѣ.	410

ОТДѢЛЪ V.

НАБЕРЕЖНЫЯ И ПРИСТАННЫЙ СБОРЪ.

1	Постановленіе, преподающее тарифъ для взиманія пристаннаго сбора въ пользу экономической кассы города Плоцка.	9 (21) Марта 1848 г.	Совѣтъ Управ- ленія Царства.	414
2	Постановленіе, преподающее тарифъ для взиманія пристаннаго сбора въ пользу экономической кассы города Влоцлавка.	28 Февра- ля (12 Марта) 1850 г.	Совѣтъ Управ- ленія Царства.	424

Numer porządkowy.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającej rozporządzenie.	Stronica.
3	Decyzja, uwalniająca od opłaty splawnego na kanale Augustowskim statki wojskowe i rządowe.	21 Lipca (2 Sierpnia) 1848 r. N. 23,348.	Namiestnik Królestwa.	411

DZIAŁ V.

NADBRZEŻA I OPŁATY ŁADOWE.

1	Postanowienie, przepisujące taryfę do poboru opłaty ładowego na rzecz Kasy ekonomicznej miasta Płocka.	9 (21) Marca 1848 r.	Rada Admini- stracyjna Kró- lestwa.	415
2	Postanowienie, przepisujące taryfę do poboru opłaty ładowego, na rzecz Kasy ekonomicznej miasta Włocławka.	28 Lutego (12 Marca) 1850 r.	Rada Admini- stracyjna Kró- lestwa.	425

Номеръ по по- рядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой последовало распоряженіе.	Страницы.
ОТДѢЛЪ VI.				
ПРАВИЛА О БЛАГОУСТРОЙСТВѢ И ПОЛИЦЕЙСКІЯ.				
ГЛАВА I.				
ПРАВИЛА ОБЩІЯ, КАСАЮЩІЯСЯ СУДОХОДСТВА И СОХРАННОСТИ РАБОТЪ.				
	Объясненіе			434
1	Постановленіе о обязанностяхъ гминныхъ Войтовъ по над- зору за исправнымъ состоя- ніемъ дорогъ, мостовъ, пло- тинъ, перевозовъ и т. п.	19 Февра- ля (2 Марта) 1864 г.	Высочайшій указъ	444
2	Распоряженіе о составленіи протокола въ случаѣ повреж- денія шкиперомъ, ретманомъ или лоцманами казенныхъ судовъ, съ оцѣнкою причи- неннаго убытка.	25 Октя- бря (6 Ноября) 1852 г., № 4,074.	Правленіе XIII Округа Путей Сообщенія.	446
3	Распоряженіе, опредѣляющее взысканія со шкиперовъ, ретмановъ и лоцмановъ за поврежденіе казенныхъ су-	6 (18) Іюля 1853 г., № 5,262.	Правленіе XIII Округа Путей Сообщенія.	448

Numer porządkowy.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającej rozporządzenie.	Stronica.
DZIAŁ VI.				
PRZEPISY PORZĄDKOWE I POLICYJNE.				
TYTUŁ I.				
PRZEPISY OGÓLNE, DOTYCZĄCE SPŁAWU I CAŁOŚCI ROBÓT.				
	Objaśnienie			435
1	Rozporządzenie o obowiązkach Wójtów gmin, co do czuwa- nia nad dobrym stanem dróg, mostów, grobel, przewo- zów i t. p.	19 Lutego (2 Marca) 1864 r.	Ukaz Najwyż- szy.	445
2	Rozporządzenie o spisywaniu protokołu z szypra, retmana, lub flisów, w razie uszkodze- nia przez którego z nich stat- ków rządowych, z oznacze- niem zrządzonej szkody.	25 Paź- dziernika (6 Listo- pada) 1852 r. Nr. 4,074.	Zarząd XIII-go Okregu Kom- munikacyj Łą- dowych i Wo- dnych.	447
3	Rozporządzenie o karach na szyprów, retmanów i flisów, za uszkodzenie statków rzą-	6 (18) Lipca 1853 r. Nr. 5,262.	Zarząd XIII-go Okregu Kom- munikacyj Łą-	449

Номеръ по по- рядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
	довъ, служащихъ для очи- стки рѣки Вислы отъ зава- ловъ.			
4	Распоряженіе объ оказываніи Бургомистрами городовъ и гминными Войтами помощи Кондукторамъ, завѣдываю- щимъ работами по очисткѣ рѣки Вислы отъ заваловъ, при истребованіи ими со- шкиперовъ, ретмановъ и лоцмановъ вознагражденія убытковъ, причиненныхъ поврежденіемъ казенныхъ судовъ.	6 (18) Ноября 1853 г., № 5,262.	Правленіе XIII Округа Путей Сообщенія.	450
5	Распоряженіе объ уменьшеніи хода пароходами при мино- ваніи ими казенныхъ судовъ и барокъ, для избѣжанія причиненія въ оныхъ по- врежденія.	5 (17) Мая 1853 и 15 (27) Сентября 1854 г., № 2,647 и 5,673.	Правленіе XIII Округа Путей Сообщенія.	452
6	Распоряженіе о производствѣ сношенія гражданскими Ин- женерами съ военными ин- женерными командами по предмету разрыва порохомъ заторовъ, въ случаѣ образо- ванія ихъ на рѣкѣ Вислѣ.	11 (23) Ноября 1850 г., № 7,838.	Правленіе XIII Округа Путей Сообщенія	454

Numer porządkowy.	T R E Ś Ć.	Data i Numer.	Wymienienie Wła- dzy wydającej roz- porządzenie.	Stronica.
	dowych, służących do oczysz- czenia rzeki Wisły z zawa- łów.		dowych i Wo- dnych.	
4	Rozporządzenie o dodawaniu przez Burmistrzów miast i Wójtów gmin pomocy Kon- duktorom, prowadzącym ro- boty czyszczenia rzeki Wi- sły z zawałów, w poszukiwa- niu na szyprach, retmanach i flisach zrządzonych szkód, przez uszkodzenie statków rządowych.	6 (18) Listopada 1853 r. Nr. 5,262.	Zarząd XIII-go Okregu Kom- munikacyj Łą- dowych i Wo- dnych.	451
5	Rozporządzenie o zwalnianie biegu przez parostatki żeglu- gi parowej, przy mijaniu statków i galarów rządowych, dla uniknienia zrządzenia w tychże szkód.	5 (17) Maja 1853 r. i 15 (27) Września 1854 r. Nr. 2,647 i 5,673.	Zarząd XIII-go Okregu Kom- munikacyj Łą- dowych i Wo- dnych.	453
6	Rozporządzenie o znoszenie się przez służbę inżynierską cy- wilną z Komendami inżenie- ryi wojskowej, w celu rozsa- dzania prochem zatorów z łodów, w razie uformowa- nia się ich na rzece Wiśle.	11 (23) Listopada 1850 r. Nr. 7,838	Zarząd XIII-go Okregu Kom- munikacyj Łą- dowych i Wo- dnych.	455

Номера по порядку.	СО Д Е Р Ж А Н И Е.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
7	Распоряженіе съ увѣдомленіемъ о производствѣ военными инженерными командами опыта разрыва пороховъ ледяныхъ заторовъ на рѣкѣ Вислѣ.	15 (27) Января 1852 г., № 484	Правленіе XIII Округа Путей Сообщенія.	456
8	Распоряженіе о безпрепятственномъ пропускѣ въ Царство Польское Прусскихъ пароходовъ изъ прежнихъ Польскихъ провинцій.	14 (26) Сентября 1856 г., № 1771/30550.	Правительственная Комиссія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	460

Г Л А В А II.

ПРАВИЛА О БЛАГОУСТРОЙСТВѢ И ПОЛИЦЕЙСКІЯ, ОТНОСЯЩІЯСЯ КЪ ПОГРАНИЧНЫМЪ РѢКАМЪ.

1	Постановленіе о заведеніи порядка по содержанію частныхъ лодокъ и поромовъ на пограничныхъ со стороны Россіи рѣкахъ.	22 Марта (3 Апрѣля) 1835 г.	Совѣтъ Управленія Царства.	462
---	--	-----------------------------	----------------------------	-----

Numer porządkowy.	T R E Ś Ć.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającej rozporządzenie.	Stronica.
7	Rozporządzenie o czynieniu prób przez Komendy wojskowe inżynierskie rozsadzania prochem zatorów lodowych na rzece Wiśle.	15 (27) Stycznia 1852 r. Nr. 484.	Zarząd XIII-go Okręgu Komunikacyj Łądowych i Wodnych.	457
8	Rozporządzenie o wolném wpuszczaniu do Królestwa paropływów Pruskich z dawnych prowincyj polskich.	14 (26) Września 1856 r. Nr. 1771/30550.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	461

T Y T U Ł II.

PRZEPISY PORZĄDKOWE I POLICYJNE, ODNOSZĄCE SIĘ DO RZEK POGRANICZNYCH.

1	Decyzja, zaprowadzająca porządek co do utrzymywania członów i promów prywatnych na rzekach pogranicznych od strony Rosyi.	22 Marca (3 Kwietnia) 1835 r.	Rada Administracyjna Królestwa.	463
---	---	-------------------------------	---------------------------------	-----

Номеръ по по- ряdkу.	СО Д Е Р Ж А Н І Е.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
Г Л А В А III.				
ПРАВИЛА О БЛАГОУСТРОЙСТВѢ ПО ЧАСТИ ПАРОВОДНАГО СООБЩЕНІЯ.				
	Введеніе			468
1	Постановленіе о продолженіи на 10 лѣтъ по 23 Августа (4 Сентября) 1866 года въ пользу паровой Компаніи исключительной приви- легіи содержанія парово- дства по рѣкѣ Вислѣ и по впадающимъ въ нее рѣ- камъ.	4 (16) Мая 1856 г.	Совѣтъ Управ- ленія Царства	470

Numery porządkowy.	T R E Ś Ć.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającej rozporządzenie	Stronica.
T Y T U Ł III.				
PRZEPISY PORZĄDKOWE O ŻEGLUDZE PAROWEJ.				
	Wstęp			469
1	Postanowienie, przedłużające na lat 10, do dnia 23 Sier- pnia (4 Września) 1866 ro- ku, dla spółki żeglugi paro- wej przywilej wyłączności prowadzenia tejże żeglugi na rzece Wiśle i na rzekach w nią wpadających.	4 (16) Maja 1856 r.	Rada Admini- stracyjna Kró- lestwa.	471

МАТЕРІАЛЫ,

ЗАКЛЮЧАЮЩІЕ ВЪ СЕБѢ

ПОСТАНОВЛЕНІЯ

О

**СУХОПУТНЫХЪ И ВОДЯНЫХЪ СООБЩЕ-
НІЯХЪ ВЪ ЦАРСТВѢ ПОЛЬСКОМЪ.**

MATERIAŁY

OWIEJMUJĄCE

P R Z E P I S Y

О

**KOMMUNIKACYACH LĄDOWYCH I WODNYCH
W KRÓLESTWIE POLSKIÉM.**

ЧАСТЬ ТРЕТЯЯ.

ВОДЯНЫЕ ПУТИ СООБЩЕНИЯ.

CZĘŚĆ TRZECIA.

KOMMUNIKACYE WODNE.

ОТДѢЛЪ I.

О СУДОХОДНЫХЪ РѢКАХЪ ВООБЩЕ.

ГЛАВА I.

ОЗНАЧЕНІЕ СУДОХОДНЫХЪ РѢКЪ И ПРАВЪ ОТНОСИТЕЛЬНО ОНЫХЪ ПРАВИТЕЛЬСТВА И ЧАСТНЫХЪ ЛИЦЪ.

ОБЪЯСНЕНІЕ.

По Статуту Короля Казимира Ягелончика 1447 года, показаны судоходными рѣки: Висла, Наревъ, Варта, Бугъ, Вьпржъ, Тысьменица, Санъ, Нида и Просна (*Volumina Legum* т. I, стр. 69).

По Статуту же Іоанна Альбрехта 1496 года, кромѣ означенныхъ выше, показана судоходною рѣка Дрвенца (*Vol. Leg.* т. I, стр. 118).

Согласно съ тѣмъ же Статутомъ, право судоходства или сплава по всѣмъ рѣкамъ, предоставляется всѣмъ безъ исключенія жителямъ Царства (*Vol. Leg.* т. I, стр. 118).

Въ постановленіи Варшавскаго Сейма, бывшаго въ царствование Сигизмунда III, въ 1598 году, изображено: „Наимено-

DZIAŁ I.

O RZEKACH I SPŁAWACH W OGÓLNOŚCI.

TYTUŁ I.

RZĘKI SPŁAWNE, TUDŻIEŻ OKREŚLENIE PRAW RZĄDU I OSÓB PRYWATNYCH CO DO TYCHŻE RZEK.

OBJAŚNIENIE.

Statut Kazimierza Jagiełńczyka z 1447 roku wymienia jako rzeki spławne: Wisłę, Narew, Wartę, Bug, Wieprz, Tyśmienicę, San, Nidę, i Prosnę (*Volumina Legum* t. I, str. 69, wydanie 1859 r.)

Statut Jana Albrychta z 1496 r., oprócz powyżej wykazanych, wymienia nadto jako spławną rzekę Drwęcę, (*Vol. Leg.* t. I, str. 118.)

Podług tegoż statutu prawo żeglugi czyli spławu na wszystkich rzekach, służy wszystkim bez wyjątku mieszkańcom kraju (*Vol. Leg.* t. I, str. 118.)

Wedle Konstytucyi Sejmu Warszawskiego za Zygmunta III, z 1598 r. „Rzeki navigabiles, Statutem Króla Albrychta

„ванных по Статуту Короля Альбрехта, 1496 года, судоходными рѣки, о коихъ сказано нынѣ, что онѣ составляютъ общественную собственность, то есть, что предоставляется всемъ праву пользованія онымы, какъ-то: Висла, Наревъ, Бугъ, Вѣпржъ, Тысьменица, Санъ, Нида, Просна, должны быть свободны отъ возведенія на нихъ плотинъ, запрудъ и мельницъ (кроме четырехъ важныхъ Коцкихъ мельницъ на р. Вѣпржъ, отшедшихъ отъ насъ вслѣдствіе замѣна, доходъ отъ коихъ опредѣленъ по тому же замѣну), и всякихъ устройствъ, обыкновенно препятствующихъ судоходству; поэтому въ повтореніе и объясненіе сего постановленія, опредѣляемъ, что съ тѣхъ пунктовъ, съ которыхъ эти рѣки судоходны, никто не долженъ устраивать на сихъ рѣкахъ ни плотинъ, ни запрудъ, ни же мельницъ, и не можетъ сего дѣлать въ противность закона; устроенныя же обязанъ убрать къ будущему Св. Мартина дня, подъ опасеніемъ взысканія въ противномъ случаѣ двухсотъ гривень, о чемъ каждый въправъ внести офиціальныи искъ въ Трибуналъ” (Vol. Leg. т. II, стр. 369).

На основаніи того же постановленія, рѣка Варта должна быть очищена для судоходства (Vol. Leg. т. II, стр. 370).

Согласно указанію Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи, изложенному въ предписаніи ея, отъ 30 Мая 1820 года, за № 102/568, рѣка Бзура, на основаніи прежнихъ Польскихъ постановленій, принадлежитъ къ числу главныхъ рѣкъ, на которыхъ не должны существовать никакія мельницы и заведенія, вредныя судоходству.

По постановленію же 1775 года, рѣка Вкра или Дзялдувка, признана судоходною (Vol. Leg. т. VIII, стр. 126).

Соотношенія касательно судоходства съ сосѣдними Государствами, основываются на ст. XXIV Трактата, заключен-

„anni 1496 warowane, a de nomine teraz exprimowane, iż są „juris publici, i do pożytku i do używania wszystkim należą: „Wisła, Narew, Bug, Wieprz, Tyśmienica, San, Nida, Prosna, „mają być wolne od grobel, tam, młynów, (oprócz czterech „ważnych młynów Kockich na Wieprzu, zamianą od nas ode- „szłych, których prowentla zamianą tąż taksowane są), i zabu- „dowania wszelakiego, co zwykło impedyować nawigację; tedy „ponowieniem i objaśnieniem tej Konstytucyi postanawiamy: iż „od tych miejsc, od których navigabiles są, na tych rzekach za- „den, ani grobel, ani tam, ani młynów nie ma budować, i nie „może przeciwko prawom, i które zbudowane są, do Śgo Mar- „cina blisko przyszłego znieść powinien, pod winą dwóchset „grzywien, o które każdemu na Trybunale inter causas officii „wolno czynić będzie.“ (Vol. Leg. t. II, str. 369.)

Z podstawy téjże samej Konstytucyi, rzeka Warta ma być oczyszczona dla spławu (Vol. Leg. t. II, str. 370).

Podług wskazania Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Policji, reskryptem z dnia 30 Maja 1820 roku Nr. 102/568, rzeka Bzura, wedle dawnych Konstytucyj Polskich należy do rzek głównych, na których żadne młyny i zakłady, spławowi szkodliwe, exystować nie powinny.

Konstytucyą zaś z 1775 roku rzeka Wkra albo Działdówka uznana została za spławną (Vol. Leg. t. VIII, str. 126.)

Stosunki co do spławu z sąsiednimi krajami urządzają artykuł XXIV Traktatu między Najjaśniejszym Cesa-

наго въ Вѣнь 21 Апрѣля (3 Мая) 1815 года, между Его Величествомъ Императоромъ Всероссійскимъ, Царемъ Польскимъ и пр. и Императоромъ Австрійскимъ, и на ст. XXII Трактата, заключеннаго въ Вѣнь, въ то же время съ Королемъ Прусскимъ, а также на ст. XXV и XXIII тѣхъ же трактатовъ.

Наконецъ, признаны судоходными поименованныя ниже рѣки, по постановленіямъ Совѣта Управленія Царства:

- a) отъ 17 Іюня 1828 года, рѣки Каменна и Пржемиша-Черная;
- b) отъ 26 Марта (7 Апрѣля) 1843 года, рѣка Бѣбржа;
- c) отъ 23 Августа (4 Сентября) 1857 года, рѣка Писна или Пысь; и
- d) отъ 2 (14) Сентября 1858 года, рѣка Оржыцъ.

Но во второмъ изъ сихъ постановленій, именно отъ 26 Марта (7 Апрѣля) 1843 года, объ устройствѣ дорогъ для бечеванія, не поименованы, признанныя прежними законоположеніями судоходными, рѣки: Тысьменица, Просна, Дрвенца, Бзура, Каменна и Пржемиша-Черная.

Права Правительства и частныхъ лицъ относительно судоходныхъ рѣкъ опредѣлены въ помѣщенныхъ ниже ст. 538, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562 и 563-ей Гражданскаго Уложенія и двухъ распоряженіяхъ Управленія Путей Сообщенія, изданныхъ въ развитіе ст. 538-ой того же Гражданскаго Уложенія.

rzem Wszech Rosyi, Królem Polskim i t. d., a Cesarzem Austryackim w Wiedniu, w dniu 21 kwietnia (3 Maja) 1815 roku, i artykuł XXII, takiegoż traktatu, również w Wiedniu w tymże samym dniu, miesiącu i roku z Królem Pruskim zawartych; tudzież artykuły XXV i XXIII tych samych traktatów.

Wreszcie uznane zostały za rzeki splawne postanowieniami Rady Administracyjnej:

- a) z dnia 17 Czerwca 1828 roku rzeki: Kamienna i Przemsza Czarna;
 - b) z dnia 26 Marca (7 Kwietnia) 1843 roku rzeka Biebrza;
 - c) z dnia 23 Sierpnia (4 Września) 1857 roku, rzeka Pisna v. Pyś; i
 - d) z dnia 2 (14) Września 1858 roku, rzeka Orzyce;
- lecz w drugiem z tych postanowień, mianowicie z dnia 26 Marca (7 Kwietnia) 1843 roku, orzekającym także co do urządzenia dróg do holowania, nie są wymienione rzeki: Tyśmienica, Prosna, Drwęca, Bzura, Kamienna i Przemsza Czarna, poprzedniemi wszakże prawami za splawne uznane.

Prawa Rządu i osób prywatnych co do rzek splawnych, określają artykuły 538, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562 i 563-i Kodeksu cywilnego, poniżej zamieszczone, oraz dwa rozporządzenia Zarządu Komunikacyj Lądowych i Wodnych, w rozwinęciu art. 538-go tegoż Kodeksu wydane, również poniżej umieszczone.

N° 1.

Выписка изъ Гражданскаго Уложения статей, опредѣляющихъ права Правительства и частныхъ лицъ, относительно судоходныхъ рѣкъ.

Ст. 538.

Малыя и большія судоходныя рѣки, берега, мѣста морскихъ отливовъ и приливовъ, порты, заливы и стоянки, полагаются составляющими казенную собственность.

Ст. 556.

Насыпи и наносы, которые незамѣтно и постепенно образуются на берегахъ большихъ и малыхъ рѣкъ, называются наносами. Наносъ поступаетъ въ пользу владѣльца берега, какъ судоходныхъ, такъ и несудоходныхъ рѣкъ; но въ случаѣ если рѣка судоходна, владѣлецъ обязанъ оставить свободное для бечевой тропинки мѣсто, сообразно существующимъ въ этомъ отношеніи узаконеніямъ.

Ст. 557.

Тоже самое должно разумѣть и въ отношеніи отгибовъ, которые образуются вслѣдствіе незамѣтнаго уклоненія текущей воды отъ одного къ другому берегу. Владѣлецъ открывшагося берега пользуется отгибомъ; собственникъ же противоположнаго берега, не можетъ протирать претензіи за утраченную имъ землю.

N° 1.

Wyciąg z Kodeksu Cywilnego, artykułów określających prawa Rządu i osób prywatnych co do rzek splawnych.

Art. 538.

Rzeki mniejsze i większe splawne w jakikolwiek sposób, brzegi, odstepy i zalewy morskie, porty, zatoki, stanowiska, są uważane jako należące do własności rządowej.

Art. 556.

Nadsypki i przybycia, które się układają następnie i nieznacznie na brzegach rzek większych i mniejszych, nazywają się odsep. Odsep idzie na zysk właściciela brzegu, bądź w rzekach splawnych, bądź niesplawnych, ale w przypadku splawności rzeki, obowiązany jest zostawić ścieżki do holowania, stosownie do urządzeń w téj mierze.

Art. 557.

Toż samo się rozumie co do ustępów, które czyni woda bieżąca, oddalając się nieznacznie od jednego brzegu, a przenosząc na drugi. Właściciel odkrytego brzegu, użytkuje z ustępu, a posiadacz brzegu przeciwnego, nie może się upominać o ziemię którą utracił.

Ст. 558.

Наносъ въ озерахъ и прудахъ не принимается въ уваженіе, ибо владѣлецъ оныхъ сохраняетъ всегда за собою ту землю, которая открыта водою, при подыманіи оной до высоты, подлежащей къ выпуску изъ пруда, хотябы за симъ уменьшился объемъ воды. Въ свою очередь, владѣлецъ пруда не имѣетъ права на береговую землю, которая прикрыта его водою, вслѣдствіе чрезвычайнаго наводненія.

Ст. 559.

Если большая или малая судоходная, либо несудоходная рѣка, сильнымъ напоромъ воды, оторветъ значительную и удобопримѣтную часть береговой земли и перенесетъ оную на земли ниже лежащія, или на противоположную сторону, то владѣлецъ оторванной части земли, можетъ отыскивать свою собственность, но обязанъ заявить по этому предмету свое требованіе въ теченіе одного года, по прошествіи коего, требованіе его не можетъ быть принято, развѣ владѣлецъ земли, къ которой присоединена оторванная часть земли, не занялъ сей послѣдней въ свое владѣніе.

Ст. 560.

Большіе и малые острова, отмели, которые образуются въ руслѣ большихъ или малыхъ судоходныхъ рѣкъ, принадлежатъ Казнѣ, если право собственности на оныя не укрѣплено ни документами, ни же давностью, въ пользу частныхъ лицъ.

Ст. 561.

Острова и отмели, образующіеся на рѣкахъ вовсе несудоходныхъ, принадлежатъ къ владѣльцамъ береговъ съ той сто-

Art. 558.

Odsep nie ma miejsca co do jezior i stawów, których właściciel zachowuje zawsze ziemię, jaką odkryła woda, gdy się podniosła do wysokości przyzwoitej na odpływanie ze stawu, choćby nawet później objętość wody zmniejszoną została. Nawzajem właściciel stawu nie ma prawa do ziemi brzeżnej, którą woda jego przykryła w nadzwyczajnych wylewach.

Art. 559.

Jeżeli rzeka większa albo mniejsza, spławna lub nie, gwałtownym pędem porwała znaczną i łatwą do rozpoznania część pola brzeżnego i przeniosła ją na pola niżej położone, albo na stronę przeciwną, właściciel części porwanej może upominać się o własność, ale obowiązany podać o to żądanie w przeciągu roku; po upłynieniu takiego czasu, żądanie jego przyjętem nie będzie; chyba by właściciel pola, do którego część porwana została przyłączoną, nie zajął jej w posiadanie.

Art. 560.

Wyspy, kępy, zmieliska, które się układają w korycie rzek większych albo mniejszych, spławnych w jakikolwiek sposób, należą do Rządu, jeżeli nie masz przeciwnego tytułu, albo przedawnienia.

Art. 561.

Wyspy i zmieliska, które się układają w rzekach w żaden sposób nie spławnych, należą do właścicieli brzegów z tej stro-

роны, при которой положенъ островъ; коль скоро островъ не лежитъ по одной лишь сторонѣ, то принадлежитъ къ береговымъ владѣльцамъ обѣихъ сторонъ, согласно линіи, которую нужно вообразить проходящею посрединѣ рѣки.

Ст. 562.

Если большая или малая рѣка, прокладывая новое русло, прорѣзываетъ и занимаетъ землю береговаго владѣльца и образуетъ изъ этой земли островъ, то владѣлецъ этотъ сохраняетъ за собою право собственности на эту землю, хотябы островъ расположенъ былъ на судоходной большой или малой рѣкѣ.

Ст. 563.

Коль скоро судоходная или несудоходная рѣка, оставляя прежнее, прокладываетъ новое русло, то владѣльцы вновь занятыхъ ею земель, получаютъ въ свою собственность, по праву вознагражденія, оставленное прежнее русло, каждый въ той соразмѣрности земли, которая занята у него рѣкою.

ny, przy której wyspa ułożona; jeżeli wyspa nie jest ułożona z jednej tylko strony, to należy do brzegowych właścicieli dwóch stron, podług linii, którą wystawić sobie potrzeba, jako przechodzącą środkiem rzeki.

Art. 562.

Jeżeli rzeka większa lub mniejsza, robiąc sobie nowe koryto, przerzyna i zajmuje pole właściciela brzegowego, i układa z tego pola wyspę, taki właściciel zachowuje własność pola tego, choćby wyspa ułożoną była w rzece większej lub mniejszej, spławnej w jakikolwiek sposób.

Art. 563.

Jeżeli rzeka, w jakikolwiek sposób spławna lub nie, robi sobie nowe koryto opuszczając dawne, właściciele gruntów nowozajętych biorą, na mocy wynagrodzenia, dawne koryto opuszczone, każdy w proporcji ziemi, która mu była zabrana.

N° 2.

Распоряжение, предваряющее о томъ, что не дозволяется предпринимать и возводить никакихъ водяныхъ устройствъ на судоходныхъ рѣкахъ, безъ вѣдома Правительства и утверждения онымъ проекта сихъ устройствъ.

(5 (17) Юля 1845 года.)

Губернскимъ Правленіемъ.

УПРАВЛЕНИЕ ПУТЕЙ СООБЩЕНІЯ въ ЦАРСТВѢ.

Такъ какъ, согласно ст. 538-ой дѣйствующаго въ Царствѣ Гражданскаго Уложения, судоходныя рѣки составляютъ общественную собственность, и какъ произвольное предприниманіе водяныхъ работъ на этихъ рѣкахъ, въ видахъ укрѣпленія береговъ, или для приданія инаго направленія теченію воды, можетъ произвести вредное вліяніе на судоходство, или повести къ вреднымъ послѣдствіямъ, поврежденіемъ смежныхъ или противулежащихъ земель; то Управление Путей Сообщенія предлагаетъ Губернскому Правленію — оновѣстить въ губернскомъ дневникѣ предвареніе о томъ: что никто не вправе предпринимать и производить никакихъ водяныхъ устройствъ на судоходныхъ рѣкахъ, безъ вѣдома Управленія Путей Сообщенія и утверждения Правительствомъ проекта симъ устройствамъ; за чѣмъ обязаны наблюдать административныя власти; въ случаѣ же если окажется, что гдѣ либо произведены водяныя работы безъ вѣдома Правительства, доводить о томъ до свѣдѣнія Управленія, для подверженія виновныхъ отвѣтственности.

Варшава, 5 (17) Юля 1845 года.

Начальникъ Управленія, Генералъ-Маіоръ

(подписано) *Князь Тенишевъ.*

№ 5,266.

N° 2.

Rozporządzenie ostrzegające, iż nie wolno żadnych budowli wodnych na rzekach spławnych, bez wiedzy i zatwierdzenia przez Rząd projektu, przedsiębrać i wykonywać.

(d. 5 (17) Lipca (1845 r.)

Do Rządów Gubernialnych.

ZARZĄD KOMUNIKACYJ LĄDOWYCH I WODNYCH W KRÓLESTWIE.

Ponieważ podług artykułu 538-go Kodeksu Cywilnego, w Królestwie obowiązującego, rzeki spławne są własnością publiczną, i dowolne przedsiębranie robót wodnych, w zamiarze ubezpieczenia brzegów, lub nadania innego kierunku biegowi wody na tychże rzekach, szkodliwie wpływać może na stan spławności, lub też zrzządzać złe skutki, przez uszkodzanie lądów sąsiednich lub przeciwległych; przeto Zarząd Kommunikacyj wzywa Rząd Gubernialny, aby podał do wiadomości powszechnej przez dziennik gubernialny to ostrzeżenie: iż nie wolno jest komukolwiek bądź żadnych budowli wodnych na rzekach spławnych, bez wiedzy Zarządu Kommunikacyj Lądowych i Wodnych i bez zatwierdzenia przez Rząd projektu, przedsiębrać i wykonywać; nad czém Władze administracyjne czuwać mają obowiązek, i na przypadek, gdyby się okazało, iżby gdzie roboty wodne bez wiedzy Rządu wykonane były, o tém Zarządowi, dla pociągnięcia winnych do odpowiedzialności, donosić.

w Warszawie, dnia 5 (17) Lipca 1845 r.

Naczelnik Zarządu, Jeneral-Major

(podpisano) *Książę Teniszew.*

Nr. 5,266.

86410

№ 3.

Распоряжение, объясняющее, что состояція у судоходныхъ рѣкъ лахты, если на оныхъ могутъ помѣщаться или оставаться на зимнее время суда, слѣдуетъ считать заливами или стоянками.

(6 (18) Апрѣля 1848 г.)

Извлечение изъ предписанія Правленія XIII-го Округа Путей Сообщенія въ Царствѣ, даннаго Инспектору Путей Сообщенія.

Находящіяся у судоходныхъ рѣкъ лахты, если на оныхъ могутъ помѣщаться или оставаться на зимнее время суда, слѣдуетъ считать заливами или стоянками, которыя, по силѣ ст. 538-ой Гражданскаго Уложенія, должны служить для общей пользы; поэтому, за помѣщеніе судовъ въ подобныхъ лахтахъ, никто изъ частныхъ лицъ не вправе требовать вознагражденія.

Варшава, 6 (18) Апрѣля 1848 года.

Начальникъ XIII-го Округа, Генералъ-Маіоръ

(подписано) *Князь Тенишевъ.*

№ 1,594.

№ 3.

Rozporządzenie objaśniające, że przy rzekach spławnych łachy, o ile są zdolne do pomieszczenia lub zimowania statków, winny być uważane za zatoki, czyli stanowiska.

(d. 6 (18) Kwietnia 1848 r.)

Wyciąg z reskryptu Zarządu XIII-go Okręgu Komunikacyi Lądowych i Wodnych w Królestwie, do Inspektora Komunikacyi.

Przy rzekach spławnych łachy, o ile są zdolne do pomieszczenia lub zimowania statków, uważane być winny, jako zatoki czyli stanowiska, które na mocy artykułu 538-go Kodeksu Cywilnego służyć mają do użytku publicznego; przeto za pomieszczenie statków w podobnych łachach, nikt z prywatnych osób nie ma prawa żądania wynagrodzenia.

w Warszawie, dnia 6 (18) Kwietnia 1848 roku.

Naczelnik XIII-go Okręgu, Jenerał-Major

(podpisano) *Książę Teniszew.*

Nr. 1,594.

N° 4.

Постановление, указывающее предметы, кои могут быть обращены, въ порядкѣ обязательнаго отчужденія, на надобности судоходныхъ каналовъ и рѣкъ, или для упроченія ихъ береговъ.

(6 (18) Іюня 1852 года.)

Извлеченіе изъ постановленія Совѣта Управленія Царства.

По указу Его Величества

НИКОЛАЯ I-го,

ИМПЕРАТОРА и САМОДЕРЖЦА ВСЕРОССИЙСКАГО, ЦАРЯ ПОЛЬСКАГО,

и проч., и проч., и проч.

Совѣтъ Управленія Царства.

Какъ существующія донинѣ правила, объ отчужденіи какой либо собственности на Государственную или общественную надобность, оказались недостаточными, то Совѣтъ Управленія, на основаніи особаго Высочайшаго разрѣшенія, постановилъ и постановляетъ слѣдующее:

Г Л А В А I.

Общія правила.

Ст. 1.

Всякая частная, а равно заведенія и гминнымъ обществамъ принадлежащая собственность, можетъ быть обращена

N° 4.

Postanowienie wskazujące, co może być zajęte sposobem przymusowego wywłaszczenia na użytek kanałów i rzek splawnych, lub utrwalenia ich brzegów.

(d. 6 (18) Czerwca 1852 r.)

Wyciąg z postanowienia Rady Administracyjnej Królestwa.

W IMIENIU NAJJAŚNIEJSZEGO

MIKOŁAJA I-go,

CESARZA WSZECZ ROSSYI, KRÓLA POLSKIEGO,

etc., etc., etc.

Rada Administracyjna Królestwa.

Gdy dotychczasowe przepisy w przedmiocie zajęcia własności sposobem przymusowego wywłaszczenia, na rządowy lub inny publiczny użytek, okazały się niedostateczne, Rada Administracyjna, z mocy szczególnego Najwyższego upoważnienia, postanowiła i stanowi co następuje:

R O Z D Z I A Ł I.

Rozporządzenia ogólne.

Art. 1.

Własność prywatna, instytucyjowa, lub gminna, zajęta, być może sposobem przymusowego wywłaszczenia, na rządowy lub

посредствомъ отчужденія на Государственную или общественную надобность, но не иначе, какъ по Именнымъ Высочайшимъ указамъ.

Ст. 2.

Въ видѣ изъятія изъ общаго правила, Совѣтъ Управленія можетъ, въ случаяхъ изъясненныхъ въ ст. 3-ей, распорядиться немедленнымъ отчужденіемъ, когда это по обстоятельствамъ признано будетъ необходимымъ и въ особенности, когда отчужденіе окажется нужнымъ, для приведенія въ исполненіе Высочайшаго разрѣшенія на производство какихъ либо построекъ, или иныхъ работъ. О распоряженіяхъ своихъ по сему предмету, Совѣтъ Управленія каждый разъ доводитъ до Высочайшаго свѣдѣнія.

Ст. 3.

Въ слѣдующихъ случаяхъ, къ которымъ относится правило, въ ст. 2-ой изъясненное, можетъ быть сдѣлано распоряженіе объ отчужденіи какой либо собственности на Государственную или общественную надобность:

I. Если встрѣтится надобность отвести земли или употребить строенія:

d) на учрежденіе, какъ судоходныхъ каналовъ, такъ и такихъ, кои необходимы для приведенія несплавныхъ рѣкъ въ сплавныя, а также на устройство русла, на укрѣпленіе береговъ судоходныхъ рѣкъ, на освобожденіе сихъ рѣкъ отъ подводныхъ препятствій и на постройку набережныхъ.

инны publiczny użytek, nie inaczej, jak na mocy Najwyższych ukazów.

Art. 2.

Wyjątkowo od ogólnego pravidła, Rada Administracyjna Królestwa będzie mogła w przypadkach w art. 3-m wyszczególnionych, zajęcie na przymusowe wywłaszczenie rozporządzić bezwzględnie, gdy dla zachodzących okoliczności uznaném to zostanie za konieczne, mianowicie zaś, gdy potrzeba zajęcia wyniknie w przywiedzeniu do skutku woli poprzednio objawionój Jego CESARSKIEJ MOŚCI, co do uskutecznienia wymagających tego budowł lub innych robót; o wydanych przez siebie rozporządzeniach, Rada Administracyjna w każdym razie NAJJAŚNIEJSZEMU PANU doniesie.

Art. 3.

Przypadki zajęcia własności sposobem przymusowego wywłaszczenia na rządowy lub inny publiczny użytek, do których się odnosi przepis art. 2-go są:

I. Gruntów i budowli.

d) na założenie kanałów spławnych, albo dla uszlawnienia rzek niespławnych, tudzież dla uregulowania koryta i ubezpieczenia brzegów rzek spławnych, dla uprzątnienia z nich zawad, oraz przy robieniu nadbrzeżnych bulwarków.

II. Если встретится надобность въ матеріалахъ.

.....

k) для укрѣпленія береговъ судоходныхъ рѣкъ — не
взирая на то, будутъ ли матеріалы находиться на
поверхности или въ нѣдрахъ земли.

.....

Ст. 45.

Исполненіе настоящаго постановленія возлагается на всѣ
Правительственныя Коммисіи и на Главныя Управленія, по
принадлежности, а внесеніе онаго въ Дневникъ Законовъ — на
Коммисію Юстиціи.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Совѣта Управленія
Царства, 6 (18) Іюня 1852 года.

Предсѣдательствующій въ Совѣтѣ Управленія Царства,
Генералъ-Адъютантъ (подписано) *Князь Горчаковъ*.

II. Materyałów

.....

k) do ubezpieczenia brzegów rzek spławnych, w obu tych
przypadkach bez różnicy czy materyały na gruncie lub
w gruncie znajdują się.

.....

Art. 45.

Wykonanie niniejszego postanowienia, Kommissyom Rządow-
wym, oraz innym Władzom Naczelnym, w czém do której nale-
ży, a zamieszczenie w Dzienniku Praw, Kommissyi Rządowej
Sprawiedliwości, poleca.

Działo się w Warszawie, na posiedzeniu Rady Administra-
cyjnej, dnia 6 (18) Czerwca 1852 roku.

Prezydujący w Radzie Administracyjnej,
Jenerał-Adjutant (podpisano) *Książę Gorczakow*.

ГЛАВА II.

ОБЩІЯ УЧРЕЖДЕНІЯ И МѢРЫ ДЛЯ ОБЕЗПЕЧЕНІЯ СУДОХОДСТВА.

А) УСТРАНЕНІЕ МЕЛЬНИЦЪ И ЗАПРУДЪ.

№ 1.

Постановленіе о недозволеніи устраивать пловучія мельницы на рѣкахъ судоходныхъ, безъ разрѣшенія Правительства.

(30 Мая 1818 года.)

По указу Его Величества

АЛЕКСАНДРА I-го,

Императора и Самодержца Всероссійскаго, Царя Польскаго,

и проч., и проч., и проч.

Намѣстникъ въ Царствѣ, по Государственному Совѣту.

Принявъ въ вниманіе, что пловучія мельницы на судоходныхъ рѣкахъ, портятъ берега и причиняють опасность судо-

TYTUŁ II.

URZĄDZENIA I ŚRODKI OGÓLNE DLA ZAPEWNIENIA SPŁAWU.

А) ZNIESIENIE MŁYNÓW I JAZÓW.

№ 1.

Postanowienie, o niedopuszczaniu stawiania młynów pływaków na rzekach spławnych, bez upoważnienia Rządu.

(d. 30 Maja 1818 r.)

W IMIENIU NAJJAŚNIEJSZEGO

ALEXANDRA I-go,

CESARZA WSZECH ROSSYI, KRÓLA POLSKIEGO,
etc., etc., etc.

Namiestnik Królewski, w Radzie Stanu.

Zważywszy, iż młyny pływaki na rzekach spławnych psują brzegi i czynią spław niebezpiecznym,

ходству, а также по соображенію, что согласно прежнимъ и нынѣшнимъ мѣстнымъ узаконеніямъ, на судоходныхъ рѣкахъ, какъ составляющихъ общественную собственность, не могутъ быть устраиваемы никакія частныя заведенія, — по представленію Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи, мы постановили и постановляемъ.

Ст. 1.

По прошествіи трехъ мѣсяцевъ со времени опубликованія сего, на рѣкахъ судоходныхъ не должны находиться никакія пловучія мельницы, кромѣ тѣхъ, которыя будутъ снабжены особыми дозволительными видами Воеводской Коммисіи, а въ г. Варшавѣ — Президента города.

Ст. 2.

Эти дозволительные виды будутъ выдаваться по представленію Воеводскаго Инженера, а въ г. Варшавѣ — Инженера мѣстнаго, если имъ будетъ признано, что пловучая мельница не препятствуетъ судоходству и не портитъ береговъ; въ такомъ случаѣ Инженеръ опредѣляетъ мѣсто для стоянки пловучей мельницы и составляетъ планъ мѣстности, одинъ экземпляръ котораго прилагается къ консенсовому свидѣтельству, а другой остается при дѣлахъ Коммисіи.

Для опредѣленія мѣста стоянки принимается за правило, что пловучія мельницы должны быть устанавливаемы при малыхъ островахъ.

Ст. 3.

Коль скоро со временемъ такая пловучая мельница окажется вредною для судоходства, то владѣлецъ этой мельницы, не взирая на консенсовое свидѣтельство, обязанъ будетъ снести оную.

звѣсивъ, что по дѣлу правъ krajowych, такъ давныхъ, jako i teraźniejszychъ, żadne zakłady prywatne nie mogą być czynione na rzekachъ spławnychъ, jako będącychъ własnością publiczną,

na przełożenie Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Policji postanowiliśmy i stanowimy :

Art. 1.

W trzy miesiące od ogłoszenia niniejszego, żadne pływaki na rzekachъ spławnychъ nie mają się znajdować jakъ tylko te, które wъ dozwolenia szczególne Kommissyi Wojewódzkiej, wъ Warszawie zaś Prezydenta Miasta, zostaną opatrzone.

Art. 2.

Dozwolenie to wydanémъ będzie na przedstawienie Inżyniera miejscowego, jeżeli ten uzna, że pływakъ nie przeszkadza spławowi i nie niszczy brzegów; Inżynier wъ takimъ razie oznaczy stanowisko pływaka, i zrobi planъ sytuacyjny, którego jeden egzemplarzъ będzie do konsensu załączonymъ, drugi pozostanie przy aktachъ Kommissyi. Wъ oznaczeniu stanowiska będzie prawidłemъ, aby pływaki stawały przy kępachъ.

Art. 3.

Gdyby wъ czasie pływakъ takowy okazałъ się dla spławu szkodliwymъ, bezъ względu na konsensъ, właściciel winienъ go będzie uprząć.

Ст. 4.

По истечении определеннаго въ ст. 1-ой срока, будутъ снесены все пловучія мельницы, не снабженныя консенсовыми свидѣтельствами; владельцы же оныхъ подвергнутся полицейскому взысканію.

Ст. 5.

Такому же взысканію подвергается владелецъ пловучей мельницы, коль скоро установитъ оную не въ указанномъ, по консенсовому свидѣтельству, мѣстѣ; при повтореніи же сего, лишается консенсоваго свидѣтельства.

Ст. 6.

Все издержки по командировкѣ Инженера, какъ при выдачѣ консенсоваго свидѣтельства, такъ и въ случаѣ возникшихъ злоупотребленій, относятся на счетъ владельца пловучей мельницы.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Совѣта Управленія Царства, 30 Мая 1818 года.

(подписано) *Заіончекъ.*

Art. 4.

Po upływie terminu oznaczonego w art. 1-ym, wszystkie pływaki, nie mające konsensu, będą uprzątnione, właściciel zaś popadnie karom policyjnym.

Art. 5.

Tymże karom ulegnie właściciel pływaka, gdyby takowy stawiał gdzieindziej, niż w miejscu oznaczonym przez konsens, a za powtórzeniem, konsens mu będzie odebrany.

Art. 6.

Wszystkie koszta z zezłania Inżyniera, tak przy wydaniu konsensu, jako i w przypadku zaszytych nadużyć, ponosi właściciel pływaka.

Działo się w Warszawie, na posiedzeniu Rady Administracyjnej, dnia 30 Maja 1818 roku.

(podpisano) *Zajaczek.*

N° 2.

Распоряжение объ устраненіи пловучихъ мельницъ, признанныхъ вредными.

(19 (31) Октября 1835 года.)

Извлечение изъ предписанія Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, даннаго N Воеводской Коммисіи.

Возобновляя распоряженіе о точномъ исполненіи правилъ, изображенныхъ въ постановленіи Князя Намѣстника въ Царствѣ, отъ 30 Мая 1818 года, Коммисія снабжаетъ Инженера Путей Сообщенія открытымъ предписаніемъ ко всѣмъ административнымъ Управленіямъ въ Царствѣ о томъ, чтобы по его требованію пловучія мельницы, признанныя имъ вредными, были немедленно устранены, а равно и всѣ запруды, устраиваемыя на судоходныхъ рѣкахъ для рыбной ловли. Кромѣ того, Коммисія поручаетъ опубликовать въ воеводскомъ дневникѣ, что въ случаѣ крушенія воднаго транспорта отъ удара въ которую либо пловучую мельницу, владѣлецъ этой мельницы обязанъ будетъ вознаградить происходящіе отъ сего убытки.

Варшава, 19 (31) Октября 1835 года.

Директоръ Отдѣленія, Статсъ-Совѣтникъ
(подписано) Любовидзкій.

N° 9828/30635.

N° 2.

Rozporządzenie, o usunięciu młynów pływaków uznanych za szkodliwe.

(d. 19 (31) Października 1835 r.)

Wyciąg z reskryptu Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego do Kommissyi Województwa N.

Ponawiając polecenie ścisłego wykonania przepisów, postanowieniem Księcia Namiestnika Królewskiego z dnia 10 Maja 1818 r. objętych, wydaje Inspektorowi Komunikacyj rozkaz otwarty do wszystkich Władz administracyjnych w kraju, aby na jego wezwanie młyny pływaki, przezeń za szkodliwe uznane, natychmiast usuwać kazały, jak również wszelkie jazy dla połowu ryb na rzekach spławnych robione. A nadto poleca zamieścić w dzienniku wojewódzkim, że w razie rozbicia transportu wodnego o który z młynów pływaków, właściciel młyna obowiązany będzie wynagrodzić szkody ztąd zrządzone.

w Warszawie, dnia 19 (31) Października 1835 r.

Dyrektor Wydziału, Radca Stanu
(podpisano) Lubowidzki.

Nr. 9828/30635.

№ 3.

Распоряжение, предваряющее о томъ, что безъ утвержденныхъ плановъ, не возможно устраивать на рѣкахъ: мельницъ, запрудъ, плотинъ и предпринимать тому подобныхъ вредныхъ для судоходства работъ.

(12 (24) Октября 1840 года.)

Н Губернскому Правленію.

Главноуправляющій Путиами Сообщенія въ Царствѣ.

Не смотря на постановленіе Намѣстника въ Царствѣ, отъ 30 Мая 1818 года, коимъ воспрещена постройка безъ особаго разрѣшенія мельницъ на рѣкахъ, и вопреки данныхъ по сему предмету распоряженій, владѣльцы имѣній, находящихся вблизи главныхъ и среднихъ трактовъ, безъ испрошенія утвержденія проекта, устраиваютъ на рѣкахъ плотины, мельницы, запруды и т. п. устройства, производящія вредное вліяніе на судоходство и дороги. Для устраненія могущихъ отъ сего произойти вредныхъ послѣдствій, Губернское Правленіе обязано предварить владѣльцевъ имѣній, что отнюдь никто, безъ предварительнаго исходатайствованія, чрезъ посредство подлежащихъ властей, утвержденія мною проекта, не можетъ возводить этихъ устройствъ на судоходныхъ рѣкахъ — нигдѣ, на рѣкахъ же несудоходныхъ — на разстояніи 1½ мили отъ главныхъ и среднихъ трактовъ.

Равномѣрно не можетъ быть предпринимасмо исправленіе упомянутыхъ устройствъ въ иномъ противъ первоначальной ихъ конструкціи порядкѣ.

№ 3.

Rozporządzenie ostrzegające, że bez zatwierdzonych planów nie wolno budować na rzekach młynów, jazów, sypać grobli, i t. p. przedsiębrać robót szkodliwych spławom.

(d. 12 (24) Października 1840 r.)

Do Rządu Gubernialnego N.

ZARZĄDZAJĄCY NACZELNIE KOMMUNIKACYAMI LĄDOWEMI I WODNEMI
W KRÓLESTWIE.

Gdy pomimo postanowienia Namiestnika Królewskiego z dnia 30 Maja 1818 roku, zakazującego bez upoważnienia budowy młynów na rzekach, tudzież rozporządzeń w tej mierze wydanych, właściciele dóbr, położonych w bliskości traktów głównych i średnich na rzekach, bez pozyskania na to zatwierdzonego projektu, sypią groble, stawiają młyny, jazy i t. p. budowle, szkodliwy wpływ na spławy i drogi wywierające; dla uniknienia przeto złych skutków, jakie ztąd wynikają, Rząd Gubernialny uprzedzi właścicieli dóbr ziemskich, że odtąd, bez poprzedniego uzyskania, za pośrednictwem właściwych Władz, przezemnie zatwierdzonego projektu, nigdzie na rzekach spławnych, a na rzekach niespławnych o 1½ mili od traktów głównych i średnich, nikt budowli takowych przedsiębrać nie może.

Również reparacye rzeczonych budowli nie mogą być przedsiębrane w inny sposób, jak pierwotnie były urządzone.

Несоблюдающие вышеозначеннаго правила владѣльцы имѣній, отнесутъ къ своей винѣ обязанность передѣлать возведенныя ими вредныя устройства.

За исполненіемъ настоящихъ правилъ обязаны строго наблюдать: Обводовые и Губернскіе Инженеры, а также Инженеры Отдѣленій, Генеральные Инспекторы и прочіе чиновники, во время обыкновенныхъ ихъ разъѣздовъ. Въ случаѣ же замѣченныхъ по сему предмету отступленій, должны доносить о нихъ въ установленномъ порядкѣ.

Варшава, 12 (24) Октября 1840 года.

Главноуправляющій Путиами Сообщенія, Генераль-Адъютантъ
(подписано) *Faytenstrauch*.

№ 299.

Властители дѣлъ ziemskich, którzyby się do powyższego przepisu nie zastosowali, sami sobie winę przypisać będą musieli, gdy wzniesione przez nich szkodliwe budowle, przerobić będą zniewoleni.

Inżynierowie Obwodowi i Gubernialni, tudzież Inżynierowie Oddziałowi i Inspektorowie Generalni i inni urzędnicy, przy zwykłych objazdach, jak najściślej wglądać mają obowiązek, na zachowanie powyższych przepisów. Dostrzegłszy zaś w téj mierze uchybienia, winni są o takowych donieść kolejną przepisaną.

w Warszawie, dnia 12 (24) Października 1840 r.

Głównie Zarządzający Kommunikacyami,
Jenerał-Adjutant (podpisano) *Rautenstrauch*.

Nr. 299.

№ 4.

Распоряжение о стремлении къ устраненію изъ судоходныхъ
рѣкъ пловучихъ мельницъ.

(4 (16) Августа 1852 года)

Начальникамъ Отдѣлений.

Правленіе XIII-го Округа Путей Сообщенія.

Изъясненное въ постановленіи Князя Намѣстника, отъ 30 Мая 1818 г., подчиненіе пловучихъ мельницъ на судоходныхъ рѣкахъ подробному контролю б. Воеводскихъ Коммисій, было сдѣлано съ цѣлью прекратить дальнѣйшее развитіе подобнаго промысла, вреднаго судоходству рѣкъ; поэтому симъ поручается Инженерамъ, наблюдающимъ за судоходными рѣками, чтобы ни подъ какимъ предлогомъ не осмѣливались выдавать свидѣтельствъ на содержаніе пловучихъ мельницъ, ни же входить съ представленіями о выдачѣ на оныя консенсовъ, а также не допускать, безъ высшаго разрѣшенія, отстройки такихъ мельницъ, которыя по давности времени пришли въ упадокъ.

Варшава, 4 (16) Августа 1852 года.

Начальникъ XIII-го Округа Путей Сообщенія,
Генераль-Маіоръ (подписано) *Князь Тенишевъ.*

№ 3,565.

№ 4.

Rozporządzenie, o dążeniu do zniesienia na rzekach spław-
nych młynów pływaków.

(d. 4 (16) Sierpnia 1852 r.)

Do Naczelników Oddziałowych.

ZARZĄD XIII-go OKRĘGU KOMUNIKACYJ LĄDOWYCH I WODNYCH
W KRÓLESTWIE.

Postanowienie Księcia Namiestnika z dnia 30 Maja 1818 roku, poddając młyny pływaki na rzekach spławnych szczególnej kontrolii bb. Kommissyj Wojewódzkich, miało na celu zapobieżenie rozszerzaniu się podobnego przemysłu, szkodliwego spławności rzek; przeto poleca się Inżynierom, do których nadzór nad rzekami spławnymi należy, ażeby pod żadnym pozorem nie ważyli się udzielać świadectw na utrzymywanie młynów pływaków, ani czynić przedstawienia o udzielanie na takowe konsensów, ani wreszcie dopuszczać, bez wyższego zezwolenia, odbudowania tych, które przez czas zniszczeniu uległy.

w Warszawie, dnia 4 (16) Sierpnia 1852 r.

Naczelnik XIII-go Okręgu Kommunikacyj,
Generał-Major (podpisano) *Książę Teniszew.*

Nr. 3,565.

№ 5.

Распоряжение о производствѣ Инженерными чинами въ Маѣ и Августѣ мѣсяцахъ, ревизіи состоящихъ на судоходныхъ рѣкахъ пловучихъ мельницъ.

(31 Декабря (12 Января) 185²/₃ года.)

Извлечение изъ предписанія Правленія XIII-го Округа Путей Сообщенія, даннаго Начальникамъ Отдѣленій.

Инженерные чины обязаны ежегодно — 1 Мая и 1 Августа, дѣлать періодическія ревизіи устроенныхъ на судоходныхъ рѣкахъ пловучихъ мельницъ, и о результатѣ этихъ ревизій, съ своими замѣчаніями, представлять рапорты подлежащимъ Губернскимъ Правленіямъ.

Варшава, 31 Декабря (12 Января) 185²/₃ года.

Начальникъ XIII-го Округа Путей Сообщенія,
Генералъ-Маіоръ (подписано) *Князь Тенишевъ*.

№ 8,055.

№ 5.

Rozporządzenie, o odbywaniu w miesiącach Maja i Sierpniu przez służbę inżynierską rewizyj młynów pływaków na rzekach spławnych.

(d. 31 Grudnia (12 Stycznia) 185²/₃ r.)

WYCIĄG Z RESKRYPTU ZARZĄDU XIII-go OKRĘGU KOMMUNIKACYJ LĄDOWYCH I WODNYCH W KRÓLESTWIE, DO NACZELNIKÓW ODDZIAŁOWYCH.

Służba inżynierska powinna w dniach 1 Maja i 1-go Sierpnia każdego roku odbywać peryodyczne rewizye młynów pływaków na rzekach spławnych, i o rezultacie takowych rewizyj, tudzież o swych spostrzeżeniach, właściwym Rządowi Gubernialnym składać doniesienia.

w Warszawie, dnia 31 Grudnia (12 Stycznia) 185²/₃ r.)

Naczelnik XIII-go Okręgu Kommunikacyj,
Generał-Major (podpisano) *Książę Teniszew*.

Nr. 8,055.

N° 6.

Распоряженіе о перемѣнахъ стоянки пловучей мельницы
въ руслѣ рѣки Вислы.

(3 (15) Апрѣля 1853 года.)

Извлеченіе изъ предписанія Правленія XIII-го Округа Путей
Сообщенія, даннаго Начальникамъ Отдѣленій.

Въ случаѣ оправданной необходимости измѣненія стоянки
пловучей мельницы въ руслѣ р. Вислы и даннаго на то чинами
по водяной части разрѣшенія, эти чины обязаны тотчасъ увѣ-
домить о томъ Уѣздныхъ Начальниковъ и представить въ Гу-
бернское Правленіе планъ новаго мѣста стоянки.

Варшава, 3 (15) Апрѣля 1853 года.

Начальникъ XIII-го Округа Путей Сообщенія,
Генералъ-Маіоръ (подписано) *Князь Тенишевъ*.

№ 1,798.

N° 6.

Rozporządzenie, o zmianach lokacyi młyna pływaka w ko-
rycie rzeki Wisły.

(d. 3 (15) Kwietnia 1853 r.)

WYCIĄG Z RESKRYPTU ZARZĄDU XIII-GO OKRĘGU KOMMUNIKACYJ
LĄDOWYCH I WODNYCH W KRÓLESTWIE, DO NACZELNIKÓW ODDZIA-
ŁOWYCH.

W razie usprawiedliwionėj potrzeby zmiany lokacyi młyna
pływaka w korycie Wisły, i udzielonego na to przez służbę wo-
dną przyzwolenia, służba ta winna natychmiast Naczelników
Powiatowych o tém uprzedzić i Rządowi Gubernialnemu plan
nowej lokacyi złożyć.

w Warszawie, dnia 3 (15) Kwietnia 1853 r.

Naczelnik XIII-go Okręgu Kommunikacyj,
Generał-Major (podpisano) *Książę Teniszew*.

Nr. 1,798.

N° 7.

Распоряженіе о воспрещеніи владѣльцамъ пловучихъ на р. Вислѣ мельницъ, вырубать кустарники, находящіеся на берегахъ этой рѣки.

(24 Мая 1826 года.)

Въ Мазовецкую и Плоцкую Воеводскія Коммисіи.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полици.

Поручается Мазовецкой и Плоцкой Воеводскимъ Коммисіямъ строгое соблюденіе прежде изданныхъ правилъ о томъ, чтобы владѣльцы пловучихъ мельницъ на р. Вислѣ, не употребляли канатовъ, свиваемыхъ изъ вербы и лозы, на которые вырубаютъ кустарники, способствующія самымъ существеннымъ образомъ укрѣпленію береговъ р. Вислы.

Варшава, 24 Мая 1826 года.

Министръ Предсѣдательствующій (подписано) *Θ. Мостовскій*.

№ 121/678.

N° 7.

Rozporządzenie o wzbronienie właścicielom młynów pływaków na rzece Wiśle, wycinania zarośli na brzegach tej rzeki.

(d. 24 Maja 1826 r.)

Do Kommissyi Województwa Mazowieckiego i Płockiego.

KOMMISSYA RZĄDOWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I POLICYI.

Zaleca się Kommissyom Województwa Mazowieckiego i Płockiego, obostrzenie dawniej wydanych przepisów: ażeby właściciele młynów pływaków na Wiśle, nie używali lin z wierzbiny i wikliny kręconych, na które wycinają zarośla, do umocowania brzegów Wisły najskuteczniej pomagające.

w Warszawie, dnia 24 Maja 1826 r.

Minister Prezydujący,
(podpisano) *T. Mostowski*.

Nr. 121/678.

В) УСТРОЙСТВО ДОРОГЪ ДЛЯ БЕЧЕВАНІЯ.

N° 8.

Распоряженіе объ опредѣленіи ширины набережной рѣки Вислы, для общественнаго употребленія и бечеванія судовъ.

(23 Іюня 1824 года.)

Въ Муниципальное Управленіе столичнаго г. Варшавы.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полици.

Впредь до окончательнаго опредѣленія, согласно ст. 558-ой Гражданскаго Уложенія, ширины набережной рѣки Вислы, для общественнаго употребленія и дороги для бечеванія судовъ, Муниципальное Управленіе г. Варшавы обязано представить всѣмъ торгующимъ свободное причаливаніе съ судами къ любому берегу, а также выгрузку продуктовъ, съ тѣмъ лишь, чтобы эти продукты были немедленно отвозимы.

Варшава, 23 Іюня 1824 года.

За Министра Предсѣдательствующаго

(подписано) *Сташницъ.*

№ 432/1457.

В) URZĄDZENIE DRÓG DO HOLOWANIA.

N° 8.

Rozporządzenie, o oznaczeniu szerokości pobrzeża rzeki Wisły do użytku publicznego i holowania statków.

(d. 23 Czerwca 1824 r.)

Do Urzędu Muncypalnego miasta stołecznego Warszawy.

KOMMISSYA RZĄDOWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I POLICYI.

Nim stale przepisze oznaczoną, stosownie do art. 538-go Kodeksu Cywilnego, szerokość pobrzeża Wisły do użytku publicznego i drogę do holowania statków, Urząd Muncypalny miasta Warszawy zabezpieczy wszystkim handlującym wolne przy którymбądź brzegu ze statkami przystawanie, tudzież wylądowanie produktów, z tém tylko zastrzeżeniem, by takowe natychmiast odwożone były.

w Warszawie, dnia 23 Czerwca 1824 r.

Minister Prezdujący,
w zastępstwie (podpisano) *Staszic.*

Nr. 432/1457.

N° 9.

Постановленіе объ очисткѣ береговъ судоходныхъ рѣкъ
въ Царствѣ отъ преградъ для бечеванія судовъ.

(26 Марта (7 Апрѣля) 1843 года.)

По указу Его Величества

НИКОЛАЯ I-го,

Императора и Самодержца Всероссийскаго, Царя Польскаго,

и проч., и проч., и проч.

Совѣтъ Управленія Царства.

Признавая нужнымъ дополнить изданныя доселѣ постановленія только относительно нѣсколькихъ главнѣйшихъ рѣкъ, объ очисткѣ береговъ оныхъ и объ оставленіи вольнаго мѣста для бечевниковъ, а также отнести сія постановленія и къ другимъ судоходнымъ рѣкамъ Царства Польскаго, Совѣтъ Управленія, по представленію Управленія Путей Сообщенія, постановилъ и постановляетъ:

Ст. 1.

Берега судоходныхъ рѣкъ, на всемъ протяженіи пригодномъ къ судоходству, должны быть очищены и оставлены свободными для бечевниковъ, на семь съ половиною сажень, или сорокъ пять футовъ въ ширину съ каждой стороны рѣки, тамъ гдѣ оба берега оныхъ состоятъ въ предѣлахъ Царства Польскаго, а именно:

N° 9.

Postanowienie, o oczyszczeniu z zawad brzegów rzek splawnych w Królestwie do holowania statków.

(d. 26 Marca (7 Kwieśnia) 1843 r.)

W IMIENIU NAJJAŚNIEJSZEGO

MIKOŁAJA I-go,

CESARZA WSZECH ROSSYI, KRÓLA POLSKIEGO,
etc. etc. etc.

Rada Administracyjna Królestwa.

Znajdując potrzebném uzupełnić wydane dotąd tylko dla kilku główniejszych rzek przepisy, mające na celu zapewnienie oczyszczenia brzegów przy tychże i pozostawienie dróg wolnych do holowania, oraz rozciągnąć takowe przepisy także do innych rzek splawnych w Królestwie, Rada Administracyjna, na przedstawienie Zarządu Kommunikacyj Lądowych i Wodnych, postanowiła i stanowi:

Art. 1.

Brzegi przy rzekach splawnych, w takiej przestrzeni, w jakiej są dla splawu zdadne, mają być w szerokości $7\frac{1}{2}$ sążni, czyli 45 stóp po każdej stronie, (gdzie oba brzegi rzeki znajdują się w Królestwie) z zawad oczyszczone, i pozostawione wolne na drogi do holowania, jako to:

- 1) у рѣки Вислы, отъ границы Округа вольнаго города Кракова до Прусской границы;
- 2) у рѣки Нарева, отъ входа въ предѣлы Царства до впаденія въ рѣку Вислу;
- 3) у рѣки Буга, отъ Австрійской границы до впаденія въ рѣку Наревъ;
- 4) у рѣки Нѣмана, вдоль границы Царства;
- 5) у рѣки Пилицы, отъ Концеполя до впаденія въ рѣку Вислу;
- 6) у рѣки Вепржа, отъ Краснагостава до впаденія въ рѣку Вислу;
- 7) у рѣки Сана, вдоль границы Царства;
- 8) у рѣки Варты, отъ Дзялошина до Прусской границы;
- 9) у рѣки Ниды, отъ Собкова до впаденія въ рѣку Вислу; и
- 10) у рѣки Бѣбры, отъ селенія Дембова до впаденія въ рѣку Наревъ.

Ст. 2.

Очищеніе береговъ помянутыхъ судоходныхъ рѣкъ отъ деревьевъ, большихъ камней и другихъ предметовъ, затрудняющихъ бечеваніе судовъ или угрожающихъ заваленіемъ русла, на случай впаденія въ оное, какъ теперь, такъ и въ послѣдствіи, когда въ томъ окажется надобность, имѣетъ быть производимо, на вышесказанномъ пкротяеніи въ ширину, собственно владельцами земель.

- 1) przy Wiśle, od granicy Austryackiej do granicy Pruskiej;
- 2) przy Narwi, od wejścia w granice Królestwa do jej ujścia w Wisłę;
- 3) przy Bugu, od granicy Austryackiej do ujścia w Narew;
- 4) przy Niemnie, wzdłuż granicy Królestwa;
- 5) przy Pilicy, od Koniecpola do ujścia w Wisłę;
- 6) przy Wieprzu, od Krasnegostawu do ujścia w Wisłę;
- 7) przy Sanie, wzdłuż granicy Królestwa,
- 8) przy Warcie, od Działoszyna do granicy Pruskiej;
- 9) przy Nidzie, od Sobkowa do ujścia w Wisłę;
- 0) przy Biebrzy, od wsi Dębowa do ujścia w Narew.

Art. 2.

Oczyszczenie w szerokości powyżej wskazanej brzegów wymienionych rzek spławnych, z drzew, kamieni większych i innych przedmiotów, utrudniających holowanie statków, lub zagrażających w razie wpadnięcia w koryto rzeki zawaleniem tejże, dopełnioném być ma, ilekroć zajdzie tego potrzeba, przez właści cieli gruntów.

Ст. 3.

Для очищенія береговъ каждой судоходной рѣки, Управление Путей Сообщенія опредѣлить время; при чемъ будетъ имѣть въ виду, чтобы владѣльцы земель были въ состояніи безтягостно произвести эти работы въ указанное имъ время.

Ст. 4.

Въ случаѣ поспѣшной надобности въ очищеніи береговъ, при сокращеніи на то срока, можетъ быть оказываемо въ томъ владѣльцамъ земель пособіе, порядкомъ шарварка отъ смежныхъ гминъ.

Ст. 5.

Такое же пособіе можетъ быть оказываемо тѣмъ владѣльцамъ, которыхъ земли, занимая малую поверхность, тянутся на значительномъ протяженіи въ длину по берегу судоходной рѣки, и по случаю накопившихся камней или другихъ заваловъ, требуютъ большихъ издержекъ, для очищенія бечевниковъ.

Ст. 6.

Если въ послѣдствіи окажется надобность въ очищеніи береговъ и другихъ рѣкъ, которыя отчасти были уже признаны удобными къ судоходству, а отчасти могутъ быть приведены въ судоходное состояніе; наконецъ, изъ числа рѣкъ, показанныхъ въ ст. 1-ой настоящаго постановленія, на протяженіяхъ, не означенныхъ въ этой статьѣ, то таковое очищеніе имѣетъ быть производимо: согласно тѣмъ же самымъ правиламъ, коль скоро Правительство признаетъ въ томъ надобность.

Art. 3.

Do oczyszczenia brzegów każdej rzeki splawnej, wyznaczone być mają przez Zarząd Komunikacyj Lądowych i Wodnych termina, z zachowaniem względu, aby właściciele gruntów byli w możności bez przeciążenia, czynność takową w czasie im wskazanym, uskutecznić.

Art. 4.

W czasie naglejszej potrzeby oczyszczenia brzegów, może być właścicielom gruntów przy skróconym terminie, udzieloną pomoc z gmin przyległych.

Art. 5.

Podobna pomoc w robociźnie dodaną być może także tym właścicielom, których grunta, małą powierzchnię zajmując, rozciągają się w znacznej długości nad brzegiem rzeki splawnej, i wymagają, z powodu nagromadzonych kamieni, lub innych zawalów, większego nakładu na oczyszczenie dróg do holowania.

Art. 6.

Gdyby w późniejszym czasie okazała się potrzeba oczyszczenia brzegów przy innych jeszcze rzekach, które częścią uznane już były za sposobne do splawu, częścią uczynione być mogą splawnymi, wreszcie przy niektórych z wymienionych w art. 1-m rzek w przestrzeniach, tymże artykułem nie objętych, czyszczenie takowe, dopełnioném będzie według tych samych przepisów, skoro potrzeba tego przez Rząd uznana zostanie.

Ст. 7.

Исполненіе настоящаго постановленія, которое имѣетъ быть внесено въ Дневникъ Законовъ, возлагается на Управленіе Путей Сообщенія.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Совѣта Управленія, 26 Марта (7 Апрѣля) 1843 года.

Намѣстникъ, Генераль-Фельдмаршалъ

(подписано) *Князь Варшавскій.*

Примѣчаніе. Согласно Инструкціи, помѣщенной подъ № 1, въ главѣ IV-ой, отдѣла III-го, части третьей, настоящаго Сборника, надзоръ за содержаніемъ дорогъ для бечеванія, относится къ обязанности мѣстныхъ Инженеровъ.

Art. 7.

Wykonanie niniejszego postanowienia, które w Dzienniku Praw ma być zamieszczone, Zarządowi Kommunikacyj Lądowych i Wodnych poleca.

Działo się w Warszawie, na posiedzeniu Rady Administracyjnej, dnia 26 Marca (7 Kwietnia) 1843 r.

Namiestnik, Jenerał-Feldmarszałek

(podpisano) *Książę Warszawski.*

Uwaga. Według Instrukcyi zamieszczonej pod Nr. 1, w tytule IV, dziale III, części trzeciej niniejszego Zbioru, dozór nad utrzymaniem dróg do holowania, do Inżynierów miejscowych należy.

N° 10.

Распоряжение о недопущении, чтобы землевладельцы требовали от судовщиков платы за временное нагружение продуктов или причаливание судов к берегамъ.

(10 (2.) Августа 1844 года.)

Губернскимъ Правленіямъ.

УПРАВЛЕНИЕ ПУТЕЙ СООБЩЕНИЯ ВЪ ЦАРСТВѢ.

По постановленію Совѣта Управленія Царства, отъ 26 Марта (7 Апрѣля) 1843 года, на смежныхъ съ рѣками земляхъ, должны быть содержимы дороги для бечеванія, шириною въ 7 1/2 сажень (*), но это однако не препятствуетъ владѣльцамъ извлекать пользу изъ сихъ земель, въ порядкѣ, не противорѣчащемъ основанію этого постановленія.

На обязанности Губернскаго Правленія лежитъ не только наблюдать за тѣмъ, чтобы, согласно вышеозначенному постановленію, были очищены дороги для бечеванія, но также не допускать, дабы землевладельцы требовали отъ судовщиковъ платы, за временную на этихъ дорогахъ выгрузку продуктовъ или за причаленіе судна къ берегу, въ случаѣ необходимости по поводу поврежденія судна или по иной причинѣ, требующей перегрузки; такъ какъ дороги для бечеванія, наравнѣ со всѣми прочими дорогами, служатъ для общественной пользы, и не могутъ подлежать не установленному Правительствомъ сбору.

(*) Обязанность эта основывается на ст. 556-ой Гражданскаго Уложенія, согласно коей владѣльцы береговъ судоходныхъ рѣкъ, должны оставлять тропинки для бечеванія, соотвѣтственно существующимъ по сему предмету узаконеніямъ.

N° 10.

Rozporządzenie o niedopuszczaniu wymagania przez właścicieli ziemskich opłat od spławiających za chwilowe lichowanie produktów, lub przystęp statków do brzegu.

(d. 10 (22) Sierpnia 1844 r.)

Do Rządów Gubernialnych.

ZARZĄD KOMUNIKACYJ LĄDOWYCH I WODNYCH W KRÓLESTWIE.

Chociaż postanowieniem Rady Administracyjnej z dnia 26 Marca (7 Kwietnia) 1843 roku włożoną została na grunta nad rzekami położone, służebność utrzymywania w szerokości 7 1/2 sążni dróg do holowania (*), to wszelako nie tamuje użytkowania, jakie każdy z właścicieli z tychże gruntów, w sposobie nie przeciwnym osnowie tegoż postanowienia, ciągnąć może.

Wszakże nie tylko jest obowiązkiem Rządu Gubernialnego przestrzegać, ażeby w myśl przywiedzonego wyżej postanowienia, drogi do holowania ze wszystkich przeszkód uprzątnięte były, ale również nie powinien dozwalać, aby właściciele ziemscy, wymagali od spławiających opłat, za chwilowe na tychże drogach, w razie koniecznej potrzeby, z powodu uszkodzenia statku, lub innej przyczyny, do przeładowania naglącój, lichowanie produktów, lub za przystęp statków do brzegu; albowiem drogi do holowania, tak jak wszystkie inne drogi, służyć mają do użytku publicznego, i opłacie przez Rząd nie zaprowadzonej, ulegać nie mogą.

(*) Służebność ta opiera się na art. 556-m Kodeksu Cywilnego, podług którego, właściciele brzegów rzek spławnych obowiązani są zostawiać ścieżki do holowania stosownie do urządzeń w téj mierze.

Что касается склада продуктов на болѣе продолжительный срокъ и установленія постоянной цѣны на наемъ набережныхъ площадей, для склада лѣснаго матеріала или для сколачиванія плотовъ, то все это слѣдуетъ предоставить добровольному соглашенію торговцевъ съ землевладѣльцами.

Варшава, 10 (22) Августа 1844 года.

Управляющій Путиами Сообщенія, Генераль-Маіоръ
(подписано) *Князь Тенишевъ*

№ 6,997.

Co do składu produktów na dłuższy przeciąg czasu, co do ustanowienia stałej ceny na wynajmowanie placów nadbrzeżnych na składy drzewa lub zbijania tratw, to dobrowolnemu porozumieniu się handlujących z właścicielami ziemskimi pozostawić należy.

w Warszawie, dnia 10 (22) Sierpnia 1844 r.

Zarządzający Kommunikacyami,
Jenerał-Major (podpisano) *Książę Teniszew.*

Nr. 6,997.

ОТДѢЛЪ II.

УЧРЕЖДЕНІЯ И МѢРЫ, КАСАЮЩІЯСЯ КАЖДОЙ РѢКИ
ПОРОЗНЬ.

ГЛАВА I.

УЧРЕЖДЕНІЯ И МѢРЫ ОТНОСИТЕЛЬНО СУДОХОДСТВА.

А) РѢКА ВИСЛА.

№ 1.

Постановленіе объ очисткѣ отъ заваловъ, препятствующихъ
судоходству, русла рѣки Вислы, на протяженіи ея отъ г.
Варшавы до г. Торна.

(29 Декабря 1818 года.)

По указу Его Величества

АЛЕКСАНДРА I-го,

ИМПЕРАТОРА И САМОДЕРЖЦА ВСЕРОССИЙСКАГО, ЦАРЯ ПОЛЬСКАГО,
и проч., и проч., и проч.

Намѣстникъ въ Царствѣ, по Государственному Совѣту.

По представленію Правительственной Коммисіи Внутрен-
нихъ Дѣлъ и Полиціи, мы постановили и постановляемъ:

DZIAŁ II.

URZĄDZENIA I ŚRODKI, ODNOSZĄCE SIĘ
DO POJEDYNCZYCH RZEK.

TYTUŁ I.

URZĄDZENIA I ŚRODKI CO DO SPŁAWU.

A) RZeka WISŁA.

№ 1.

Postanowienie o oczyszczeniu z przeszkód spławu koryta
rzeki Wisły od Warszawy do Torunia.

(d. 29 Grudnia 1818 r.)

W IMIENIU NAJJAŚNIEJSZEGO

ALEXANDRA I-go,

CESARZA WSZECH ROSSYI, KRÓLA POLSKIEGO,
etc., etc., etc.

Książę Namieśnik Królewski, w Radzie Stanu.

Na przełożenie Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych
i Policji postanowiliśmy i stanowimy:

Ст. 1.

Русло рѣки Вислы, отъ Варшавы до Торна, должно быть очищено отъ заваловъ, препятствующихъ судоходству.

На снаряды и экспертовъ, Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи ассигнуетъ, согласно составленной вѣдомости, потребную сумму изъ общаго капитала, предназначеннаго на очистку рѣкъ.

Ст. 2.

Прибрежные владѣльцы и гмины обязаны очищать берега съ высокихъ деревьевъ и валежника, на разстояніи трехъ прентовъ по обѣимъ сторонамъ рѣки, не нарушая береговъ корчеваніемъ или вырубкою порослей, кои должны быть оставлены нетронутыми.

Ст. 3.

Владѣльцы и гмины по обѣимъ сторонамъ рѣки обязаны поставлять рабочихъ, необходимыхъ въ помощь къ очисткѣ рѣки, согласно правиламъ, изданнымъ относительно рѣкъ Пиліцы и Ниды (*).

Ст. 4.

По мѣрѣ устраненія препятствій по судоходству, подлежитъ съемкѣ специальный планъ рѣки и обѣихъ прибрежныхъ мѣстностей, начиная съ низовья рѣки, откуда слѣдуетъ также начать ея очистку.

(*) На протяженіи 3-хъ миль по обѣимъ берегамъ, принявъ въ основаніе число дымовъ, не исключая и свечей, и съ обращеніемъ притомъ вниманія на время года чтобы какъ можно менѣе причинять затрудненія въ хозяйствѣ.

Art. 1.

Koryto Wisły od Warszawy do Torunia ma być oczyszczone z przeszkód spławu.

Na narzędzia i biegłych Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policji przeznaczy, podług zrobionego wyciągu, sumę potrzebną z funduszu ogólnego na czyszczenie rzek.

Art. 2.

Właściciele i gminy pobrężne, obowiązane są czyścić brzegi z drzew wyniosłych i leżaków, na trzy pręty po obu stronach rzeki, nie naruszając brzegów przez rudunki lub wycinanie zarosli, które mają być zostawione w całości.

Art. 3.

Właściciele i gminy po obu stronach rzeki obowiązane są dostarczać potrzebnych robotników do pomocy około oczyszczenia rzeki, według przepisów wydanych względem rzek Pilicy i Nidy (*).

Art. 4.

W miarę uprzątnienia przeszkód spławu, będzie zdejmowany plan specyalny rzeki i jej obydwóch pobrężów od dołu zacząwszy, z kąd także czyszczenie ma się rozpocząć.

(*) Z odległości 3-ch mil po obu brzegach, biorąc za zasadę ilość dymów, nie wyłączając żydów i zachowując wzgląd na wybór czasu, aby w gospodarstwie najmniej czynić przeszkód.

Ст. 5.

Соотвѣтственно этимъ планамъ должны быть обозначены линіи дамбъ, съ помощью которыхъ послѣдуетъ окончательное приведеніе въ правильный видъ русла р. Вислы.

Ст. 6.

Планы для сдѣланія этихъ дамбъ, Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи представить намъ своевременно на утвержденіе.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Совѣта Управленія Царства, 29 Декабря 1818 года.

(подписано) *Заіончекъ.*

Art. 5.

Stosownie do tych planów, mają być oznaczone linie wałów, za pomocą których nastąpi ostateczne uporządkowanie koryta Wisły.

Art. 6.

Plany do zrobienia tych wałów Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policji w czasie przedstawi nam do zatwierdzenia.

Działo się w Warszawie, na posiedzeniu Rady Administracyjnej, dnia 29 Grudnia 1818 roku.

(podpisano) *Zajaczek.*

Nr. 9,068.

N° 2.

Постановленіе о назначеніи 12,000 руб. на расходы по составленію плановъ р. Вислы, для приведенія въ устройство ея русла.

(13 (25) Мая 1858 года.)

Извлеченіе изъ выписки изъ журнала засѣданія Совѣта Управленія Царства.

Князь Намѣстникъ въ Царствѣ, рѣшеніемъ отъ 20 Ноября (2 Декабря) 1857 года, за № 2,427, приказалъ учредить Комитетъ для предположенія самаго практическаго и дешеваго способа устройства русла рѣкъ — Вислы и Буга.

Особая Коммисія изъ Членовъ Комитета, рассмотрѣвъ всѣ частные планы въ Правленіи, исчислила издержки, потребныя на измѣреніе р. Вислы, съемку новыхъ плановъ, нивелировку, установленіе верстовыхъ столбовъ, отлитографированіе плановъ и проч.

Совѣтъ по соображенію, что улучшеніе судоходства на р. Вислѣ составляетъ предметъ особенной важности для благосостоянія здѣшняго края, и что испрашиваемая на составленіе плановъ рѣки Вислы, безъ которыхъ невозможно приступить къ какому либо общему предположенію о мѣрахъ къ устройству русла сей рѣки, сумма, оказывается дѣйствительно необходимою, — постановилъ ассигновать таковую въ количествѣ 12,000 руб. сер., и отнести оную на сумму въ распоряженіи Совѣта состоящую.

Варшава, 13 (25) Мая 1858 года.

Вѣрно съ журналомъ:

Статсъ-Секретарь (подписано) *Карницкій*.

N° 2.

Decyzya, wyznaczająca fundusz rs. 12,000 na kosztą sporządzenia planów rzeki Wisły, dla uregulowania jej koryta.

(d. 13 (25) Maja 1858 r.)

Wyciąg z wypisu z protokołu posiedzenia Rady Administracyjnej Królestwa.

Książę Namiestnik Królestwa przez decyzję z dnia 20 Listopada (2 Grudnia) 1857 roku Nr. 2,427 polecił ustanowić Komitet, dla obmyślenia najpraktyczniejszego i najoszczędniejszego sposobu uregulowania koryta rzeki Wisły i Bugu.

Osobna delegacya z Członków Komitetu, przejrawszy częściowe plany w Zarządzie, obliczyła kosztą na zmierzenie Wisły, zdjęcie nowych planów, niwelację, postawienie słupów werstowych, wylitografowanie planów i t. d.

Rada zważając, że ulepszenie żeglugi na Wiśle jest przedmiotem nader ważnym dla dobra kraju tutejszego, i że żądana summa na sporządzenie planów rzeki Wisły, bez których nie można przystąpić do jakiegokolwiek ogólnego projektu środków ku uregulowaniu koryta téj rzeki, jest rzeczywiście niezbędną, postanowiła udzielić takową w ilości rs. 12,000 i zaregulować do funduszu do dyspozycji Rady zachowanego.

w Warszawie, dnia 13 (25) Maja 1858 r.

Zgodno z protokołem:

Sekretarz Stanu (podpisano) *Karnicki*.

№ 3.

Распоряженіе объ отдачѣ подъ надзоръ гминныхъ Войтовъ и Бургомистровъ городовъ, состоящихъ у рѣки Вислы верстовыхъ столбовъ.

(11 (23) Марта 1859 года.)

Извлеченіе изъ предписанія Правленія XIII-го Округа Путей Сообщенія, даннаго Губернскимъ Правленіемъ.

Для обезпеченія надлежащаго надзора за верстовыми столбами, чины, при р. Вислѣ состоящіе, обязаны указывать и сдавать ихъ протоколярно подъ присмотръ гминныхъ Войтовъ и Бургомистровъ городовъ.

Варшава, 11 (23) Марта 1859 года.

Генераль-Маіоръ (подписано) Смоликовскій.

№ 677.

Примѣчаніе 1. Вслѣдствіе вышеозначеннаго постановленія Совѣта Управленія, произведено и повѣрено измѣреніе рѣки Вислы; рѣка подраздѣлена на версты и установлены верстовые столбы по обоимъ ея берегамъ; составлены и отлитографированы планы этой рѣки въ большемъ масштабѣ 1:10000 и въ меньшемъ 1:40000, и таковыя принимаются въ руководство для всякихъ гидротехническихъ проектовъ.

Прономерованные и обнесенные внизу землею верстовые столбы, въ видахъ сохранности и неприкосновенности оныхъ, сданные протоколярно подъ надзоръ мѣстныхъ гминныхъ Войтовъ, приносятъ значительную пользу. Съ помощью сихъ столбовъ инженерные чины обязаны производить повѣрку береговъ, изслѣдовывать происшедшія въ руслѣ рѣки перемѣны и отмѣчать оныя на планахъ, а также контролировать исполненіе работъ; все это безъ помянутыхъ

№ 3.

Rozporządzenie, o oddawaniu pod dozór Wójtów gmin i Burmistrzów miast słupów werstowych przy rzece Wiśle.

(d. 11 (23) Marca 1859 r.)

Wyciąg z reskryptu Zarządu XIII-go Okręgu Komunikacyj Lądowych i Wodnych w Królestwie, do Rządów Gubernialnych.

Dla zapewnienia należytego dozoru nad słupami werstowymi, służba przy Wiśle takowe wskazywać ma i protokółarnie oddawać pod dozór Wójtom gmin i Burmistrzom miast.

w Warszawie, dnia 11 (23) Marca 1859 r.

Jenerał-Major (podpisano) Smolikowski.

Nr. 677.

U w a g a I-sza. W skutek powyższego postanowienia Rady Administracyjnej, pomiary rzeki Wisły zostały uzupełnione i sprawdzone, rzeka podzielona na versty i ustawiono słupy werstowe po obu dwu brzegach, sporządzono i wylitografowano plany tejże rzeki, większe na podziałkę 1 : 10,000, a mniejsze na podziałkę 1 : 40,000 — i takowe służą do wszelkich projektów hydrotechnicznych.

Słupy werstowe numerowane i okopcowane dla ich całości i nietykalności protokółarnie miejscowym Wójtom gmin oddane, znakomitego są użytku, przy pomocy takowych służba inżynierska obowiązana jest sprawdzać brzegi i śledzić zmiany w korycie rzeki, wnosić takowe na plany i kontrollować skuteczność robót,

знаковъ было бы затруднительно и, въ данномъ случаѣ, иногда невозможно. Поэтому столбы, подраздѣляющіе рѣку на верстовыя части, составляютъ средство къ содержанію, какъ техническаго, такъ и административнаго порядка.

Примѣчаніе 2. Согласно предписанію Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи, отъ 4 Сентября 1828 года, помещенному въ главѣ II, отдѣла III, части третьей настоящаго Сборника, — работы на протяженіи рѣки Вислы на границѣ съ Австрією, могутъ быть предпринимаемы только по соглашенію съ Австрійскими властями.

Б) РѢКА ВАРТА.

№ 4.

Постановленіе о продолженіи производства работъ по очисткѣ и приведенію въ судоходное состояніе рѣки Варты.

(2 Мая 1818 года.)

По указу Его Величества

АЛЕКСАНДРА I-го,

Императора и Самодержца Всероссийскаго, Царя Польскаго,

и проч., и проч., и проч.

Намѣстникъ въ Царствѣ, по Государственному Совѣту.

Ст. 1.

Приостановленные въ 1812 году очистка и приведеніе въ судоходное состояніе рѣки Варты, должны быть вновь

co bez tych znaków byłoby rzeczą trudną, a częstokroć w danej chwili niepodobną. Słupy więc dzieląc rzekę na części werstowe, są środkiem do utrzymania porządku technicznego, jak również administracyjnego.

Uwaga II-ga. Według reskryptu Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Policji z dnia 4 Września 1828 r., zamieszczonego w tytule II, działu III-go, części trzeciej niniejszego Zbioru, roboty na przestrzeni rzeki Wisły graniczącej z Austryą mogą być przedsiębrane tylko za porozumieniem się z Władzami Austryackimi.

В) РЕКА ВАРТА.

№ 4.

Postanowienie o dalszém prowadzeniu robót dla oczyszczenia i przysposobienia do spławności rzeki Warty.

(d. 2 Maja 1818 r.)

W IMIENIU NAJJAŚNIEJSZEGO

ALEXANDRA I-go,

CESARZA WSZECZ ROSSYI, KRÓLA POLSKIEGO,
etc. etc. etc.

Namiestnik Królewski, w Radzie Stanu.

Art. 1.

Wstrzymane w roku 1812 czyszczenie i przysposobienie do spławności rzeki Warty, ma być na nowo przedsięwziętém

предприняты и продолжаемы, съ употребленіемъ для сего суммъ и снарядовъ, оставшихся отъ прежнихъ работъ.

Ст. 2.

Число рабочихъ, какое окажется нужнымъ для работъ по очисткѣ и устраненію препятствій къ судоходству по рѣкѣ Вартѣ, подлежитъ поставкѣ изъ деревень и мѣстечекъ, отстоящихъ не далѣе, какъ на три мили по обоимъ берегамъ этой рѣки.

Ст. 3.

При росписаніи этихъ рабочихъ, административныя власти должны принимать въ основаніе число дымовъ, нынѣ находящихся въ каждомъ подлежащемъ городѣ или деревнѣ, не исключая евреевъ, и имѣть при томъ въ виду, чтобы для сего было избираемо время, въ коемъ отвлеченіе людей отъ земледѣльческихъ работъ наименѣе причиняло бы затрудненія въ хозяйствѣ.

Ст. 4.

При употребленіи рабочихъ необходимо со всею точностью соображаться съ мѣстностью, то есть, чтобы эти рабочіе были назначаемы по возможно ближайшему направленію отъ тѣхъ деревень или мѣстечекъ, изъ коихъ будутъ поставлены, и дабы число людей въ каждомъ пунктѣ было пропорціонально разстоянію, на которомъ предназначены работы.

Ст. 5.

Назначенные Правительственною Коммисіею Внутреннихъ Дѣлъ для управленія этими работами эксперты, а также

и далѣе проводзонѣмъ, зъ узыціемъ фундузѣвъ и наръзѣди по робѣтахъ давнынъ позѣсталыхъ.

Art. 2.

Ilość robotników, jaka potrzebną okaże się do robót około czyszczenia i usuwania przeszkód spławu rzeki Warty, dostarczoną będzie przez wsie i miasteczka po obu brzegach téj rzeki, najdaléj na trzy mile odległe.

Art. 3.

W rozpisie takowych robotników, Władze administracyjne mieć będą za zasadę ilość dymów teraz znajdujących się każdego respective miasta lub wsi, nie wyłączając żydów, zachowując przytém wzgląd przyzwoity na wybór czasu, w którym oderwanie ludzi od robót około roli, jak najmniej w gospodarstwie czynić może przeszkody.

Art. 4.

Użycie robotników winno następować z najściślejszém zastosowaniem się do miejscowości, to jest tak: aby ciż robotnicy przeznaczeni byli w kierunku ile być może najbliższym od wsiów lub miasteczek, z których zostaną odstawionymi, i aby liczba ludzi do rozciągłości robót proporcjonalnie w każdym punkcie była zastosowana.

Art. 5.

Wyznaczeni do kierunku robót tych od Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych biegli, tudzież rzemieślnicy, ciągle

мастера, обязаны постоянно наблюдать, чтобы поставленные рабочие были употреблены согласно назначению.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Совѣта Управленія Царства, 2 Мая 1818 года.

(подписано) *Заіончекъ.*

С) РѢКА БУГЪ.

№ 5.

Постановленіе объ устраниіи препятствующихъ судоходству на рѣкѣ Бугѣ: плотинъ, мельницъ и перемычекъ.

(2 Іюля 1816 года.)

По указу Его Величества

АЛЕКСАНДРА I-го,

ИМПЕРАТОРА и САМОДЕРЖЦА ВСЕРОССИЙСКАГО, ЦАРЯ ПОЛЬСКАГО,
и проч., и проч., и проч.

Намѣстникъ въ Царствѣ, по Государственному Совѣту.

Ст. 1.

Эксперты обязаны осмотрѣть русло рѣки Буга отъ пункта, въ коемъ оба берега этой рѣки состоятъ въ Царствѣ Польскомъ, до устья оной.

pilnować będą, ażeby dostawieni robotnicy przyzwolicie użyćci byli.

Działo się na posiedzeniu Rady Administracyjnej, w Warszawie, dnia 2 Maja 1818 r.

(podpisano) *Zajączek.*

С) RZĘKA BUG.

№ 5.

Postanowienie o zniesieniu grobel, młynów, tam na rzece Bugu, splawowi szkodliwych.

(d. 2 Lipca 1816 r.)

W IMIENIU NAJJAŚNIEJSZEGO

ALEXANDRA I-go,

CESARZA WSZĘCH ROSSYI, KRÓLA POLSKIEGO,
etc. etc. etc.

Namiestnik Królewski, w Radzie Stanu.

Art. 1.

Nastąpić ma zwiedzenie przez biegłych koryta rzeki Buga od punktu, z którego obydwaj brzegi téj rzeki są położone w Królestwie Polskiem aż do ujścia.

Ст. 2.

Существующія на вышеозначенномъ протяженіи этой рѣки вредныя судоходству плотины, мельницы и всякія перемычки, должны быть неотлагательно устранены, согласно тѣмъ распоряженіямъ, какія будутъ преподаны Правительственною Коммисіею Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Совѣта Управленія Царства, 2 Іюля 1816 года.

(подписано) *Заіончекъ.*

Примѣчаніе. Согласно предписанію Главнаго Директора, Предсѣдательствующаго въ Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, данному Управленію Путей Сообщенія въ Царствѣ 31 Августа (12 Сентября) 1845 года, за № 982, по поводу послѣдовавшаго Высочайшаго утвержденія проекта приведенія въ судоходное состояніе верхней части р. Буга, отъ Австрійской границы до рѣки Наревъ, — поручено начать работы въ 1846 году и производить оныя въ продолженіи двухъ лѣтъ, а между тѣмъ предпринять мѣры къ перестройкѣ и устраненію находящихся на этой рѣкѣ мельницъ, на основаніяхъ, утвержденныхъ Государственнымъ Совѣтомъ 24 Февраля 1841 года. Проектъ поручено примѣнить, по мѣрѣ надобности къ улучшенію судоходства по этой рѣкѣ, въ границахъ Царства.

Art. 2.

Groble, młyny i tamy wszelkie, splawowi szkodliwe, na téj rzece w powyższej rozciągłości znajdujące się, podług rozporządzeń, jakie Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policji wyda, mają być jak najrychlej zniesione.

Działo się w Warszawie, na posiedzeniu Rady Administracyjnej, dnia 2 Lipca 1816 r.

(podpisano) *Zajaczek.*

U w a g a. Podług reskryptu Dyrektora Głównego, Prezydującego w Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Duchownych z dnia 31 Sierpnia (12 Września) 1845 r. Nr. 982 wydanego do Zarządu Kommunikacyj Lądowych i Wodnych w Królestwie, z powodu, że projekt usplawnienia górnej części Bugu od granicy Austrii do rzeki Narwi Najwyżej zatwierdzony został, roboty zalecono rozpocząć w roku 1846 i prowadzić w ciągu lat dwóch, a tymczasem przedsięwziąć środki, dla przebudowania i zniesienia młynów znajdujących się na téj rzece, na zasadach wskazanych w uchwale Rady Państwa, potwierdzonej pod dniem 24 Lutego 1841 roku. Projekt polecono zastosować, o ile to okaże się potrzebném, do ulepszenia splawu téj rzeki w granicach Królestwa.

N° 6.

Постановление, съ объявленіемъ Высочайшаго повелѣнія, объ отмѣнѣ требующаго значительныхъ издержекъ предположенія о приведеніи въ судоходное состояніе рѣки Буга искусственными постройками и работами.

(12 (24) Мая 1864 года.)

Выписка изъ журнала засѣданія Совѣта Управленія Царства.

Государь Императоръ, по докладу Главноуправляющаго Путиами Сообщенія и Публичными Зданіями, Высочайше повелѣть соизволилъ:

- 1) отмѣнить предположеніе, состоявшееся въ 1844 году, объ улучшеніи рѣки Буга искусственными постройками и работами, такъ какъ на исполненіе сего требуется болѣе 1,300,000 руб., каковыя издержки далеко не соотвѣтственны значенію этого водянаго пути, и
- 2) предоставить Намѣстнику въ Царствѣ и Генераль-Губернаторамъ, въ подвѣдомственныхъ коимъ губерніяхъ Вольнской и Гродненской протекаетъ рѣка Бугъ, предпринять настоятельныя мѣры къ исполненію, безъ дальнѣйшаго отлагательства, Высочайше утвержденнаго въ 24 день Февраля 1841 года мнѣнія Государственнаго Совѣта—о приспособленіи мельничныхъ плотинъ на этой рѣкѣ къ потребностямъ судоходства, согласно съ тѣми указаніями, которыя сообщены были имъ въ Іюль мѣсяцѣ 1845 года.

Варшава, 12 (24) Мая 1864 года.

Вѣрно съ журналомъ:

И. д. Статсъ-Секретаря (подписано) *Заборовскій.*

N° 6.

Decyzja, objawiająca wolę NAJWYŻSZĄ, o zaniechanie uszlachetnienia rzeki Bugu za pomocą sztucznych pobudowań i robót, jako zbyt kosztownego.

(d. 12 (24) Maja 1864 r.)

Wypis z protokołu posiedzenia Rady Administracyjnej.

NAJJAŚNIEJSZY PAN w skutek przedstawienia Główno-Zarządzającego Kommunikacyami i budowłami publicznemi NAJWYŻEJ rozkazać raczył:

1. zaniechać powzięty w roku 1844 projekt uszlachetnienia rzeki Bugu, za pomocą sztucznych pobudowań i robót, skoro na wykonanie tego potrzeba przeszło 1,300,000 rsr. funduszu, który to koszt nie odpowiada zupełnie wartości rzeczonej komunikacyi wodnej; i
2. pozostawić Namiestnikowi Królestwa, oraz Jenerał Gubernatorom przyległych gubernij: Wołyńskiej i Grodzieńskiej, gdzie przepływa rzeka Bug, przedsięwzięcie środków, zmierzających do wykonania bez dalszej zwłoki NAJWYŻEJ zatwierdzonego zdania Rady Państwa z dnia 24 Lutego 1841 roku, we względzie zastosowania istniejących na pomienionej rzece tam młynarskich do potrzeb żeglugi, odpowiednio do wskazówek zakommunikowanych w miesiącu Lipcu 1845 roku.

w Warszawie, dnia 12 (24) Maja 1864 roku.

Zgodno z protokołem:

p. o. Sekretarza Stanu (podpisano) *Zaborowski.*

Д) РѢКА ПИЛИЦА.

№ 7.

Постановленіе о приведеніи въ судоходное состояніе рѣки
Пилицы.

(12 Апрѣля 1817 года)

По указу Его Величества

АЛЕКСАНДРА I-го,

Императора и Самодержца Всероссийскаго, Царя Польскаго,

и проч., и проч., и проч.

Намѣстникъ въ Царствѣ, по Государственному Совѣту.

Приводя въ исполненіе предположенное постановленіемъ нашимъ, отъ 27 Апрѣля 1816 года, приспособленіе къ судоходству рѣки Пилицы, по представленію Правительственной Комисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи мы постановили и постановляемъ:

Ст. 1.

Число рабочихъ, какое окажется нужнымъ для работъ по очисткѣ и устраненію препятствій къ судоходству по рѣкѣ Пилицѣ, должно быть поставляемо изъ деревень и мѣстечекъ, лежащихъ по обоимъ берегамъ этой рѣки, и отдаленныхъ не болѣе, какъ на три мили.

Д) RZĘKA PILICA.

№ 7.

Postanowienie o przysposobieniu do spławu rzeki Pilicy.

(d. 12 Kwietnia 1817 r.)

W IMIENIU NAJJAŚNIEJSZEGO

ALEXANDRA I-go,

CESARZA WSZĘCH ROSSYI, KRÓLA POLSKIEGO,
etc. etc. etc.

Namiesnik Królewski, w Radzie Stanu.

Doprowadzając do skutku zamierzone postanowieniem naszym z dnia 27 Kwietnia 1816 roku przysposobienie do spławu rzeki Pilicy, na przełożenie Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Policji postanowiliśmy i stanowimy:

Art. 1.

• Płóć robotników, jaka potrzebną okaże się do robót około oczyszczenia z przeszkód spławu rzeki Pilicy, dostarczoną będzie przez wsie i miasteczka po obu brzegach téj rzeki, najdalej na trzy mile odległe.

Ст. 2.

При росписаніи этихъ рабочихъ, административныя власти должны принимать въ основаніе число дымовъ, въ подлежащемъ городѣ или мѣстечкѣ состоящихъ, не исключая евреевъ, и имѣть при томъ въ виду, чтобы для сего было избираемо время, въ коемъ отвлеченіе людей отъ земледѣльческихъ работъ наименѣе причиняло бы затрудненія въ хозяйствѣ.

Ст. 3.

При употребленіи рабочихъ, должно со всею точностью соображаться съ мѣстностью, то есть, чтобы эти рабочіе были назначаемы по возможно ближайшему направленію отъ деревень или мѣстечекъ, изъ коихъ будутъ поставлены, и дабы число людей въ каждомъ пунктѣ было пропорціонально разстоянію, на которомъ предназначены работы.

Ст. 4.

Назначенные Правительственною Коммисіею Внутреннихъ Дѣлъ, для управленія этими работами, эксперты, а также мастера, обязаны постоянно наблюдать, чтобы поставленные рабочіе были употреблены согласно предназначенію.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Совѣта Управленія Царства, 12 Апрѣля 1817 года.

(подписано) *Заіончекъ.*

Art. 2.

W rozpisie takowych robotników, Władze administracyjne mieć będą za zasadę ilość dymów każdego respective miasta lub wsi, nie wyłączając żydów, zachowując przytém wzgląd przyzwoity na wybór czasu, w którym oderwanie ludzi od robót około roli, jak najmniej w gospodarstwie uczynić może przeszkody.

Art. 3.

Użycie robotników winno następować z najściślejszém zastosowaniem się do miejscowości, to jest tak, aby ciż robotnicy przeznaczeni byli w kierunku, ile być może, najbliższym od wsiów lub miasteczek, z których zostaną dostawionymi, i aby liczba ludzi do rozciągłości robót proporcjonalnie w każdym punkcie była zastosowaną.

Art. 4.

Wyznaczeni do kierunku robót tych od Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych biegli, tudzież rzemieślnicy, ciągle pilnować będą, ażeby dostawieni robotnicy przyzwoicie użyci byli.

Działo się w Warszawie, na posiedzeniu Rady Administracyjnej, dnia 12 Kwietnia 1817 r.

(podpisano) *Zajączek.*

Е) РѢКА ВЪПРЖЬ.

№ 8.

Постановленіе объ устраненіи изъ рѣки Вѣпржа мельницъ, запрудъ и заваловъ, и о производствѣ другихъ работъ, для приведенія оной въ судоходное состояніе.

(3 Марта 1818 года.)

По указу Его Величества

АЛЕКСАНДРА I-го,

ИМПЕРАТОРА и САМОДЕРЖЦА ВСЕРОССИЙСКАГО, ЦАРЯ ПОЛЬСКАГО,

и проч., и проч., и проч.

Намѣстникъ въ Царствѣ, по Государственному Совѣту.

По представленію Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи—о вредности устроенныхъ на рѣкѣ Вѣпржѣ мельницъ и запрудъ, какъ для судоходства, такъ и для лежащихъ возлѣ этой рѣки имѣній, по случаю постоянно испытываемаго ими по сему поводу разлива рѣки, — мы постановили и постановляемъ:

Ст. 1.

Устроенныя на рѣкѣ Вѣпржѣ мельницы и запруды въ противность Польскихъ Конституцій, признающихъ эту рѣку судоходною, должны быть безотлагательно устранены.

Е) RZĘKA WIEPRZ.

№ 8.

Postanowienie, o uprzątnięciu młynów, jazów i zawałów z rzeki Wieprza, i poczynienia innych robót dla uczynienia onej splawną.

(d. 3 Marca 1818 r.)

W IMIENIU NAJJAŚNIEJSZEGO

ALEXANDRA I-go,

CESARZA WSZĘCH ROSSYI, KRÓLA POLSKIEGO,

etc., etc., etc.

Namiestnik Królewski, w Radzie Stanu.

Mając sobie przedstawioną od Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Policyi szkodliwość założonych na rzece Wieprzu młynów i jazów, tak dla splawu, jako i dla dóbr nad rzeką tą położonych, przez zalewy, których z tego powodu ciągle doznają, postanowiliśmy i stanowimy:

Art. 1.

Założone na rzece Wieprzu młyny i jazy przeciw Konstytucjom Polskim, rzekę tę za splawną uznającym, mają być niezwłocznie zniesione.

Ст. 2.

Устраненіе этихъ запрудъ и очистка береговъ рѣки, на три прента по обѣимъ сторонамъ отъ заваловъ, могущихъ быть добытыми безъ помощи машинъ, должно быть произведено подлежащими землевладѣльцами.

Ст. 3.

Дальнѣйшія работы, какія окажутся необходимыми для приспособленія рѣки Вѣпржа къ судоходству, должны быть произведены на основаніяхъ, указанныхъ въ постановленіи нашемъ, отъ 21 Апрѣля 1817 года, относительно работъ по приведенію въ судоходное состояніе рѣки Ниды.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Совѣта Управленія Царства, 3 Марта 1818 года.

(подписано) *Заіончекъ.*

Art. 2.

Zniesienie tych jazów i uprzątnienie brzegów rzeki na trzy pręty po obu stronach od zawałów, które bez pomocy machin wydobyte być mogą, dopełnioném być ma przez respective właścicieli gruntów.

Art. 3.

Dalsze roboty, jakie do usposobienia rzeki Wieprza do spławności potrzebnemi okażą się, wykonane mieć chcemy podług zasad, jakie postanowieniem naszym z dnia 21 Kwietnia 1817 roku względem robót około spławności rzeki Nidy wskazane zostały.

Działo się w Warszawie, na posiedzeniu Rady Administracyjnej, dnia 3 Marca 1818 r.

(podpisano) *Zajączek.*

Р) Р Ъ К А Н И Д А.

№ 9.

Постановленіе объ устраненіи изъ р. Ниды мельницъ, запрудъ и заваловъ, и о производствѣ другихъ работъ, для приведенія ея въ судоходное состояніе.

(21 Апрѣля 1817 года.)

По указу Его Величества

АЛЕКСАНДРА I-го,

ИМПЕРАТОРА и САМОДЕРЖЦА ВСЕРОССИЙСКАГО, ЦАРЯ ПОЛЬСКАГО,

и проч., и проч., и проч.

Намѣстникъ въ Царствѣ, по Государственному Совѣту.

Впослѣдствіе представленнаго намъ Правительственною Коммисіею Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи описанія положенія рѣки Ниды и мнѣнія общаго Строительнаго Совѣта, относительно судоходства по этой рѣкѣ, — въ продолженіе постановленія нашего отъ 17 Апрѣля 1816 года, мы постановили и постановляемъ:

Ст. 1.

Устроенныя на рѣкѣ Нидѣ мельницы и запруды въ противность Польскихъ Конституцій, признающихъ эту рѣку судоходною, должны быть безотлагательно устранены.

Р) R Z E K A N I D A.

№ 9.

Postanowienie o uprzątnieniu młynów, jazów i zawałów z rzeki Nidy i poczynienie innych robót, dla uczynienia onęj spławną.

(d. 21 Kwietnia 1817 r.)

W IMIENIU NAJJAŚNIEJSZEGO

ALEXANDRA I-go,

CESARZA WSZECH FOSSYI, KRÓLA POLSKIEGO,
etc etc. etc.

Namiestnik Królewski, w Radzie Stanu.

Na przedstawiony nam od Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Policyi opis stanu rzeki Nidy i opinię ogólnej Rady Budowniczej, względem spławności tejże, w dalszym ciągu postanowienia naszego z dnia 17 Kwietnia r. z. 1816, postanowiliśmy i stanowimy:

Art. 1.

Założone na rzece Nidzie młyny, oraz jazy, przeciw Konstytucyom Polskim, rzekę tę za spławną uznającym, mają być niezwłocznie zniesione.

Ст. 2.

Устраненіе этихъ запрудъ и очистка береговъ рѣки на три прента по обѣимъ сторонамъ, а также заваловъ, могущихъ быть добытыми безъ помощи машинъ, должно быть произведено подлежащими землевладѣльцами.

Ст. 3.

Дальнѣйшія работы подлежатъ производству подъ надзоромъ экспертовъ и мастеровъ, коимъ въ помощь должно быть назначено такое число рабочихъ, какое окажется нужнымъ, изъ деревень и мѣстечекъ, лежащихъ по обоимъ берегамъ рѣки на разстояніи не далѣе трехъ миль.

Ст. 4.

При росписаніи этихъ рабочихъ, административныя власти должны принимать въ основаніе количество дымовъ, состоящихъ въ каждомъ подлежащемъ городѣ или деревнѣ, не исключая евреевъ, и имѣть при томъ въ виду, чтобы для сего было избираемо время, въ коемъ, отвлеченіе людей отъ земледѣльческихъ работъ, наименѣе причиняло бы затрудненія въ хозяйствѣ.

Ст. 5.

Употребленіе рабочихъ должно послѣдовать по самому точному соображенію мѣстности, то есть въ такомъ порядкѣ, чтобы эти рабочіе назначались по возможно ближайшему направленію отъ тѣхъ деревень или мѣстечекъ, изъ коихъ будутъ поставлены, и дабы число людей въ каждомъ пунктѣ было пропорціонально разстоянію, на которомъ предназначены работы.

Art. 2.

Zniesienie tych jazów i uprzątnienie brzegów rzeki na trzy prety po obu stronach, oraz zawałów, które bez pomocy machin wydobyte być mogą, dopełnionem być ma przez respective właścicieli gruntów.

Art. 3.

Dalsze roboty odbywać się będą, pod dozorem biegłych i rzemieślników, którym w pomoc dodawaną będzie ilość robotników, jaka się potrzebną okaże z wsiów i miasteczek, po obu brzegach rzeki najdaléj na trzy mile odległych.

Art. 4.

W rozpisie takowych robotników, Władze administracyjne mieć będą za zasadę ilość dymów każdego respective miasta lub wsi, nie wyłączając żydów, zachowując przytém wzgląd przyzwoity na wybór czasu, w którym oderwanie ludzi od robót około roli, jak najmniej w gospodarstwie uczynić może przeszkody.

Art. 5.

Użycie robotników winno następować z najściślejszém zastosowaniem się do miejscowości, to jest tak, aby ciż robotnicy przeznaczani byli w kierunku ile być może najbliższym od wsiów lub miasteczek, z których zostaną dostawionymi, i aby liczba ludzi, do rozciągłości robót proporcjonalnie w każdym punkcie była zastosowana.

Ст. 6.

Назначенные Правительственною Коммисією Внутреннихъ Дѣлъ, для управленія работами, эксперты, а также мастера, обязаны постоянно наблюдать, чтобы поставленные рабочіе были употреблены согласно предназначенію.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Совѣта Управленія Царства, 21 Апрѣля 1817 года.

(подписано) *Заіончекъ.*

G) P Ъ К А В К Р А.

N° 10.

Постановленіе о недопущеніи дѣлать препятствія владѣльцами заведеній на рѣкѣ Вкрѣ въ сплавліваніи лѣса.

(26 Марта (7 Апрѣля) 1857 года.)

Главному Директору, Предсѣдательствующему въ Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

СТАТСЬ-СЕКРЕТАРЬ ПРИ СОВѢТѢ УПРАВЛЕНІЯ ЦАРСТВА.

Совѣтъ Управленія, принявъ во вниманіе, что рѣка Вкра или Дзялдувка признана судоходною, по состоявшейся въ 1775

Art. 6.

Wyznaczeni do kierunku robót od Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych biegli, tudzież rzemieślnicy, ciągle pilnować będą, ażeby dostawieni robotnicy przyzwoicie użyci byli.

Działo się w Warszawie, na posiedzeniu Rady Administracyjnej, dnia 21 Kwietnia 1817 roku.

(podpisano) *Zajaczek.*

G) R Z E K A W K R A.

N° 10.

Decyzja, co do niedopuszczania czynienia przeszkód splawowi drzewa przez właścicieli zakładów na rzece Wkrze.

(d. 26 Marca (7 Kwietnia) 1857 r.)

Do Dyrektora Głównego, Prezydującego w Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

SEKRETARZ STANU PRZY RADZIE ADMINISTRACYJNEJ.

Rada Administracyjna, mając na względzie, że rzeka Wkra czyli Działdówka jeszcze w roku 1775, zapadła tegoż roku Kon-

году Конституції, помещенной въ т. VIII Vol. Leg. на 208-ой страницѣ, и что этою Конституціею воспрещена, подъ опасеніемъ взысканія 3,000 гривенъ, постройка на означенной рѣкѣ мельницъ и плотинъ, могущихъ препятствовать судоходству, — признать несоотвѣтственнымъ устанавливать постоянный тарифъ сбора за пропускъ лѣса чрезъ праздные водоспуски, состоящіе при водяныхъ заведеніяхъ на рѣкѣ Вкрѣ, но находилъ, что въ исполненіе вышеозначеннаго законоположенія, сохранившаго донинѣ обязательную силу, какъ Правленіе XIII-го Округа Путей Сообщенія, такъ и административныя власти, обязаны наблюдать, чтобы, при сплавліваніи лѣса на рѣкѣ Вкрѣ, владѣльцы существующихъ на этой рѣкѣ заведеній не дѣлали никакихъ препятствій, а именно:

чтобы на будущее время не были устраиваемы на рѣкѣ Вкрѣ никакія новыя заведенія, безъ особаго на то разрѣшенія Правительства;

чтобы въ существующихъ заведеніяхъ шлюзы и водоспуски были такъ устроены, дабы плоты съ лѣсомъ могли свободно проходить; наконецъ,

чтобы при пропускѣ плотовъ съ лѣсомъ, владѣльцы водяныхъ на рѣкѣ Вкрѣ заведеній не требовали отъ лѣсныхъ торговцевъ никакой платы, кромѣ той, которая имъ, изъ уваженія, что ихъ заведенія, приданіемъ быстроты теченію воды, споспѣшествуютъ судоходству по рѣкѣ Вкрѣ, справедливо причитается въ видѣ вознагражденія за бездѣйствіе заведеній во время прохода плотовъ; но ни въ какомъ случаѣ эта плата не должна быть выше опредѣленной по предполагаемому Правленіемъ XIII-го Округа Путей Сообщенія тарифу.

Варшава, 26 Марта (7 Апрѣля) 1857 года.

И. д. Статсъ-Секретаря, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ
(подписано) *Карницкій*.

№ 19,075.

stytucją, w tomie VIII Vol. Leg. na stronie 208 umieszczoną, za splawną uznaną została, i że tąż Konstytucją wzbronioném jest, pod karą 3,000 grzywien, stawianie na tejże rzece młynów lub grobli, żeglugę tamować mogących, nie uznając właściwém stanowić stałej taryfey opłat za przejście drzewa przez upusty jawowe, przy zakładach wodnych na rzece Wkrze istniejących, lecz uważała, że w wykonaniu powyższego prawa, które dotąd moc obowiązującą zachowało, tak Zarząd XIII-go Okręgu Komunikacyj Lądowych i Wodnych, jako i Władze administracyjne, obowiązane są czuwać nad tém, aby splaw drzewa na rzece Wkrze, od właścicieli zakładów na nich istniejących, żadnej przeszkody nie doznawał, a mianowicie:

aby na przyszłość żadne nowe zakłady na rzece Wkrze, bez szczególnego pozwolenia Rządu, zaprowadzane nie były;

aby w istniejących zakładach, służby i upusty tak urządzone były, iżby tratwy z drzewem swobodnie przechodzić mogły; wreszcie,

aby przy przepuszczaniu tratw z drzewem, właściciele lub posiadacze zakładów wodnych na rzece Wkrze, nie wymagali od handlujących drzewem żadnych opłat nad te, jakie się im przy względzie na to, że utrzymując szybki spadek wód, zakłady ich przyczyniają się do splawności rzeki Wkry, słusznie należą, jako wynagrodzenie za nieczynność zakładu w czasie przejścia tratw; w żadnym wszakże razie opłaty te nie powinny być dopuszczane w wysokości wyższej od oznaczonej projektowaną przez Zarząd XIII-go Okręgu Komunikacyj taryffą.

w Warszawie, dnia 26 Marca (7 Kwietnia) 1857 r.

p. o. Sekretarza Stanu, Rzeczywisty Radca Stanu
(podpisano) *Karnicki*.

Nr. 19,075.

Приложение къ № 10-му.

Предположенный тарифъ сбора за пропускъ плотовъ съ лѣсомъ чрезъ праздные водоспуски, состоящiе при водяныхъ заведенiяхъ на рѣкѣ Вкрѣ.

Съ лѣса на плотяхъ, какъ строеваго, такъ и дровянаго, а также выдѣланнаго на балки, рѣшетины, брусья, доски и на составныя части судовъ, подлежитъ взносу въ пользу владѣльца заведенiя:

- 1) за проходъ въ одинъ разъ плота чрезъ водоспускъ у мельницы, съ каждой штуки строеваго лѣса, балки или составныхъ частей судовъ, сбитыхъ въ плотъ, по 1 коп. сер.
- 2) за проходъ плота чрезъ водоспускъ у мельницы и лѣсопильни или у мельницы и вальня, съ одной штуки строеваго и дровянаго лѣса, балки, или составныхъ частей судовъ, сбитыхъ въ плотъ, по 1½ коп. сер.
- 3) за проходъ плота чрезъ водоспускъ у мельницы и суконной фабрики въ деревнѣ Кухарахъ, съ каждой штуки, какъ строеваго лѣса, балки, такъ и дровянаго лѣса или составныхъ частей судовъ, сбитыхъ въ плотъ, по 3 коп. сер.

Примѣчанiе 1. Одна четверть кубической сажени дровъ въ полѣнахъ, 4 брусья, 6 досокъ и 30 штукъ рѣшеть, сплаваемые отдѣльно или на плотяхъ, считаются за одну штуку лѣса.

Annex do № 10-go.

TARYFFA PROJEKTOWANA OPŁAT, ZA PRZEPUSZCZANIE TRATEW Z DRZE-
WEM PRZEZ UPUSTY JAŁOWE PRZY ZAKŁADACH WODNYCH, NA RZECIE
WKRZE STOJĄCYCH.

Od drzewa w tratwach, tak budulec, jak browarki, tudzież drzewa wyrobionego na belki, łaty, bale, tarcice, krzywiki na wręgi do statków, opłacać się ma na korzyść właścicieli zakładów wodnych:

- 1) за przejście na raz tratwy przez upust przy młynie, od każdej sztuki budulec, belki, lub krzywików na wręgi do statków w tratwę zbitych po k. sr. 1
- 2) за przejście tratwy przez upust przy młynie i tartaku lub młynie i foluszu, od sztuki budulec, belki, browarki, lub krzywików na wręgi do statków w tratwę zbitych po k. sr. 1½
- 3) за przejście tratwy przez upust przy młynie i fabryce sukna we wsi Kucharach, od każdej sztuki tak budulec, belki, jak browarki lub krzywików na wręgi do statków w tratwę zbitych po k. sr. 3.

Uwaga 1. ¼ sażena kubicznego drzewa w szczapach, 4 bale, 6 tarcie i ½ kopy łat, prowadzone osobno lub na tratwach, liczone będą za sztukę drzewa.

Примѣчаніе 2. Еслибы плоты состояли изъ двухъ или болѣе рядовъ лѣса или брусевъ, сплоченныхъ и уложенныхъ одинъ на другой, въ такомъ случаѣ, каждый рядъ слѣдуетъ считать особымъ транспортомъ и подлежить сбору, согласно вышеуказаннымъ основаніямъ.

3. Каждая отдѣльная штука строевого и дровяного лѣса, или бруса и составныхъ частей судовъ, сплавливаемая отдѣльно и не помѣщенная на верху плота, подлежитъ сбору, согласно изложеннымъ выше основаніямъ.

4. Съ иного продукта, нагружаемаго на плоты, не долженъ быть взимаемъ сборъ, кромѣ причитающагося, согласно вышеозначеннымъ основаніямъ, собственно за лѣсъ.

Увага 2. Jeżeliby tratwy składały się z dwóch lub więcej warstw, kłoców lub belek, zbitych i położonych jedno na drugim, w takim razie każda warstwa uważana będzie za oddzielny transport i pociągnięta do opłaty według wyżej wskazanych zasad.

3. Każda pojedyncza sztuka drzewa budulcu, belki, lub browarki i krzywików na wręgi do statków, prowadzona osobno i nieumieszczona na wierzchu tratwy, ulega opłacie, podług wyżej wskazanych zasad.

4. Od produktu innego, na tratwy ładowanego, nie będzie pobierana opłata, oprócz przypadającej opłaty za samo drzewo, według wyżej wskazanych zasad.

№ 11.

Постановленіе о предпринятіи работъ для приведенія въ судоходное состояніе рѣки Каменны.

(17 Іюня 1828 года.)

По указу Его Величества

НИКОЛАЯ I-го,

ИМПЕРАТОРА и САМОДЕРЖЦА ВСЕРОССИЙСКАГО, ЦАРЯ ПОЛЬСКАГО,

и проч., и проч., и проч.

Советъ Управленія Царства,

въ исполненіе Высочайшей Его Императорскаго Величества воли, изображенной въ повелѣніи, отъ 8 (20) Марта 1823 года, о безотлагательномъ предпринятіи работъ по приведенію въ судоходное состояніе рѣки Каменны, а также по соображенію Польскихъ Конституцій 1447, 1496, 1550, 1589, 1598 и 1613 годовъ, относительно судоходныхъ рѣкъ, и въ видахъ устраненія всѣхъ затрудненій, могущихъ встрѣтиться во время работъ по приведенію въ судоходное состояніе рѣки Каменны, постановилъ и постановляетъ:

Ст. 1

Прибрежные владѣльцы обязаны очищать берега съ высокихъ деревьевъ и валежника, на разстояніи трехъ прен-

№ 11.

Postanowienie o przedsięwzięciu robót do uszlawnienia rzeki Kamienny.

(d. 17 Czerwca 1828 r.)

W IMIENIU NAJJAŚNIEJSZEGO

MIKOŁAJA I-go,

CESARZA WSZECZ ROSSYI, KRÓLA POLSKIEGO,
etc. etc. etc.

Rada Administracyjna Królestwa.

Zapatrzywszy się na wolę NAJJAŚNIEJSZEGO PANA z dnia 8 (20) Marca 1823 roku, która do niezwłocznego przedsięwzięcia robót około uszlawnienia rzeki Kamienny upoważnia, oraz na Konstytucye Polskie z lat 1447, 1496, 1550, 1589, 1598 i 1613, stanowiące o rzekach spławnych, i chcąc uprzętnąć wszelkie trudności, jakieby w czasie robót około uszlawnienia rzeki Kamienny nastęrczyć się mogły, postanowiła i stanowi:

Art. 1.

Właściciele pobrzeżni obowiązani są oczyszczać brzegi z drzew wyniosłych i leżaków na trzy pręty po obu stronach

товъ по обѣимъ сторонамъ рѣки, не нарушая береговъ корчеваніемъ или вырубкою кустарниковъ, которые слѣдуетъ оставить нетронутыми.

Ст. 2.

Прибрежные владѣльцы должны соображаться съ имѣющими устроиться, для удобства судоходства по рѣкѣ Каменной, склонами и стоками воды, и, во время работъ на этой рѣкѣ, спускать по мѣрѣ надобности воду у водяныхъ заведеній.

Ст. 3.

Сии же владѣльцы обязаны, гдѣ въ томъ окажется необходимая надобность, устранить мосты на рѣкѣ Каменной и отстроить оныя сообразно потребности судоходства; въ случаѣ отказа ихъ въ исполненіи сего, мосты подлежатъ устраненію и отстройкѣ на счетъ Казны, но тогда доходъ съ моста и отъ сплава подъ мостомъ, гдѣ таковой дозволенъ по закону, будетъ взыматься въ пользу Казны.

Ст. 4.

Еслибы, вслѣдствіе устройства каналовъ или выпрямленія рѣки, землевладѣлецъ не былъ достаточно вознагражденъ землею, оставшеюся послѣ прежняго русла рѣки, или еслибы водяныя заведенія подлежали упраздненію, либо же чья собственность отчужденію, для учрежденія необходимаго запаса воды, какъ въ видахъ охраненія рѣки и каналовъ отъ излишней воды, такъ и для обезпеченія судоходства противъ недостатка сей послѣдней, и вслѣдствіе сего владѣлецъ лишился бы невоспрещеннаго закономъ, или же дозволеннаго офиціальными консенсовыми свидѣтельствами получавшагося имъ дохода, въ такомъ случаѣ послѣдуетъ отчужденіе, на основаніи

рѣки, не нарушая береговъ черезъ rudunki lub wycinanie zarosli, które mają być zostawione w całości.

Art. 2.

Właściciele pobrzeżni stosować się będą winni do urządzeń się mogących, dla dogodności nawigacji rzeki Kamienny, spadków i odpływów wód, a w czasie robót około téj rzeki, wodę przy zakładach wodnych podług potrzeby upuszczać.

Art. 3.

Ciż właściciele obowiązani są, gdzie tego niezbędna konieczność zajdzie, mосты na rzece Kamiennie znieść i podług potrzeby spławności odbudować, a gdyby tego dopełnić wzbraniли się, będą kosztem rządowym zniesione i odbudowane, lecz w razie tym, dochód z mostu i spławu pod mostem, gdzie takowy przepisami jest dozwolony, na rzecz Rządu pobranym zostanie.

Art. 4.

Gdyby przez zakładanie kanałów, lub sprostowanie rzeki właściciel gruntu nie był dostatecznie wynagrodzonym pozostałym gruntem koryta, którym dawniej rzeka płynęła, lub też, gdyby zakłady wodne musiały ulegać zniesieniu, albo zajęta być miała własność jaka, przez urządzenie potrzebnego zapasu wód, jużto dla zabezpieczenia samejże nawigacji w braku tychże wód, a przez to właściciel został pozbawiony pobieranego dochodu prawem nie zakazanego, albo konsensami urzędowymi dozwolonego, w razie tym, wywłaszczenie miejsce mieć będzie, podług

Сеймоваго постановленія 12 Октября 1820 года. Всѣ про-
чіе споры и затрудненія, происходящіе относительно судо-
ходства по сказанной рѣкѣ, подлежатъ разсмотрѣнію и рѣше-
нію судебно-административнымъ порядкомъ.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Совѣта Управленія
Царства, 17 Іюня 1828 года.

Предсѣдательствующій Государственный Министръ
(подписано) *В. Соболевскій*.

№ 12.

Постановленіе о переходѣ дальнѣйшаго производства ра-
ботъ по приведенію въ судоходное состояніе рѣки Камен-
ны, изъ мѣстнаго Горнаго Управленія, въ вѣдѣніе Прави-
тельственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

(9 (21) Февраля 1832 года.)

Выписка изъ журнала засѣданія Временнаго Правленія.

Вслѣдствіе донесенія Члена Правленія, управляющаго
Финансовымъ Вѣдомствомъ, отъ сего числа, за № 767, по пред-
мету дальнѣйшихъ работъ для приведенія въ судоходное со-
стояніе рѣки Каменны, Временное Правленіе, принявъ во вни-
маніе, что работы для приведенія въ судоходное состояніе этой
рѣки не имѣютъ почти никакой связи съ работами по плавиль-
нымъ на сказанной рѣкѣ заводамъ, а также, что произве-

права Сеймоваго з даты 12 Паўдзiе́нiка 1820 року. Wszelkie
inne spory i trudności zachodzące względem spławności rzecz-
nej rzeki rozpoznawane i rozstrzygane będą w drodze sądowo-
administracyjnej.

Działo się w Warszawie, na posiedzeniu Rady Administra-
cyjnej, dnia 17 Czerwca 1828 r.

Minister Stanu Prezydujący
(podpisano) *W. Sobolewski*.

№ 12.

Decyzja, względem przejścia dalszych robót co do usplą-
wnienia rzeki Kamienny z Wydziału Górnictwa krajowego
na Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Policyi.

(d. 9 (21) Lutego 1832 r.)

Wypis z protokołu posiedzenia Rządu Tymczasowego.

Z powodu rapportu Członka Rządu, kierującego Wydziałem
Skarbowym z dnia bieżącego ad Nr. 767, w przedmiocie dal-
szych robót około uspląwnienia rzeki Kamienny, Rząd Tymcza-
sowy mając na uwadze, że roboty około uspląwnienia téj rzeki,
z robotami około zakładów hutniczych na nią, żadnego prawie
nie mają związku, że wszakże dotąd wykonane roboty, dotyczą
samego uspląwnienia, i że nader wiele jeszcze do wykonania po-

денныя донныя работы, относятся собственно къ приведенію этой рѣки въ судоходное состояніе, и что весьма много еще остается къ исполненію, пока можно будетъ приступить къ постройкѣ плавильныхъ заводовъ, какъ равно, что устройство этихъ заводовъ на рѣкѣ, о коей идетъ рѣчь, не скоро еще послѣдуетъ, и, наконецъ, что приведеніе въ судоходное состояніе рѣки не можетъ быть предметомъ занятія вѣдомства, на обязанности коего лежитъ добываніе и обработка горныхъ произведеній, постановило: освободить, состоящее при Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства, Горное вѣдомство, отъ дальнѣйшаго завѣдыванія приведеніемъ въ судоходное состояніе рѣки Каменны, и работы эти передать въ вѣдѣніе Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи, какъ вѣдомства начальствующаго надъ всѣми въ здѣшнемъ краѣ сухопутными и водяными сообщеніями.

Варшава, 9 (21) Февраля 1832 года.

Вѣрно съ журналомъ:

И. д. Генеральнаго Секретаря (подписано) *Тымовскій*.

zostaje, zanim do budowy zakładów hutniczych na rzece, o której mowa, będzie można przystąpić, że nakoniec uszlachetnienie rzek, nie może zatrudniać Władzy, której rzeczą jest wydobywać i wyrabiać produkta górnicze, wyrzekł: że Wydział Górnictwa krajowego, przy Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu istniejący, od dalszego kierunku uszlachetnienia rzeki Kamienny uwolnionym zostaje, a natomiast roboty pomienione, przechodzą pod zarząd Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Policji, jako Władzy, nad wszelkimi komunikacyami lądowymi i wodnymi w kraju przełożonej.

w Warszawie, dnia 9 (21) Lutego 1832 r.

Zgodno z protokółem:
p. o. Sekretarza Jeneralnego
(podpisano) *Tymowski*.

N° 13.

Распоряжение о передачѣ въ вѣдѣніе Польскаго Банка
всѣхъ матеріаловъ, приспособленныхъ для приведенія
въ судоходное состояніе рѣки Каменны.

(23 Апрѣля (5 Мая) 1835 года.)

Въ Дирекцію Путей Сообщенія.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ
и Народнаго Просвѣщенія,

вслѣдствіе постановленія Совѣта Управленія Царства,
объявленнаго въ выпискѣ изъ журнала засѣданія 2 (14)
Апрѣля сего года, поручаетъ Дирекціи Путей Сообщенія сдѣ-
лать, согласно отзыву Главнаго Директора, Предсѣдательствующаго въ Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначей-
ства, отъ 11 (23) Февраля сего же года, надлежащее распоря-
женіе о протоколярной передачѣ командированному со сторо-
ны Польскаго Банка лицу, въ вѣдѣніе этого Банка, работъ,
произведенныхъ на части рѣки Каменны, на протяженіи отъ
Вонхоцка до Кунова, вмѣстѣ со всѣми приспособленными на
счетъ Горнаго Департамента матеріалами и каменоломнею,
называемою Доля.

Варшава, 23 Апрѣля (5 Мая) 1835 года.

Директоръ Отдѣленія, Статсъ-Совѣтникъ

(подписано) *Любовидзкій.*

N° 6473/19605.

N° 13.

Rozporządzenie o oddanie pod zarząd Banku Polskiego
wszelkich materyałów, do uszlawnienia rzeki Kamienny przy-
spesobionych.

(d. 23 Kwietnia (5 Maja) 1835 r.)

Do Dyrekcyi Kommunikacyj Lądowych i Wodnych.

KOMMISSYA RZĄDOWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH, DUCHOWNYCH
I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO.

W skutek decyzji Rady Administracyjnej Królestwa, obja-
wionej przez wypis z protokołu posiedzenia daty 2 (14) Kwietnia
r. b. poleca Dyrekcyi, izby w zastosowaniu się do odezwy Dyrektora
Głównego, Prezydującego w Kommissyi Rządowej Przychodów i
Skarbu z dnia 11 (23) Lutego r. b., za zgłoszeniem się delegowanego
ze strony Banku Polskiego, roboty wykonane na części rzeki Ka-
mienny, w przestrzeni od Wąchocka do Kunowa, wraz ze wszyst-
kiemi materyałami, na rzecz Dyrekcyi Górnictwa przysposabia-
nemi i kopalnią kamieni, Doły zwaną, pod Zarząd Banku Polskie-
go protokółarnie oddać nakazała.

w Warszawie, dnia 23 Kwietnia (5 Maja) 1835 roku.

Dyrektor Wydziału, Radca Stanu
(podpisano) *Lubowidzki.*

Nr. 6473/19605.

N° 14.

Постановление о приведении въ судоходное состояніе рѣки Пржемши-Черной, согласно плану, представленному Правительственною Коммисією Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

(24 Января 1818 года.)

По указу Его Величества

АЛЕКСАНДРА I-го,

Императора и Самодержца Всероссийскаго, Царя Польскаго,

и проч., и проч., и проч.

Намѣстникъ въ Царствѣ, по Государственному Совѣту.

Въ видахъ облегченія сплавления каменнаго угля, происходящаго изъ копей, въ Краковскомъ воеводствѣ состоящихъ, по представленію Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи, мы постановили и постановляемъ:

Ст. 1.

Рѣка Пржемша-Черная, начиная отъ города Модржеева до границы между Сѣльцами и городомъ Бендзиномъ, должна быть приспособлена къ судоходству согласно плану, представленному Правительственною Коммисією Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Совѣта Управленія Царства, 24 Января 1818 года.

(подписано) *Заіончекъ.*

N° 14.

Postanowienie o uszlawnieniu rzeki Przemszy - Czarnéj, podług planu, przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Policji przedstawionego.

(d. 24 Stycznia 1818 r.)

W IMIENIU NAJJAŚNIEJSZEGO

ALEXANDRA I-go,

CESARZA WSZECH ROSSYI, KRÓLA POLSKIEGO,
etc. etc. etc.

Namiestnik Królewski, w Radzie Stanu.

Chcąc ułatwić spław węgli kamiennych, z kopalń Województwa Krakowskiego pochodzących, na przełożenie Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Policji postanowiliśmy i stanowimy:

Art. 1.

Rzeka Przemsza-Czarna, od miasta Modrzejowa zaczawszy, aż do granicy między Sielcami i miastem Będzinem, do spławu ma być usposobiona, podług planu, przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Policji przedstawionego.

Działo się w Warszawie, na posiedzeniu Rady Administracyjnej, dnia 24 Stycznia 1818 r.

(podpisano) *Zajączek.*

К) РѢКА ПИСНА.

№ 15.

Постановленіе объ устраненіи препятствій по приведенію
въ судоходное состояніе рѣки Пысь или Писна.

(23 Августа (4 Сентября) 1857 года.)

По указу Его Величества

АЛЕКСАНДРА II-го,

ИМПЕРАТОРА и САМОДЕРЖЦА ВСЕРОССИЙСКАГО, ЦАРЯ ПОЛЬСКАГО,

и проч., и проч., и проч.

Совѣтъ Управленія Царства.

Принимая въ уваженіе, что рѣка Пысь или Писна, отъ
границы Царства Польскаго до впаденія ея въ рѣку Наревъ,
можетъ открыть новый путь сообщенія, и что посему пред-
стоитъ надобность устранить причины, препятствующія при-
веденію ея въ судоходное состояніе, Совѣтъ Управленія, по
представленію Правленія XIII-го Округа Путей Сообщенія,
постановилъ и постановляетъ:

Ст. 1.

Рѣка Пысь или Писна, на всемъ ея протяженіи отъ
Прусской границы, до впаденія въ рѣку Наревъ, признается
судоходною.

К) RZĘKA PISNA.

№ 15.

Postanowienie o usunięciu przeszkód, tamujących uspla-
wnienie rzeki Pyś v. Pisny.

(d. 23 Sierpnia (4 Września) 1857 r.)

W IMIENIU NAJJAŚNIEJSZEGO

ALEXANDRA II-go,

CESARZA WSZECH ROSSYI, KRÓŁA POLSKIEGO,
etc. etc. etc.

Rada Administracyjna Królestwa.

Zważywszy, że rzeka Pyś v. Pisna od granicy Królestwa
Polskiego do ujścia w rzekę Narew, jest zdolna otworzyć rozle-
glejszą komunikację wodną, a w tym celu zachodzi potrzeba
usunięcia przeszkód, tamujących jej usplawnienie, na przedsta-
wienie Zarządu XIII-go Okręgu Kommunikacyj, postanowiła i
stanowi:

Art. 1.

Rzeka Pyś v. Pisna, w całym jej biegu od granicy Pruskiej
aż do ujścia w rzekę Narew, za splawną uznana zostaje.

O Kommunik. Łąd. Tom IV.

Ст. 2.

Никакія водяныя заведенія не могутъ быть впредь устраи-
ваемы на рѣкѣ Пыси или Писнѣ, безъ особаго на то дозволе-
нія Правительства; устройство перемычекъ для рыбной ловли
и всякія другого рода на этой рѣкѣ водяныя постройки, безу-
словно воспрещаются.

Ст. 3.

Три мельницы, находящіяся при устьѣ рѣки Пыси или
Писны, одна пловучая, двѣ же другія, построенныя у берега
рѣки на сваяхъ, всѣ три имѣющія колеса съ лопатками, упо-
требляемыми обыкновенно при пловучихъ мельницахъ, не мо-
гутъ быть на будущее время измѣняемы безъ дозволенія Пра-
вительства, ни относительно конструкціи колесъ, ни же высо-
ты воды, потребной для движенія оныхъ, и кромѣ того, плоти-
ны, удерживающія воду, должны быть снабжены отверстіями
для удобнаго и безпрѣпятственнаго прохода плотовъ и всякаго
рода судовъ; посему, нынѣшнее состояніе помянутыхъ мель-
ницъ должно быть протоколярно описано мѣстнымъ Инженер-
нымъ вѣдомствомъ, тотчасъ по объявленіи настоящаго поста-
новленія.

Ст. 4.

Мосты, находящіеся на этой рѣкѣ, должны быть пере-
строены на счетъ Казны, или замѣнены другимъ родомъ со-
общенія, такимъ образомъ, дабы всякаго рода суда, при про-
ходѣ, не встрѣчали никакого препятствія.

Art. 2.

Żadne zakłady wodne nie mają być odtąd na rzece Pyś
v. Pisna budowane, bez szczegółowego pozwolenia Rządu; stawia-
nie jazów dla łowienia ryb i wszelkich innych przeszkód, tamu-
jących wolny przepływ wód, bezwarunkowo zabrania się.

Art. 3.

Trzy młyny przy ujściu rzeki Pyś v. Pisna położone, z któ-
rych jeden pływak, a dwa drugie przy brzegach rzeki na palach
zbudowane, wszystkie trzy na kołach łopatkowych, zwykle przy
pływakach używanych, nie mogą być na przyszłość, tak co do
konstrukcyi kół, jak niemniej wysokości wody roboczej w niczem
zmienione bez pozwolenia Rządu; nadto, mają mieć w groblach
wstrzymujących wodę roboczą otwory dogodne, dla przejścia tra-
tew i wszelkich statków bez żadnej przeszkody; z tego powodu,
stan ich teraźniejszy ma być zaraz po ogłoszeniu niniejszego po-
stanowienia protokółarnie przez miejscową Władzę techniczną
opisany.

Art. 4.

Mosty stałe, na rzece téj stojące, mają być kosztem Skarbu
przerobione, lub innym rodzajem komunikacyi zastąpione, tak,
aby statki spławne wszelkiego rodzaju, nie doznawały żadnej
przeszkody w przepływie.

Ст. 5.

Исполненіе настоящаго постановленія, которое должно быть внесено въ Дневникъ Законовъ, поручается Правительственнымъ Коммисіямъ, по принадлежности, и Правленію XIII-го Округа Путей Сообщенія.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Совѣта Управленія Царства, 23 Августа (4 Сентября) 1857 года.

Намѣстникъ, Генераль-Адъютантъ

(подписано) *Князь Горчаковъ.*

Л) Р Ъ К А Б Ъ Б Р Ж А.

ОБЪЯСНЕНІЕ.

Согласно постановленію Совѣта Управленія Царства, отъ 26 Марта (7 Апрѣля) 1843 года, помѣщенному подъ № 9 въ главѣ II-ой, отдѣла I-го, части третьей настоящаго Сборника, у рѣки Бѣбрыжи должны быть устроены дороги для бечеванія, на протяженіе ея отъ Денбова до впаденія въ рѣку Наревъ.

Art. 5.

Wykonanie niniejszego postanowienia, które ma być pomieszczone w Dzienniku Praw, poleca się Kommissyom Rządowym i Zarządowi XIII-go Okręgu Kommunikacyj, w czym do kogo należy.

Działo się w Warszawie, na posiedzeniu Rady Administracyjnej, dnia 23 Sierpnia (4 Września) 1857 roku.

Namiestnik, Jenerał-Adjutant

(podpisano) *Książę Gorczakow.*

L) R Z E K A B I E B R Z A.

OBJAŚNIENIE.

Podług postanowienia Rady Administracyjnej z dnia 26 Marca (7 Kwietnia) 1843 roku, zamieszczonego pod Nr. 9, w tytule II, działu I, części trzeciej niniejszego Zbioru, drogi do holowania przy rzece Biebrzy, mają być urządzone na przestrzeni od Dębowa do ujścia w Narew.

М) РѢКА ОРЖИЦЪ.

№ 16.

Постановленіе, признающее рѣку Оржицъ сплавною для
лѣснаго матеріала, во время весеннихъ водъ.

(2 (14) Сентября 1858 года.)

По указу Его Величества

АЛЕКСАНДРА I-го,

ИМПЕРАТОРА и САМОДЕРЖЦА ВСЕРОССИЙСКАГО, ЦАРЯ ПОЛЬСКАГО,
и проч., и проч., и проч.

Совѣтъ Управленія Царства.

Принимая въ уваженіе:

что рѣка Оржицъ въ Плоцкой губерніи, начиная отъ де-
ревни Дронжджева до впаденія ея въ рѣку Наревъ, по техни-
ческому удостовѣренію оказалась удобною для сплава лѣса ве-
сною и можетъ составлять въ этотъ періодъ времени есте-
ственное водяное сообщеніе;

что, по силѣ ст. 538 и 545-ой Гражданскаго Уложенія,
Правительство можетъ, въ видахъ общей пользы, признать
и объявить каждую рѣку сплавною; и,

что, при проходѣ плотовъ, водяныя заведенія на р. Оржи-
цѣ должны приостанавливать свое дѣйствіе и владѣльцы оныхъ,
для споспѣшествованія сплаву, вынуждены производить пере-

М) RZĘKA ORZYC.

№ 16.

Postanowienie o uznaniu rzeki Orzyc za spławną do drze-
wa w czasie wód wiosennych.

(d. 2 (14) Września 1858 r.)

W IMIENIU NAJJAŚNIEJSZEGO

ALEXANDRA II-go,

CESARZA WSZĘCH ROSSYI, KRÓLA POLSKIEGO,
etc., etc., etc.

Rada Administracyjna Królestwa.

Zważywszy :

że rzeka Orzyc w gubernii Płockiej, poczynając od wsi
Drażdzewa, do ujścia jej do rzeki Narwi, podług uznania tech-
nicznego okazała się dogodną do spławu drzewa w czasie wio-
sny, i może stanowić w tej porze roku komunikację wodną na-
turalną;

że w myśl art. 538 i 545-go Kodeksu cywilnego, Rząd,
w widokach korzyści ogólnej, mocen każdą rzekę uznać i ogłosić
za spławną;

że zakłady wodne, przy przejściu tratw drzewa, są wysta-
wione na nieczynność i właściciele tychże zakładów, dla udogo-

дѣлки въ водоспускахъ, за что имѣютъ право на соответственное вознагражденіе, —

Совѣтъ Управленія, по представленію Правленія XIII-го Округа Путей Сообщенія, симъ постановляетъ:

Ст. 1.

Рѣка Оржицъ, протекающая въ Плоцкой губерніи, признается удобною для сплава весною плотовъ; затѣмъ дозволяется сплавлять по оной строевой и обыкновенный лѣсъ, начиная отъ деревни Дронжджево до впаденія этой рѣки въ Наревъ, со дня вскрытія льдовъ по 1 (13) Іюня каждаго года.

Ст. 2.

Для взиманія сбора владѣльцами водяныхъ заведеній на р. Оржицѣ съ торгующихъ лѣсомъ, за пропускъ плотовъ чрезъ водоспуски, утверждается прилагаемый при семъ тарифъ на два года, считая со дня изданія настоящаго постановленія; до истеченія двухлѣтняго срока, Правленіе XIII-го Округа Путей Сообщенія, по предварительному сношенію съ губернскимъ начальствомъ, обязано войти съ представленіемъ о продолженіи тарифа или же о введеніи въ оный тѣхъ измѣненій, какія по опыту окажутся необходимыми.

Ст. 3.

Означенный сборъ будетъ взимаемъ при заводахъ въ деревняхъ: Подосѣ, Ленгѣ, Мłodзяновѣ, Цепелевѣ и Смроцкѣ; по мѣрѣ же измѣненія заведеній въ этихъ пунктахъ, или постройки оныхъ на рѣкѣ Оржицѣ въ другихъ мѣстахъ, долженъ быть исходатайствованъ новый тарифъ.

dnienia spławu, zmuszeni są zaprowadzić zmiany w upustach, a za to mają prawo do odpowiedniego wynagrodzenia;

Rada Administracyjna, na przedstawienie XIII-go Okręgu Kommunikacyj, postanowiła:

Art. 1.

Rzeka Orzyc, płynąca w gubernii Płockiej, uznana zostaje za zdolną do spławu tratw w czasie wód wiosennych; pozwala się przeto prowadzić nią drzewo budulcowe i browarkę, poczynawszy od wsi Drądziewa do ujścia tejże rzeki do Narwi, a to w przeciągu czasu, od puszczenia łodów, do dnia 1 (13) Czerwca każdego roku.

Art. 2.

Dołączona przy niniejszem taryffa do poboru opłat za przejście tratw przez otwory w upustach przy zakładach na Orzycu, uiszczać się mających przez handlujących na korzyść właścicieli zakładów, zatwierdzoną zostaje na lat dwa, licząc od daty wydania niniejszego postanowienia; przed upływem dwuletniego terminu, Zarząd XIII-go Okręgu Kommunikacyj obowiązany jest, po poprzedniem porozumieniu się z Władzą gubernialną, uczynić przedstawienie, o przedłużeniu taryffy, albo o wprowadzenie takich zmian, jakie doświadczenie za potrzebne wskaże.

Art. 3.

Pomienione opłaty pobierane być mają przy zakładach we wsiach: Podosiu, Łęgu, Młodzianowie, Ciepiewie i Smrocku; w miarę zmiany zakładów w tych punktach, lub budowy nowych w innych miejscach na tej rzece, nowa taryffa wyjednaną być winna.

Ст. 4.

Никакія новыя заведенія на рѣкѣ Оржицѣ не могутъ быть впредь возводимы, безъ особаго на то разрѣшенія Правительства; устройство же забоевъ для рыбной ловли во время сплава, и всѣхъ другихъ препятствій, приостанавливающихъ свободное теченіе водъ, безусловно воспрещаются.

Ст. 5.

Никакой другой сборъ не можетъ быть взимаемъ съ торговцевъ, въ срокъ ст. 1-ю опредѣленный, и въ другихъ пунктахъ, кромѣ прописанныхъ въ ст. 3-ей. Еслибы торгующіе пожелали послѣ 1 (13) Іюня каждаго года сплавать лѣсъ, въ такомъ случаѣ должны условиться особо, о пропускѣ онаго, съ владѣльцами водяныхъ заведеній.

Ст. 6.

Исполненіе настоящаго постановленія, которое имѣетъ быть внесено въ Дневникъ Законовъ, возлагается на Правленіе XIII-го Округа Путей Сообщенія.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Совѣта Управленія Царства, 2 (14) Сентября 1858 года.

Намѣстникъ, Генераль-Адъютантъ

(подписано) *Князь Горчаковъ.*

Art. 4.

Żadne zakłady wodne nie mają być odtąd na rzece Orzyc budowane bez szczególnego pozwolenia Rządu, stawianie jazów dla łowienia ryb w czasie spławu i wszelkich innych przeszkód, tamujących wolny bieg wód, bezwarunkowo zabrania się.

Art. 5.

W terminie artykułem 1-m zakreślonym, żadnych innych opłat od spławiających, lub w innych punktach, oprócz wskazanych w artykule 3-m, pobierać nie wolno. Wszakże, gdyby po dniu 1 (13) Czerwca każdego roku, handlujący chcieli drzewo spławiać, to winni się układać z właścicielami zakładów, względem przejścia przy nich drzewa.

Art. 6.

Wykonanie niniejszego postanowienia, które w Dzienniku Praw zamieszczone być ma, Zarządowi XIII-go Okręgu Komunikacyj poleca.

Działo się w Warszawie, na posiedzeniu Rady Administracyjnej, dnia 2 (14) Września 1858 roku.

Namiestnik, Jenerał-Adjutant
(podpisano) *Książę Gorczakow.*

Приложение къ N° 16-му.

ТАРИФЪ ДЛЯ ВЗИМАНІЯ СБОРА ЗА ПРОПУСКЪ ПЛОТОВЪ ЧРЕЗЪ ВОДОСПУСКИ ВОДЯНЫХЪ ЗАВЕДЕНІЙ, ИЛИ ПРОВАЛЫ, НАХОДЯЩІЕСЯ НА РѢКѢ ОРЖИЦѢ.

За пропускъ плотовъ, какъ строительнаго, такъ и обыкновеннаго и обдѣланнаго на рѣшетины лѣса, брусья, доски или для постройки судовъ и проч., предоставляется взимать въ пользу владѣльцевъ водяныхъ заведеній:

- 1) за пропускъ въ одинъ разъ плотовъ чрезъ водоспуски или провалы въ Подосѣ, Ленгѣ, Млодзяновѣ и Цепелевѣ, за каждую штуку строеваго или для постройки судовъ лѣса и брусевъ, связанныхъ въ плоты, по . . . 3½ коп. сер.
- 2) за пропускъ въ одинъ разъ плота чрезъ водоспускъ въ Смроцкѣ, за каждую штуку строеваго лѣса и брусевъ, связанныхъ въ плоты, по 4 коп. сер.

Примѣчаніе 1. Одна четверть куб. саж. дровъ въ полѣнахъ, 4 бруса, 6 досокъ и 30 штукъ рѣшетинъ, сплавляемыхъ отдѣльно или на плотяхъ, считаются за одну штуку лѣса.

2. Еслибы сплавляемы были плоты, состоящіе изъ двухъ или болѣе рядовъ лѣса или брусевъ, сплоченныхъ и уложенныхъ одни на другихъ, то каждый рядъ считается отдѣльнымъ транспортомъ и сборъ долженъ взиматься, на основаніи вышеуказанныхъ правилъ.

Annex do N-ru 16-go.

ТАРИФЪ ОПЛАТЪ, ЗА ПРЗПУСЗСЗСЗАНІЕ ТРАТЕВЪ ПРЗСЗ ОТВОРЫ УПУСТОВЪ ПРЗУ ЗАКЛАДАСЪ ВОДНЫСЪ, ЛУБ ПРЗВЕВАЛЫ, ЗНАЈДУЈАСЪ СІЕ НА РЗЕСЕ ОРЗУСУ.

Od drzewa w tratwach, tak budulcu, jak browarki, tudzież drzewa wyrobionego na belki, łaty, bale, tarcice, krzywki na wręgi do statków, opłaca się na korzyść właściciela zakładów:

- 1) за przejście na raz tratwy przez upust lub przewał, od każdej sztuki budulcu, belki, lub krzywików na wręgi do statków w tratwę zbitych, w Podosiu, Łęgu, Młodzianowie i Ciepeliowie po kop. sr. 3½
- 2) за przejście na raz tratwy przez upust w Smrocku, od każdej sztuki budulcu, belki, lub krzywików na wręgi do statków w tratwę zbitych po kop. sr. 4.

Uwaga 1. ¼ sażena kubicznego drzewa w szczapach, 4 bale, 6 tarcie i ½ kopy łat, prowadzone osobno lub na tratwach, liczone będą za sztuke drzewa.

2. Jeżeliby tratwy składały się z dwóch lub więcej warstw kłoców lub belek zbitych i położonych jedne na drugich, w takim razie każda warstwa uważana będzie za oddzielny transport i pociągnięta do opłaty, według wyżej wskazanych zasad.

Примѣчаніе 3. За всякіе другіе матеріалы, имѣющіеся на плотяхъ, кромѣ сбора взимаемаго за пропускъ самаго лѣса, никакой другой платежъ не полагается.

4. За каждую отдѣльную штуку всякаго рода лѣса, сплаваемую порознь и находящуюся на верху плота, взимается сборъ по указаннымъ выше правиламъ.

Настоящій тарифъ Совѣтъ Управленія утвердилъ въ за-сѣданіи своемъ 2 (14) Сентября 1858 года.

Вѣрно:

Статсъ-Секретарь (подписано) *Карницкій*.

Uwaga 3. Od produktu innego, na tratwy ładowanego, nie będzie pobierana żadna inna opłata, oprócz przypadającej za samo drzewo, według wyżej wskazanych zasad.

4. Każda pojedyncza sztuka drzewa, budulcu, belki, lub browarki i krzywików prowadzona osobno i umieszczona na wierzchu tratwy, ulega opłacie, według wskazanych wyżej zasad.

Niniejszą taryffę Rada Administracyjna, na posiedzeniu swém z dnia 2 (14) Września 1858 roku, zatwierdziła.

Za zgodność:

Sekretarz Stanu (podpisano) *Karnicki*.

ОТДѢЛЪ III.

ГИДРОТЕХНИЧЕСКІЯ РАБОТЫ.

ГЛАВА I.

КАПИТАЛЫ И СРЕДСТВА.

A) КАПИТАЛЫ И МАТЕРІАЛЫ.

ОБЪЯСНЕНІЕ.

Согласно постановленію Совѣта Управленія Царства, отъ 9 (21) Января 1845 года, помѣщенному въ части первой настоящаго Сборника, по отдѣлу II, въ главѣ I-ой, подъ № 1-мъ, суммы на очистку рѣкъ и улучшеніе по нимъ судоходства, опредѣляются по ежегодному бюджету Царства. Въ подкрѣпленіе этихъ суммъ Правительство, сообразно обстоятельствамъ, назначаетъ денежныя пособія изъ общихъ суммъ Казны.

Соотвѣтственно помѣщенному ниже, въ главѣ III-ей, предписанію Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, отъ 20 Іюня (2 Іюля) 1836 года, за № 1635/28789, съ капитала, опредѣленнаго на приведеніе въ порядокъ и очистку рѣкъ, и состоявшаго прежде въ распоря-

DZIAŁ III.

ROBOTY HYDROTECHNICZNE.

TYTUŁ I.

FUNDUSZE I ŚRODKI.

A) FUNDUSZE I MATERIAŁY.

OBJAŚNIENIE.

W myśl decyzji Rady Administracyjnej z dnia 9 (21) Stycznia 1845 roku, zamieszczonej w części pierwszej niniejszego Zbioru, dziale II, tytule I, pod Nr 1-ym, fundusze na czyszczenie i polepszenie spławu rzek corocznym budżetem Królestwa są wyznaczane; funduszom tym Skarb przychodzi w pomoc wedle okoliczności, summami przeznaczanemi z ogólnych fundusów Skarbu.

Podług reskryptu Kommissji Rządowej Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego z dnia 20 Czerwca (2 Lipca) 1836 roku Nr. 1635/28789, zamieszczonego poniżej w tytule III, z funduszu na uregulowanie i czyszczenie rzek, pod dyspozycyą dawniej Kommissji Rządowej Spraw Wewnętrz-

женіи Правительственной Комисіи Внутренних Дѣлъ, а нынѣ въ вѣдѣніи Управленія Путей Сообщенія находящагося, могутъ быть производимы расходы на тѣ лишь водяныя работы, исполненіемъ коихъ достигнется приведеніе въ порядокъ рѣкъ и улучшеніе судоходства.

Такъ какъ, болѣею частью, производствомъ работъ, даже въ видахъ укрѣпленія береговъ, оказывается нѣкоторое содѣйствіе въ приведеніи въ порядокъ русла рѣки, то и въ этихъ случаяхъ, можетъ быть изъ вышеозначеннаго капитала предполагаемъ по смысламъ нѣкоторый расходъ—на техническій надзоръ, на мастера по устройству плотинъ и т. п. Остальная часть потребной для сего суммы, должна быть представлена тѣми изъ заинтересованныхъ лицъ, для пользы коихъ предполагается произвести упомянутыя работы.

Согласно тому же предписанію, всѣ вообще фашинныя матеріалы, находящіеся на земляхъ, подлежащихъ обезпеченію, должны быть употреблены для работъ по этому обезпеченію, а изъ недостающихъ матеріаловъ слѣдуетъ предполагать посмѣть къ покупкѣ только тѣ, за которые плата имѣетъ послѣдовать изъ Казны или изъ городскихъ кассъ; расходъ же на тѣ матеріалы, кои должны быть приобретены средствами заинтересованныхъ въ дѣль землевладѣльцевъ, или поставлены изъ болѣе отдаленныхъ мѣстностей имъ принадлежащихъ, — не подлежатъ внесенію въ смыслныя исчисленія.

Дѣйствующія постановленія, относительно порядка употребленія штатныхъ суммъ на водяныя работы, здѣсь помѣщаются.

ныхъ, а obecnie Zarządu Komunikacyj będącego, mogą być czynione wydatki na roboty wodne tylko o tyle, o ile też roboty przyczynić się są zdolne do uregulowania rzek i polepszenia spławności.

Ponieważ zaś, po większej części, nawet roboty mające na celu głównie tylko ubezpieczenie ładów, przyczyniają się w niejakiem stopniu do uregulowania koryta; przeto i w tych przypadkach może być z powyższego funduszu anszlagowany niejaki wydatek na dozór techniczny, tamiarza i t. p. Reszta funduszu potrzebnego, ma być dodana przez strony, dla których użytku rzeczony roboty zamierzono uskuteczyć.

Wedle tegoż samego reskryptu, wszelkie materyały faszynowe, znajdujące się na gruntach, które mają być zabezpieczone, winny być użyte do robót około ubezpieczenia, a z brakujących materyałów, mają być anszlagowane do kupienia tylko te, za które wypłata ma nastąpić z kass rządowych lub miejskich; koszt zaś tych, które staraniem interessowanych właścicieli mają być nabyte, lub z odleglejszych gruntów tychże dostarczone, nie potrzebuje być w kosztorysach zamieszczany.

Co do sposobu użycia funduszów etatowych na roboty wodne, obowiązujące w tej mierze przepisy zamieszczone są poniżej.

N° 1.

Постановление о томъ, что въ случаѣ недостатка штатныхъ суммъ на водяныя работы, Правленіе обязано входить къ высшему начальству съ особыми представленіями о назначеніи оныхъ.

(6 (18) Сентября 1857 года.)

Главному Директору, Предсѣдательствующему въ Правительственной Комисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Статсъ-Секретарь при Советѣ Управленія Царства.

* Его Сіятельство, по докладу о томъ, что Правленіе XIII-го Округа Путей Сообщенія предприняло исполненіе работъ у Вульки Сохоцинской и въ другихъ мѣстахъ, на счетъ суммъ будущихъ лѣтъ, безъ испрошенія на сіе разрѣшенія высшаго начальства, изволилъ приказать: положительно предписать Правленію XIII-го Округа Путей Сообщенія, чтобы на будущее время не приступало къ производству работъ, не удостоверившись о томъ, могутъ ли издержки на оныя быть покрыты суммами, назначенными по штату на этого рода расходы; — въ случаѣ же недостатка штатныхъ суммъ и необходимости въ сверхштатномъ расходѣ, Правленіе обязано входить къ высшему начальству съ особымъ представленіемъ, о разрѣшеніи на предпринятіе работъ и на отнесеніе расхода по сему предмету на счетъ суммъ, имѣющихъ быть опредѣленными по штату слѣдующаго года.

Варшава, 6 (18) Сентября 1857 года.

Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ (подписано) *Карницкій.*

№ 22,606.

N° 1.

Decyzja, iż w razie braku funduszków etatowych na roboty wodne, Zarząd ma wchodzić z oddzielnymi przedstawieniami do wyższej Władzy o ich wyznaczenie.

(d. 6 (18) Września 1857 r.)

Do Dyrektora Głównego, Prezydującego w Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

SEKRETARZ STANU PRZY RADZIE ADMINISTRACYJNEJ.

Jego Książęca Mość, z powodu wyjaśnienia, że Zarząd XIII-go Okręgu Kommunikacyj przedsięwziął wykonanie pod Wólką Sochocińską i w innych punktach robót, na rachunek funduszków lat przyszłych, bez pozyskania na to upoważnienia wyższej Władzy, wyrzec raczył: że ma być wyraźnie poleconém Zarządowi XIII-go Okręgu Kommunikacyj, aby nadal nie przystępował do wykonania robót, nie upewniwszy się, że koszta onych dadzą się zaspokoić funduszami, jakie na tego rodzaju wydatki etatem ma sobie już wyznaczone; na przypadek zaś braku funduszków etatowych i potrzeby uczynienia nadetatowego wydatku, że obowiązany jest Zarząd wchodzić z oddzielnem do wyższej Władzy przedstawieniem, o dozwoleńie przedsięwzięcia robót, i odniesienie na ten przedmiot wydatku, na poczet funduszków, etatem roku następnego oznaczyć się mających

w Warszawie, dnia 6 (18) Września 1857 r.

Rzeczywisty Radca Stanu
(podpisano) *Karnicki.*

Nr. 22,606.

N° 2.

Постановленіе, возобновляющее запрещеніе о производствѣ водяныхъ работъ на счетъ суммъ будущихъ лѣтъ, безъ разрѣшенія высшаго начальства.

(13 (25) Мая 1858 года.)

Выписка изъ журнала засѣданія Совѣта Управленія Царства.

Вслѣдствіе распоряженія Правленія Путей Сообщенія о исполненіи судоходныхъ работъ на счетъ штатныхъ суммъ будущихъ лѣтъ Совѣтъ призналъ необходимымъ: вновь предписать Правленію, дабы оно на будущее время назначало производство работъ только на счетъ предоставленныхъ въ его распоряженіе суммъ; въ случаѣ же недостатка штатной суммы, не предпринимало работъ на счетъ суммъ будущихъ лѣтъ, безъ особаго на то разрѣшенія высшаго начальства.

Варшава, 13 (25) Мая 1858 года.

Вѣрно съ журналомъ:

Статсъ-Секретарь (подписано) *Карницкій*.

N° 2.

Decyzya, ponawiająca zakaz nieuskućnienian robót wodnych na rachunek funduszów lat następnych, bez upoważnienia wyższej Władzy.

(d. 13 (25) Maja 1858 r.)

Wypis z protokołu posiedzenia Rady Administracyjnej.

Z powodu rozporządzenia Zarządu Kommunikacyj, co do uskućnienian robót około żeglugi, na rachunek funduszu etatowego lat następnych, uznała Rada właściwém, iżby ponowić Zarządowi polecenie, ażeby na przyszłość zarządzał uskućnianie robót, tylko na rachunek funduszów, do jego dyspozycyi oddanych; w razie zaś braku funduszu etatowego, nie zarządzał robót na rachunek funduszu lat następnych, bez szczególowego na to upoważnienia wyższej Władzy.

w Warszawie, dnia 13 (25) Maja 1858 r.

Zgodno z protokółem :

Sekretarz Stanu (podpisano) *Karnicki*.

N° 3.

Постановленіе о непредставленіи на будущее время предположеній относительно разрѣшенія о производствѣ работъ, на счетъ суммъ будущихъ лѣтъ.

(27 Сентября (9 Октября) 1860 года.)

Извлеченіе изъ выписки изъ журнала засѣданія Совѣта Управленія Царства.

Совѣтъ Управленія Царства постановилъ, что Правленіе не должно входить на будущее время съ представленіями относительно разрѣшенія о производствѣ работъ, на счетъ штатныхъ суммъ будущихъ лѣтъ.

Варшава, 27 Сентября (9 Октября) 1860 года.

Вѣрно съ журналомъ:

Статсъ-Секретарь (подписано) *Карницкій*.

N° 3.

Decyzya, co do zaniechania czynienia na przyszłość wniosków, o dozwalanie uskuteczniania robót, na rachunek funduszów lat następnych.

(d. 27 Września (9 Października) 1860 r.)

Wyciąg z wypisu z protokołu posiedzenia Rady Administracyjnej.

Rada Administracyjna postanowiła: ażeby na przyszłość Zarząd nie czynił już przedstawień o dozwolenie uskuteczniania robót na rachunek funduszu etatowego roku następnego.

w Warszawie, dnia 27 Września (9 Października) 1860 r.

Zgodno z protokołem :

Sekretarz Stanu (podpisano) *Karnicki*.

N° 4.

Постановление, предваряющее о томъ, чтобы изъ суммъ назначенныхъ по штату на судоходство, удовлетворять прежде всего издержки по ремонтному содержанию уже произведенныхъ построекъ.

(1 (13) Ноября 1861 года.)

Главному Директору, Предсѣдательствующему въ Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ.

СТАТСЬ-СЕКРЕТАРЬ ПРИ СОВѢТѢ УПРАВЛЕНІЯ ЦАРСТВА.

Имѣю честь сообщить Вашему Превосходительству, что вслѣдствіе представленнаго Вами, при рапортѣ отъ 26 Октября (7 Ноября) текущаго года, № 7,427, предположенія Правленія VII-го Округа Путей Сообщенія, за № 2,816, и. д. Намѣстника въ Царствѣ извоили разрѣшить: на ремонтъ фашиновыхъ построекъ на рѣкѣ Вислѣ, на протяженіи ея между г. Варшавою и Новогоргеіевскомъ, назначить, исчисленные по смѣтѣ на этотъ предметъ, четыре тысячи восемьсотъ восемьдесятъ три руб. двадцать пять коп. сер., изъ суммы, въ распоряженіи Совѣта Управленія состоящей, и вмѣстѣ съ симъ приказалъ предписать Правленію VII-го Округа Путей Сообщенія: на будущее время издержки на ремонтное содержаніе уже произведенныхъ построекъ, покрывать предъ прочими, изъ опредѣленной на содержаніе судоходства суммы, которая можетъ быть употребляема на новыя работы, только послѣ удовлетворенія расходовъ по ремонтному содержанию.

О такомъ рѣшеніи и. д. Намѣстника въ Царствѣ, поставлена вмѣстѣ съ симъ въ извѣстность Правительственная

N° 4.

Decyzja zastrzegająca, aby z funduszków etatem wyznaczonych na splawy, przedewszystkiѣm pokrywać koszta utrzymania dzieł już wykonanych.

(d. 1 (13) Listopada 1861 r.)

Do Dyrektora Głównego, Prezydującego w Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych.

SEKRETARZ STANU PRZY RADZIE ADMINISTRACYJNÉJ.

Mam zaszczyt oznajmić JW. Panu, że w skutku przedstawionego przy raporcie jego z dnia 26 Października (7 Listopada) r. b. Nr. 7,427, przełożenia Zarządu VII-go Okręgu Komunikacyj za Nr. 2,816, p. o. Namiestnika Królestwa zezwolił raczył, ażeby na reparacyę dzieł faszynowych na rzece Wiśle, w przestrzeni między Warszawą a Nowogeorgiewskiem, wydzieloną została kwota rub. sr. cztery tysiące osmset osmdziesiąt trzy kopiejek dwadzieścia pięć, anszlagiem na ten cel obliczona, z funduszu do dyspozycyi Rady Administracyjnej zachowanego, i zarazem wyrzekł, że ma być poleconém Zarządowi VII-go Okręgu Kommunikacyj, ażeby na przyszłość, koszta konserwacyi robót już wykonanych, pokrywał przedewszystkiѣm z wyznaczonego mu na utrzymanie splawów funduszu, który na nowe roboty, dopiero po zaspokojeniu wydatków na konserwacyę, użytym być winien.

O takowej decyzji p. o. Namiestnika Królestwa, Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu, dla stosownego w czѣm do

Коммисія Финансовъ и Казначейства, для надлежащаго въ чемъ къ ней относится исполненія.

Варшава, 1 (13) Ноября 1861 года.

Тайный Совѣтникъ (подписано) *Карницькій*.

№ 6,905.

В) ШАРВАРКОВАЯ ПОВИННОСТЬ.

ОБЪЯСНЕНІЕ.

Согласно постановленіямъ Намѣстника въ Царствѣ, отъ 12 и 21 Апрѣля 1817 года, относительно рѣкъ Пилицы и Ниды, и отъ 2 Мая и 29 Декабря 1818 года, касательно рѣкъ Варты и Вислы, помѣщеннымъ выше, отдѣла II-го въ главѣ I-ой, подъ № № 1, 4, 7 и 9, потребное для работъ по улучшенію судоходства по рѣкамъ число рабочихъ, обязаны поставлять деревни, гмины и мѣстечка, находящіяся по обоимъ берегамъ рѣкъ, на разстояніи не болѣе трехъ миль. При росписаніи шарварковой повинности, административныя власти обязаны принимать въ основаніе число дымовъ и имѣть притомъ въ виду, назначеніе такого времени, въ коемъ, отвлеченіе людей отъ земледѣльческихъ работъ, наименѣе причиняло бы затрудненія въ хозяйствѣ. Кромѣ того, при употребленіи работниковъ, необходимо строго соображаться съ мѣстностью, относительно на-

ній належыу wykonania, jednocześnie z niniejszém zawiadomioną została.

в Варшавіе, дня 1 (13) Listopada 1861 r.

Tajny Radca (podpisano) *Karnicki*.

Nr. 6,905.

В) ROBOCIZNA SZARWARKOWA.

OBJAŚNIENIE

Podług postanowień Namiestnika Królewskiego z dnia 12 i 21 Kwietnia 1817 roku, co do rzek Pilicy i Nidy, i z dnia 2 Maja i 29 Grudnia 1818 roku, co do rzek Warty i Wisły, mieszczących się powyżej w dziale II, tytule I, pod NN-mi 1, 4, 7 i 9, ilość robotników, potrzebną do robót około ulepszenia spławu rzek, dostarczać mają wsie, gminy i miasteczka po obu brzegach rzek, najdalej na trzy mile odległe. W rozpisywaniu zaś szarwarku, Władze administracyjne mieć powinny za zasadę ilość dymów i zachować wzgląd na wybór czasu, w którym odwrócenie ludzi od robót gospodarczych, najmniej czynić może przeszkody. A wreszcie, że użycie robotników, winno następo-

значенія ближайшаго направленія, а также соразмѣрности работъ.

Согласно предписанію Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи, отъ 12 Мая 1817 года, за № ²⁰⁵/₁₁₉, время для шарварковыхъ работъ опредѣляется: лѣтомъ—12 и зимою—8 часовъ; полуденный отдыхъ, лѣтомъ—2 и зимою—1 часъ;—подвода должна съѣздить въ одинъ день за разстояніе 4 миль, съ грузомъ отъ 5 до 6 центнеровъ.

Фашичника, длиною 9 и толщиною 1 футъ, въ одинъ день связывается, съ вырубкою онаго, 8 штукъ.

Для подвозки 10 штукъ полагается одна пароконная подвода; колысъ для фашинокъ, одинъ человекъ долженъ сдѣлать въ одинъ день 90 штукъ; для свозки же отъ 2¹/₂ до 3 копъ этихъ колысовъ назначается одна пароконная подвода. Двадцать квадратныхъ сажень мели можетъ насадить вербою одинъ рабочий въ одинъ день.

Соотвѣтственно предписанію Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, отъ 20 Іюня (2 Іюля) 1836 года, за № ¹⁶³⁵/₂₈₁₈₉, помѣщенному ниже, въ главѣ II-ой подъ № 1, повинность натурою для обыкновенныхъ работъ, по укрѣпленію береговъ, должны отбывать преимущественно гмины, пользующіяся этими работами, и, кромѣ того, отдаленнѣйшія гмины, но не болѣе какъ на разстояніи:

1¹/₂ мили въ верхъ,

1 „ „ въ сторону, и

1¹/₂ „ „ въ низъ,

отъ мѣста работъ и не выше трехъ дней съ дыма, полагая въ одномильномъ районѣ, и двухъ дней въ отдаленнѣйшемъ районѣ. Въ тѣхъ случаяхъ, когда работы, сверхъ укрѣпленія береговъ, производятся съ цѣлью приведенія въ правильный видъ русла рѣки, а также предохраненія значительнаго пространства зе-

вать въ najściślejszymъ zastosowaniu się do miejscowości, w kierunku najbliższymъ i proporcjonalnie do robót.

Wedle reskryptu Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Policyi z dnia 12 Maja 1817 roku Nr. ²⁰⁵/₁₁₉ czas pracy szarwarkowej, oznacza się w lecie godzin 12, w zimie godzin 8. Spoczynek południowy w lecie godzin 2, w zimie godzinę 1; fura odbyć powinna 4 mile na dzień, z ciężarem 5 do 6 centnarów.

Faszyn 9 stóp długich, 1 stopę grubych, nawiązuje się, wraz ze ścięciem, sztuk 8, przez 1 dzień.

Do zwiezienia 10 sztuk liczy się fura parokonna; kolków do faszyn sztuk 90 robi na dzień 1 człowiek; przywiozą 2¹/₂ do 3 kóp dwa konie. Sążni kwadratowych 20 na mieliznie zasadzić może wierzbiny 1 robotnik na dzień.

Podług zaś reskryptu Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego z dnia 20 Czerwca (2 Lipca) 1836 roku Nr. ¹⁶³⁵/₂₈₁₈₉ zamieszczonego poniżej w tytule II, pod Nr. 1, robociznę w naturze, do robót zwyczajnych około ubezpieczenia brzegów, mają dostarczać przedewszystkiemъ gminy, odnoszące użytek z tychże robót; prócz tych zaś gminy odleglejsze, nie dalej jednakъ jakъ

o 1¹/₂ mili w górę,

o 1 „ „ w bok,

o 1¹/₂ mili poniżej,

miejsca robót, i nie więcej, jakъ po trzy dni z dymu, licząc w okregu milowym, a po dwa dni w okregu dalszym, nadto, że w razach, gdy roboty, prócz ubezpieczenia brzegów, mają jeszcze na celu uregulowanie kory ta rzeki, ocalenie znacznej przestrzeni łądów i t. p. robocizna szarwarkowa może być brana

мель и т. п., шарварковая повинность может быть требуема съ гминъ въ двое болѣе отдаленныхъ, но въ соразмѣрности въ двое меньшаго противъ вышеозначеннаго количества; при угрожающей же опасности, или когда много зависитъ отъ ускоренія работъ, можетъ быть наряджаема повинность въ болѣе соразмѣрности, соответственно важности работъ и средствамъ гминъ, въ особенности же съ тѣхъ изъ нихъ, кои преимущественно заинтересованы въ производящихся работахъ; но всегда необходимо стараться избѣгать обремененія.

Наконецъ, согласно постановленію Совѣта Управленія Царства, отъ 25 Февраля 1823 года, помѣщенному въ части первой отдѣла II-го, по главѣ I ой, подлѣ № 4, повѣрка счетовъ шарварковой повинности, прежде Правительственною Коммисіею Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи, а нынѣ Управленіемъ Путей Сообщенія, относится не только къ сухопутнымъ, но также и къ водянымъ работамъ.

Ниже помѣщаются постановленія относительно порядка производства шарварковою повинностью инженерныхъ работъ, по приведенію въ судоходное состояніе рѣкъ и укрѣпленію ихъ береговъ, а также касательно употребленія для сего означенной шарварковой повинности.

зъ гминъ два разы одleglejszych, lecz stosunkowo w два разы mniejszej ilości, niż wyżej oznaczono, w przypadku grożącego niebezpieczeństwa, lub gdy na przyspieszeniu robót wiele może zależeć, robocizna, zwłaszcza zъ gminъ głównie w robotachъ interessowanych (wystzegając się zawsze przeciążenia), może być przeznaczona w większymъ stosunku, w miarę ważności robót i możliwości gmin.

Wreszcie, wedle decyzji Rady Administracyjnej z dnia 25 Lutego 1823 roku zamieszczonej w części pierwszej, dziale II, tytule I, pod Nr. 4, sprawdzanie rachunków szarwarkowych dawniej przez Kommissję Rządową Spraw Wewnętrznych i Policyi, a obecnie przez Zarząd Komunikacyj, rozciąga się nie tylko do robót lądowych, ale i wodnych.

Przepisy zaś, odnoszące się do sposobu prowadzenia robót inżynierskich, przy uszlawnianiu rzek i utrwalaniu ich brzegów, z pomocą siły szarwarkowej, oraz co do sposobu używania do tych celów samej robocizny szarwarkowej, są poniżej zamieszczone.

N° 5.

Инструкция о порядкѣ производства инженерныхъ работъ по приведенію рѣкъ въ судоходное состояніе.

(13 Марта 1817 года.)

Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

1.

Генеральный Инспекторъ распредѣляетъ теченіе рѣки на участки. По каждому участку исчисляетъ потребное количество пѣшихъ дней повинности.

2.

Исчисленія эти подлежатъ утвержденію Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи; но чтобы утвержденіе сіе не задерживало работъ, Генеральный Инспекторъ, или за его отсутствіемъ, назначенный Инженеръ, вправѣ, въ ожиданіи имѣющаго воспослѣдовать помянутаго утвержденія, потребовать такого росписанія работъ, которое бы не превышало 3-хъ пѣшихъ дней съ одного дыма, на пространствѣ одной мили, по обоимъ берегамъ рѣки.

3.

Росписанія работъ, соотвѣтственно утвержденному или, какъ сказано во 2-мъ пунктѣ, временному исчисленію, приводятся въ исполненіе Обводовыми Коммисарами, на пространствѣ одной мили по обоимъ берегамъ, соразмѣрно числу дымовъ въ городахъ и деревняхъ, не исключая и евреевъ, по со-

N° 5.

Instrukcja, o sposobie prowadzenia robót inżynierskich przy uszlawnianiu rzek.

(d. 13 Marca 1817 r.)

KOMMISSYA RZĄDOWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I POLICYI.

1.

Inspektor Jeneralny wydzieli bieg rzeki na sekcye. Do każdej udzieli wyciąg potrzebnej pomocy dni ręcznych.

2.

Wyciągi te podlegają zatwierdzeniu Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Policyi, lecz aby warunek ten nie wstrzymywał robót, mocen Inspektor Jeneralny, lub pod jego niebytność przeznaczony Inżynier, na rachunek nadejść mającego zatwierdzenia, żądać takiego rozpisu, któryby nie przechodził 3-ch dni pieszych w przestrzeni jednej mili, po obu dwu brzegach, z dymu jednego.

3.

Rozpisy, stosownie do wyciągu tymczasowego zatwierdzonego, lub jak pod 2-m, uskuteczniają Kommissarze Obwodowi, z obu dwu brzegów, w przestrzeni mili jednej, w stosunku liczby dy-

глашенію съ Генеральнымъ Инспекторомъ или заступающимъ его мѣсто.

4.

Ободовый Коммисаръ сообщаетъ циркулярно одинъ экземпляръ росписанія всѣмъ гминамъ и владѣльцамъ, въ ономъ поименованнымъ, второй — Генеральному Инспектору, на мѣсто работъ, а третій — Воеводской Коммисіи, обязанной наблюдать за недопущеніемъ злоупотребленій и измѣненій въ установленныхъ росписаніяхъ.

5.

По мѣрѣ приступленія къ работамъ и ихъ производству, поименованные въ росписаніи владѣльцы и гмины приглашаются завѣдывающимъ работами, съ назначеніемъ для сего дня и мѣста.

Въ случаѣ неприбытія въ срокъ, завѣдывающій работами нанимаетъ потребныхъ работниковъ, на предоставленныя въ его распоряженіе суммы, и засвидѣтельствованный имъ счетъ расходамъ сообщаетъ Ободовому Коммисару, который, взыскавъ для покрытія оныхъ деньги съ тѣхъ, кои обязаны были явиться для работъ, препровождаетъ оныя въ рабочую кассу, для пополненія произведеннаго аванса.

6.

Предоставляется каждому, въ замѣнъ повинности нату-рою, внести за каждый пѣшій день 1 золотый въ Ободовое Казначейство, но въ такомъ случаѣ, по полученіи росписанія, обязанъ записать въ подлежащую графу соотвѣтственное объявленіе, а также внести въ Ободовое Казначейство деньги, въ теченіе не позже 8 дней, и о томъ въ возможной поспѣшности

mów miast i wsiów, i nie wyłączając żydów, a to za pośrednictwem znośzeniem się z Inspektorem Jeneralnym lub jego zastępcą.

4.

Kommissarz Obwodowy jeden egzemplarz rozpisu prześle przez cyrkularz wszystkim gminom i właścicielom w rozpisie objętym, drugi Inspektorowi Jeneralnemu na miejsce robót, trzeci Kommissyi Wojewódzkiej, która przestrzega nadużyć i zmiany w rozpisach raz uczynionych.

5.

W miarę zaczęcia i posuwania się robót, gminy i właściciele w rozpisie wyrażeni, od zawiadowcy robót, z oznaczeniem dnia i miejsca, będą używani.

Jeżeli odstawa w terminie nie nastąpi, zawiadowca ten najmie robotników potrzebnych, z funduszu sobie służącego. Likwidacyę zaś wydatku przez siebie zaświadczoną, prześle Kommissarzowi Obwodowemu, który go ściagnie przez egzekucyę od tych jacy do odstawy byli obowiązani, i awans zrobiony kassie roboczej powróci.

6.

Wolno jest każdemu, zamiast robocizny w naturze zapłacić za każdy dzień pieszy 1 złoty do Kassy obwodowej, lecz winien w takim razie za odebraniem rozpisu, oświadczenie swoje w téj mierze, w rubryce do tego służącej zapisać, pieniądze najdalej w dni 8 wnieść do Kassy obwodowej, i o tém, ile możności za-

увѣдомить завѣдывающаго работами, для поставленія его въ возможность заблаговременно озаботиться наймомъ вмѣсто его работниковъ.

Ободовый Коммисаръ препровождаетъ къ завѣдывающему работами вѣдомость вносамъ обще съ деньгами, который эти деньги употребляетъ на наемъ работниковъ, и подлинною вѣдомостью оправдываетъ взносы, поступившіе въ рабочую кассу.

7.

По вниманію къ земледѣльческимъ работамъ, росписанія повинности, слѣдующей съ земельныхъ дымовъ, приостанавливается на время съ 1 Августа по 15 Сентября.

Такъ какъ именно въ это время, по мелководію, слѣдуетъ производить усиленныя работы, и какъ, въ случаѣ прекращенія работъ, эксперты, постоянные работники и машины, причиняли бы Казнѣ бесполезный расходъ, то по этимъ причинамъ не могутъ быть прерываемы сии работы и надлежитъ по возможности наряжать рабочихъ къ машинамъ изъ городовъ и сельскихъ безземельныхъ дымовъ.

8.

Наряженныхъ работниковъ слѣдуетъ употреблять примѣняясь къ мѣстности, то есть назначать ихъ по направленію къ ближайшимъ деревнямъ и мѣстечкамъ, изъ коихъ они будутъ поставлены.

9.

Въ видахъ избѣжанія ежедневной перемѣны людей, поставленные работники должны не менѣе трехъ дней постоянно заниматься работою.

wiadowcę robót uwiadomić, ażeby najem robotników wcześniej w to miejsce mógł obmyśleć.

Kommissarz Obwodowy, listę wpływów tych z pieniędzmi przysyłać będzie na ręce zawiadowcy robót, który pieniądze na najęcie robotników użyje, wpływ zaś w kassie roboczej listą oryginalną usprawiedliwi.

7.

Ze względu na prace rolnicze, zawieszają się rozpisy z dymów rolnych od dnia 1 Sierpnia do dnia 15 Września.

Ponieważ zaś wtedy właśnie roboty dla małej wody najdzielniej popierane być powinny, niemniej, gdy w razie przerwy robót biegli, robotnicy stali i maszyny, byłyby próżnym dla Skarbu ciężarem, z tych więc powodów, prace te przerywane być nie mogą, lecz robotnicy do machin z miast i dymów nierolnych wiejskich, o ile możności, będą rozpisywani.

8.

Użycie dni rozpisanych winno następować z zastosowaniem się do miejscowości, to jest, należy robotników przeznaczać w kierunku najbliższym od wsiów lub miasteczek, z których zostaną dostawieni.

9.

Dostawieni robotnicy, najmniej 3 dni ciągle przy robocie zostawać powinni, a to unikając szkodliwej codzienniej zmiany ludzi.

Способными для работ признаются не моложе 16 лѣтъ. Обязаны работать весь день, съ обыкновенными лишь часами отдыха.

На отработанные, согласно вышесказанному дни, каждая гмина получаетъ отъ завѣдывающаго работами печатную квитанцію.

Работники съ гмины поставляются подъ присмотромъ одного надзирателя или проводника, который имѣетъ за ними надзоръ, и получаетъ на свои руки квитанцію.

10.

Еслибы работы по II Отдѣленію, въ нѣкоторыхъ мѣстахъ, превышали средства владѣльцевъ и гминъ, состоящихъ на пространствахъ одной мили по обоимъ берегамъ, и поэтому безъ обремененія ихъ не могли бы быть исполнены, въ такомъ случаѣ слѣдуетъ произвести нарядъ рабочихъ съ второй, при неудовлетворительности же сего — съ третьей мили, на основаніи слѣдующихъ правилъ:

а) гмины, лежащія на разстояніи одной мили по обоимъ берегамъ, поставляютъ число работниковъ въ размѣрѣ 3-хъ, двухъ миль — въ размѣрѣ 2-хъ, и на разстояніи трехъ миль отъ берега — въ размѣрѣ 1-го работника, то есть напр.: если состоящія въ разстояніи одной мили гмины поставляютъ съ извѣстнаго числа дымовъ 300 человекъ, и они окажутся недостаточными, и если не возможно болѣе требовать безъ ихъ обремененія, въ такомъ случаѣ гмины, лежащія на пространствахъ двухъ миль, съ такого же числа дымовъ должны поставить 200 рабочихъ; если же и это число будетъ недостаточно, то находящіяся на разстояніи трехъ миль гмины поставляютъ 100 человекъ, съ того же самаго количества дымовъ;

Mają być zdolni do roboty i nie młodszy jak lat 16.

Pracują dzień cały, z zwykłemi tylko godzinami odpoczynku. Na dnie jak wyżej odrobione, otrzyma gmina każda kwit drukowany od zawiadowcy robót.

Robotnicy z gminy pod dozorcą lub przewodnikiem jedynym winni być dostawieni, który ich pilnuje, i kwit na swoje ręce odbierze.

10.

Gdyby roboty II-go oddziału ienprzechodziły w których miejscach możność właścicieli i gmin, w przestrzeni mili jednej po obudwóch brzegach, a ztąd, bez ich przeciążenia wykonane być nie mogły, wtedy do drugiej, a gdyby i to nie miało starczyć, do trzeciej mili rozpis zostanie posuniętym, podług następujących prawideł:

а) гмины, на jedną милę по обудвѣхъ brzegach położone, w takim przypadku, dostawiają liczbę robotników, w proporcji jak 3; na dwie mile, jak 2; na trzy mile zaś od brzegu, jak 1; to jest na przykład: kiedy гмины o jedną милę położone dają z pewnej liczby dymów 300 ludzi i te nie starczą, a więc bez przeciążenia żądać nie można, wtedy гмины w drugiej mili położone, z równej liczby dymów, dostarczyłyby tylko 200 ludzi; a gdyby i te nie starczyły, na гмины w trzeciej mili położone wypadłaby dostawa 100 ludzi z tąd samej ilości dymów;

- b) работники со второй мили, не прежде могут быть употреблены, какъ по совершенной поставкѣ рабочихъ съ первой мили, а съ третьей мили, только послѣ поставки изъ двухъ первыхъ миль, по обоимъ берегамъ;
- c) эти чрезвычайныя росписанія должны быть рассмотрѣны подлежащими Воеводскими Коммисіями и утверждены Правительственною Коммисією.

Варшава, 13 Марта 1817 года.

За Министра Предсѣдательствующаго, Статсъ-Совѣтникъ
(подписано) *Сташицъ*.

№ 761/118.

- b) robotnicy z drugiej mili, nie wprzód będą użyci, aż po dostawieniu zupełném z pierwszej mili; ani z przestrzeni trzeciej mili, aż po dostawieniu z dwóch pierwszych mil, po obu dwóch brzegach;
- c) rozpisy takowe nadzwyczajne, przez właściwe Kommissye Wojewódzkie rozpoznane, a przez Kommissyę Rządową zatwierdzane będą.

w Warszawie, dnia 13 Marca 1817 r.

W zastępstwie Ministra Prezydującego,
Radca Stanu (podpisano) *Staszic*.

Nr. 761/118.

№ 6.

Распоряжение о воспрещении освобождать от поставки шарварковых рабочихъ, безъ разрѣшенія Губернскихъ Правленій.

(17 (29) Октября 1844 года.)

Губернскимъ Правленіямъ.

УПРАВЛЕНИЕ ПУТЕЙ СООБЩЕНІЯ ВЪ ЦАРСТВѢ.

Уѣздные Начальники, подъ предлогомъ претерпѣнныхъ гминами бѣдствій отъ наводненія, произвольно освобождаютъ оныя отъ исполненія наряженной шарварковой повинности, не испросивъ на то разрѣшенія высшаго начальства, и даже не убѣдясь предварительно о дѣйствительности испытанія бѣдствій отъ наводненія всею гминою, либо частью оной, или же, что этихъ бѣдствій вовсе не претерпѣвали гмины. Такъ какъ при такомъ положеніи дѣла не могутъ быть предпринимаемы и производимы въ опредѣленномъ количествѣ работы, изъ чего слѣдуетъ ожидать неблагоприятныхъ для этихъ работъ послѣдствій, то посему Управление Путей Сообщенія предлагаетъ Губернскому Правленію, воспретить Уѣзднымъ Начальникамъ, подъ опасеніемъ строгой отвѣтственности, дѣлать какія либо, по отправленію помянутой шарварковой повинности, облегченія, не испросивъ предварительно разрѣшенія на то Губернскаго Правленія, которое должно быть основано на положительномъ удостовѣреніи о томъ, дѣйствительно ли ходатайствующая объ этомъ облегченіи гмина или деревня заслуживаетъ онаго, по причинѣ дознанныхъ бѣдствій отъ наводненія, и тѣмъ самымъ по поводу невозможности отработки въ текущемъ году шарварковой повинности.

№ 6.

Rozporządzenie o wzbronieniu czynienia zwolnień w dostawie szarwarku, bez decyzji Rządów Gubernialnych.

(d. 17 (29) Października 1844 r.)

Do Rządów Gubernialnych.

ZARZĄD KOMMUNIKACYJ LĄDOWYCH I WODNYCH W KRÓLESTWIE.

Gdy Naczelnicy Powiatów, pod pretekstem poszkodowania gmin powodzią, zwalniają je samowolnie od odrabiania nakazanego szarwarku, bez zasiągnięcia w tym względzie decyzji Władzy wyższej, i nawet bez poprzedniego przekonania się, czy rzeczywiście, w zupełności lub w części, gminy doznały klęsk z powodzi, lub też całkiem ich nie doświadczyły, i że w takim stanie rzeczy, roboty przedsiębrane i w ilości oznaczonej uskutecznione być nie mogą, z czego skutki niekorzystne dla pomienionych robót wyniknąć muszą, Zarząd Kommunikacyi wzywa Rząd Gubernialny, aby wzbronił, pod surową odpowiedzialnością, Naczelnikom Powiatów, czynienia jakichkolwiek w dostawie rzeczzonego szarwarku zwolnień, bez poprzedniej Rządu Gubernialnego decyzji, która winna być wpływem gruntownego przekonania się, czy rzeczywiście gmina lub wieś, domagająca się podobnego uwolnienia, na takowe, z powodu doznanych klęsk powodzi, a tém samém niemożności odrobienia w roku bieżącym powinności szarwarkowej, zasługuje.

О всѣхъ подобнаго рода найденныхъ необходимыми облегченіяхъ, Губернское Правленіе обязано представить Управленію Путей Сообщенія въ концѣ каждаго года вѣдомость, и вмѣстѣ съ тѣмъ приложить дополнительное росписаніе шарварковой повинности, подлежащей прибавленію для упомянутыхъ работъ въ послѣдующіе годы, въ такомъ количествѣ, въ какомъ, въ теченіе года, гмины будутъ освобождены отъ этой повинности.

Варшава, 17 (29) Октября 1844 года.

Начальникъ Управленія Путей Сообщенія, Генераль-Маіоръ
(подписано) *Князь Тенишевъ*.

№ 9,506.

O wszelkich tego rodzaju zwolnieniach, jakie Rząd Gubernialny z konieczności uzna potrzebę poczynić, złoży z końcem roku Zarządowi wiadomość i zarazem nadesłane dodatkowe rozkłady szarwarku, w następnych latach do pomienionych robót dodać się winnego, w takiej ilości, w jakiej od tej powinności gminy w ciągu roku uwolnione zostaną.

w Warszawie, dnia 17 (29) Października 1844 r.

Naczelnik Zarządu Kommunikacyj,
Jenerał-Major (podpisano) *Książę Teniszew*.

Nr. 9,506.

N° 7.

Распоряженіе о поставкѣ шарварковыхъ подводъ съ лошадыми въ тѣхъ мѣстностяхъ, гдѣ рогатый скотъ подвергается заразѣ.

(9 (21) Ноября 1845 года.)

Въ Люблинское Губернское Правленіе.

УПРАВЛЕНІЕ ПУТЕЙ СООБЩЕНІЯ ВЪ ЦАРСТВѢ.

Въ тѣхъ мѣстахъ, въ коихъ рогатый скотъ подвергается заразѣ, поставляемыя для шарварковой повинности подводы, должны быть запряжены лошадыми; освобожденіе же отъ этой повинности можетъ послѣдовать только тамъ, гдѣ вовсе нѣтъ лошадей.

Варшава, 9 (21) Ноября 1845 года.

Начальникъ Управленія, Генераль-Маіоръ
(подписано) *Князь Тенишевъ.*

№ 10,007.

N° 7.

Rozporządzenie, o dostarczaniu szarwarku końmi tam, gdzie bydło rogacie podlega zarazie.

(d. 9 (21) Listopada 1845 r.)

Do Rządu Gubernialnego Lubelskiego.

ZARZĄD KOMUNIKACYJ LĄDOWYCH I WODNYCH W KRÓLESTWIE.

Gdzie rogaczna podlega zarazie, fury, na szarwark dostarczane, końmi winny być zaprzegane, a uwolnienie od szarwarku tam tylko powinno mieć miejsce, gdzie jest zupełny brak koni.

w Warszawie, dnia 9 (21) Listopada 1845 r.

Naczelnik Zarządu,
Generał-Major (podpisano) *Książę Teniszew.*

Nr. 10,007.

№ 8.

Постановленіе о сохраненіи нынѣшняго порядка обезпеченія шарварковою повинностью береговъ рѣкъ.

(24 Марта (5 Апрѣля) 1850 года.)

Извлеченіе изъ выписки изъ журнала засѣданія Совѣта Управленія Царства.

Для инженерныхъ работъ, производящихся въ видахъ приданія рѣкъ правильнаго теченія, совмѣстно съ обезпеченіемъ подмываемыхъ водою береговъ, употребляется бесплатно повинность съ прибрежныхъ гминъ, на основаніи постановленій Намѣстника въ Царствѣ 1817 и 1818 года, а также правилъ, изданныхъ въ 1836 году Правительственною Коммисіею Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Предпринятіе фашинныхъ водяныхъ устройствъ въ видахъ приданія правильности теченію судоходныхъ рѣкъ преимущественно интересуется Правительство, которое, по силѣ закона, состоитъ владѣльцемъ всѣхъ вообще судоходныхъ рѣкъ въ краѣ и, по вниманію къ промышленности и торговлѣ, наблюдаетъ за безопасностью судоходства по этимъ рѣкамъ. По симъ соображеніямъ, Правленіе XIII-го Округа Путей Сообщенія мнѣніемъ полагаетъ, что свойственнѣе было бы — производство работъ, необходимыхъ для приведенія въ судоходное состояніе рѣкъ, отнести къ обязанности всего края, то есть, чтобы работы эти были производимы на казенныя суммы, безъ привлеченія къ онымъ крестьянъ, въ особенности изъ мѣстностей, болѣе отдаленныхъ отъ пунктовъ, въ коихъ производятся работы.

Обстоятельство это безъ сомнѣнія имѣлось въ виду при изданіи постановленій 1817 и 1818 года, а равно правилъ 1836 года, но недостатокъ денежныхъ средствъ принудилъ обратить-

№ 8.

Decyzja, utrzymująca dotychczasowy system ubezpieczania brzegów rzek siłą szarwarkową.

(d. 24 Marca (5 Kwietnia) 1850 r.)

Wyciąg z wypisu z protokołu posiedzenia Rady Administracyjnej.

Do robót inżynierskich, mających na celu regulację biegu rzeki, w połączeniu z ubezpieczeniem podrywanych przez wodę brzegów, używana jest bezpłatnie robocizna z gmin nadbrzeżnych, w myśl postanowień Namiestnika Królewskiego z lat 1817 i 1818, tudzież przepisów, przez b. Kommissję Rządową Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego w roku 1836 wydanych.

Wprawdzie przedsięwzięcie dzieł wodnych faszynowych, do regulacji biegu rzek spławnych, interesuje głównie Rząd, który według prawa, jest właścicielem wszystkich rzek spławnych w kraju, i który ze względu na przemysł i handel, czuwa nad bezpieczeństwem żeglugi na tychże rzekach, i dla tego, zdaniem Zarządu XIII-go Okręgu Kommunikacyj, byłoby właściwiej, ażeby wykonywanie robót, potrzebnych dla spławności rzek, było ciężarem całego kraju, to jest, ażeby roboty takowe, były uskuteczniane z funduszków rządowych, bez pociągania do nich włościan, zwłaszcza z miejsc odleglejszych od miejsca wykonywanych robót.

Gdy wszakże okoliczność tę miano bezwątpienia na uwadze, przy wydaniu postanowień w latach 1817 i 1818, tudzież przepisów w r. 1836, lecz brak funduszków nie dozwolił inaczej, jak

ся къ употребленію бесплатной шарварковой повинности съ прибрежныхъ гминъ для обезпеченія безопасности водяныхъ сообщеній; представленныя же впослѣдствіи времени въ Совѣтъ Управленія Царства, какъ Правительственною Коммисіею Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и б. Главноуправляющимъ Путиами Сообщенія, такъ и Правленіемъ Путей Сообщенія, предположенія о необходимости назначенія соотвѣтственныхъ средствъ на содержаніе и улучшеніе судоходства по рѣкамъ, по той же самой причинѣ, остались неисполненными; между тѣмъ Князь Намѣстникъ въ Царствѣ, въ предписаніи отъ 5 (17) Февраля 1846 года, за № 962 (*), положительно извоилъ объявить, что безопасность судоходства должна опираться на имѣющихся доннынъ средствахъ. По соображенію вышеизложенныхъ обстоятельствъ, а равно въ отклоненіе жалобъ крестьянъ, постоянно ими приносимыхъ при производствѣ работъ у деревни Сецыминъ, преимущественно же въ видахъ устраненія на будущее время тѣхъ затрудненій, какія по этой причинѣ могли бы встрѣтиться при исполненіи фашинныхъ работъ, Правленіе, въ представленіи своемъ, испрашивало Совѣтъ Управленія постановить, что до тѣхъ поръ, пока Казна не найдетъ возможнымъ назначить надлежащихъ суммъ на водяныя работы по рѣкамъ судоходнымъ, должна быть употребляема, какъ доннынъ, и на будущее время повинность съ прилегающихъ къ этимъ работамъ гминъ, согласно правиламъ, изданнымъ Правительственною Коммисіею Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія въ 1836 году, а имен-

(*) *Примѣчаніе.* Въ этомъ предписаніи Намѣстникъ въ Царствѣ отказалъ въ назначеніи испрашивавшихся Правленіемъ Путей Сообщенія 100,000 руб. сер. на улучшеніе судоходства по рѣкамъ вообще, по той причинѣ, что по тогдашнему состоянію Казны это было невозможно, и приказалъ объявить Правленію Путей Сообщенія: озаботиться удовлетвореніемъ состоявшимъ въ его распоряженіи средствами болѣе необходимыхъ расходовъ, а равно прилично содержать произведенныя уже постройки.

при узыциу бесплатнѣй робочизны з гмин надбрѣжныхъ, запе-
внѣй безпеченство коммунікацѣй водныхъ и гды в пѣзнѣй-
сзыхъ навѣтъ часахъ, прѣдставленіа, такъ Коммиссѣй Рѣadowѣй
Справъ Вѣвнѣтрныхъ и Дуchowныхъ, б. Зарѣдзаяѣго Навѣл-
не Коммунікацѣями Лѣadowemi i Wodnemi, jako i Зарѣду до
Rady Administracyjnej, o potrzebie wyznaczenia odpowiednichъ
źrѣdeł na utrzymanie i polepszenie spławności rzek, dla tegoż
samego powodu skutku otrzymać nie mogły, a Książę Namiest-
nik Krѣlestwa, w decyzji z dnia 5 (17) Lutego 1846 roku
Nr. 962 (*), stanowczo wyrzec raczył: że bezpieczeństwo spła-
wu polegać musi na środkachъ dotychczasowychъ; przeto, takъ
z uwagi na powyższe okoliczności, jako też dla zapobieżenia re-
klamacyomъ włościan, przy wykonywaniu robѣt pod wsią Secy-
minem, ciągle zanoszonym, a bardziej, dla usunięcia nadal tru-
dności, jakieby z tego powodu wykonywanie dzieł faszynowychъ
spotkać mogły, Zarządъ w przełożeniu swoimъ domieściłъ wnioszekъ,
aby Rada Administracyjna wyrzekła: że dopѣki Skarbъ nie bѣ-
dzie w możności przeznaczenia dostatecznychъ funduszѣwъ na robo-
ty wodne na rzekachъ spławnychъ, robocizna z gminъ przyległychъ
tymъże robotomъ, ma być jakъ dotądъ i nadal, według przepisu,
przezъ b. Kommissję Rѣadową Sprawъ Wѣвнѣтрныхъ, Дуcho-
wnychъ i Oświecenia Publicznego w roku 1836 wydanego używa-

(*) *Uwaga.* W decyzji тѣй, Namiestnikъ w Krѣlestwie odmѣwiłъ wyznaczenia ża-
danęй przezъ Zarządъ Komunikacyj summy rocznej rub. sr. 100,000
na uszlawnienie rzekъ w ogѣlności, z powodu, że stanъ Skarbu podѣwъ
czasъ na to nie pozwalałъ i poleciłъ oznajmić Zarządowi Komunikacyj,
aby w podanychъ mu środkachъ dotychczasowychъ szukałъ możności za-
spokojenia pilniejszychъ wydatkѣwъ i utrzymania w stanie przyzwoitymъ
robѣtъ jużъ wykonanychъ.

но: что для обыкновенныхъ работъ по укрѣпленію подрываемыхъ береговъ должны отбывать повинность преимущественно гмины, получающія пользу отъ этихъ работъ, и кромѣ сихъ послѣднихъ болѣе отдаленныя гмины, но находящіяся отъ мѣста работъ не далѣе, какъ на полъ мили вверхъ, на одну милю въ сторону и на полторы мили внизъ, и то не болѣе трехъ дней съ дыма въ одномильномъ раіонѣ и двухъ дней въ отдаленнѣйшемъ раіонѣ лежащихъ.

Совѣтъ, по разсмотрѣніи вышеозначеннаго представленія, постановилъ:

что упомянутыя правила, согласно воспослѣдовавшему въ 1846 году рѣшенію Князя Намѣстника въ Царствѣ, должны быть впредь оставлены въ полной обязательной силѣ;

что работники для тѣхъ работъ, для производства коихъ они необходимы, должны быть поставляемы согласно изданнымъ въ 1836 году Правительственною Коммисіею Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ правиламъ, которыя вполнѣ утверждаются.

Варшава, 24 Марта (5 Апрѣля) 1850 года.

Вѣрно съ журналомъ:

Статсъ-Секретарь, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ,
(подписано) *Лебренъ*.

на, а мianowicie: że do robót zwyczajnych około ubezpieczenia podrywanych brzegów, dostarczać powinny robociznę, przede-wszystkiѣm gminy, odnoszące użytek z tychże robót; prócz tych zaś gminy odleglejsze, nie dalej jednak jak o pół mili w górę, o jedną milę w bok, i o jedną i pół mili poniżej miejsca robót położone, i to nie więcej, jak po trzy dni z dymu, w okręgu mi-lowym, a po dwa dni w okręgu dalszym.

Rada rozważywszy powyższe objaśnienia wyrzekła:

że przepisy rzeczzone, stosownie do zapadłej już decyzji Księcia Namiestnika Królestwa w r. 1846, mieć chce nadal w swęj mocy w zupełności utrzymanemi;

że robocizna do robót, do których potrzebna, dostarczana być ma, stosownie do przepisów, przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Duchownych w roku 1836 wydanych, które się w całej osnowie zatwierdzają.

w Warszawie, dnia 24 Marca (5 Kwietnia) 1850 r.

Zgodno z protokółem:

Sekretarz Stanu, Rzeczywisty Radca Stanu

(podpisano) *Le Brun*.

ГЛАВА II.

ПРОЕКТЫ, ПОЛОЖЕНИЯ И СМѢТЫ.

ОБЪЯСНЕНІЕ.

Проекты гидротехническихъ работъ изготовляются Инженерами, состоящими по водянымъ сообщеніямъ, а равно и Уездными Инженерами, сообразно мѣстнымъ потребностямъ и распоряженію начальства и согласно утвержденной Правительственною Коммисіею Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ отъ 4 Мая 1833 года, за № ²⁰⁹⁸/₁₂₃₅₅, инструкціи, которая помѣщена ниже въ главѣ IV подъ № 1-мъ, а также на основаніи инструкціи, изданной Управленіемъ Путей Сообщенія отъ 1 (13) Мая 1865 года, за № 1,338, и находящейся ниже въ главѣ III, подъ № 3-мъ.

Помянутые проекты разсматриваются и утверждаются Управленіемъ Путей Сообщенія, въ опредѣленномъ по Образованію этого Управленія порядкѣ.

Правила же, касающіяся прочихъ предметовъ, состоящихъ въ тѣсной связи съ изготовленіемъ проектовъ и смѣтъ водяныхъ построекъ, здѣсь помѣщаются.

TYTUŁ II.

PROJEKTA, ZASADY I KOSZTORYSY.

OBJASNIENIE.

Projekta robót hydrotechnicznych, wyrabiane są przez Inżynierów należących do służby wodnej i przez Inżynierów powiatowych, według miejscowych potrzeb i uznania Władzy, i stosownie do instrukcyi, przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Duchownych zatwierdzonej pod dniem 4 Maja 1833 roku Nr. ²⁰⁹⁸/₁₂₃₅₅, mieszczącej się poniżej w tytule IV, pod Nr. 1-m, oraz instrukcyi, wydanej przez Zarząd Komunikacyj pod dniem 1 (13) Maja 1865 roku Nr. 1,338, zamieszczonej również poniżej w tytule III, pod Nr. 3-m.

Projekta rzeczzone rozpoznawane i zatwierdzane są przez Zarząd Komunikacyj, w sposób wskazany organizacją tegoż Zarządu.

Przepisy zaś odnoszące się do innych szczegółów, z wyrabianiem tych projektów i kosztorysów samych robót wodnych w ścisłym związku będących, zamieszczone są poniżej.

N° 1.

Распоряжение о томъ, чтобы проекты и смѣты были сопровождаемы подробными свѣдѣніями, необходимыми для постановленія окончательнаго рѣшенія.

(20 Іюня (2 Іюля) 1836 года.)

Извлечение изъ предписанія Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, данаго всѣмъ Воеводскимъ Коммисіямъ и Дирекціи Путей Сообщенія.

Правительственная Коммисія поручаетъ при представляемыхъ проектахъ и смѣтахъ прилагать всѣ подробныя свѣдѣнія, необходимыя для постановленія окончательнаго рѣшенія, а именно:

относительно денежныхъ средствъ — показывать, изъ какихъ суммъ и въ какомъ количествѣ изъ каждаго источника слѣдуетъ ихъ назначать, и

касательно повинности натурою — представлять росписаніе оной по гминамъ, вмѣстѣ съ планомъ, на коемъ должны быть обозначены эти гмины и ихъ разстояніе, а также показывать срокъ, въ продолженіе коего имѣетъ быть наряжена эта повинность.

Изъ состоящей въ распоряженіи Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ суммы на приведеніе въ правильный видъ и очистку рѣкъ могутъ быть производимы расходы на тѣ лишь водяныя работы, которыя могутъ способствовать приданію правильности теченію рѣкъ и улучшенію судоходства по онымъ.

N° 1.

Rozporządzenie, aby obok projektów, dostarczane były wiadomości szczegółowe, do ostatecznej decyzji potrzebne.

(d. 20 Czerwca (2 Lipca) 1836 r.)

WYCIĄG Z RESKRYPTU KOMMISSYI RZĄDOWEJ SPRAW WĘWNETRZNYCH, DUCHOWNYCH I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO, DO WSZYSTKICH KOMMISSYI WOJEWÓDZKICH I DYREKCYI KOMMUNIKACYJ LĄDOWYCH I WODNYCH.

Poleca, aby obok składających się projektów i anszlagów, przedstawiane były razem wszystkie szczegóły, do wydania ostatecznej decyzji potrzebne, a mianowicie:

co do funduszów, — aby wyrażoném było: z jakich i w jakiej ilości z każdego źródła takowe mają być czerpane;

co do robocizny zaś w naturze, — aby przedstawiony był rozkład téjże na gminy, wraz z planikiem téż gminy obejmującym i ich odległością, i wskazany przeciąg czasu, w jakim takowa robocizna ma być ściągnięta.

Z funduszu na uregulowanie i czyszczenie rzek, pod dyspozycją Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych będącego, mogą być czynione wydatki na roboty wodne tylko o tyle, o ile téż roboty mogą przyczynić się do uregulowania rzek i polepszenia spławności.

Такъ какъ, большею частью, даже работы, производящіяся преимущественно для обезпеченія земель, въ нѣкоторой степени способствуютъ приведенію въ правильный видъ русла рѣки, то въ сихъ случаяхъ могутъ быть изъ упомянутой суммы дѣлаемы расходы на техническій надзоръ, на мастера по устройству плотинъ и т. п., остальная же часть нужныхъ денегъ должна быть внесена тѣми изъ частныхъ лицъ, для пользы коихъ имѣютъ быть произведены эти работы.

Все фашинные матеріалы находящіеся на земляхъ, подлежащихъ обезпеченію, должны быть употреблены на работы по этому обезпеченію, изъ недостающихъ же матеріаловъ слѣдуетъ показывать по смѣтѣ къ приобрѣтенію только тѣ, за которые плата послѣдуетъ изъ Казначействъ или изъ городскихъ кассъ, стоимость же такихъ матеріаловъ, которые имѣютъ быть куплены заинтересованными въ дѣлѣ владѣльцами, или поставлены изъ болѣе отдаленныхъ принадлежащихъ имъ мѣстностей, не подлежитъ внесенію въ смѣтныя исчисленія.

Для производства обыкновенныхъ работъ по укрѣпленію береговъ преимущественно обязаны поставлять рабочихъ гмины, пользующіяся этими работами, и, кромѣ ихъ, отдаленнѣйшія гмины, но не болѣе, какъ на 1½ мили вверхъ, на 1 милю въ сторону и на 1½ мили ниже отъ мѣста работъ, и не выше трехъ дней съ дыма въ одномильномъ районѣ и двухъ дней въ отдаленнѣйшемъ районѣ лежащихъ; когда же работы сверхъ укрѣпленія береговъ производятся въ видахъ приданія правильности руслу рѣки, а также предохраненія значительнаго пространства земель и т. п., въ такомъ случаѣ шарварковая повинность можетъ быть требуема изъ гминъ, вдвое болѣе отдаленныхъ, но соразмѣрно въ два раза меньшемъ количествѣ противъ вышеозначеннаго. Въ случаяхъ угрожающей опасности, или когда много зависитъ отъ ускоренія работъ, можетъ быть наряжаема повинность въ большей соразмѣрности соотвѣтственно важности работъ и средствамъ гминъ, въ особенности же съ тѣхъ изъ нихъ, кои преимущественно заинтересо-

Ponieważ zaś, po większej części, nawet roboty mające na celu głównie tylko ubezpieczenie łądów, przyczyniają się w niejaki stopniu do uregulowania koryta; w takich przeto przypadkach, może być z powyższego funduszu anszlagowany niejaki wydatek na dozór techniczny, tamiarza i t. p., reszta zaś funduszu potrzebnego, ma być dodana przez strony, dla których użytku rzeczzone roboty mają się uskuteczniać.

Wszelkie materyały faszynowe, znajdujące się na gruntach, które mają być ubezpieczone, winny być użyte do robót około ubezpieczenia; z brakujących materyałów, mają być anszlagowane do kupienia tylko te, za które wypłata ma nastąpić z Kass rządowych lub miejskich; koszt zaś tych, które staraniem interessowanych właścicieli mają być nabyte, lub z odleglejszych gruntów tychże dostarczone, nie potrzebuje być w kosztorysach zamieszczany.

Do robót zwyczajnych około ubezpieczenia brzegów mają dostarczać robociznę przedewszystkiém gminy, odnoszące użytek z tychże robót; prócz tych zaś gminy odleglejsze, nie dalej jednak jak o ½ mili w górę, o jedną milę w bok, o ½ mili poniżej miejsca robót, i nie więcej, jak po trzy dni z dymu, licząc w okręgu milowym, a po dwa dni w okręgu dalszym; w razach gdy roboty, prócz samego ubezpieczenia brzegów, mają jeszcze na celu uregulowanie koryta rzeki, ocalenie znacznej przestrzeni łądów i t. p., robocizna szarwarkowa może być brana z gmin dwa razy odleglejszych, lecz stosunkowo w dwa razy mniejszej ilości, niż wyżej oznaczono. W przypadkach grożącego niebezpieczeństwa, lub gdy na przyspieszeniu robót wiele może zależeć, robocizna, zwłaszcza z gmin głównie w robotach interessowanych, (wystrzegając się zawsze przeciążenia), może być przeznaczona

ваны въ производящихся работахъ, но всегда необходимо стараться избѣгать обремененія.

Варшава, 20 Юня (2 Юля) 1836 года.

За Главнаго Директора Предсѣдательствующаго,
Директоръ Отдѣленія, Статсъ-Совѣтникъ (подписано) *Бадени*.

№ 7635/28789.

N° 2.

Распоряженіе, утверждающее правила для исчисленія на русскія мѣры количества матеріаловъ и работъ по фасиннымъ устройствамъ.

(1 (13) Августа 1849 года.)

Извлеченіе изъ циркулярнаго предписанія Правленія XIII-го Округа Путей Сообщенія, даннаго инженернымъ чинамъ.

Правленіе Путей Сообщенія, утверждая симъ правила, согласно коимъ должны производиться исчисленія матеріаловъ и работъ по фасиннымъ устройствамъ на русскія мѣры, пред-

w większym stosunku, w miarę ważności robót i możliwości gmin.

w Warszawie, dnia 20 Czerwca (12) Lipca 1836 r.

Za Dyrektora Głównego Prezydującego,
Radca Stanu, Dyktor Wydziału (podpisano) *Badeni*.

Nr. 7635/28789.

N° 2.

Rozporządzenie, zatwierdzające zasady do wyrachowania ilości materyałów i robót dzieł faszynowych na miary rossyjskie.

(d. 1 (13) Sierpnia 1849 r.)

WYCIĄG Z OKÓBNIKA ZARZĄDU XIII-GO OKRĘGU KOMMUNIKACYJ LĄDOWYCH I WODNYCH W KRÓLESTWIE, DO SŁUŻBY INŻENIERSKIEJ.

Zasady, służyć mające do wyrachowania ilości materyałów i robót dzieł faszynowych, obliczone na miary rossyjskie, Zarząd Kommunikacyj zatwierdza, i poleca, przy sporządzaniu na

лагають съ точностію руководствоваться оными при составленіи на будущее время смѣтъ на всѣ фашинныя постройки.

Варшава, 1 (13) Августа 1849 года.

Начальникъ XIII-го Округа Путей Сообщенія,
Генераль-Маіоръ (подписано) *Князь Тенишевъ*.

№ 5,727.

Примѣчаніе. Прочія правила относительно проектовъ фашинныхъ работъ заключаются въ помѣщенной ниже, въ главѣ III, подъ № 3 инструкціи, изданной Управленіемъ Путей Сообщенія отъ 1 (13) Мая 1865 года, за № 1,333.

przyszłość kosztorysów wszystkich dzieł faszynowych, ściśle do takowych stosować się.

w Warszawie, dnia 1 (13) Sierpnia 1849 r.

Naczelnik XIII-go Okręgu Kommunikacyj,
Generał-Major (podpisano) *Książę Teniszew*.

Nr. 5,727.

Uwaga. Inne przepisy, dotyczące projektów na roboty faszynowe, mieszczą się poniżej w tytule III-m w instrukcyi, wydanej przez Zarząd Kommunikacyj pod dniem 1 (13) Maja 1865 r. Nr. 1,338.

Приложение къ № 2-му.

Правила для исчисления на русскія мѣры количества матеріаловъ и работъ по сметамъ фашинныхъ устройствъ.

Номеръ по порядку.	О з н а ч е н і е	Количество матеріаловъ или работъ	Примѣчанія.
	<i>I. На одну русскую кубическую сажень плотины полага- ется:</i>		
a.	фашины въ вязкахъ длиною 9 русскихъ футовъ, толщиною посрединѣ 1 футъ (кро- мѣ того, что необходимо на канатъ) штукъ	64	} Всего 72 штуки.
b.	на фашинные канаты выше- означенныхъ размѣровъ, штукъ	8	
c.	канатовъ толщиною 4 дюйма, перевязанныхъ черезъ каж- дый футъ, погонныхъ са- женей	16	
d.	двѣ вязки лозовыхъ виць, для связыванія фашинъ и кана- товъ, заключающихъ въ се- бѣ по 80 штукъ виць	2	
e.	колышковъ длиною 4 фута и толщиною отъ 2 до 3 дюй- мовъ, штукъ	120	
f.	земли, кубическихъ саженьей .	отъ $\frac{1}{2}$ до $\frac{1}{2}$	

Annex do N-ru 2-go.

ZASADY DO WYRACHOWANIA IŁOŚCI MATERIAŁÓW I ROBÓT W KOSZTO-
RYSACH DZIEŁ FASZYNOWYCH, PO WPROWADZENIU WYMIARÓW ROSSYJ-
SKICH.

Numer porządkowy.	Wyszczególnienie.	Ilość materiałów lub robót.	U w a g i.
	<i>I. Na jeden sażen rossyjski sześcienny tamy liczyć się ma:</i>		
a.	Faszyny w wiązкахъ, po 9 stóp rossyjskich długich, po 1-ěj stopie w środku grubych, (prócz tego co potrzeba na kieszki) sztuk	64	} Razem sztuk 72.
b.	Na kieszki faszyny powyższych wymiarów sztuk	8	
c.	Kiszek, po 4 cale grubych, a co jedna stopa wiązanych, saże- ni podłużnych	16	
d.	Dwie wiązek witek łozowych do wiązania faszyn i kiszek, zawierających w sobie po 80 sztuk witek	2	
e.	Palików, po 4 stóp długich, i od 2-ch do 3ch cali grubych, sztuk	120	
f.	Ziemi sażenów kubicznych .	od $\frac{1}{2}$ do $\frac{1}{2}$	

Номеръ по порядку.	О з н а ч е н і е	Количество матеріаловъ или работъ	Примѣчанія.
g.	Мастера по устройству плотинъ, дней	отъ $\frac{1}{5}$ до $\frac{1}{4}$	
h.	Надсмотрщика, дней	отъ $\frac{2}{5}$ до $\frac{2}{3}$	
i.	Сторожа, дней	отъ $\frac{1}{4}$ до $\frac{1}{2}$	
<i>II. На покрытие плотины полагается на одну квадратную русскую сажень:</i>			
a.	лозової фашины вмѣстѣ съ количествомъ, необходимымъ на канаты и вицы, штукъ .	7	} Для разстилки и на канаты съ вицами.
b.	канатовъ, погонныхъ сажень	5	
c.	колышковъ, штукъ	36	
d.	земли, кубическихъ сажень .	$\frac{1}{12}$	
e.	Мастера по устройству плотинъ, дней	$\frac{1}{16}$	
f.	Надсмотрщика, дней	отъ $\frac{1}{6}$ до $\frac{1}{10}$	
<i>III. На покрытие береговъ или на фашинную обшивку:</i>			
столько же, сколько по пункту II-му на покрытие.			
<i>IV. На иловыя изгороди вышнюю отъ 2 до 3 футовъ, на одну русскую погонную сажень полагается:</i>			
a.	фашины вышеозначенныхъ размѣровъ, штукъ	$2\frac{1}{2}$	} Для большихъ изгородей, какія въ чрезвычайныхъ случаяхъ слѣдуетъ бы дѣлать, должно исчислять соответственно необходимости.
b.	колышковъ длиною отъ 5 до 6 футовъ и толщиною отъ 3 до 4 дюймовъ, штукъ	12	
c.	Надсмотрщика, дней	$\frac{1}{12}$	

Номеръ по порядку.	Wyszczególnienie.	Поѣ матеріалу lub robót.	U w a g i.
g.	Tamiarza dni	od $\frac{1}{5}$ do $\frac{1}{4}$	
h.	Dozorcy dni	od $\frac{2}{5}$ do $\frac{2}{3}$	
i.	Dnia stróża	od $\frac{1}{4}$ do $\frac{1}{2}$	
<i>II. Na pokrycie tamy liczyć się ma na jeden sażen kwadratowy rossyjski:</i>			
a.	Faszyny łozowej, razem z ilością potrzebną na kieszki i witki, sztuk	7	} Do rozesłania i na kieszki z witkami.
b.	Kiszek, sażenów podłużnych .	5	
c.	Palików, sztuk	36	
d.	Ziemi, sażenów kubicznych .	$\frac{1}{12}$	
e.	Tamiarza dni	$\frac{1}{16}$	
f.	Dozorcy dni	$\frac{1}{6}$ do $\frac{1}{10}$	
<i>III. Na pokrycie brzegów, czyli na brzegosłony:</i>			
Tyle, jak na pokrywki w tytule II-m.			
<i>IV. Na płotki mułowe, 2 do 3 stóp wysokie, na 1 sażen podłużny rossyjski liczyć się ma:</i>			
a.	Faszyny wymiarów powyższych, sztuk	$2\frac{1}{2}$	} Do większych płotków, jakieby w nadzwyczajnych razach skutecznie wypa- dło, ma być liczony materiał stosownie do potrzeby.
b.	Palików, od 5 do 6 stóp długich, od 3 do 4 cali grubych, sztuk .	12	
c.	Dozorcy dni	$\frac{1}{12}$	

Номеръ по порядку.	О з н а ч е н и е	Количество матеріаловъ или работъ	Примѣчанія.
	<i>V. На обыкновенныя посадженія, на одну квадратную сажень.</i>		
a.	Фашинъ, штукъ	отъ $\frac{1}{2}$ до $\frac{1}{2}$	
b.	Надсмотрщика, дней	$\frac{1}{180}$	
	<i>A) Инструменты.</i>		
	На инструменты для фашинныхъ работъ, какъ-то: тачки, доски и бабы, полагается пропорціонально на одну кубическую сажень	13 $\frac{1}{2}$ коп.	
	<i>B) Работа.</i>		
	На одинъ пѣшій день нанятаго работника полагается:		
b.	срубки и связанія фашинъ, штукъ	45	
a.	канатовъ, погонныхъ сажень	40	
c.	пріисканіе и срубки вицъ, вязокъ	15	
d.	вырубки и обдѣлки колышковъ, копъ	3	
e.	утрамбовки плотины или каймы, куб. саж.	$\frac{1}{4}$	
f.	сдѣланія покрышки, съ покрытиемъ землею, квадратныхъ сажень	2 $\frac{1}{2}$	

Нумеръ по порядку.	Wyszczególnienie.	Pość materyałów lub robót.	U w a g i.
	<i>V. Na flancunki zwyczajne, na jeden sażen kwadratowy:</i>		
a.	Faszyn, sztuk	$\frac{1}{3}$ do $\frac{1}{2}$	
b.	Dozorcy dni	$\frac{1}{180}$	
	<i>A) Narzędzia.</i>		
	Na narzędzia przy robotach faszynowych, jako to: taczki, tarcice, szlagi i baby, liczy się w stosunku od 1-go sażena kubicznego, po	13 $\frac{1}{2}$ kop.	
	<i>B) Robota.</i>		
	Na jeden dzień pieszy wynajętego robotnika liczyć się ma:		
a.	Ucięcia i związania faszyny, sztuk	45	
b.	Kiszek, sażenów podłużnych	40	
c.	Wyszukanie i ucięcie witek, wiązek	15	
d.	Wyрabanie i zaostrenie pali ków, kóp	3	
e.	Ubicia tamy lub opaski, sażenów kubicznych	$\frac{1}{4}$	
f.	Zrobienie pokrywki, wraz z pokryciem ziemią, sażenów kwadratowych	2 $\frac{1}{2}$	

Номер по порядку.	О з н а ч е н и е	Количество материаловъ или работъ	Примѣчанія.
g.	сдѣланія покрывки береговъ или фашиной обшивки, съ покрытіемъ землею, квадратныхъ сажень	2	
h.	сдѣланія иловой обыкновенной изгороди, погонныхъ сажень	2 $\frac{1}{2}$	
i.	обыкновеннаго насажденія прививокъ, квадратныхъ сажень	16	
k.	копанія земли при устройствѣ фашиной обшивки съ выравниваніемъ обыкновенной земли, куб. саж.	$\frac{3}{4}$	
	На одноконную подводу въ одинъ конецъ:		
a.	фашины, вязокъ	12	
b.	колышковъ, копъ	4	
c.	земли, кубическихъ футовъ	7	
d.	поѣздки въ одинъ день, 5 миль		
	На подводу пароконную: вдвое больше противъ одноконной.		
	<i>Примѣчаніе.</i> При употребленіи шарварковой повинности, слѣдуетъ считать, какъ на пѣшіе дни, такъ и на подводы $\frac{2}{3}$ части опредѣленнаго для наемниковъ количества.		

Numet porządkowy.	Wyszczególnienie.	Ilość materiałów lub robót.	U w a g i.
g.	Zrobienie pokrycia brzegów, czyli brzegostonu, z pokryciem ziemią, sażeń kwadratowych	3	
h.	Płotku mułowego zwyczajnego, sażeń podłużnych	2 $\frac{1}{2}$	
i.	Flancunku zwyczajnego, sażeń kwadratowych	16	
k.	Wykopania ziemi przy robieniu brzegostonów, z rozplantowaniem w zwyczajnej ziemi, sażeń kubicznych	$\frac{3}{4}$	
	Na jednokonną furmankę na jeden obrót:		
a.	Faszyn, pęków	12	
b.	Palików, kóp	4	
c.	Ziemi, stóp kubicznych	7	
d.	Jazdy dziennie, mil 5		
	Na parokonną:		
	Dwa razy tyle, co na jednokonną.		
	<i>Uwaga.</i> W razie użycia szarwarku, należy liczyć, tak na dnie piesze, jak i furmanki $\frac{2}{3}$ tego jak wynajęte.		

№ 3.

Распоряженіе объ отбираниі отъ землевладѣльцевъ подписки по предмету безвозмезднаго отпуску ими фашинника для водяныхъ работъ.

(14 (26) Октября 1840 года.)

Въ Дирекцію Путей Сообщенія.

Главнoуправляющій Путиами Сообщенія въ Царствѣ.

Въ видахъ обезпеченія на будущее время возможности брать фашинникъ изъ наносовъ, образовавшихся у береговъ вслѣдствіе производства казенныхъ работъ, при составленіи смѣтъ на водяныя работы, для коихъ будетъ назначено денежное пособіе или шарварковая повинность, всегда слѣдуетъ требовать отъ владѣльца имѣнія подписки въ томъ, что онъ дозволяетъ употребить безвозмездно изъ помянутыхъ наносовъ фашинникъ для водяныхъ работъ, въ то время, когда будетъ предстоять въ немъ надобность, и что въ такомъ случаѣ эта подписка возымѣетъ обязательную силу.

Варшава, 14 (26) Октября 1840 года.

Генераль-Адъютантъ (подписано) *Раутенстраухъ*.

№ 301.

№ 3.

Rozporządzenie o odbieraniu od właścicieli ziemskich deklaracji, co do bezpłatnego udzielania faszyny do robót wodnych.

(d. 14 (26) Października 1840 r.)

Do Dyrekcyi Kommunikacyj Lądowych i Wodnych.

ZARZĄDZAJĄCY NACZELNIE KOMUNIKACYAMI LĄDOWEMI I WODNEMI
W KRÓLESTWIE.

Dla zapewnienia na przyszłość możności brania faszyny z odsepów, powstałych przy lądach skutkiem robót rządowych, przy sporządzaniu kosztorysów na roboty wodne, do których pomoc pieniężna lub szarwark w naturze udzielonym będzie, zawsze żądać należy od właściciela dóbr deklaracyi, że w swym czasie, użycia z rzeczonych odsepów do robót wodnych faszyny bezpłatnie dozwala, a która to deklaracya w takim razie będzie obowiązująca.

w Warszawie, dnia 14 (26) Października 1840 r.

Jenerał-Adjutant (podpisano) *Rautenstrauch*.

Nr. 301.

N° 4.

Распоряжение о помѣщеніи въ смѣтахъ по водянымъ работамъ суммъ на приобрѣтеніе инструментовъ и о представленіи отчета о оборотѣ оныхъ.

(9 (21) Января 1845 года.)

Всѣмъ Инспекторамъ, Помощникамъ Инспекторовъ, Инженерамъ Отдѣленій и состоящимъ при рѣкѣ Вислѣ и при Августовскомъ Каналѣ.

УПРАВЛЕНІЕ ПУТЕЙ СООБЩЕНІЯ ВЪ ЦАРСТВѢ.

По смѣтамъ на производящіяся подрядчиками водяныя работы, донынѣ показывается подробно количество инструментовъ и исчисляются издержки на ихъ приобрѣтеніе, изъ чего возникаетъ надобность составлять вѣдомость о оборотѣ этихъ инструментовъ. По соображенію, что количество инструментовъ и стоимость заготовки оныхъ, согласно опредѣленнымъ для фашинныхъ работъ правиламъ, исчисляются среднимъ числомъ и что изготовленіе отчета о оборотѣ оныхъ затрудняетъ чиновъ и не приноситъ Казнѣ существенной пользы, — Управление Путей Сообщенія постановило: вмѣсто подробнаго опредѣленія стоимости заготовки инструментовъ, о коихъ идетъ рѣчь, назначать для сего по смѣтамъ на водяныя работы общую сумму, исчисленную въ соразмѣрности 7 копѣекъ на одинъ кубическій сажень фашинныхъ работъ, не требуя отъ подрядчика отчета о оборотѣ инструментовъ. Въ сихъ видахъ поручаетъ Вамъ, при представленіи смѣтъ на водяныя работы, имѣющія быть произведенными подрядчиками по статьѣ: „Инструменты“, руководствоваться отнынѣ настоящимъ предписаніемъ.

N° 4.

Rozporządzenie, o zamieszczaniu w kosztorysach na roboty wodne funduszu na sprawienie narzędzi, i o udowadnianiu ich obrotu.

(d. 9 (21) Stycznia 1845 r.)

Do wszystkich Inspektorów i Podinspektorów, Inżynierów rzeki Wisły, Oddziałowych i Inżyniera kanału Augustowskiego.

ZARZĄD KOMMUNIKACYJ LĄDOWYCH I WODNYCH W KRÓLESTWIE.

Ponieważ z zamieszczania dotąd w kosztorysach na roboty wodne, przez przedsiębiorców wykonywane, szczegółowo ilości narzędzi, i obliczania kosztu sprawunku tychże, wynika następnie potrzeba wykazywania obrotu takowych; z uwagi przeto, że ilość i koszt sprawienia narzędzi, według zasad dla robót faszynowych przepisanych, średnio są liczone, i że wykazywanie ich obrotu, przynosi utrudzenie dla służby, bez istotnej dla Rządu korzyści, Zarząd Kommunikacyj postanowił: ażeby za miast szczegółowego oznaczenia kosztu sprawunku narzędzi, o jakich mowa, przeznaczać na ten cel w kosztorysach na roboty wodne, summę ogólną, obliczoną w stosunku kopiejek 7-u od jednego sążnia kubicznego robót faszynowych, nie żądając od przedsiębiorcy wykazywania obrotu narzędzi. W tym celu poleca P. N. ażeby, przy składaniu kosztorysów na roboty wodne, przez przedsiębiorców wykonać się mające, w pozycyi „Narzędzia“, stosował się odtąd do niniejszego rozporządzenia.

Къ сему Управленіе Путей Сообщенія присовокупляетъ, что, если водяныя работы, согласно утвержденной Управленіемъ смѣтѣ, въ послѣдствіи были бы произведены не съ под-
ряда, но хозяйственнымъ образомъ, въ такомъ случаѣ долженъ
быть вѣдѣнъ инженерными чинами точный контроль оборота
инструментовъ, заготовленныхъ на показанную по смѣтѣ сум-
му, и инвентарная опись оныхъ, согласно предписанію отъ 31
Января (12 Февраля) 1844 года, за № 7,840 (*), подлежить
представленію въ Управленіе Путей Сообщенія одновременно
съ приѣмнымъ протоколомъ исполненныхъ работъ.

Варшава, 9 (21) Января 1845 года.

Начальникъ Управленія, Генераль-Маіоръ

(подписано) *Князь Тенишевъ.*

№ 397.

(*) Предписаніе это помѣщено ниже, въ главѣ III, подъ № 1.

Nadmienia, że w razie, gdyby roboty wodne, według za-
twierdzonego przez Zarząd Kommunikacyj kosztorysu, później,
nie przez entrepryzę, ale administracyjnym sposobem wykony-
wane były, kontrola obrotu narzędzi sprawionych, z oznaczone-
go kosztorysem funduszu, ściśle przez miejscową służbę inże-
nierską prowadzoną być ma, i inwentarz takowych, jak to prze-
pisuje rozporządzenie z dnia 31 Stycznia (12 Lutego) 1844 r.
Nr. 7,840 (*), jednocześnie z protokołem odbiorczym wykona-
nych robót, Zarządowi Kommunikacyj składanym być winien.

w Warszawie, dnia 9 (21) Stycznia 1845 r.

Naczelnik Zarządu,

Generał-Major (podpisano) *Książę Temiszew.*

Nr. 397.

(*) Rozporządzenie to znajduje się poniżej w tytule III, pod Nr. 1.

N° 5.

Распоряженіе объ исполненіи требованій Австрійскихъ властей по предмету предпріянія береговыхъ работъ на протяженіи рѣки Вислы, составляющемъ границу между Галиціею и Царствомъ Польскимъ.

(4 Сентября 1828 года.)

Въ Люблинскую Воеводскую Коммисію.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полици.

Относительно работъ по водянымъ постройкамъ на протяженіи рѣки Вислы, составляющемъ границу между Галиціею и Царствомъ, по ст. 23-ей Вѣнскаго Трактата 3 Мая 1815 года и по ст. 5-ой Демаркаціонной съ Царствомъ Польскимъ Конвенціи, постановлено: что эти работы могутъ быть принимаемы только по взаимному соглашенію обоихъ Правительствъ; а чтобы изъ этого не произошелъ какой либо ущербъ для противоположнаго берега, Австрійскія Окружныя Управленія вынуждены сноситься съ подлежащими Воеводскими Коммисіями Царства Польскаго о сообщеніи рѣшенія касательно предстоящихъ прибрежныхъ работъ.

Такъ какъ этого рода соглашенія условлены по Трактатамъ, то Воеводская Коммисія вправѣ, не входя съ представленіемъ къ высшему начальству, непосредственно дѣйствовать во всѣхъ тѣхъ случаяхъ, когда дѣло касается собственно разсмотрѣнія, не причинитъ ли вреда второму противоположному признанная необходимою для охраненія перваго берега постройка; вслѣдствіе чего Правительственная Коммисія поручаетъ Воеводской Коммисіи удовлетворять немедленно всѣ

N° 5.

Rozporządzenie, o spełnianiu wezwań Władz Austriackich, co do przedsiębrania robót nadbrzeżnych, na przestrzeni rzeki Wisły, stanowiącej granicę między Galicyą a Królestwem.

(d. 4 Września 1828 r.)

Do Kommissyi Województwa Lubelskiego.

KOMMISSYA RZĄDOWA SPRAW WĘWNETRZNYCH I POLICYI.

W przedmiocie robót na przestrzeni Wisły, stanowiącej granicę pomiędzy Galicyą a Królestwem, gdy artykułem 23-m traktatu Wiedeńskiego z dnia 3 Maja 1815 roku i art. 5-m konwencyi demarkacyjnej z Królestwem Polskim, względem budowy wodnych nad Wisłą postanowioném zostało, że takowe roboty, jedynie za wspólném zezwoleniem obydwóch Rządów, przedsięwzięte być mogą, aby ztąd dla brzegu przeciwnego nie wyniknął jaki uszczerbek, Urzędy cyrkularne Austriackie są w potrzebie właściwe Kommissye Wojewódzkie Królestwa Polskiego wzywać, do udzielenia decyzyi, względem wydarzających się robót nadbrzeżnych.

Ponieważ porozumienia się tego rodzaju, traktatami zostały zapewnione; przeto Kommissya Wojewódzka, bez odnoszenia się do Władz wyższych, sama mocną jest działać w przypadkach, gdzie tylko rzecz idzie o proste rozpoznanie, czy budowla za potrzebną do konserwowania jednego brzegu uważana, nie przynie sie szkody przeciwnemu; poleca zatem Kommissyi Wojewódzkiej, aby tego rodzaju wezwaniom Władz Austriackich, pod od-

того рода требованія Австрійскихъ властей, подъ отвѣтствен-
остію, и только въ особыхъ случаяхъ, еслибы командирован-
ныя лица не могли согласиться на предположеніе, а противная
сторона оставалась при ономъ, слѣдуетъ испрашивать разрѣ-
шенія, съ увѣдомленіемъ о томъ возражающей стороны.

Варшава, 4 Сентября 1828 года.

За Министра Предсѣдательствующаго,
Статсъ-Совѣтникъ (подписано) *Суминскій*.

№ 343/1147.

№ 6.

Распоряженіе о томъ, чтобы инженерные чины, одновремен-
но съ изготовленіемъ проекта водяныхъ работъ, составляли
проектъ росписанія потребной для этихъ работъ шарварко-
вой повинности.

(1 (13) Августа 1853 года.)

Губернскимъ Правленіемъ.

Правленіе XIII-го Округа Путей Сообщенія.

Всѣ водяныя работы, въ видахъ предохраненія береговъ
отъ подрыванія, или приданія теченію рѣки удобнаго для су-
ходохода направленія, требуютъ, для достиженія цѣли, тѣмъ
меньшей затраты денегъ, чѣмъ ранѣе онѣ предпринимаются

повѣдзальnością, z pośpiechem zadosyć uczynić starała się, i
tylko szczególne przypadki, gdyby delegowani na propozycyę
zgodzić się nie mogli, a przeciwna strona przy takowej obstawa-
ła, mają być, przy zawiadomieniu strony rekwirującej, do decyzji
przedstawiane.

в Варшавіе, дня 4 Września 1828 r.

Minister Prezydujący,
W zastępstwie, Radca Stanu (podpisano) *Sumiński*.

Nr 343/1147.

№ 6.

Rozporządzenie, aby służba inżynierska jednocześnie ze spo-
rządzeniem projektu na roboty wodne, przygotowywała
projektu rozkładów, potrzebnego do tychże robót szarwarku

(d. 1 (13) Sierpnia 1853 r.)

Do Rządów Gubernialnych.

ZARZĄD XIII-go OKRĘGU KOMMUNIKACYJ LĄDOWYCH I WODNYCH
W KRÓLESTWIE.

Wszelkie roboty wodne, do ochrony lądów od podrywania
lub do skierowania zwrotu rzeki w dogodny dla spławu kierunek
służąc mające, tѣm mniejszych do osiągnięcia celu wymagają na-
kładów, im rychlѣj są przedsiębrane i z większym pośpiechem

и производятся съ большею скоростью. Но обоимъ этимъ условиямъ значительно препятствуетъ употребленіе шарварковой повинности, безъ которой невозможно обойтись, по поводу незначительности назначаемой по росписи на водяныя работы суммы. Росписание означенной шарварковой повинности на гмины обыкновенно предлагается Губернскимъ Правленіямъ (по исчисленіи изъ проектовъ работъ количества потребныхъ на оныя дней). Губернскія же Правленія составленіе этихъ росписаній возлагаютъ на Уѣздныхъ Начальниковъ. Такимъ же самымъ обратнымъ путемъ эти росписанія представляются на утвержденіе Правленія и за симъ въ третій разъ возвращаются симъ же путемъ для приведенія въ исполненіе помянутой повинности.

Столь многократно повторяемый ходъ переписки обыкновенно исчерпываетъ самое удобное время для производства работъ, которыя приходится откладывать до слѣдующаго года. Не одно опозданіе работъ бываетъ послѣдствіемъ такого порядка производства дѣла, всего важнѣе то, что безпрестанное дѣйствіе воды до такой степени обыкновенно увеличиваетъ, въ продолженіе сего времени, зло, которое имѣлось въ виду предотвратить, что возникаетъ надобность въ перекладѣ смѣтъ и въ значительномъ увеличеніи денежныхъ средствъ и шарварковой повинности, для достиженія предположенной первоначально цѣли.

Въ отклоненіе столь важныхъ неудобствъ, Правленіе поручило инженернымъ чинамъ, одновременно съ составленіемъ смѣтъ на водяныя работы (за Уѣздныхъ Инженеровъ, находящихся часто въ отлучкѣ), изготовлять проекты росписанія потребной на эти работы шарварковой повинности и таковыя препровождать, при соотвѣстныхъ отзывахъ, предварительно къ подлежащимъ Уѣзднымъ Начальникамъ, для засвидѣтельствованія количества дымовъ, а за симъ въ Губернскія Правленія, для внесенія въ оныя предположеній относительно освобожденія нѣкоторыхъ гминъ, если имѣются къ тому какія

пrowadzone. Obu tym jednak warunkom na znacznej przeszkodzie staje użycie szarwarków, bez których, przy szczupłości funduszów, budżetem na roboty wodne wydzielanych, obejść się nie można. Rozkłady na gminy takowych szarwarków żądane są zwykle od Rządów Gubernialnych (po obliczeniu z projektów robót ilości dni potrzebnych). Rządy zaś Gubernialne polecają sporządzenie takowych rozkładów Naczelnikom Powiatowym. Tą samą odwrotnie drogą przychodzą rozkłady do zatwierdzenia Zarządu, a po trzeci raz odbyć ją muszą, dla wprowadzenia w ruch robocizny.

Tylokrotnie powtarzany bieg korespondencyi, wyczerpuje zwykle czas najstosowniejszy do robót, które odłożone być muszą do roku następnego. Lecz nie samo opóźnienie robót jest takowego postępowania następstwem, najgłówniejszém jest to, że bezustanne działanie wody, tak zwykle przez ten czas zwiększa złe, któremu zaradzić chciano, że projekta przerobić, a fundusze i szarwarki znacznie powiększyć trzeba, aby osiągnąć cel, jaki pierwotnie był zamierzany.

Dla zaradzenia tak ważnym niedogodnościom, polecił Zarząd służbie inżynierskiej, aby jednocześnie ze sporządzeniem projektu na roboty wodne, (w zastępstwie Inżynierów powiatowych, często w miejscu nieobecnych) przygotowywała projekta rozkładów, potrzebnych do tychże robót szarwarków, i takowe, ażeby wprzód od siebie, przy stosownych odezwach, przesyłała właściwym Naczelnikom Powiatowym, do poświadczenia ilości dymów, a następnie Rządom Gubernialnym, do zamieszczenia wniosków, co do uwolnienia niektórych gmin, jeżeli zachodzą jakie ku temu powody. Tak ulegalizowane rozkłady obowiązana służ-

либо причины. Облеченные таким образом в форменный видъ росписанія инженерные чины обязаны представлять, вмѣстѣ съ проектомъ работъ, на разсмотрѣніе и утвержденіе Правленія.

Губернское Правленіе несомнѣнно раздѣляетъ убѣжденіе Правленія Путей Сообщенія о важности причинъ, побуждающихъ къ упрощенію и ускоренію порядка представленія росписанія шарварковой повинности, но достиженіе сей цѣли преимущественно зависитъ отъ Губернскаго Правленія, для чего необходимо строго внушить подлежащему Отдѣленію сего Правленія и Уѣзднымъ Начальникамъ—удовлетворять требованія инженерныхъ чиновъ по предмету, о коемъ идетъ рѣчь, безотлагательно, и не далѣе 10 дней, что можетъ быть легко исполнено, такъ какъ ихъ содѣйствіе состоитъ въ доставленіи тѣхъ только свѣдѣній, которыя заключаются въ мѣстныхъ дѣлахъ.

Правленіе полагаетъ, что дѣло это, по сущности своей, не требуетъ испрошенія разрѣшенія Совѣта Управленія, ибо все вѣдомства въ дѣйствіяхъ, стремящихся къ благу Правительства и общественному, должны имѣть въ виду упрощеніе хода службы, а тѣмъ самымъ и успѣшность оной; еслибы однакожъ Губернское Правленіе въ настоящемъ распоряженіи усматривало какое либо неудобство, то не оставитъ немедленно увѣдомить о томъ Правленіе Путей Сообщенія, для отклоненія онаго дополнительнымъ распоряженіемъ и даже и постановленіемъ Совѣта Управленія, буде въ ономъ, по важности причинъ, предстанетъ надобность.

Варшава, 1 (13) Августа 1853 года.

За Начальника XIII-го Округа, Статсъ-Референдарій
(подписано) *В. Непокойчикій.*

№ 1,802.

ba, łącznie z projektem robót, przedstawić Zarządowi do rozpoznania i zatwierdzenia.

Podziela niewątpliwie Rząd Gubernialny przekonanie Zarządu o ważności przyczyn, za uproszczeniem i pospiechem składania rozkładów szarwarkowych przemawiających; skutek jednak głównie od niego jest zawisłym, polega zaś na tém, aby właściwemu Wydziałowi w Rządzie Gubernialnym i Naczelnikom Powiatowym surowo zalecił, iżby odezwom służby inżynierskiej, dotyczącym przedmiotu o którym mowa, natychmiast, a najdalej w dniach 10-u, zadosyć czynili, co tém łatwiej spełnioném być może, że ich współdziałanie wymaga takich tylko wiadomości, które w aktach miejscowych się znajdują.

Nie sądzi Zarząd, aby rzecz tak prosta wymagała wyjednywania postanowienia Rady Administracyjnej, bo w działaniach do dobra Rządu i ogółu dążących, wszystkie Urzędy o uproszczenie biegu służby, a tém samém o pospiech starać się powinny; gdyby wszakże Rząd Gubernialny upatrywał w obecném zarządzeniu jaką niedogodność, zechce niebawem o takowej Zarząd zawiadomić, dla usunięcia tejże dodatkowém rozporządzeniem, a nawet postanowieniem Rady Administracyjnej, jeżeli tego ważność powodów wymagać będzie.

w Warszawie, dnia 1 (13) Sierpnia 1853 roku.

Zastępujący Naczelnika XIII-go Okręgu,
Referendarz Stanu (podpisano) *W. Niepokojczycki.*

Nr. 1,802.

ГЛАВА III.

ПОСТРОЙКА ВОДЯНЫХЪ СООРУЖЕНІЙ И ПРОИЗВОДСТВО РАБОТЪ.

ОБЪЯСНЕНІЕ.

Постройка водяныхъ сооружений производится тремя способами:

1) *черезъ посредство подрядчиковъ, которымъ отдаются работы по контрактамъ, съ публичныхъ торговъ;*

2) *черезъ посредство владельцевъ прибрежныхъ земель, кои въ работахъ по укрѣпленію ихъ береговъ принимаютъ участіе безвозмездною поставкою матеріаловъ и, представивъ для сего подписку, берутъ на себя производство работъ по контракту;*

3) *хозяйственнымъ образомъ—черезъ посредство Инженеровъ; въ этомъ случаѣ, къ производству исполнѣ или части работъ допускаются добровольно согласенныя лица.*

При исполненіи работъ по первому способу, черезъ посредство подрядчиковъ, обязательны всѣ вообще постановленія, помѣщенные въ главѣ II-ой, отдѣла III-го, части первой настоящаго Сборника, относительно торговыхъ условій, а также производства торговъ и условій контракта.

TYTUŁ III.

BUDOWA DZIEL WODNYCH I PROWADZENIE ROBÓT.

OBJAŚNIENIE.

Budowa dzieł wodnych w trojaki sposób jest wykonywaną:

1) *przez przedsiębiorców, którym oddawane są roboty na zasadzie odbytych licytacji, za kontraktami;*

2) *przez właścicieli gruntów nadbrzeżnych, którzy, dla zabezpieczenia swych brzegów, przykładają się do robót bezpłatnem dostarczaniem materjałów, i złożywszy w tym celu deklaracyę, podejmują się wykonywania robót za kontraktem; i*

3) *sposobem administracyjnym przez Inżynierów, w którym to przypadku, do części lub całości robót, dopuszczani bywają akordnicy.*

ad 1-m. W razie wykonywania robót przez przedsiębiorców, obowiązujące są wszelkie przepisy, wyszczególnione w części pierwszej, dziale III, tytule II, niniejszego Zbioru, co do warunków licytacyjnych, odbywania licytacji, i zastrzeżeń kontraktowych.

При второмъ способѣ исполненія работъ, въ контракты съ прибрежными владѣльцами включается условіе содержать на будущее время въ исправности устроенныя сооруженія, если для сего не требуется болѣе извѣстнаго количества кубическихъ сажень фашинныхъ работъ.

По третьему способу, обязательны всѣ общія постановленія, изданныя относительно этого порядка производства работъ.

Кромѣ того, обязательны общія постановленія объ отступленіяхъ отъ плановъ и сметъ, а равно о сверхсметныхъ работахъ, помѣщенные въ части первой настоящаго Сборника отдѣла III-го, въ главѣ II-ой, подъ №№ 3, 4, 5, 6 и 7.

Прочія же постановленія относительно постройки водныхъ сооружений и производства работъ здѣсь помѣщаются.

ad 2-m. W kontraktach z właścicielami nadbrzeżnymi, zastrzega się utrzymywanie nadal w dobrym stanie wykonanych dzieł, o ile do tego nie potrzeba więcej jak pewną ilość sażeńów kubicznych robót faszynowych.

ad 3-m. Obowiązują wszelkie przepisy ogólne, co do tego sposobu wykonywania robót wydane.

Obowiązującemi są nadto przepisy ogólne, dotyczące odstępów od planów i kosztorysów, oraz dotyczące robót nadkosztorysowych, zamieszczone w części I, dziale III, tytule II, niniejszego Zbioru, pod N-ami 3, 4, 5, 6 i 7.

Dalsze zaś przepisy, do budowy dzieł wodnych i prowadzenia robót odnoszące się, są zamieszczone poniżej.

N° 1.

Распоряжение о представлении инвентарных описей инструментовъ и матеріаламъ одновременно съ окончаніемъ водяныхъ работъ, а также объ оправдываніи убыли оныхъ.

(31 Января (12 Февраля) 1844 года.)

Циркулярно инженернымъ чинамъ.

УПРАВЛЕНИЕ ПУТЕЙ СООБЩЕНИЯ ВЪ ЦАРСТВѢ.

По соображенію, что инструменты и оставшіеся отъ водяныхъ работъ матеріалы нерѣдко, по причинѣ замедленія въ представлении инвентарныхъ описей и возникающей отъ этого невозможности сдѣлать соответственныя относительно оныхъ распоряженія, подвергаются порчѣ или растратѣ,—Управление Путей Сообщенія постановляетъ отнычѣ правиломъ, что инвентарныя описи означенныхъ инструментовъ и матеріаловъ должны быть представляемы одновременно съ окончаніемъ работъ, а также, что убыль этихъ инструментовъ и матеріаловъ подлежитъ оправданію засвидѣтельствованнымъ мѣстною властью протоколомъ.

Управление предваряетъ соблюдать это съ точностью.

Варшава, 31 Января (12 Февраля) 1844 года.

Управляющій, Генералъ-Маіоръ (подписано) *Князь Тенишевъ.*

№ 7,840.

N° 1.

Rozporządzenie o składanie inwentarzy narzędzi i rekwizytów jednocześnie z ukończeniem robót wodnych, i usprawiedliwianie ich ubytku.

(d. 31 Stycznia (12 Lutego) 1844 r.)

Okólnik do służby Inżynierskiej.

ZARZĄD KOMMUNIKACYJ LĄDOWYCH I WODNYCH W KRÓLESTWIE.

Zważywszy, że narzędzia i rekwizyta od robót wodnych pozostałe, częstokroć z powodu zwłoki w złożeniu inwentarzy, a ztąd wynikającej niemożności wydania stosownych względem nich zarządzeń, ulegają zniszczeniu lub uronieniu, Zarząd Kommunikacyj przepisuje odtąd za правило, aby inwentarze wspomnianych narzędzi, tudzież rekwizytów, jednocześnie z wykończeniem robót składane były, oraz, aby ubytek tychże narzędzi i rekwizytów, usprawiedliwiony został protokołem, przez miejscową Władzę poświadczonym.

Ścisłe wykonanie niniejszego zastrzega.

w Warszawie, dnia 31 Stycznia (12 Lutego) 1844 r.

Zarządzający,
Generał-Major (podpisano) *Książę Teniszew.*

Nr. 7,840.

N° 2.

Распоряжение о складывании добываемыхъ изъ рѣки камней или земли, на берегу оной, въ правильныя призмы, для облегченія исчисления кубическаго содержанія водяной работы.

(17 (29) Сентября 1848 года.)

Начальнику I Отдѣленія.

Правленіе XIII-го Округа Путей Сообщенія.

Для тщательнаго контроля работъ, производящихся по углубленію рѣки или канала, а также въ избѣжаніе встрѣчающихся по сему недоразумѣній съ подрядчиками, добытые изъ рѣки камни или землю слѣдуетъ складывать, согласно указаніямъ инженерныхъ чиновъ, въ правильныя призмы на берегу, для точнаго исчисления кубическаго содержанія оныхъ. Правленіе, устанавливая этотъ порядокъ контроля землекопныхъ работъ, предписываетъ принять оный въ руководство, а именно: чтобы добытые изъ воды камни или земля были складываемы на берегу канала или рѣки въ правильныя призмы, согласно указаніямъ инженерныхъ чиновъ, и чтобы по этимъ призмамъ были повѣряемы каменные или земляныя выемки, что непременно должно согласоваться съ измѣреніемъ предполагаемой къ производству подводной работы, и такимъ образомъ возможно будетъ каждую такую работу съ точностью повѣрить.

Варшава, 17 (29) Сентября 1848 года.

Начальникъ Округа, Генераль-Маіоръ
(подписано) *Князь Тенишевъ.*

№ 7,062.

N° 2.

Rozporządzenie, zalecające składanie wykopów ziemnych lub kamiennych z rzeki na brzeg, w foremne grobelki, dla ułatwienia obliczania kubiczności roboty wodnej.

(d. 17 (29) Września 1848 r.)

Do Naczelnika Oddziału 1.

ZARZĄD XIII-GO OKRĘGU KOMUNIKACYJ LĄDOWYCH I WODNYCH
W KRÓLESTWIE.

Dla tém dokładniejszego kontrollowania robót, mających za celu pogłębienie rzeki lub kanału, oraz dla uniknienia zachodzących ztąd sprzeczek z przedsiębiorcami, składać należy wykopy ziemne lub kamienne wydobyte z rzeki, w foremne grobelki na brzegu, dla tém dokładniejszego obliczenia kubiczności, podług wskazania służby inżynierskiej. Sposób ten kontrollowania robót grabarskich Zarząd przyjmując, poleca, aby się do takowego stosować, a mianowicie, aby wydobyte z wody wykopy, bądź ziemne, bądź kamienne, składane były na brzegu kanału lub rzeki, w grobelkach foremnych, wedle wskazań służby inżynierskiej, i aby z tych grobelek sprawdzane były wykopy ziemne, lub wydobywanie kamieni, co koniecznie z wymiarem uskutecznić się mającej podwodnej roboty zgodzić się powinno; tym sposobem każda podobna robota będzie mogła być z dokładnością sprawdzona.

w Warszawie, dnia 17 (29) Września 1848 r.

Naczelnik Okręgu,
Generał-Major (podpisano) *Książę Tęczyński.*

Nr. 7,062.

№ 3.

Инструкция для производства фашинных работ (*).

(1 (13) Мая 1865 года.)

УПРАВЛЕНИЕ ПУТЕЙ СООБЩЕНИЯ ВЪ ЦАРСТВѢ.

I. *Относительно проектов.*

Проекты фашинныхъ работъ должны быть основаны на точномъ разсмотрѣніи и изслѣдованіи мѣстности, касательно:

- a) состоянія береговъ и русла,
- b) течения и раздѣла фарватера,
- c) глубины воды по фарватеру и въ пунктахъ поперечныхъ профилей.

Поэтому на представляемыхъ топографическихъ литографированныхъ планахъ должны быть обозначены со всею точностію:

- 1) Повѣренные берега, съ отличеніемъ подрываемыхъ отъ плоскихъ чертою коричневаго цвѣта.
- 2) Пески, бугры и другія измѣненія въ руслѣ рѣки.
- 3) Границы разлива весеннихъ водъ.
- 4) Повѣренное со всею точностію теченіе главнаго фарватера, съ означеніемъ голубыми линиями и стрѣлками боковыхъ фарватеровъ и раздѣловъ.
- 5) Глубины воды по фарватерамъ, просондированнымъ съ точностію чрезъ каждыя 25 сажень, съ означеніемъ мелкими голубыми цифрами.

(*) Инструкция эта разослана къ Начальникамъ Дистанцій по рѣкѣ Вислѣ при предписаніи отъ 11 (23) Мая 1865 года, за № 1,338.

№ 3.

Instrukcja, dotycząca robót faszynowych. (*)

(d. 1 (13) Maja 1865 r.)

ZARZĄD KOMUNIKACYJ LĄDOWYCH I WODNYCH W KRÓLESTWIE.

1. *Co do projektów.*

Projekta robót faszynowych oparte być powinny na dokładnem rozpoznaniu i zbadaniu miejscowości pod względem:

- a) stanu brzegów i koryta,
- b) kierunku i rozdziału nurtu,
- c) głębokości wody po nurcie i na profilach poprzecznych.

Na przedstawianych zatem planach sytuacyjnych litografowanych naznaczane być mają z wszelką ścisłością:

- 1) Sprawdzone brzegi, odróżniając podrywane od płaskich kreską brunatną.
- 2) Piaski, kępy i inne odmiany w korycie.
- 3) Granice rozlewu wiosennych wód.
- 4) Sprawdzonej najściślej kierunek nurtu głównego, z wskazaniem nurtów bocznych i rozdziałów liniami niebieskimi i strzałkami.
- 5) Głębokości wody na nurtach, dokładnie wysondowanych co 25-ć sażenów, drobnymi cyframi niebieskimi.

(*) Instrukcja ta rozesłana została Naczelnikom Objazdowym rzeki Wisły przy reskrypcie z dnia 11 (23) Maja 1865 r. Nr. 1,338.

6) Поперечные профили чрезъ все русло рѣки, по крайней мѣрѣ въ трехъ мѣстахъ просондированные въ разстояніи отъ 10 до 25 саженой (по мѣрѣ надобности). Эти профили, въ случаѣ невозможности помѣстить ихъ на топографическомъ планѣ, должны быть начерчены отдѣльно.

7) Верстовые столбы или, за неимѣніемъ оныхъ, обдѣланные землею колышки съ означеніемъ номера.

8) Всѣ существующія водяныя сооруженія, съ показаніемъ ихъ состоянія и означеніемъ литеры и года постройки оныхъ.

9) Вообще планъ долженъ быть представленъ въ такомъ видѣ, чтобы можно было имѣть понятіе: о теченіи воды, вредномъ ея дѣйствию на берега и о необходимости предположенныхъ мѣръ, наименѣе на протяженіи 2 верстъ выше и 2 верстъ ниже работъ.

10) Въ проектахъ, составляемыхъ не съ цѣлью приведенія въ правильный видъ болѣе длинныхъ пространствъ, слѣдуетъ ограничиваться предположеніемъ бунъ длиною отъ 5 до 6-и саженой.

11) Изслѣдовать и описать съ точностію качество грунта, на которомъ предполагается возведеніе водяныхъ сооруженій.

II. Относительно матеріала.

12) Фашина должна состоять изъ хворостника или изъ ивняка, самаго лучшаго для этой цѣли матеріала; въ исключительныхъ только случаяхъ дозволяется употреблять вѣтви прочихъ лиственныхъ деревьевъ, для исподнихъ рядовъ не толще однако 1 1/2 дюйма въ нижнемъ концѣ. Вѣтви или прутья должны быть по возможности длинные, самые короткіе должны содержать 6 футовъ. Ивовую фашину надлежитъ двукратно крѣпко связать вицами въ пучки длиною не менѣе 9 футовъ, сперва на одинъ футъ и за симъ на 5 футовъ отъ нижняго

6) Profile poprzeczne, przez całe koryto rzeki, przynajmniej w trzech miejscach sądowne w odległościach 10—25 sażenów (według potrzeby). Te profile, gdy się nie dadzą pomieścić na planie sytuacyjnym, oddzielnie powinny być narysowane.

7) Słupy werstowe, lub w razie ich braku kołki okopcowane, z dopisaniem numeru.

8) Wszelkie dzieła wodne istniejące, z wykazaniem ich stanu i z dopisaniem litery i roku budowy.

9) W ogólności plan przedstawiony być powinien w takiej rozciągłości, aby dawał wyobrażenie o biegu wody, szkodliwem jej działaniu na brzegi i o potrzebie projektowanych środków, najmniej na 2 wersty powyżej i na 2 wersty poniżej robót.

10) W projektach, nie mających na celu regulacyi dłuższych przestrzeni, ograniczać się na projektowaniu główek 5 do 6 sażenów długich.

11) Dokładnie zbadać i opisać rodzaj gruntu, przy którym dzieła wodne budowane być mają.

II. Co do materiału.

12) Faszyna powinna być z wierzbiny i wikliny, jako najlepszego na ten cel materiału; w wyjątkowych tylko wypadkach dozwala się używać gałęzi innych drzew liściastych do pokładów spodnich, nie grubszych jednak w dolnym końcu jak 1 1/2 cala. Gałęzie, czyli pręty mają być, ile można, długie, najkrótsze stóp 6 mieć powinny. Faszyna wierzbowa ma być w pęki, długie najmniej 9 stóp, mocno dwa razy wtkami związana: raz

конца; изъ прочихъ же вѣтвей пуки слѣдуетъ связывать три раза. Толщина пука должна содержать въ діаметрѣ 1 футъ, въ мѣстѣ первой перевязки.

13) Вицы надлежитъ дѣлать изъ вѣтвей хворостника, увядшихъ или паренныхъ на огнѣ, длиною 6 футовъ и толщиною въ толстомъ концѣ отъ $\frac{1}{2}$ до $\frac{3}{4}$ дюйма. Ихъ слѣдуетъ свивать въ одну сторону съ низу къ верху, гдѣ завязывается петля. Такою витушкою, воткнувъ конецъ оной въ петлю, должна быть крѣпко сжата фашина, при связываніи же слѣдуетъ сдѣлать узелъ и конецъ глубоко продѣть въ фашину.

14) При приѣмкѣ фашины, толщина оной измѣряется въ томъ мѣстѣ, гдѣ она крѣпко сжата. Не содержащая толщины одинъ футъ фашина должна быть тотчасъ разрѣзана для перевязки ея вновь; принятыя же фашины слѣдуетъ устанавливать въ концы, каждый въ 10 копъ.

15) Канаты слѣдуетъ дѣлать изъ самыхъ свѣжихъ прутьевъ, содержащихъ наиболѣе упругости и длины изъ отборныхъ фашинъ, на станкѣ изъ правильныхъ колышковъ, вбитыхъ накрестъ, въ разстояніи двухъ футовъ по прямой линіи, на длинѣ не менѣе 10 сажень.

Канаты должны содержать длины отъ 10 до 16 сажень и толщины послѣ связки оныхъ 4 дюйма. Толстые концы прутьевъ слѣдуетъ уложить ровно на всей длинѣ и связывать въ однофутовыхъ промежуткахъ.

Вицы для связыванія каната надлежитъ дѣлать, точно такъ, какъ и для фашинъ, изъ прутьевъ нарочно для сего поставленныхъ, въ пукахъ по 80 штукъ.

16) Колышки должны быть длиною отъ 4 до 5 футовъ, толщиною отъ 2 до 3 дюймовъ, въ одномъ концѣ ровно усѣченные, а въ другомъ — хорошо заостренные. Половинное число колышковъ должно имѣть сучья въ видѣ крючка или зарубки глубиною въ одинъ дюймъ.

Колышки слѣдуетъ крѣпко вбивать ручною деревянною бабою, въ середину между перевязки каната.

на jedną stopę, drugi raz na 5 stóp od dolnego końca; z innych gałęzi ma być trzy razy wiązana. Grubość pęku wynosić powinna średnicy 1 stopę w pierwszym związaniu.

13) Witki kręcone będą z gałęzi wikliny $\frac{1}{2}$ do $\frac{3}{4}$ cala w grubszym końcu mających, długich 6 stóp, zwiedłych, lub nad ogniem prażonych. Kręcone będą w jedną stronę od dołu ku górze, gdzie zawiąże się oko. Taką witką, po wsadzeniu końca w oko, faszyna powinna być mocno ściśniętą, a przy wiązaniu zakręcony pępek czyli supek, koniec zaś zatknięty głęboko w faszynę.

14) Przy odbiorze faszyny, grubość wymierzy się przy mocnem jej ściśnięciu. Faszyna nie trzymająca grubości jednej stopy, zaraz ma być rozciętą, dla jej przewiązania; odebrane zaś faszyny ustawione być powinny w kopce po 10 kóp.

15) Kiszki robić z prętów najświeższych, najsprężystszych i najdłuższych z faszyn wyborowych, na warsztacie z palików regularnych, w odległości 2 stóp w linii prostej, na krzyż zabitach na długość najmniej 10 sażenów.

Kiszki mają mieć długości sażenów 10 do 16, grubości 4 cale po związaniu. Grubsze konce prętów w całej długości równo rozłożyć należy, a wiązać w odległościach jednostopowych.

Witki do wiązania kiszek robić jak do faszyn, z prętów umyślnie na to dostarczonych, w pękach po sztuk 80.

16) Paliki mają być długie stóp 4 do 5, grube cali 2 do 3, równo w jednym końcu obcięte, a w drugim dobrze zaostrzone. Połowa ilości palików ma być opatrzona sękiem w kształcie haczyka, lub z zacięciem na cal głębokości.

Paliki wbijać mocno szłągą drewnianą, w środek między wiązanie kiszek.

17) Земля для нагрузки фашинъ должна содержать возможно большую связность, и слѣдуетъ ее брать въ порядкѣ не причиняющемъ вреда цѣлости береговъ.

18) Вообще всѣ матеріалы не могутъ быть употреблены для работъ до тѣхъ поръ, пока не будетъ произведенъ осмотръ оныхъ и пока они не будутъ признаны годными и приняты.

III. Относительно работъ.

19) Работы не могутъ быть начаты до тѣхъ поръ, пока не будетъ поставлено на мѣсто и принято достаточное количество матеріала, такъ, чтобы работа могла быть ведена безостановочно. Для работъ, составляющихъ менѣе 100 кубическихъ сажень, до начатія оныхъ, должно находиться на мѣстѣ полное количество матеріаловъ.

20) Предъ начатіемъ работъ слѣдуетъ устроить крѣпкій футштокъ и произвести надлежащую sondировку мѣста работъ.

21) *Фундаментъ*. Выемка для фундамента должна имѣть: длины отъ 3 до 5 сажень, соразмѣрно свойству и крѣпости грунта, ширины отъ 2 до $2\frac{1}{2}$ саж. и глубины — соразмѣрно самой низкой водѣ, даже и на одинъ футъ ниже воды; въ мѣстахъ же, гдѣ берега высокіе, склонъ нижней части можетъ составлять одинъ футъ на одну сажень.

Высота фундамента должна содержать 1 сажень.

22) Ширина бунъ и плотинъ въ вѣнцѣ должна имѣть 2 сажени, исключительно же — $2\frac{1}{2}$ сажени. Склоны въ обѣ стороны однофутовыя. Возвышеніе венца выше нуля должно содержать 3 фута.

23) Первый впередъ идущій слой перваго ряда слѣдуетъ всегда устраивать во всю длину фундамента, укладывая фашины параллельно до самаго берега воды, гдѣ начинается вѣрная настилка на воду, канаты коей по обѣимъ сторонамъ слѣдуетъ вводить въ фундаментъ.

17) Ziemia do obciążenia faszyn powinna mieć o ile można największą spójność; brana być powinna w sposób nieszkodliwy dla całości brzegów.

18) W ogólności żadne materiały użyte być nie mogą do robót, dopóki nie zostaną zrewidowane i jako zdadne odebrane.

III. Co do robót.

19) Roboty nie mogą być rozpoczęte, dopóki dostateczna ilość materiału nie będzie na miejsce dostarczoną i odebraną, tak aby robota bez przerwy prowadzoną być mogła. Do robót wynoszących mniej jak 100 sażenów kubicznych, całkowita ilość materiałów, przed rozpoczęciem, na miejscu znajdować się powinna.

20) Przed rozpoczęciem robót mocny wodokaz ma być urządzony i miejsce robót dokładnie wysondowane.

21) *Fundament*. Wykop fundamentu mieć powinien długości sażenów 3—5, według natury i mocy gruntu; szerokości sażenów 2 do $2\frac{1}{2}$; głębokości do najniższych wód chociażby 1 stopę pod wodą; gdzie zaś brzegi wysokie, pochyłość spodu wynosić może 1 stopę na sażen.

Wysokość fundamentu będzie 1 sażen.

22) Szerokość główek i tam w koronie mieć powinna 2 sażeny, wyjątkowo $2\frac{1}{2}$ sażena. Spadki obustronne jednostopowe. Wyniesienie korony nad zero będzie stóp 3.

Różnica wysokości fundamentu a korony straci się spadkiem na 3-ch sażenach.

23) Z pierwszą warstwą postępową pierwszego pokładu wychodzić zawsze przez całą długość fundamentu, układając faszyny równoległe, aż do brzegu wody, gdzie rozpoczyna się układ wachlarzowy na wodę, którego kieszki obustronnie w fundament wciągane być powinny.

Обратный слой слѣдуетъ уложить до пункта, въ коемъ начинается фундаментъ, такъ, чтобы находящіеся на водѣ и въ фундаментѣ слои составляли одинъ непрерывный рядъ. Въ послѣдующихъ рядахъ надлежитъ вводить въ фундаментъ постепенно собственно лишь обратно идущіе слои на столько, чтобы составляющій вѣнецъ послѣдній рядъ былъ доведенъ до пункта, въ коемъ начинается фундаментъ.

24) Если будетъ замѣчено, что послѣ устройства большая часть водяныхъ сооружений не имѣетъ соответственныхъ склоновъ, то слѣдуетъ тщательнѣе наблюдать, чтобы ширина устраиваемыхъ на водѣ слоевъ и рядовъ безусловно была равною ширинѣ вѣнца, вмѣстѣ взятой съ двойною глубиною воды въ этомъ пунктѣ. Не содержащія установленныхъ склоновъ сооруженія не должны быть принимаемы.

25) Канаты на слояхъ слѣдуетъ укрѣплять въ одно и наиболѣе двухфутовыхъ промежуткахъ.

26) Каждый рядъ, по нагрузкѣ онаго землею, въ количествѣ до уравниенія съ водою, долженъ быть тщательно утрамбованъ бабами, вѣсомъ во 100 фунтовъ на четыре человѣка, и такъ какъ отъ этого зависитъ прочность сооружения, то не дозволяется приступать къ устройству слѣдующаго ряда до тѣхъ поръ, пока не будетъ надлежаще утрамбованъ предшествующій рядъ.

27) Верхніе ряды, для обезпеченія ихъ заростанія и ответственности прочности, слѣдуетъ всегда устраивать изъ фашины свѣжо срубленной ивы или лозы. Канаты должны быть укрѣплены ивовыми колышками и въ самоскорѣйшемъ времени надлежаще покрыты землею.

28) Гдѣ на возведенныхъ сооруженіяхъ, послѣ прохода льда или по иной причинѣ не отрощается фашина, тамъ слѣдуетъ вѣнецъ сооружения насадить свѣжими ивовыми прутьями немедленно въ весеннее время или осенью.

Z warstwą wsteczną wejść aż do początku fundamentu, tak aby robota na wodzie i w fundamencie jeden pokład ciągły stanowiła. W następnych pokładach same tylko warstwy cofające się wciągać w fundament stopniowo o tyle, aby ostatni pokład, stanowiący koronę, znowu aż do początku fundamentu był dociągnięty.

24) Gdy dostrzegać się daje, że większa część dzieł wodnych po wybudowaniu nie ma spadków odpowiednich; przeto najściślej pilnować należy, aby szerokość warstw i pokładów na wodzie formowanych, bezwarunkowo wynosiła razem wziętą szerokość korony, wraz z podwójną głębokością wody w tym punkcie. Dzieła, nie mające po wykonaniu spadków przepisanych, odebrane nie będą.

25) Kiszki na warstwach w odstępach jedno, najwięcej dwustopowych będą przytwierdzane.

26) Każdy pokład po nataczkowaniu ziemi, w ilości aż do zrównania z wodą, powinien być dokładnie ubity babami, wagi funtów 100 na czterech ludzi; a gdy od tej operacji trwałość dzieła zależy, przeto zabrania się przystępować do roboty następnego pokładu, dopóki poprzedni pokład należycie ubitym nie zostanie.

27) Wierzchnie pokłady, dla zapewnienia porostu i odpowiedniej trwałości, powinny być zawsze dawane z faszyny świeżo ciętej wierzbowej lub łozowej, kiszki przybijane kołkami wierzbowymi, i jak najspieszniej ziemią dokładnie pokryte.

28) Gdzie na zbudowanych dziełach, po przejściu lodów lub z innych przyczyn, faszyna porastać nie będzie, należy koronę dzieła świeżemi prętami wierzbowymi wysztobrować, zaraz na wiosnę lub w jesieni.

29) Работы по устройству плотинъ надлежитъ вести безостановочно днемъ и ночью, и фундаменты всегда должны содержать длины 5 сажень.

30) Для обшивки и насаждения береговъ можно употреблять лишь свѣжо срубленную и подъ руку подаваемую работнику иву или лѣзу.

31) Надлежащая повѣрка работъ и глубины должна быть ежедневно непрерывно ведена по прилагаемой формѣ.

IV. Относительно надзора.

32) Такъ какъ на производство водяныхъ работъ не требуется продолжительнаго времени, но необходимо вести оныя безостановочно и съ должною энергіею, то въ надзорѣ за ними не можетъ быть допускаемо никакое промедленіе, и оно влечетъ за собою строгую отвѣтственность.

33) Штатный или временно-назначенный надсмотрщикъ обязанъ безотлучно находиться при работахъ, и поэтому онъ не можетъ наблюдать за работами на пространствѣ болѣе 2 верстъ. Онъ долженъ вести чисто и безъ подчистокъ мѣстный дневникъ и контрольную вѣдомость.

34) Кондукторъ всегда долженъ присутствовать при начатіи работъ и означеніи ихъ направленія, а также при закладкѣ фундамента и уложеніи перваго ряда; за симъ, по крайней мѣрѣ два раза въ недѣлю, обязанъ осмотрѣть работу, повѣрить и засвидѣтельствовать дневникъ и контрольную вѣдомость. Онъ представляетъ еженедѣльно Начальнику Дистанціи, за общимъ съ надсмотрщикомъ подписаніемъ, рапорты и выписки изъ контрольной вѣдомости.

35) Начальникъ Дистанціи, во время производства работъ, обязанъ постоянно посѣщать оныя и найденную имъ не надлежаще произведенную постройку тотчасъ приказать разобрать въ своемъ присутствіи и вновь оную сдѣлать. Онъ дол-

29) Roboty około zatamowań prowadzone być muszą bezprzeranku dniem i nocą, a fundamenta zawsze 5 sażenów długości mieć powinny.

30) Brzegostony i flancunki nie mogą być robione jak tylko z wierzby i łoziny świeżo ciętej i pod rękę robotnikom dostarczanej.

31) Ścisła kontrolła robót i głębokości ma być codziennie bez przerwy utrzymywana, według wzoru załączonego.

IV. Co do nadzoru.

32) Gdy na wykonanie robót wodnych nie potrzeba długiego czasu, lecz prowadzone być muszą bez przerwy i z należytą energią, przeto w ich doglądaniu żadna zwłoka dopuszczoną być nie może i surową pociąga za sobą odpowiedzialność.

33) Dozorca etatowy lub przeznaczony czasowo, powinien nieodstępnie przy robotach znajdować się; nie może zatem doglądać robót na przestrzeni dłuższej jak werst dwie. Utrzymuje miejscowy dziennik i kontrolłę czysto i bez skrobania.

34) Konduktor zawsze przy rozpoczęciu robót, oznaczaniu ich kierunku, założeniu fundamentu i pierwszego pokładu obecnym być powinien; następnie przynajmniej dwa razy w tygodniu ma zwiedzić robotę, sprawdzić i poświadczyć dziennik i kontrolłę. Rapporta i wyciągi z kontrolli, wspólnie z Dozorcą podpisane, co tydzień składa Naczelnikowi Objazdu.

35) Naczelnik Objazdu, w czasie wykonywania robót, bezprzestannie zwiedzać powinien takowe, a gdzie znajdzie robotę niedokładnie wykonaną, zaraz takową przy sobie każe rozebrać

женъ ежемѣсячно представлять Управленію рапортъ объ успѣхѣ работъ, съ приобщеніемъ засвидѣтельствованныхъ имъ, поданныхъ Кондукторами, подлинныхъ еженедѣльныхъ контрольных вѣдомостей.

Варшава, 1 (13) Мая 1865 года.

Начальникъ Управленія Путей Сообщенія,
Генераль-Лейтенантъ (подписано) *Шуберскій*.

№ 1,338.

i na nowo zrobić. Składać będzie Zarządowi co miesiąc rapport o postępie robót, z dołączeniem poświadczonych przez siebie oryginalnych kontroll tygodniowych, przez Konduktorów przedstawianych.

w Warszawie, dnia 1 (13) Maja 1865 r.

Naczelnik Zarządu Kommunikacyj,
Generał-Lejtenant (podpisano) *Szuberski*.

Nr. 1,338.

Приложеніе къ № 3-му.

ДНЕВНИКЪ И КОНТРОЛЬНАЯ ВѢДОМОСТЬ
работъ, производимыхъ на верстѣ
у
за время отъ по мѣсяца
18 . . . года.

Примѣчаніе. Воспрещается дѣлать подчистки; каждая поправка должна быть подписана и оправдана.

№ версты. Названіе Дистанція р. Вислы. 18 . . годъ.

[illegible]

Сооруженія: по смѣтѣ лит. А, длин. . . . ср. глуб. . . . ;
лит. В, длин. . . . ср. глуб. . . . ; лит. С, длин. . . . ср. глуб. . . .

[illegible]

Annex do Nr. 3-go.

DZIENNIK I KONTROLA

robót prowadzonych na werście
pod

od dnia ... mca

do dnia ... mca

roku 18 ...

Uwaga. Nie pozwala się skrobań, — każda poprawka powinna być cyfrowana i usprawiedliwiona.

N° 4.

Распоряженіе относительно поощренія къ предположенію осушки болотъ и удобренія земель посредствомъ орошенія.

(17 (29) Марта 1855 года.)

Гражданскому Губернатору N губернии.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Варшавскій Гражданскій Губернаторъ представилъ въ Правительственную Коммисію проектъ осушки низменныхъ мѣстъ у рѣки Бзуры, по направленію отъ города Ленчицы къ границѣ Ловичскаго Княжества, въ видахъ исходатайствованія займа изъ Польскаго Банка потребной для осуществленія означеннаго проекта суммы, съ погашеніемъ оной срочными платежами, распределенными между владѣльцами предназначенныхъ къ осушкѣ мѣстностей, соразмѣрно ихъ пространству, подъ отвѣтственностью Комитетовъ, учрежденныхъ изъ заинтересованныхъ въ дѣлѣ лицъ, въ томъ, что означенный заемъ будетъ употребленъ согласно предназначенію и возвращенъ Банку.

При этомъ помянутый Губернаторъ представилъ полученный имъ отвѣтъ Главнаго Директора, Предсѣдательствующаго въ Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства, въ коемъ сей послѣдній, на предположеніе означеннаго Губернатора относительно выдачи Банкомъ заимообразныхъ ссудъ на расходы по осушкѣ и орошенію, объявилъ, что проекты объ осушкѣ, надлежаще изготовленные и основанные на общемъ согласіи заинтересованныхъ въ дѣлѣ жителей, а также одобренные, въ техническомъ отношеніи, Правленіемъ XIII-го Округа Путей Сообщенія, въ отношеніи же полезно-

N° 4.

Rozporządzenie, zachęcające do projektowania osuszeń błót i poprawy gruntów przez irygację.

(d. 17 (29) Marca 1855 r.)

Do Gubernatora Cywilnego gubernii N.

KOMISSYA RZĄDOWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I DUCHOWNYCH.

Gubernator Cywilny Warszawski przedstawił Kommissyi Rządowej projekt osuszenia nizin rzeki Bzury, od miasta Łęczycy do granicy Księstwa Łowickiego, w celu wyjednania potrzebnych do jego wykonania funduszków w pożyczce z Banku Polskiego, spłacalnej ratami, w proporcji obszerności terytoryów, do osuszenia przeznaczonych, na właścicieli tychże rozłożyć się mającej, a to pod odpowiedzialnością komitetów, z interessowanych osób złożonych, za użyciem takowej pożyczki na cel właściwy i zwrot jej Bankowi.

Przyczém załączył otrzymaną przez siebie odpowiedź Dyrektora Głównego Prezydującego w Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu, w której tenże, na uczyniony przez pomienionego Gubernatora wniosek, za udzielaniem z Banku zaliczeń na koszt osuszenia i irygacji, oświadczył: że projekta osuszenia należyce wykonane i oparte na zgodnym porozumieniu się z interessowanymi mieszkańcami, jako też uznane, pod względem technicznym, przez Zarząd XIII-go Okręgu Kommunikacyj, a

сти — Правительственною Коммисією Внутреннихъ Дѣлъ, встрѣтили бы поддержку со стороны финансовыхъ властей; но предположеніе касательно орошенія, какъ интересующее нѣкоторыя лишь собственности, слѣдуетъ вполне предоставить частной предприимчивости.

По разсмотрѣніи вышеизложеннаго проекта въ учрежденномъ при Правительственной Коммисіи Промышленномъ Совѣтѣ и по обсужденіи вообще предположенія объ осушкѣ земель, Совѣтъ этотъ выразилъ мнѣніе: что сего рода предприятия могутъ доставить значительныя выгоды, ибо, если осушка одной десятины стоила бы, по приблизительному расчету, 6 руб., то расходъ этотъ, во многихъ случаяхъ, составлялъ бы едва $\frac{3}{10}$ части увеличеннаго годовичнаго дохода.

Признавъ вышеизложенное мнѣніе Промышленнаго Совѣта основательнымъ и по соображенію упомянутаго выше отвѣта Главнаго Директора Финансовъ и Казначейства, а также раздѣляя мнѣніе сего послѣдняго относительно предоставленія орошенія собственной предприимчивости частныхъ лицъ, Правительственная Коммисія постановила: сообщить Гражданскимъ Губернаторамъ прочихъ губерній мысль осуществленія подобныхъ проектовъ осушки, съ тѣмъ присовокупленіемъ, что оказаніе всѣми находящимися въ ихъ распоряженіи средствами содѣйствія къ осушенію луговъ и земель, преимущественно же такихъ, коихъ нынѣшнее состояніе производитъ вредное вліяніе на здоровье жителей и на скотоводство, она сочтетъ доказательствомъ рачительности къ улучшенію мѣстнаго хозяйства во ввѣренныхъ имъ губерніяхъ и заботливости о благосостояніи жителей.

Такъ какъ для достиженія этой цѣли можетъ весьма способствовать собраніе всякихъ свѣдѣній о болотахъ, топяхъ, рѣкахъ, ручьяхъ, ключахъ и т. п., то не благоугодно ли Вамъ будетъ поручить Уѣзднымъ Начальникамъ, помѣщать въ представляемыхъ ими статистическихъ рапортахъ подробныя свѣдѣнія: о вышепоименованныхъ неудобныхъ мѣстно-

pod względem użyteczności, przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych, znalazłyby poparcie ze strony Władz skarbowych; lecz co się tycze nawodnień, te, jako pojedyncze tylko własności obchodzące, należy pozostawić całkiem prywatnemu przemysłowi.

Przy rozpoznaniu powyższego projektu w ustanowionej przy Kommissyi Rządowej Radzie Przemysłowej, oraz rozważeniu w ogólności myśli osuszenia gruntów, taż Rada wynużyła zdanie: że z tego rodzaju przedsięwzięć, można osiągnąć znakomite korzyści; albowiem, jeżeliby 1-a dziesiątina osuszenia podług przybliżonego obliczenia, kosztowała rs. 6, to wydatek ten, w wielu razach, zaledwieby wynosił $\frac{3}{10}$ części zwiększonego rocznie dochodu.

Kommissya Rządowa uznawszy powyższą opinię Rady Przemysłowej, opartą na pewnych zasadach, i zapatrując się na przytoczoną odpowiedź Dyrektora Głównego Przychodów i Skarbu, jako też dzielając zdanie jego co do pozostawienia nawodnienia własnemu przemysłowi prywatnych, postanowiła: myśl urzeczywistnienia podobnych projektów osuszeń i po innych guberniach komunikować Gubernatorom Cywilnym, z oświadczeniem, że uważać będzie za dowód gorliwości z ich strony o polepszenie gospodarstwa krajowego w powierzonych im guberniach i o dobro ogółu mieszkańców, popieranie środkami, w ich ręku będącemi, osuszenia łąk i gruntów, a zwłaszcza takich, których stan dzisiejszy na sanitarność i chów inwentarzy szkodliwy wpływ wywiera.

Ponieważ do dopięcia tego celu, może być bardzo pomocnym zbieranie wszelkich wiadomości, dotyczących błot, bagien, rzek, strumieni, zdrojowisk i t. p.; przeto Gubernator wyda polecenie Naczelnikom Powiatowym, aby w składanych mu raportach statystycznych, przedstawiali także szczegółowe wiadomości o powyżej wymienionych nieużytkach, ich obszerności.

стяхъ, объ ихъ пространствѣ, вредности и о мѣрахъ къ приведенію ихъ въ удобное состояніе.

Такая же обязанность можетъ быть одновременно возложена и на подвѣдомственныхъ Вамъ Инженеровъ, кои, при исполненіи служебныхъ занятій, скорѣе могутъ составить предположеніе относительно возможности удобренія помянутыхъ неудобныхъ мѣстностей и представлять свои о томъ соображенія съ болѣе положительнымъ знаніемъ дѣла, основаннымъ на ближайшемъ изслѣдованіи мѣстности.

Если вслѣдствіе означенныхъ рапортовъ, или по собственному усмотрѣнію, признаете какія либо неудобныя мѣстности вредно дѣйствующими на состояніе здоровья въ окрестности, или же могущими, чрезъ удобреніе оныхъ, произвести благоприятное вліяніе на улучшеніе матеріальнаго быта жителей; то не преминете поручить подлежащему Уѣздному Начальнику учредить Комитетъ изъ обывателей, наиболѣе заинтересованныхъ въ означенномъ удобреніи земель, и притомъ отвѣтственныхъ за цѣлость могущихъ быть выданными на этотъ предметъ изъ Казны ссудъ, а также истребовать чрезъ посредство сего Комитета отъ владѣльцевъ предположенныхъ къ удобренію земель подписокъ, на основаніи коихъ эти владѣльцы приняли бы на себя, подъ опасеніемъ административнаго взысканія, обязанность уплачивать по частямъ вышеозначенныя ссуды и покрыть издержки, необходимыя на составленіе соотвѣтственныхъ проектовъ, даже и въ такихъ, относительно этихъ издержекъ, случаяхъ, еслибы сказанные проекты и не осуществились.

По полученіи такихъ подписокъ, подписанныхъ владѣльцами по крайней мѣрѣ трехъ четвертыхъ частей предположеннаго къ удобренію пространства, Вы или лично, или же чрезъ посредство подлежащаго Уѣзднаго Начальника, распорядитесь изготовленіемъ соотвѣтственныхъ предположенной цѣли проектовъ, съ точнымъ исчисленіемъ издержекъ, потребныхъ на производство значащихся по симъ проектамъ работъ и прило-

шкודliwości i środkach doprowadzenia takowych do stanu użytecznego.

Ten sam obowiązek może być zarazem włożony i na podwładnych mu Inżynierów, którzy, przy dopełnianiu czynności, z tą gałęzią służby połączonych, tém prędzej mogą natrafić na myśl możliwego upożytecznienia podobnych nieużytków, i z pewnością znajomością rzeczy, opartą na bliższem rozpoznaniu miejscowości, wnioski swoje podawać.

Jeżeli Gubernator, w skutku takich rapportów, lub własnego dostrzeżenia, uznasz jakie nieużytki za szkodliwe stanowi sanitarnemu okolicy, lub też za mogące, przez ich upożytecznienie, korzystny wpływ wywrzeć na polepszenie bytu materialnego mieszkańców, natenczas polecisz Naczelnikowi Powiatu właściwego, aby ten zawiązał Komitet z obywateli, najwięcej w tém upożytecznieniu interessowanych, a prócz tego odpowiedzialnych za całość mogących się na ten cel udzielić pożyczek rządowych, i aby za pośrednictwem tegoż Komitetu, uzyskał deklaracye właścicieli, mających upożytecznić się gruntów, mocą których ci właściciele przyjmowaliby na siebie, pod rygorem egzekucyi administracyjnej, częściową spłatę tychże pożyczek, wraz z zaspokojeniem kosztów, potrzebnych na przygotowanie stosownych projektów, nawet i w takich co do tychże kosztów razach, chociażby projektu nie przyszedł do skutku.

Po uzyskaniu takich deklaracyj, podpisanych przynajmniej przez właścicieli trzech czwartych części upożytecznić się mających przestrzeni, Gubernator, albo sam, albo przez pośrednictwo właściwego Naczelnika Powiatu, rozkaże sporządzić odpowiednie zamierzonemu celowi projektu i kosztu objętych niemi robót ściśle obliczyć, dołączając, dla objaśnienia onych, potrzebne plany sy-

женіемъ, въ объясненіе оныхъ, необходимыхъ топографическихъ плановъ, хотябы въ копіяхъ, снятыхъ съ мѣстныхъ картъ, а также профилей нивелировки и всѣхъ объясненій и исчислений, долженствующихъ послужить для положительнаго оцѣненія полезности и возможности производства предложенныхъ работъ. По симъ проектамъ необходимо имѣть собственно въ виду работы, потребныя для осушенія пространства и приданія надлежащаго стока водѣ, имѣющей быть приведенною въ порядокъ, съ опредѣленіемъ стоимости производства сказанныхъ работъ.

Еслибы однакожъ при этомъ случаѣ представились извѣстной важности посторонніе виды и выгоды, которые могли бы быть достигнуты вслѣдствіе осуществленія означенныхъ проектовъ, производствомъ дополнительныхъ работъ, то эти посторонніе виды и выгоды могутъ быть включены въ проектъ, въ видѣ особыхъ примѣчаній, съ предоставленіемъ осуществленія оныхъ заботамъ тѣхъ владѣльцевъ, коихъ онѣ наиболѣе могутъ интересоваться.

Для изготовленія такихъ проектовъ разрѣшается употреблять подвѣдомственныхъ Вамъ техникувъ, или свѣдущихъ въ этомъ дѣлѣ лицъ и даже вольнопрактикующихъ, кои въ вѣдомости издержкамъ на предполагаемыя къ производству работы включать расходъ на удовлетвореніе ихъ за занятія, каковой расходъ или слѣдуетъ возмѣстить изъ выданныхъ заимобразныхъ ссудъ, или же удовлетвореніе онаго отнести, соразмѣрно пространству предполагаемыхъ къ удобренію мѣстностей, на владѣльцевъ оныхъ согласно вышеупомянутымъ подпискамъ. Заинтересованные лица могутъ озаботиться составленіемъ проектовъ, о коихъ идетъ рѣчь, лишь бы эти проекты были изготовлены со знаніемъ дѣла; даже весьма полезно было бы завести по сему предмету родъ конкурса, то есть состязаніе въ полученіи извѣстнаго въ одинъ разъ вознагражденія за наилучшій проектъ, особенно по работамъ значительнымъ

tuacyjne, chociażby tylko z miejscowych mapp skopiowane, tudzież profile niwelacyjne i wszelkie wyjaśnienia i obliczenia, do gruntownego ocenienia użyteczności i możliwości wykonania zamierzonych robót służyć winne. W takich projektach, jedynie winny być miane na względzie, roboty osuszające przestrzenie i nadanie odpowiednich odpływów wodom urządzić się mającym, z oszacowaniem kosztów wykonania tych robót.

Gdyby atoli nastreczały się przy tém zdarzeniu uboczne cele i korzyści, jakie z doprowadzenia do skutku podobnych projektów możnaby było osiągnąć, przez uskutecznienie robót dodatkowych, pewną wartość mających, natenczas te uboczne cele i korzyści, mogą być, w sposobie szczegółowych uwag, projektem objęte, z pozostawieniem urzeczywistnienia ich staraniu tych pojedynczych właścicieli, których one obchodzić mogą.

Do sporządzenia podobnego rodzaju projektów, wolno będzie Gubernatorowi używać techników, lub ludzi fachowych, jemu podwładnych, a nawet wolnopracujących, którzy koszta swoich czynności pomieszcza przy wykazie kosztów wykonać się mających robót, i te, albo z udzielonych pożyczek będą im zwrócone, albo też przez deklarantów, stosunkowo do mających się w ich terytoryach upożytecznić przestrzeni, będą im stosownie do wyżej wspomnianej deklaracyi zapłacone. Mogą nawet i sami interessanci postarać się o wygotowanie w mowie będących projektów, byleby to ze znajomością rzeczy dokonaniem zostało, a nawet pożyteczną byłoby dla przedmiotu rzeczą, ustanowić rodzaj konkursu, czyli współubiegania się o pewne ryczałtowe wynagrodzenie za najlepszy projekt, zwłaszcza w robotach

и представляющимъ большія затрудненія въ несомнительномъ достиженіи цѣли; каковой проектъ могъ бы быть Вами подвергнуть разсмотрѣнію лицъ, безпристрастныхъ и практически ознакомленныхъ съ предметомъ. Всѣ проекты, составленные которыми либо изъ вышеизложенныхъ способомъ и одобренные подлежащими техниками, Вы озаботитесь разсмотрѣть и, въ случаѣ если найдете ихъ дѣйствительно полезными, представите въ Правительственную Коммисію, вмѣстѣ съ подписками и подлежащими документами, а также съ своимъ по каждому проекту заключеніемъ. При этомъ Правительственная Коммисія считаетъ необходимымъ присовокупить, что, еслибы съ означенными проектами были соединены какія либо постороннія работы, хотябы и направленные къ другимъ видамъ, но состоящія въ необходимой связи съ проектомъ, такъ, что, безъ одновременнаго приведенія ихъ въ исполненіе, главный проектъ не могъ бы достигнуть желаемой цѣли, въ такомъ случаѣ Вы, по подробномъ разсмотрѣніи дѣла относительно этихъ работъ и по соглашенію съ владѣльцами земель, обязываетесь свое заключеніе по сему предмету представить на разрѣшеніе Правительственной Коммисіи. До начатія приуготовительныхъ дѣйствій, необходимо опредѣлить, для проектирующихъ техниковъ, извѣстныя условія, коимъ должны соответствовать составленные ими проекты.

Условія эти возможно будетъ вывести изъ тщательнаго соображенія всѣхъ обстоятельствъ, касающихся пользованія водою; поэтому всѣ требованія, имѣющія быть удовлетворенными предположеннымъ проектомъ, подлежатъ подробному разсмотрѣнію Уѣзднымъ Начальникомъ совмѣстно съ обывательскимъ Комитетомъ и внесенію въ протоколъ. При исполненіи вышеизложеннаго, слѣдуетъ имѣть преимущественно въ виду слѣдующія главныя цѣли: осушеніе топей и весьма влажнаго пространства земли, въ отношеніи, какъ хозяйственномъ, такъ и улучшенія состоянія здороваго воздуха. Что касается цѣлей, къ достиженію коихъ должно быть направле-

większych i większe trudności następczających w osiągnięciu bezzawodnego skutku, który to projekt Gubernator mógłby podać pod roztrząsanie osób bezstronnych i praktycznie z przedmiotem obeznanych. Wszelkie projekta, w jakikolwiek z powyższych sposobów ułożone, i przez właściwych techników zaopiniowane, JW. Pan sam rozpoznać zechcesz, i w razie uznania ich rzeczywistej użyteczności, przedstawisz takowe Kommissyi Rządowej, wraz z deklaracyami i potrzebnymi dowodami, tudzież z swoją co do każdego opinią. Nadmienić w tém miejscu Kommissya Rządowa uważa potrzebném, że gdyby z takowemi projektami połączone były jakie uboczne roboty, chociażby skierowane do innych widoków, a konieczną łączność mające, tak, że bez jednoczesnego przyprowadzenia ich do skutku, główny projekt nie mógłby osiągnąć pożądanego celu, w takim razie Gubernator, po szczegółowém co do tych robót zbadaniu rzeczy i porozumieniu się z właścicielami gruntów, wnioski swoje pod uznanie Kommissyi Rządowej podasz. Zanim przedsięwzięte zostaną czynności przygotowawcze, konieczném jest ustanowić dla projektujących techników pewne warunki, którym wyrobione przez nich projekta odpowiadać powinny.

Warunki te, dadzą się wyprowadzić ze ścisłego rozważenia wszystkich okoliczności, użytkowania wód dotyczących; wszelkie zatem wymagania, jakie zamierzony projekt ma zaspokoić, Naczelnik Powiatu, łącznie z Komitetem obywatelskim ściśle rozbierze i protokółarnie spisze. Przy dopełnieniu tego, należy mieć na uwadze przedewszystkiem następujące główne widoki: osuszenie bagien i zbyt mokrych przestrzeni gruntów, ze względów ekonomicznych i polepszenia stanu sanitarnego. Co się ty-

но приведение въ устройство воды, то онѣ могутъ быть слѣдующія:

- a) снабжение мѣстности текущею и здоровою водою, по-
требною, какъ для питья, такъ и для содержанія чи-
стоты;
- b) увеличеніе воды въ каналахъ, для облегченія водяного
сообщенія, какъ самаго дешеваго.

Къ второстепеннымъ цѣлямъ можно отнести:

- c) орошеніе степей и песчаныхъ оазисовъ;
- d) все прочія хозяйственныя выгоды;
- e) произведеніе двигательной силы посредствомъ устрой-
ства водяныхъ склоновъ;
- f) обыкновенная и искусственная рыбная ловля.

Каждый ручей можетъ послужить съ большимъ или мень-
шимъ удобствомъ къ достиженію преднамѣренной цѣли въ од-
номъ, нѣсколькихъ или всехъ вмѣстѣ отношеніяхъ, и если
предпринятое дѣйствіе дозволитъ достигнуть большаго числа
сказанныхъ цѣлей. то оно будетъ тѣмъ полезнѣе, выгоднѣе,
дешевле и удобнѣе въ исполненіи и содержаніи. И такъ,
осушеніе топей основывается на томъ, чтобы образующую
оня мертвую воду сдѣлать живою или текущею, приданіемъ
ей соотвѣтственнаго стока; поэтому текущая и постоянно
освѣжающаяся вода, на пути своемъ, можетъ удовлетворять
мѣстнымъ потребностямъ, можетъ одновременно подкрѣплять
судоходные каналы и уносить съ собою воду, затопляющую
смежныя съ теченіемъ оной мѣста, можетъ также напаять
и удобрять безводныя страны и образовать бассейны, удобные
къ разведенію рыбъ. Наконецъ, для приданія оной соотвѣт-
ственнаго теченія, которое бы не разрывало русла этой воды,
слѣдуетъ часто уменьшать излишнюю наклонность этого ру-
сла, пріостанавливаніемъ теченія шлюзами или перекатами,
образующими водопады, кои всегда производятъ механическую
силу. Затѣмъ каждый проектъ водяныхъ работъ можетъ
имѣть въ виду все вышеизложенныя выгоды и долженъ быть

цзе цѣловъ, до какихъ упорядковане воды винны быѣ skierowa-
ne, те mogą быѣ наступujące:

- a) zaopatrzenie okolicy w wodę bieżącą, zdrową, potrzebną
do picia i utrzymania czystości;
 - b) zasilenie kanałów, dla ułatwienia komunikacyj wo-
dnych, jako najtańszych;
- do celów zaś ubocznych mogą być zaliczone:
- c) nawodnienie, czyli irygacya stepów i wydм piasczy-
stych;
 - d) wszelkie inne użytki ekonomiczne;
 - e) produkowanie siły za pomocą tworzenia spadków wo-
dnych;
 - f) rybołówstwo dzikie i sztuczne.

Каждый струиенъ може послужитъ зъ większą lub mniejszą do-
godnością do osiągnięcia zamierzonego celu w jednymъ, kilku, lub
wszystkich razem zastosowaniachъ, a im przedsięwzięte dzieło
większą liczbę tychъ celów dozwoli osiągnąć, тѣмъ będzie korzyst-
niejsze, тѣмъ więcej procentujące, тѣмъ tańsze i łatwiejsze do wy-
konania i do utrzymywania; i tak, ponieważ osuszenie bagien po-
lega na тѣм, aby wody martwe, które je formują, zrobić żywe-
mi, czyli bieżącemi, przez nadanie im odpowiedniego spadku,—
zatemъ wody bieżące i ciągle się odświeżające, mogą po drodze
zaspokajać potrzeby miejscowe, mogą zarazemъ pożywiać kanały
nawigacyjne i z sobą zabierać wody, zatapiające przyległe ichъ
biegowi okolice, mogą nawadniać i użyźniać bezwodne strony i
formować wodozbiory, zdatne do chodowania ryb. Wreszcie, dla
nadania im przyzwoitego biegu, któryby ichъ łożyska nie degra-
dował, potrzeba często zmniejszać zbytęczną pochyłość ichъ łoż-
ysk, przez zatrzymywanie ichъ biegu upustami, lub przewalami
formującemi wodospady, które zawsze siłę mechaniczną produ-
kują; każdy więc projektъ robótъ wodnychъ wszystkie te użytki
może mieć na względzie; skierowany zaś byѣ powinienъ do głó-

направленъ преимущественно къ главной цѣли и къ удовлетворенію потребностей, поименованныхъ въ пунктахъ *a* и *b*, предоставляя частнымъ владѣльцамъ, а даже и будущему времени, возможность достиженія прочихъ цѣлей, на сколько это удастся согласить съ мѣстностью.

Основанія. — Основанія, коими слѣдуетъ съ точностію руководствоваться въ сего рода предпріятіяхъ, заключаются въ соображеніи трехъ главныхъ свойствъ, отличающихъ каждую мѣстность въ этомъ отношеніи, а именно:

- 1) ската или наклонности земель,
- 2) количества имѣющей протекать воды,
- 3) расходовъ на производство и содержаніе.

Относительно 1-го пункта. Ни одна канава, ни одинъ каналъ и ни одно русло рѣки не будутъ постоянными и соответствующими цѣли, если быстрота текущей въ нихъ воды не будетъ согласоваться съ качествомъ грунта, чрезъ который она проходитъ, такъ, чтобы вода не могла ни уносить его, ни же засорять русла. Въ случаѣ неисправности въ этомъ отношеніи, даже самое старательное содержаніе не въ состояніи предохранить устройства отъ порчи и совершеннаго истребленія; искусство же имѣетъ относительно сего освященныя вѣками основанія, отъ которыхъ не возможно отступать и которыя слѣдуетъ благоразумно примѣнять къ каждой мѣстности.

Относительно 2-го пункта. Если каналъ или русло рѣки не можетъ помѣстить въ себѣ количества протекающей онымъ воды, въ такомъ случаѣ вода эта подымается, увеличиваетъ свой склонъ и, вслѣдствіе сего, въ однихъ мѣстахъ, вскорѣ портитъ русло, въ другихъ же — до такой степени засоряетъ и заноситъ, что оно въ скоромъ времени одичаетъ, по причинѣ неоднобразнаго и несоответственнаго качеству грунта склона. Если же русло слишкомъ пространно и недостаточно наполнено водою, въ такомъ случаѣ эта вода будетъ протекать только частью онаго, которую неправильно углубить, и уне-

wnego celu i zaspokojenia potrzeb ad *a* i *b* wymienionych, pozostawiając pojedynczym właścicielom, a nawet i przyszłości, możliwość osiągnięcia innych, o ile to z miejscowością da się pogodzić.

Zasady. Zasady, których w tego rodzaju przedsięwzięciach ściśle trzymać się należy, mieszczą się w rozpoznaniu trzech głównych własności, każdą miejscowość pod tym względem odznaczających, mianowicie:

- 1) spadku, czyli pochyłości gruntów;
- 2) ilości przepływać mającej wody;
- 3) kosztów wykonania i utrzymania.

Co do 1-go. Żaden rów, żaden kanał, żadne łóżyisko rzeki nie będzie trwałe i odpowiednie celowi, jeżeli szybkość bieżącej w nim wody nie będzie zgodna z naturą gruntu, przez który przechodzi, tak, aby tegoż gruntu, ani wynosić, ani też łóżyiska zamulać nie mogła. W razie uchybienia pod tym względem, najtroskliwsze nawet utrzymywanie nie zdoła zasłonić dzieła od degradacyi i zupełnego zniszczenia; a sztuka posiada na to wiekami uświęcone zasady, od których odstępować nie można i które umiejętnie do każdej miejscowości zastosować należy.

Co do 2-go. Jeżeli kanał lub łóżyisko rzeki nie może pomieścić ilości wody, jaka niēm przepływa, woda ta wznosi się, powiększa swój spadek, a z nim szybkość, i degraduje łóżyisko w jednych miejscach, w innych zaś je usypuje i grobluje, tak dalece, że takowe wkrótce dziczeje, z powodu niejednostajnego i nieodpowiedniego z naturą gruntu spadku.

Jeżeli zaś łóżyisko jest zbyt obszerne, a niedostatecznie wodą napełnione, woda ta płynąć będzie tylko jego częścią, którą

сенною землею заполнить другія мѣста, и также произведетъ порчу и одиченіе. Искусство указываетъ основанія, согласно коимъ можно во всякомъ случаѣ опредѣлить объемъ ожидаемаго теченія воды, хотябы за этимъ теченіемъ не возможно было съ точностью наблюсти. Однако во всякомъ случаѣ многократныя наблюденія надъ теченіемъ воды должны указать обширность руслъ, необходимыхъ для безопаснаго проведенія воды и для предохраненія мѣстности отъ вредныхъ наводненій.

Относительно 3-го пункта. Если расходъ по производству и содержанію водяныхъ работъ не возмѣщается полученными выгодами, тогда возведенное сооруженіе предается забвенію и нерѣдко влечетъ за собою болѣе вредныя послѣдствія, чѣмъ, если бы вовсе оно не было устраиваемо. Въ такомъ случаѣ оставленныя втунѣ работы не только испортятъ удобныя предъ тѣмъ земли, но еще могутъ навлечь вредныя послѣдствія, происходящія отъ неправильнаго теченія воды, и въ такихъ мѣстахъ, кои въ прежнее время не подвергались этимъ послѣдствіямъ.

Вотъ главные источники, изъ коихъ слѣдуетъ почерпнуть основанія для каждаго проекта водяныхъ работъ; упущеніе изъ виду одного изъ нихъ испортитъ все устройство, которое вмѣсто пользы навлечетъ бѣдствіе; поэтому при предпріятіяхъ сего рода слѣдуетъ поступать съ величайшею осмотрительностію.

Средства производства. Всѣ проекты водяныхъ работъ, кромѣ вышепроеписанныхъ основаній, должны указывать самыя практическія средства производства всѣхъ техническихъ работъ, кои можно подраздѣлить на три категоріи:

- 1) приуготовительныя работы,
- 2) собственно производство, и
- 3) надзоръ и содержаніе.

неforemnie wygłębi, a uniesioną ziemią inne miejsca zapełni i znowu degradacyę i zdziczenie spowoduje. Sztuka podaje zasady, według których można w każdym przypadku oszacować ilość spodziewanego przepływu, chociażby ten przepływ nie mógł być ściśle obserwowany. Zawsze jednak liczne obserwacje przepływu wód powinny wskazać obszerność łożysk, potrzebnych do ich bezpiecznego przeprowadzenia i zabezpieczenia okolicy od szkodliwych powodzi.

Co do 3-go. Jeżeli koszt wykonania i utrzymania robót wodnych nie opłacają się osiągniętymi korzyściami, wtedy wykonane dzieło pójdzie w zaniechanie, i często gorsze skutki za sobą pociągnie, jak gdyby wcale wykonane nie zostało. Wtedy bowiem, nietylko zaniebane roboty zdegradują użyteczne przedtem grunta, ale jeszcze mogą spowodować szkodliwe skutki, z dzikiego biegu wody wypływające, i w takich miejscach, które dawniej tym skutkom nie podlegały.

Takie są główne źródła, w których czerpać należy zasady dla każdego projektu robót wodnych, jedna z nich pominięta zepsuje całe dzieło, które zamiast pożytku, klęskę spowoduje, i dla tego to w przedsięwzięciach tego rodzaju należy być bardzo ogłędnym.

Środki wykonania. Oprócz powyższych zasad, wszelkie projekta robót wodnych powinny wskazywać najpraktyczniejsze środki wykonywania wszelkich robót technicznych, które można podzielić na trzy kategorye:

- 1) na roboty przygotowawcze;
- 2) samą egzekucyę;
- 3) nadzór i utrzymanie.

Относительно приуготовительныхъ работъ. Водяныя работы не могутъ быть предпринимаемы безъ составленія топографическаго плана мѣстности.

Планъ этотъ слѣдуетъ снабдить нивелировочными профилями, предварительно снятыми при изысканіи, и за симъ, по составленіи проекта, надлежитъ снять профили для производства работъ и повѣрить оныя нѣсколько разъ, и, на основаніи сихъ послѣднихъ профилей, слѣдуетъ составить съ точностію планъ работамъ, исчислить издержки на производство оныхъ, сообразить всё могущія встрѣтиться затрудненія и заблаговременно приготовить средства къ ихъ отклоненію. Изслѣдовать источники приплыва воды и повтореніемъ наблюдений опредѣлить количество протекающей низкой, средней и высокой воды; наконецъ, изслѣдовать качество земель, чрезъ кои имѣетъ быть проведена вода и примѣнить къ оной профили каналовъ и ихъ склоны, а также опредѣлить потребные шлюзы и перекаты и весь проектъ протоколярно во всѣхъ отношеніяхъ провѣрить на мѣстѣ.

Относительно собственно производства. Проектъ можетъ быть приведенъ въ исполненіе хозяйственнымъ образомъ или чрезъ посредство подряда. Производство водяныхъ работъ хозяйственнымъ образомъ рѣдко приводитъ къ благопріятнымъ результатамъ, ибо для этого рода работъ бываетъ ограниченный срокъ, упущеніе коего весьма часто влечетъ за собою вредныя послѣдствія, управленіе же работъ рѣдко въ состояніи представить удовлетворительную отвѣтственность за эти послѣдствія. Подряды представляютъ, правда, матеріальное обезпеченіе, но требуютъ самаго бдительнаго наблюденія, по той причинѣ, что подрядчики всеми мѣрами стараются извлечь наибольшія выгоды. Однако подрядъ, подчиненный бдительному, опытному и благонадежному надзору, собственно для сего установленному и состоящему изъ Техника и Комитета изъ заинтересованныхъ въ дѣлѣ лицъ, представляетъ вѣрнѣйшее средство производства этого рода работъ, и даже нерѣдко

Co do robót przygotowawczych. Nie można przedsiębrać robót wodnych, bez sporządzenia planu sytuacyjnego miejscowości.

Plan ten należy spoziomować, czyli opatrzyć profilami niwelacyjnymi, naprzód rekonesansowemi, a potem, po ułożeniu projektu, zrobić profile egzekucyjne, kilkakrotnie sprawdzone i podług tych ostatnich ściśle plan robót ułożyć, koszta ich obrać, wszystkie trudności przewidzieć i środki do ich zwyciężenia zawczasu przygotować. Zbadać źródła przyływu wód, i przez powtarzane obserwacye, udeterminować ilość przepływających wód małych, średnich i wielkich; a nareszcie zbadać naturę gruntów, przez które też wody mają być prowadzone i do nich profile kanałów i spadki zaregulować, potrzebne słuzy lub przewały udeterminować i cały projekt na miejscu protokółarnie pod każdym względem zrewidować.

Co do samej egzekucyi. Egzekucya projektu może się uskutecznić, albo administracyjnie, albo przez entrepryzę. Wykonanie administracyjne robót wodnych rzadko kiedy pomyślny wydaje rezultat; gdyż roboty tego rodzaju mają czas ograniczony, którego uchybienie najczęściej szkodliwe pociąga za sobą następstwa; administracya zaś robót rzadko kiedy może przedstawić dostateczną za takie następstwa odpowiedzialność. Entrepryzy przedstawiają wprawdzie materyalną rękojmię, ale znowu szukając za wszelką cenę jak największych zysków, bardzo wielkiego dozoru wymagają. Entrepryza wszakże dopilnowana, ścisłym fachowym i sumiennym dozorem, specjalnie do tego celu ustanowionym, złożonym z technika i Komitetu osób interessowanych, najpewniejszy przedstawia środek wykonania robót tego rodzaju, a nawet najczęściej taniej przychodzi, aniżeli wykona-

обходится дешевле, чѣмъ исполненіе работъ хозяйственнымъ образомъ, особенно въ здѣшнемъ краѣ, изобилующемъ мѣстными и прибывающими изъ Имперіи людьми, практически ознаменными съ подобными работами и снабженными нужными для этого инструментами и матеріалами, а даже и капиталами.

Относительно надзора и содержанія. Исполненныя водныя работы, не смотря на производство оныхъ въ самое удобное время, сначала нуждаются въ весьма бдительномъ надзорѣ и частой починкѣ, пренебреженіе коей можетъ подвергнуть эти работы скорому уничтоженію. По прошествіи нѣсколькихъ лѣтъ, помянутыя работы постепенно упрочиваются до такой степени, что въ послѣдствіи времени рѣдко, и то въ чрезвычайныхъ случаяхъ, необходимо ихъ охранять и имѣть за ними надзоръ. Если же проекты этихъ работъ были надлежаще обдуманы, въ такомъ случаѣ издержки на содержаніе бывають почти ничтожныя и надзоръ почти ненуженъ, за исключеніемъ мостовъ, шлюзовъ, перекатовъ и перегоновъ, за коими слѣдуетъ постоянно наблюдать.

Вслѣдствіе сего, при каждомъ предпріятіи водныхъ работъ, слѣдуетъ заблаговременно приискать соотвѣтственные денежныя средства на содержаніе пятилѣтняго спеціальнаго надзора и на производство въ первыхъ годахъ менѣе значительныхъ починокъ, послѣ чего этотъ надзоръ и издержки на содержаніе сдѣлаются столь маловажны, что заинтересованныя въ дѣлѣ лица, каждое въ предѣлахъ своего владѣнія, будетъ въ состояніи нести ихъ безъ обремененія, въ особенности, если, при распредѣленіи причитающихся отъ каждаго изъ означенныхъ лицъ издержекъ, будетъ обращено на это обстоятельство надлежащее вниманіе.

При семъ случаѣ Правительственная Коммисія не излишнимъ считаетъ присовокупить свои замѣчанія относительно постороннихъ цѣлей, могущихъ быть достигнутыми отъ при веденія въ исполненіе осушительныхъ работъ. Первое мѣсто

не способомъ администраcyjnym, звычайно въ крају тудежшымъ, кторый posiada wiele ludności, już to miejscowej, już to z Cesarstwa przybywającej, praktycznie w podobnych robotach usposobionej i w potrzebne narzędzia i materyały, a nawet i kapitały, zaopatrzonej.

Co do nadzoru i utrzymania. Wykonane roboty wodne, chociażby we właściwym czasie były dopełnione, z początku wymagają bardzo pilnego dozoru i częstej reparaacji, której zaniedbywać nie można, bez narażenia tych robót na spieszne zrujnowanie. Po kilku wszakże latach, roboty te utrwalają się coraz silniej, tak dalece, że w następstwie rzadko kiedy i to w nadzwyczajnych tylko wypadkach pilnowane i ochraniane być powinny; jeżeli zaś projekta ich były dobrze obmyślane, to koszta utrzymania z czasem stają się prawie żadne, a dozór prawie niepotrzebny; wyjąwszy mosty, śluzy, przewały i przegony, na które ciąglej bacznosc mieć należy.

Z tego to powodu, przy każdym przedsięwzięciu robót wodnych, potrzeba zawczasu obmyśleć odpowiedni fundusz na utrzymanie pięcioletniego specjalnego nadzoru, i uskutecznienie pomniejszych reparaacji w pierwszych latach, poczem dozór ten i koszta utrzymania staną się tak mało znaczącymi, że je interesanci, każdy na swoim terytoryum, bez przeciążenia, ponosić będą mogli, zвычайно też, jeżeli już w rozkładzie kosztów, na każdego z nich przypadających, należyty wzgląd na tę okolicznosc będzie zachowany.

При тѣмъ zdarzeniu niezbytecznymъ znajduje Kommissya Rządowa domieścić swoje uwagi, względem celów ubocznych, jakie z doprowadzenia do skutku robót osuszających osiągnięte być

занимаетъ орошеніе песчаныхъ оазисовъ и всѣхъ яловыхъ мѣстъ, кои, будучи негодны къ посѣву лѣса и удобрены полученною изъ произведеннаго осушенія водою, могутъ сдѣлаться здоровымъ и обильнымъ пастбищемъ для содержамаго скота. Однако сказанныя орошенія могутъ возмѣститъ затраченныя на оныя деньги только тамъ, гдѣ не имѣется луговъ и земель, способныхъ къ производству пастбищныхъ растений; въ противномъ же случаѣ полезнѣе этого рода неудобныя мѣста обращать подъ разведеніе лѣса или подъ рыбные пруды, благоразумное устройство коихъ доставляетъ весьма значительныя выгоды въ здѣшнемъ краѣ. По этой причинѣ орошенія въ здѣшнемъ краѣ могутъ быть предпринимаемы съ пользою исключительно для луговъ и для огородовъ, и въ такихъ лишь мѣстностяхъ, въ коихъ возможно сосредоточить огромное количество текущей, дождевой или ключевой воды, соразмѣрно предположенному къ орошенію пространству. Подземная осушка или такъ называемый дренажъ можетъ также доставлять необходимую для сказанныхъ орошеній воду, и въ семъ послѣднемъ случаѣ проекты этого рода достигнуть двойной цѣли:

- a) приспособить къ сильной растительности холодный грунтъ, который въ здѣшнемъ климатѣ рѣдко даетъ соответственное количество земледѣльческихъ произведеній, потому что не возможно дѣлать на немъ раннихъ весеннихъ посѣвовъ, позднѣйшіе же посѣвы всегда не столь вѣрны;
- b) доставлять значительное количество воды, которая можетъ быть обращена для орошенія сухихъ огородовъ и луговъ, или для усиленія рыбныхъ прудовъ и для снабженія безводныхъ мѣстностей чистою и мягкою водою на домашнія потребности, каковая вода, по дознанію на опытѣ, оказалась для этихъ потребностей самою здоровою и дешевою; наконецъ, разведеніе лѣса можетъ доставить значительныя выгоды во мно-

могъ. Najpierwsze miejsce zajmuje nawodnienie wydmy piaszczystych i wszelkich jałowych pańników, które pod zasiew leśny niezdadne, użyznione wodą, z dopełnionego osuszenia otrzymaną, mogłyby dla chowu inwentarzy dostarczyć zdrowej i obfitej paszy. Te jednak nawodnienia, tylko tam opłacać się mogą, gdzie jest brak łąk i gruntów, rośliny pastewne produkować mogących; w przeciwnym bowiem razie, nieużytki tego rodzaju, korzystniiej jest przeznaczać pod zasiew leśny, lub pod rybne stawy, które umiejętnie urządzone, bardzo znakomite korzyści w tutejszym kraju przynoszą.

Dla tej przyczyny, nawodnienia w kraju tutejszym tylko dla łąk i ogrodów warzywnych mogą być z korzyścią przedsiębiorane, i to w takich miejscowościach, w których dadzą się zgromadzić znakomite masy wód bieżących, deszczowych, lub zdrojowych, stosunkowo do przestrzeni, jaka ma być niemi nawodnioną. Osuszenie podziemne, czyli tak zwane drenowania, mogą także dostarczać potrzebnej do tych nawodnień wody, a w takim razie projektu tego rodzaju osuszeń dwojaki cel osiągnąć:

- a) usposobią do silnej wegetacyi zimne grunta, które w tutejszym klimacie rzadko kiedy odpowiedni plon przynoszą, z powodu, iż na nich wczesnych zasiewów wiosennych skutecznie nie można, a późne zasiewy zawsze są mniej pewne;
- b) wyprodukują masę wody, którą do nawodnień suchych ogrodów i łąk można zastosować, albo stawy rybne takową zasilać, a w bezwodnych okolicach zaopatrywać potrzeby domowe wodą czystą i miękką, która się dla tych potrzeb najzdrowszą i najoszczędniejszą podług osiągniętych doświadczeń okazała. Zresztą obsiew leśny w wielu miejscowościach tutejszego kraju

гихъ мѣстностяхъ здѣшняго края, не только относительно пользованія онымъ, но еще касательно охраненія общественнаго здоровья, въ особенности же въ климатическомъ отношеніи, что также не должно быть упускаемо изъ виду при составленіи проектовъ объ осушкѣ; ибо можетъ случиться такое положеніе мѣстности, что только разведеніе лѣса въ состояніи оградить водяныя работы отъ поврежденій, причиняемыхъ вѣтрами, нерѣдко уничтожающими работы, исполненныя самымъ лучшимъ образомъ, по причинѣ волнъ, а также земляныхъ и снѣжныхъ заносовъ, вредныя послѣдствія коихъ отвращаются лѣсными зарослями.

Изъ сего слѣдуетъ, что всѣ безводныя песчаные оазисы, неудобныя горы и всѣ мѣстности, коихъ нельзя преобразовать ни на поле, ни на лугъ, ни на рыбный прудъ, должны бы быть обращены подъ разведеніе лѣса, потребныя же на это издержки отчасти могутъ возмѣститься образованіемъ лѣтнихъ пастбищъ, каковое разведеніе лѣса равнымъ образомъ можетъ имѣть благоприятное вліяніе на общественное благосостояніе.

Настоящее предписаніе Вы обязываетесь сообщить Уѣзднымъ Начальникамъ и Инженернымъ чинамъ ввѣренной Вамъ губерніи, для руководства при составленіи проектовъ водяныхъ работъ и при представленіи этихъ проектовъ на дальнѣйшее разсмотрѣніе высшаго начальства. Сверхъ того, не благоугодно ли будетъ Вамъ поставить въ извѣстность землевладельцевъ, въ томъ порядкѣ, какой будетъ найденъ Вами самымъ удобнѣйшимъ, относительно выгодъ, ожидающихся отъ осушенія и орошенія тѣхъ неудобныхъ мѣстностей и отъ разведенія на оныхъ лѣса, кои находятся въ предѣлахъ ихъ владѣній, при осуществленіи всего этого совокупными ихъ стараніями, подкрѣпленными содѣйствіемъ Правительства относительно осушенія.

ниetylko pod wzgłędem użytku drzewa, ale jeszcze pod względem sanitarnym, a szczególniej też klimatycznym, znakomite przynosić może korzyści, których także w projektach osuszeń nie należy pomijać. Może bowiem trafić się takie położenie, gdzie tylko obsiew leśny potrafi zabezpieczyć wodne roboty od uszkodzeń, spowodowanych przez wiatry, które częstokroć najlepiej wykonane roboty degradują, z przyczyny bałwanów, tudzież zasp ziemnych i śniegowych, a których szkodliwe skutki leśne zarośla usuwają.

Wszystkie zatem bezwodne wydmy piaszczyste, nieużyteczne góry i wszelkie przestrzenie, które ani polem, ani łąką, ani stawem rybnym być nie mogą, powinnyby być obrócone pod zasiew leśny, którego kosztą częściowo także, przez utworzenie pastwisk letnich, mogą procentować, a który równie zbawienne skutki na ogólną pomyślność wywierać może.

Reskrypt niniejszy Gubernator zakommunikuje Naczelnikom Powiatowym, służbie inżynierskiej powierzonej jego zarządowi gubernii, w celu stosowania się przy wykonywaniu projektów robót wodnych, i onych pod dalsze uznanie Władzy wyższej przedstawiania. Prócz tego zechcesz JW Pan, w sposobie przez siebie uznanym za najodpowiedniejszy, poinformować właścicieli ziemskich, względem korzyści, jakie przedstawiają osuszenia, nawodnienia i obsiewy leśne nieużytecznych przestrzeni, w obrębie ich własności położonych, jeżeli takowe przez połączone ich staranie, wsparte pomocą Rządu co do osuszenia, do skutku będą doprowadzone.

Наконецъ, Правительственная Коммисія предоставляет Вамъ развить изложенное въ настоящемъ распоряженіи предположеніе и представить подробные для каждой мѣстности проекты, для осуществленія оныхъ въ видахъ общаго благосостоянія.

Варшава, 17 (29) Марта 1855 года.

По порученію Главнаго Директора Предсѣдательствующаго,
Директоръ Отдѣленія, Тайный Совѣтникъ
(подписано) *Бруевичъ*.

№ 2861/
12391.

Zresztą Kommissya Rządowa pozostawia Gubernatorowi rozwiniecie myśli, w obecném rozporządzeniu objętych, i przedstawianie szczegółowych dla każdej miejscowości projektów, do ich z dobrem ogółu uskutecznienia.

w Warszawie, dnia 17 (29) Marca 1855 r.

Z upoważnienia Dyrektora Głównego Prezydującego,
Dyrektor Wydziału, Tajny Radca
(podpisano) *Brujewicz*.

Nr. 2861/
12391.

ГЛАВА IV.

О РЕМОНТНОМЪ СОДЕРЖАНІИ ВОДЯНЫХЪ РАБОТЪ.

N° 1.

Инструкція о порядкѣ ремонтнаго содержанія водяныхъ работъ (*).

(4 Мая 1833 года.)

Ремонтное содержаніе водяныхъ работъ.

Къ ремонту водяныхъ работъ принадлежитъ содержаніе въ исправности:

- 1) всѣхъ вообще плотинъ;
- 2) дамбъ, охраняющихъ значительнаго пространства низменныхъ мѣста отъ затопленія;

(*) Инструкція эта издана Дирекціею Путей Сообщенія и утверждена Правительственною Коммисіею Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія отъ 4 Мая 1833 года, за № 2098/12355. Первая часть этой Инструкціи (Ремонтное содержаніе шоссейныхъ дорогъ) находится въ части второй настоящаго Сборника, по II отдѣлу, въ главѣ II, подъ N° 1-мъ.

TYTUŁ IV.

KONSERWACYA ROBÓT WODNYCH.

N° 1.

Instrukcyja o konserwacyi robót wodnych. *)

(d. 4 Maja 1833 r.)

Konserwacya robót wodnych.

Do konserwacyj robót wodnych należy utrzymanie w przyzwoitym stanie:

- 1) tam wszelkiego rodzaju;
- 2) wałów ochraniających wielkie niziny od zalewów;

(*) Instrukcyja ta, przepisana została przez Dyrekcyę Kommunikacyj Lądowych i Wodnych a zatwierdzona przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego pod dniem 4 Maja 1833 roku Nr. 2098/12355. Pierwsza część tej instrukcyi (Konserwacya dróg bitych) znajduje się w części II, dziale II, tytule II, pod Nr. 1, niniejszego Zbioru

3) набережныхъ, обшивокъ, или всякаго рода предохранительныхъ устройствъ отъ подрыванія береговъ;

4) содержаніе въ нормальной ширинѣ ложа судоходной рѣки;

5) устраненіе изъ фарватера всѣхъ заваловъ, случайно нанесенныхъ или открывшихся по измѣненію направленія теченія воды, и недопущеніе образованія новыхъ заливовъ;

6) производство отмѣтокъ, въ указанныхъ мѣстахъ, высоты воды въ рѣкѣ, а равно измѣреніе объема прохода оной;

7) сохраненіе въ порядкѣ дорогъ для бечеванія тамъ, гдѣ онѣ имѣются, а также существующихъ на оныхъ мостиковъ;

8) надзоръ за надлежащимъ устройствомъ перевозовъ и за содержаніемъ ихъ въ порядкѣ;

9) веденіе инвентарной описи всѣхъ казенныхъ судовъ и инструментовъ, принадлежащихъ къ работамъ по судоходству, а равно плановъ и дѣлъ всякаго рода.

Наконецъ, производство всѣхъ работъ, согласно утвержденнымъ проектамъ и изданнымъ для сего подробнымъ инструкціямъ.

Ст. 1.

Плотина, оконченная и своевременно надлежаще покрытая фашиною, должна быть постоянно содержима для того, чтобы могла соответствовать предназначенной ей цѣли; поэтому слѣдуетъ всѣ поврежденія, причиненныя льдомъ или водою, тотчасъ исправить, а также наносы или берега насаждать деревьями и не допускать ни подъ какимъ видомъ вырубкі молодыхъ порослей, которыя послужатъ прежде къ охраненію береговъ или прибывшихъ земель, а впослѣдствіи, по прошествіи извѣстнаго числа лѣтъ — къ постройкѣ новыхъ плотинъ. Въ особенности слѣдуетъ наблюдать, чтобы ни подъ какимъ предлогомъ не былъ прогоняемъ скотъ или свиньи по плотинамъ или насажденнымъ деревьями мѣстамъ, и, для предохраненія отъ этого, слѣдуетъ обносить оныя заборомъ въ мѣстностяхъ, состоящихъ вблизи городовъ или деревень.

3) bulwarków, opasek, lub jakichkolwiek zabezpieczeń od podrywania brzegów;

4) utrzymywanie w normalnej szerokości koryta rzeki spławnej;

5) usunięcie z nurtu tejże wszelkich zawal, przypadkowo naniesionych, lub odkrytych przez zmianę kierunku nurtu wody, i niedozwalanie formowania się nowych odnóg;

6) zapisywanie w miejscach wskazanych wysokości stanu wody w rzece, jakoteż mierzenia masy przepływu tejże;

7) zachowanie w porządku dróg do holowania, gdzie się takowe znajdują, jakoteż mostków na nich egzystujących;

8) baczenie nad dobrą konstrukcją przewozów i utrzymanie ich w porządku;

9) utrzymywanie inwentarza wszelkich statków i narzędzi rządowych, należec mogących do robót spławu, jakoteż planów i akt wszelkiego rodzaju.

Nakoniec wykonywanie wszelkich robót, podług projektów zatwierdzonych i szczegółowych instrukcyj, w tym celu udzielonych.

Art. 1.

Tama raz ukończona i pokryta należyćie właściwą faszyną w przyzwoitym czasie, powinna być ciągle utrzymywana, jeżeli ma celowi swemu odpowiedzieć; należy więc wszelkie uszkodzenia, zrządzone czy to przez lody, czyli to przez wodę, natychmiast naprawić, tamże odsypy lub brzegi flancować i niedozwalać, pod jakimkolwiek pozorem, wycinania młodych zarośli, które naprzód do ochrony brzegów lub gruntów uzyskanych posłużą, a następnie po pewnych lat przeciągu — i do budowy innych tam. Szczególniej baczyć należy, ażeby, pod żadnym pozorem, bydło lub trzody nie przechodziły po tamach lub flancowaniach, od czego chcąc się uchronić, w pobliskości miast lub wsiów, potrzeba takowe odgradzać.

Ст. 2.

Дамбы, предохраняющія низменные мѣста отъ затопленія, подвергаются, во первыхъ, подрыванію береговъ, на коихъ онѣ устроены, и чрезъ это наиболѣе приходятъ въ совершенное разстройство, и во вторыхъ, сильному дѣйствію воды и льда въ весеннее время. Для отклоненія перваго вреда, необходимо прежде всего содержать въ величайшей исправности систему плотинъ, оберегающихъ дамы отъ приближенія фарватера воды, а тѣмъ самымъ отъ подмыванія оныхъ; въ случаѣ же измѣненія фарватера или угрожающей опасности, немедленно о томъ доносить начальству, съ представленіемъ соотвѣтственнаго чертежа, объясняющаго все дѣло, и соотвѣтственнаго проекта, для предотвращенія могущаго отъ сего воспослѣдовать вреда.

Для предохраненія дамбъ отъ затопленія или льда, необходимо прежде оберегать оныя отъ напора воды, выдвинутыми впередъ прививными деревьями, которыя, по достиженіи извѣстной толщины, не допускать даже приближенія льда. За симъ слѣдуетъ озаботиться, чтобы поверхность дамбъ, со стороны воды, была сколь можно ровная и заросшая травою, для чего ни въ какомъ случаѣ не допускать прокладыванія поперечныхъ тропинокъ, а равно приближенія къ онымъ скота и всякихъ домашнихъ животныхъ. Всѣ обвалы, неровности или причиненныя скотомъ поврежденія, тотчасъ исправлять. Истреблять кротовъ или крысъ, дѣлающихъ дыры въ дамбахъ, и каждую такую видимую дыру тотчасъ до основанія исправлять.

Во время наводненія, всѣхъ заинтересованныхъ въ содержаніи дамбъ жителей слѣдуетъ употребить къ работамъ по охраненію оныхъ. Въ случаѣ наводненія весьма часто усматриваются незначительныя просачиванія воды, которыя, съ принятіемъ соотвѣтственныхъ мѣръ, на первыхъ порахъ, легко могутъ быть тотчасъ засыпаны, при оплошности же,

Art. 2.

Ваły, ochraniające niziny od zalewów, wystawione są naprzód na podrywanie brzegów, na których są wysypane, przez co najwięcej zniszczeniu zupełnie podlegają, powtórę, na działanie wielkie wód i lodów wiosennych. Chcąc pierwszemu zapobiedz, potrzeba naprzód system tam, broniących wały od zbliżenia się nurtu wody, a tѣm samѣm i podmulania tychże, w największym porządku utrzymywać, a w przypadku zmiany nurtu, lub grożącego niebezpieczeństwa, natychmiast o tѣm Władzę zawiadamiać, z podaniem właściwego rysunku, wyjaśniającego rzecz całą, i stosownego projektu zaradzającego złemu, ztąd wyniknąć mogącemu.

Dla ochrony wałów od powodzi lub lodów, potrzeba naprzód takowe bronić od pędu wody, flancowaniami naprzód wysuniętymi, które przyszedłszy do pewnej grubości, nie pozwolą nawet zbliżenia się lodów, powtórę, starać się, aby powierzchnia ich od wody była, jak tylko może być, najrówniejsza i porośła trawą, dla czego nie dozwalać nigdy, tak poprzecznych ścieżek, jako też zbliżenia się do nich, tak bydła, jako też i wszelkiej trzody. Wszelkie usunięcia, nierówności, lub uszkodzenia od trzody, powinny być natychmiast naprawione. Wytepienie kretów lub szczurów, robiących dziury w wałach, nie powinno być zaniedbywane, i każda tym sposobem zdziałana a widoczna dziura, natychmiast także do gruntu zreparowana.

W czasie powodzi, należy wszystkich mieszkańców interesowanych co do utrzymywania wałów, do obrony takowych użyć. W przypadkach powodzi najczęściej dają się spostrzegać filtracye małe, które przy stosownej pomocy najspadniej z początku

въ досмотрѣ за оными, влекутъ за собою совершенное уничтоженіе дамбъ.

Пропуски чрезъ дамбы задней воды должны быть содержимы въ величайшемъ порядкѣ и весьма часто осматриваемы, чтобы, въ случаѣ наводненія, соотвѣтствовали требуемымъ условіямъ.

Ст. 3.

Деревянные набережные, обшивки или другія фашинные работы по охраненію береговъ также требуютъ постоянного ремонта. Поэтому всякіе земляные обвалы, происшедшіе по причинѣ подмыванія воды, должны быть своевременно исправлены, и еслибы земля постоянно осыпалась, слѣдуетъ предотвратить это производствомъ соотвѣтственныхъ фашинныхъ работъ со стороны воды, въ случаѣ нахожденія на мѣстѣ этого матеріала въ достаточномъ количествѣ. Еслибы же постройкѣ деревянной набережной угрожало паденіе въ одномъ пунктѣ, по причинѣ подмыванія воды, въ такомъ случаѣ, коль скоро набережная находится еще въ хорошемъ состояніи, слѣдуетъ обнести ее свайною низкою стѣною и заполнить камнями промежутки между стѣною и набережною.

Фашинные обшивки береговъ слѣдуетъ постоянно насаждать прививными черенками и не допускать прогона по онымъ скота или домашнихъ животныхъ и срѣзыванія молодыхъ зарослей.

Если набережные, обшивки или какія либо устройства по укрѣпленію береговъ служатъ пристанью для судовъ, или какихъ либо водяныхъ транспортовъ, то необходимо озаботиться, чтобы въ этомъ мѣстѣ не измѣнялся фарватеръ воды, потому, что въ такомъ случаѣ, могло бы возникнуть затрудненіе въ причаливаніи судовъ на будущее время, чему легко пособить первоначальнымъ устройствомъ небольшихъ плотинъ, для направленія теченія воды.

зараз mogą być zasypane, a które przez niewczesny dozór porażają zniszczenie zupełne wałów.

Przepusty przez wały wód tylnych powinny być w wielkim porządku utrzymywane i często bardzo rewidowane, aby w przypadku powodzi warunkom właściwym odpowiadały.

Art. 3.

Bulwarki drewniane, opaski, lub inne roboty faszynowe, broniące brzegów, potrzebują także ciągłej konserwacji. Dla tego wszelkie zawalenie się ziemi, z przyczyny podmulania, powinno być zawczasu zreparowane, a gdyby ciągle opadanie ziemi miało miejsce, naówczas potrzeba temu zapobiedz, przez zrobienie stosownej roboty faszynowej od strony wody, lub nasypanie potrzebnej ilości kamieni polnych, także od strony wody, jeżeli tego materiału pod dostatkiem znajduje się na miejscu. Gdyby zaś przypadkiem budowa bulwarki drewnianej zagrożona była w jednem miejscu, przez podmywanie wody, obaleniem się, naówczas, jeżeli bulwark jeszcze jest w dobrym stanie, wypada takowy zasłonić szpuntalową niską ścianą, zasypując miejsce między tą ścianą a bulwarkiem kamieniami.

Opaski brzegów faszynowe należy flancować ciągle i nie dopuszczać przechodu bydła lub trzody i zrywania młodych zarośli.

Jeżeli bulwarki, opaski, lub jakiekolwiek bądź ubezpieczenie brzegów służy za port dla statków, lub jakichkolwiek transportów wodnych, naówczas starać się trzeba, aby w tém miejscu nurt wody nie zmieniał się; gdyż w takim razie przystęp mógłby być nadal utrudzonym, czemu z początku użyciem małych tam, zwracających wodę, zaradzić snadno będzie można.

Ст. 4.

Приведенная вслѣдствіе произведенныхъ работъ въ судоходное состояніе рѣка болѣе или менѣе приходитъ въ нормальную свою ширину, соотвѣтственно объему прибывающей воды.

Эту естественную или искусственную нормальную ширину рѣки слѣдуетъ всегда содержать при производствѣ ремонта, не допуская большаго расширенія, которое только можетъ происходить по мѣстнымъ причинамъ; поэтому со временемъ необходимо оныя изслѣдовать и устранить, въ той мѣрѣ, въ какой это, сообразно мѣстности, окажется возможнымъ.

Ст. 5.

При содержаніи судоходныхъ рѣкъ, постоянно слѣдуетъ имѣть въ виду, чтобы онѣ не раздѣлялись на разные рукава, такъ какъ вслѣдствіе сего прекратилось бы въ скоромъ времени судоходство, что легко предотвратить въ самомъ началѣ. Необходимо также стараться всѣ нанесенныя наводненіемъ деревья, или свѣжо водою смытые завалы, камни или мостовыя сваи устранить изъ ложа рѣки, потому что чрезъ это наиболѣе затопляется судовъ и разбивается плотовъ съ лѣсомъ. Находящіеся вблизи воды большія деревья, по причинѣ подрыванія водою береговъ, должны быть преждевременно срублены, чтобы впослѣдствіи, въ случаѣ паденія въ воду, не образовали трудныхъ къ вынутію и вредныхъ для судоходства заваловъ.

Всякое употребленіе воды судоходной рѣки для мельницъ или для другихъ фабрикъ не можетъ имѣть мѣста, безъ положительнаго разрѣшенія Правительства, а также постройка запрудъ для рыбной ловли, плотинъ или какихъ либо другихъ устройствъ на рѣкѣ судоходной не можетъ производиться безъ дозволенія Правительства. Тоже самое относится ко всѣмъ частнымъ постройкамъ у береговъ судоходныхъ рѣкъ.

Art. 4.

Rzeka, przyprowadzona za pomocą robót na nięj uskutecz-nionych do stanu spławnego, przychodzi mniej więcej do normalnej swojej szerokości, stosownie do masy wody przybywającej.

Tę to normalną szerokość rzeki, bądź naturalną, bądź sztuką otrzymaną, należy zawsze przy konserwacyi utrzymywać, nie dopuszczając wielkich rozszerzeń, a które tylko z miejscowych przyczyn pochodzić mogą; te więc z czasem wysledzić i usunąć, o ile miejscowość pozwala, należy.

Art. 5.

Przy utrzymywaniu rzek spławnych, baczyć ciągle należy, ażeby nie dzieliły się na różne drogi, przez co spław wkrótce ustaćby musiał, a czemu w samym początku najspadniej jest zapobiedz. Także mieć trzeba staranie, aby wszelkie, przez powodzie naniesione drzewa, lub świeżo przez wodę wymyte zawały, kamienie, lub pale mostowe, usunąć z koryta rzeki; gdyż przez to najwięcej zatapia się statków i rozbija drzewa. Drzewa wielkie, będące blisko wody przez podrywanie brzegów, powinny być zawczasu ścięte, aby później wpadnięte w wodę, zawałów tak trudnych do wydobywania i szkodliwych spławności nie formowały.

Wszelkie wzięcie wody na młyny, lub inne fabryki, z rzeki spławnej, nie może mieć miejsca, bez zezwolenia wyraźnego Rządu; także stawianie jazów, tam, lub jakichkolwiek innych robót w rzece spławnej, bez zezwolenia Rządu, dźiać się nie może. Toż samo ma się rozumieć o wszelkich budowlach prywatnych, przy brzegach rzek spławnych.

Ст. 6.

Такъ какъ для составленія всѣхъ проектовъ работъ преимущественно необходимо свѣдѣнiе о горизонтѣ воды, самой низкой, средней и самой высокой, а равно о объемѣ протекающей воды въ секунду, въ этихъ трехъ случаяхъ, то къ обязанности Инженера относится установить въ указанныхъ мѣстахъ футъ-штоки на рѣкахъ и стараться, чрезъ посредство Муниципальныхъ Управлений, которыя въ этомъ должны быть наиболѣе заинтересованы, записывать въ порядочныя книжки высоту воды, по крайней мѣрѣ одинъ разъ въ день. Кромѣ того, Инженеръ обязанъ избрать удобныя мѣста для наблюденiя за объемомъ проходящей воды и, снявъ въ тѣхъ мѣстахъ поперечные профили рѣки и низменностей, во время низкой воды, и въ особенности во время наводненiя, исчислить среднюю быстроту воды, чтобы такимъ образомъ основательно опредѣлить объемъ протекающей воды.

Всѣмъ этимъ дѣйствiямъ Инженеръ обязанъ вести самыя точныя журналы такъ, чтобы на нихъ могли быть основаны водяные проекты и сохранились бы на будущее время свѣдѣнiя о всѣхъ измѣненiяхъ горизонта водъ, послѣдовавшихъ отъ времени учрежденiя Обводовыхъ Инженеровъ.

Ст. 7.

Тамъ гдѣ существуютъ дороги для бечеванiя, таковыя должны быть содержимы постоянно въ исправности и всѣ поврежденiя тотчасъ слѣдуетъ починять, во избѣжанiе на будущее время значительныхъ расходовъ. Находящiеся на оныхъ мостики должны быть также постоянно въ хорошемъ состоянii, и относительно этого слѣдуетъ соображаться съ вышеизложенными правилами. Прогонъ скота или домашнихъ животныхъ по дорогѣ для бечеванiя не долженъ быть терпимъ.

Art. 6.

Ponieważ do układania wszelkich projektów robót, najwięcej potrzebna jest wiadomość wysokości wód, najmniejszych, średnich i największych, oraz masa wód tychże przepływająca w tych trzech przypadkach na sekundę; przeto obowiązkiem będzie Inżyniera, w miejscach wskazanych, urządzić wodoskazy na rzekach, i starać się za pomocą Urzędów Muncypalnych, które w tym względzie najwięcej powinny być interessowane, zapisywać w książki porządne, wysokość wody, przynajmniej raz na dzień. Oprócz tego, Inżynier powinien obrać sobie dogodne miejsca do obserwacyi przepływu masy wody, i tam, zdjawszy sobie profile poprzeczne rzeki i niziny w czasie wód małych, i szczególniej w czasie powodzi, rachować prędkość średnią wody, aby przez to ilość przepływu gruntownie oznaczyć.

Wszystkich tych czynności powinien Inżynier utrzymywać najdokładniejsze żurnale, tak, aby projekta wodne na nich zasażać się mogły, i przekazywać nadal wszelkie zmiany wysokości wód, przytrafiających się w czasie od zaprowadzenia organizacyi Inżynierów obwodowych.

Art. 7.

Gdzie drogi do holowania statków egzystują, takowe powinny być ciągle w porządku utrzymywane i wszelkie uszkodzenia natychmiast reparowane, aby uniknąć nadal wielkich kosztów. Mostki na nich egzystujące mają także być ciągle w dobrym stanie, w czem stosować się należy do wyżej wskazanych przepisów. Przepędzanie bydła lub trzody drogą do holowania nie powinno być cierpianem.

По судоходнымъ рѣкамъ всѣ мѣста для водопоя или прогона скота должны быть обозначены и надлежаще обезпечены; для сего подлежащія гмины обязаны поставлять работниковъ.

Ст. 8.

Всякіе перевозки должны быть устраиваемы со всею осмотрительностью, и никто не вправе употреблять ихъ безъ предварительнаго осмотра Инженеромъ; прислугу на оныхъ слѣдуетъ содержать въ большомъ порядкѣ; она должна состоять изъ людей трезвыхъ и услужливыхъ; за симъ Инженеръ обязанъ постоянно наблюдать.

Ст. 9.

Не менѣе двухъ разъ въ годъ Инженеръ въ подлежащемъ обводѣ обязанъ осматривать судоходную рѣку во время мелководія, хотябы на ней не производились никакія работы, и о всѣхъ поврежденіяхъ или работахъ, необходимыхъ для обезпеченія судоходства или береговъ, представлять техническій рапортъ, со всѣми подробностями и съ проектомъ починокъ, если въ немъ представится надобность.

Ст. 10.

Всѣмъ инструментамъ, судамъ и т. п. предметамъ, служащимъ для водяныхъ работъ, должна быть ведена самая точная инвентарная опись, за сохранность или веденіе коей Инженеръ отвѣтствуетъ.

Ст. 11.

Всѣ планы, чертежи и дѣла должны быть содержимы въ величайшей исправности; измѣреніе и нивелировку, а равно

На рѣкахъ сплавныхъ, wszelkie przystępy dla napoju lub przepędzania bydła powinny być oznaczone i stosownie zabezpieczone, do czego właściwe gminy stosownej robocizny udziela.

Art. 8.

Przewozy wszelkie budowane być powinny z wszelką przornością, i nikt ich używać nie może bez poprzedniej w tym względzie rewizji Inżyniera. Służba ich utrzymywaną być powinna w wielkim porządku, i składać się z ludzi trzeźwych i posłusznych, nad czém Inżynier ciągle czuwać powinien.

Art. 9.

Najmniej dwa razy co rok Inżynier powinien zrewidować rzekę spławną, choćby na niej i żadnych robót nie prowadzono, w czasie małych wód w swoim obwodzie, i o wszelkich uszkodzeniach lub robotach, potrzebnych do zabezpieczenia spławu lub brzegów, zdać rapport techniczny, z wszelkimi szczegółami, i podać projekt naprawy, jeżeli ten jest potrzebnym.

Art. 10.

Wszelkich narzędzi, statków i t. p. rekwizytów, służyc mogących do robót wodnych, powinien być utrzymywany najdokładniejszy inwentarz, za którego całość lub utrzymywanie Inżynier jest odpowiedzialnym.

Art. 11.

Wszelkie plany, rysunki i akta, powinny utrzymywać się w największym porządku, pomiary i niwellacye, jako też pro-

проекты, слѣдуетъ производить по масштабу, для водяныхъ работъ опредѣленному; при составленіи смѣтъ придерживаться съ точностію предписанныхъ основаній и запасаться дубликатами.

Ст. 12.

Наконецъ, всѣ работы исполнять согласно одобреннымъ проектамъ, соображаясь съ точностію съ изданными въ этомъ отношеніи подробными инструкціями.

Для чиновъ по Августовскому каналу и по рѣкѣ Камен-на будутъ изданы особыя инструкціи.

Примѣчаніе. Правила для исчисленія на русскія мѣры количества матеріаловъ и работъ по смѣтамъ фашиновыхъ устройствъ, утвержденныя Правленіемъ Путей Сообщенія 1 (13) Августа 1849 г., № 5,727, помѣщены выше въ главѣ II-ой, въ приложеніи къ № 2-му.

jekta wyrabiane podług skal, do robót wodnych wskazanych; w anszlagowaniu trzymać się ściśle przepisanych zasad i zaopatrzyć się w duplikaty.

Art. 12.

Nakoniec, wszelkie roboty uskuteczniać podług przyjętych projektów, stosując się najściślej do udzielonych sobie w tym względzie szczegółowych instrukcyj.

Dla służby kanału Augustowskiego i rzeki Kamienny będą przepisane osobne instrukcje.

U w a g a. Zasady do wyrachowania ilości materiałów i robót w kosztorysach dzieł faszynowych, po wprowadzeniu wymiarów ruskich, zatwierdzone zostały przez Zarząd Komunikacyj dnia 1 (13) Sierpnia 1849 r. Nr. 5,727, a zamieszczone są powyżej w tytule II, jako annex do przepisu Nr. 2.

ГЛАВА V.

СООРУЖЕНІЕ И СОДЕРЖАНІЕ ПРЕДОХРАНИТЕЛЬНЫХЪ ДАМБЪ.

№ 1.

Постановленіе о сооруже́ніи и содержаніи предохра́нитель-
ныхъ дамбъ по берега́мъ судоходныхъ рѣкъ.

(25 Мая (6 Іюня) 1845 года.)

По указу Его Величества

НИКОЛАЯ I-го,

ИМПЕРАТОРА И САМОДЕРЖЦА ВСЕРОССИЙСКАГО, ЦАРЯ ПОЛЬСКАГО,

и проч., и проч., и проч.

Совѣтъ Управленія Царства.

Желая облегчить жителямъ прибрежныхъ окрестностей
способы къ избѣжанію потерь, причиняемыхъ часто возобно-
вляющимися разлитіями рѣкъ, и чрезъ то обезпечить, какъ для

TYTUŁ V..

BUDOWA I UTRZYMANIE WAŁÓW OCHRONNYCH.

№ 1.

Postanowienie o budowie i utrzymaniu wałów ochronnych,
na brzegach rzek splawnych.

(d. 25 Maja (6 Czerwca) 1845 r.)

W IMIENIU NAJJAŚNIEJSZEGO

MIKOŁAJA I-go,

CESARZA WSZECZ ROSSYI, KRÓLA POLSKIEGO,
etc. etc. etc.

Rada Administracyjna Królestwa.

Chcąc ułatwić mieszkańcom okolic nadbrzeżnych sposobność
chronienia się od strat, na jakie są wystawieni z powodu często
ponawianych wylewów rzek, a tém samém zapewnić dla nich

нихъ, такъ для земледѣлія и промышленности вообще, тѣ выгоды, которыя могутъ быть приобрѣтены чрезъ огражденіе отъ поврежденій наводненіемъ пространныхъ и плодоносныхъ низменныхъ мѣстностей, простирающихся по берегамъ главнѣйшихъ рѣкъ, а въ особенности по р. Вислѣ, и устройствомъ на нихъ хозяйственныхъ заведеній, Совѣтъ Управленія Царства, по представленію Управленія Путей Сообщенія, постановилъ и постановляетъ слѣдующее:

Ст. 1.

Возведеніе дамбъ по берегамъ судоходныхъ рѣкъ, для предохраненія полей отъ наводненій, какъ равно и всѣ прочія работы по устройству теченія воды или могущія имѣть вліяніе на измѣненіе такового теченія, не могутъ быть предприняемы иначе, какъ только съ дозволенія Правительства.

Ст. 2.

Всякій земскій владѣлецъ, коего земли подвержены наводненію, можетъ требовать возведенія дамбъ, и на сей конецъ обязанъ обратиться съ просьбою къ правительственнымъ мѣстамъ, которыя поступятъ сообразно правиламъ настоящаго постановленія.

Ст. 3.

Если совмѣстные владѣльцы какого либо пространства земли, подверженнаго наводненію, согласятся на возведеніе предохранительной дамбы, то должны войти о томъ съ представленіемъ по установленному порядку, посредствомъ подлежащихъ правительственныхъ мѣстъ въ Управленіе Путей Сообщенія, которое представленный ими проектъ, по надлежащемъ разсмотрѣніи и исправленіи (если это признаетъ нуж-

и в огóle для ролннкта и прлмнслу краювого корысл, кторе по заблпчлчлнлу обллрнлх и уродллжнлх нлзлн, над влкллшлмл рлклмл, а звллшлчл над Влслл пололжонлх, з ллпшлго лчл злголлоролнлн оллглнлтл блч могол.—Rаdа Адмлнлстрлцлнл, нл прлдлствлвлнл Злрлду Кммунлклцлч Ллдуовлх и Воднлх w Крлслствл, поlлнлowlл и lлнлowlл со нлстлпул:

Art. 1.

Sypanie wałów na brzegach rzek spławnych, w celu zasłonięcia gruntów od zalewów, tak jak i wszelkie roboty mające na celu uregulowanie biegu wody, lub wpływające na zmianę tegoż biegu, na rzekach spławnych, nieinaczéj przez właścicieli nadbrzeżnych przedsiębrane być mogą, jak za wiedzą i pozwoleniem Rządu.

Art. 2.

Każdy właściciel ziemski, grunta na zalew wystawione mający, żądać może obwałowania, i w tym celu udać się winien do Władz rządowych, które postąpią według przepisów obecnego postanowienia.

Art. 3.

Jeżeli właściciele pewnej, pod względem zalewu w łączności zostającej przestrzeni, wszyscy się zgadzają na wykonanie obwałowania, winni przepisany porządkiem, za pośrednictwem Władz administracyjnych, z żądaniem swoim zgłosić się do Zarządu Kommunikacyj Lądowych i Wodnych, który, bądź złożony przez nich projekt, po rozpoznaniu i sprostowaniu (gdy by tego potrzeba było), zatwierdzi, bądź projekt takowy,

нымъ), или утвердить, или же, буде проектъ не былъ представленъ, распорядится о составленіи онаго, а послѣ утвердить и поручить подлежащимъ Губернскимъ Правленіямъ и подвѣдомственнымъ Инженернымъ Чиновникамъ, произвести работы по предписаннымъ симъ постановленіемъ правиламъ.

Ст. 4.

Издержки на производство работъ или исполненіе ихъ въ натурѣ, размежеваніе, техническія наблюденія и составленіе проектовъ понесутъ владѣльцы, которыхъ земли подвергаются наводненію, въ соразмѣрности ожидаемыхъ, отъ совершенія таковыхъ работъ, выгодъ.

При распредѣленіи сихъ издержекъ на каждого порознь владѣльца, главнымъ основаніемъ слѣдуетъ принимать пространство подвергающейся наводненію и охраняемой поверхности.

Ст. 5.

Произведенное предварительно для составленія проекта межеваніе и нивелировка опредѣляютъ, какое пространство земель каждого порознь изъ совмѣстныхъ владѣльцевъ будетъ предохранено отъ наводненія, чрезъ устройство дамбы, и въ такой точно соразмѣрности должны быть распредѣлены издержки.

Распредѣленіе издержекъ и работъ, при составленіи коего на мѣстѣ владѣльцы имѣютъ право присутствовать, по утвержденіи, будетъ имъ сообщено отъ подлежащаго начальства.

Если со стороны владѣльцевъ, коимъ сіе распредѣленіе сообщено, въ продолженіе 30 дней со дня доставленія имъ такового, не будутъ поданы возраженія въ Губернское Правленіе, въ такомъ случаѣ они почитаются согласившимися на раскладку.

jeśliby nie był złożonym, przygotować każe; a następnie po zatwierdzeniu, upoważni do wykonania robót, podług przepisów niniejszém postanowieniem objętych, właściwe Rządu Gubernialne i służbę techniczną, pod jego zawiadywaniem zostającą.

Art. 4.

Koszta robót, lub ich wykonanie w naturze, kosztu pomiarów, obserwacyj technicznych, oraz przygotowania projektów, ponosić będą właściciele gruntów zalewowi uległych, a to w stosunku odnieść się mających korzyści.

Za główną zasadę do rozkładu kosztów na pojedynczych właścicieli, służyć będzie obszerność powierzchni zalewanego i zabezpieczyć się mającego gruntu.

Art. 5.

Uskutecznione dla przygotowania projektu pomiary i niwellacye wskażą, jaka przestrzeń gruntów każdego z interesowanych właścicieli zasłonią będzie przez wzniesienie wałów, i w takim też stosunku nakłady rozłożone być powinny.

Rozkłady kosztów i robót, przy których ułożeniu na gruncie właściciele mają prawo być obecni, po zatwierdzeniu, będą im przez Władzę właściwą komunikowane.

Skoroby ze strony właścicieli, którym też rozkłady komunikowane zostały, w ciągu dni 30 od doręczenia, nie były занесione reklamacye do Rządu Gubernialnego, w takim razie uważani będą, jako na tenże rozkład zgadzający się.

Въ особенныхъ случаяхъ значительной и очевидной разницы, происходящей или отъ доброты почвы обезпечиваемыхъ земель, или отъ степени потерь, причиняемыхъ наводненіемъ, или въ случаѣ когда устраиваемая дамба будетъ ограждать вмѣстѣ съ тѣмъ какое либо заведеніе, или же по другой какой либо важной причинѣ, надлежитъ при распредѣленіи издержекъ, принимать въ соображеніе и качество земли, и другія ожидаемыя болѣе или менѣе значительныя выгоды.

Ст. 6

Въ особенныхъ случаяхъ, упоминаемыхъ въ ст. 5, въ коихъ означеніе самой поверхности оказалось бы недостаточнымъ для составленія раскладки издержекъ, рассмотрѣніе и соображеніе ожидаемыхъ выгодъ, по просьбѣ котораго либо изъ совмѣстныхъ владѣльцевъ, поданной начальству по принадлежности, будетъ произведено Начальникомъ уѣзда, казеннымъ Инженеромъ, составлявшимъ или рассматривавшимъ проектъ вмѣстѣ съ Надзоромъ, о коемъ будетъ сказано въ ст. 13, и присяжнымъ оцѣнщикомъ, избраннымъ стороною (или присяжными оцѣнщиками по выбору сторонъ, если ихъ будетъ болѣе одной), подвергающеюся наибольшимъ издержкамъ въ соразмѣрности съ другими.

Для приведенія къ присягѣ оцѣнщиковъ, избранныхъ сторонами или самымъ Начальникомъ уѣзда и Инженеромъ, въ случаѣ, означенномъ въ ст. 7, будетъ приглашенъ Чиновникъ ближайшаго судебного вѣдомства

Въ обоихъ случаяхъ издержки на плату оцѣнщикамъ и проѣздъ Судебнаго Чиновника понесены будутъ участвующими сторонами.

W szczególnych przypadkach znacznej i widocznej różnicy, zachodzącej bądź co do urodzajności zabezpieczonych gruntów, bądź co do większych lub mniejszych szkód od powodzi doznanawanych, lub w razie zasłonięcia razem jakiego zakładu, albo wreszcie dla innej ważnej przyczyny, będzie mianowany wzgląd przy rozkładzie i na urodzajność gruntów i na inne większe lub mniejsze odnieść się mające korzyści.

Art. 6.

W szczególnych przypadkach, o jakich w artykule 5-m wzmiankowano, w których wykazanie samej powierzchni byłoby niedostatecznym do dopełnienia rozkładu, rozpoznanie i ocenienie odniesionej korzyści, na żądanie któregokolwiek z interessowanych posiadaczy do właściwych Władz zanesione, dopełnione będzie przez Naczelnika Powiatu, przez Inżyniera rządowego, projekt układającego, lub rozpoznawającego, wraz z Nadzorem, o jakim będzie mowa w art. 13-m, i przez biegłego przysięgłego, wybranego przez stronę (lub biegłych przysięgłych wyznaczonych przez strony, gdyby ich było więcej jak jedna), do poniesienia nakładów, w większym niż inne stosunku, pociągnąć się mającą.

Dla odebrania przysięgi od biegłych, przez strony przybranych, lub z urzędu przez Naczelnika Powiatu i Inżyniera, na przypadek art. 7-m przewidziany, powołanych, wezwana będzie najbliższa Władza sądowa.

W obu przypadkach, koszta powołania biegłych i zjazdu Urzędnika sądowego ponosić będą strony interessowane.

Ст. 7.

Участвующія стороны должны быть заблаговременно, а по крайней мѣрѣ за 15 дней, предувѣдомлены о срокѣ для прибытія на мѣсто.

Еслибы по полученіи врученной надлежащимъ образомъ повѣстки, которая либо изъ участвующихъ сторонъ или избранный оцѣнщикъ, по какой либо причинѣ, въ назначенный день не прибылъ на мѣсто, то Начальникъ уѣзда и составлявшій или повѣрявшій проектъ Инженеръ выберутъ другаго оцѣнщика, вмѣсто неявившагося, и, по отобраніи отъ него Судебнымъ Чиновникомъ присяги, вмѣстѣ съ симъ оцѣнщикомъ, даже въ отсутствіе жаловавшихся сторонъ, о коихъ выше сказано, составятъ распределеніе издержекъ, и таковое представятъ въ Губернское Правленіе.

По составленіи раскладки, каждая изъ участвующихъ сторонъ имѣетъ право, въ теченіе тридцати дней, со дня составленія Начальникомъ уѣзда, вмѣстѣ съ оцѣнщиками, раскладки и доставленія таковой, принести противъ оной жалобу въ Губернское Правленіе, которое, рассмотрѣвъ предметъ жалобы, посредствомъ Губернскаго Инженера даже на мѣстѣ, если это окажется нужнымъ, положить свое рѣшеніе, увѣдомить объ ономъ жаловавшіяся стороны и приготовленную раскладку издержекъ представить въ Управление Путей Сообщенія на утвержденіе.

Если въ продолженіе пятнадцати дней со дня представленія Губернскимъ Правленіемъ раскладки ни одна изъ участвующихъ сторонъ не принесетъ жалобы въ Управление Путей Сообщенія, раскладка издержекъ будетъ окончательно утверждена и приведена въ исполненіе. Въ противномъ случаѣ Управление должно предварительно рассмотреть принесенную жалобу.

Art. 7.

Strony interessowane wcześniej, a przynajmniej na dni 15 naprzód, o terminie zjazdu na grunt zawiadomione być powinny.

Gdyby pomimo należycie doręczonego zawiadomienia, która z interessowanych stron, lub też obrany biegły, z jakiegokolwiek przyczyny na wyznaczony termin nie zjechał, Naczelnik Powiatu z Inżynierem rządowym, projekt układającym lub sprawdzającym, wybiorą innego biegłego, w miejsce niestawającego, i po odebraniu od tegoż przysięgi przez Urzędnika sądowego, wspólnie z tymże biegłym, w nieobecności nawet reklamujących stron, o jakich wyżej, rozkład kosztów sporządzą i Rządowi Gubernialnemu złożą.

Przy dopełnieniu rozkładu, służyć będzie każdemu interessowanemu, w ciągu dni 30, od dokonanego wraz z biegłym przez Naczelnika Powiatu, i jemu należycie doręczonego rozkładu, prawo odwołać się do Rządu Gubernialnego, który, rozpoznawszy przedmiot zaskarżony, nawet na gruncie przez Inżyniera Gubernialnego (jeżeli tego potrzeba zajdzie), decyzyę swoją wyda, reklamujące strony o nięj zawiadomi i przygotowany według nięj rozkład, Zarządowi Kommunikacyj przedstawi.

Jeżeli w ciągu dni 15-u od przedstawienia Rządu Gubernialnego, nikt z interessowanych nie zanieśie reklamacyi do Zarządu, rozkłady zostaną ostatecznie zatwierdzone i w wykonanie wprowadzone. W przeciwnym razie, przed stanowczém zatwierdzeniem, przedmiot zanieśionej reklamacyi przez Zarząd rozpoznany będzie.

Ст. 8.

Въ несеніи издержекъ, крестьяне, пользующіеся землею на вѣчныя времена, за уплатою чинша, но не имѣющіе на оную права собственности, должны участвовать въ работѣ, но отнюдь не болѣе, какъ въ соразмѣрности того пространства земли, собственно въ пользованіи ихъ состоящей, которое будетъ обезпечено устраиваемою дамбою.

Во всякомъ случаѣ, когда крестьяне безсрочные чиншовники обязаны будутъ исполнять работы, по утвержденной надлежащимъ правительственнымъ мѣстомъ раскладкѣ, обязанность эта должна быть поименно прописана, съ означеніемъ причитающагося на каждого числа дней работы, и тѣ же правительственныя мѣста должны наблюдать, чтобы повинность сія не была произвольно увеличиваема.

Издержкамъ наличными деньгами эти крестьяне не могутъ быть подвергаемы ни въ какомъ случаѣ, и таковыя обязанности нести вполнѣ остальные участвующіе въ предпріятіи помѣщики и владѣльцы.

Ст. 9.

На жителей городовъ, владѣющихъ при рѣкахъ землями и строениями, подвергающимися наводненію, должны быть распространены правила настоящаго постановленія, въ такой соразмѣрности, въ какой они состоятъ полными или безсрочно-чиншевыми владѣльцами земель и строеній, въ ихъ владѣніи находящихся.

Ст. 10.

Еслибы владѣльцы отдѣльной низменной мѣстности, лежащей надъ рѣкой между двумя возвышенностями, не всѣ соглашались на предпріятіе работъ, въ такомъ случаѣ подлежащія

Art. 8.

W ponoszeniu nakładów, włościanie. wieczystém prawem, za opłatą czynszu, grunta wypuszczone mający, a właścicielami gruntowymi nie będący, przyłożyć się winni w robociźnie, lecz nie wyżej, jak tylko w miarę powierzchni zasłoniętego gruntu, w używaniu tychże włościan zostającego.

W każdym razie, w którym włościanie wieczysto-czynszowi na powyższej zasadzie do odrobienia robocizny pociągani być mają, powinien być w rozkładzie, przez właściwe Władze rządowe zatwierdzonym, obowiązek ten wyraźnie i imiennie wskazany, z oznaczeniem na każdego ilości dni roboty przypadającej, i do tych samych Władz należeć będzie czuwać nad tém, aby ciężar ten dowolnie powiększonym nie został.

Do nakładów w gotowych funduszach włościanie ci w żadnym przypadku pociągani być nie mogą, i takowe w zupełności przez resztę interessowanych w zamierzonym przedsięwzięciu właścicieli i posiadaczy poniesione być powinny.

Art. 9.

Do mieszkańców miast, posiadających grunta i budowle nad rzekami, zalewaniu uległe, stosowane być mają przepisy obecnego postanowienia o tyle, o ile są właścicielami lub czynszownikami gruntów i budowli, w ich posiadaniu będących.

Art. 10.

Jeżeliby nie wszyscy właściciele odosobnionej niziny, między dwoma wzgórzami nad rzeką położonej, zgadzali się na przedsięwzięcie robót, w takim razie, właściwe Władze admini-

правительственныя мѣста должны предварительно употребить согласительныя средства къ убѣжденію уклоняющихся отъ соучастія въ предпріятіи владѣльцевъ о пользѣ, какая отъ совершенія онаго послѣдуетъ, какъ для нихъ самихъ, такъ и для цѣлаго общества. Если же согласительныя средства не возымѣютъ дѣйствія, тогда владѣлецъ или владѣльцы меньшаго пространства земли, подверженнаго наводненію, могутъ быть понуждены тѣми же правительственными мѣстами къ соучастію въ общемъ дѣлѣ и помѣщены въ раскладкѣ, коль скоро владѣльцы большей части пространства земли, подлежащаго огражденію, пожелаютъ произвести таковыя работы.

Ст. 11.

Раскладки, о коихъ говорится въ статьѣ 6 и послѣдующихъ, должны заключать количество издержекъ, какъ работою въ натурѣ, такъ и наличными деньгами, причитающихся на каждую участвующую сторону, а сверхъ того и время, въ которое работы должны быть произведены, то есть: во сколько лѣтъ слѣдуетъ исполнить повинность сихъ работъ, причитающуюся на каждого владѣльца. Срокъ для окончанія работъ долженъ быть опредѣленъ только по сношенію съ Надзоромъ, о коемъ сказано въ статьѣ 13, за основаніе же слѣдуетъ принять средства менѣе достаточныхъ владѣльцевъ, участвующихъ въ предпріятіи.

Ст. 12.

Еслибы кто изъ менѣе достаточныхъ владѣльцевъ не былъ въ состояніи удовлетворить причитающіяся на него издержки, въ продолженіе времени, опредѣленнаго для окончанія работъ, ни наличными деньгами, ни вмѣсто оныхъ работою, или матеріалами въ натурѣ, и невозможность сію удостовѣ-

stracyjne powinny przedewszystkiѣмъ użyć środków pojednawczych i porozumienia, celem nakłonienia odmawiających swojej pomocy właścicieli, do współdziałania w przedsięwzięciu, równie ich szczególny jak ogólny pożytek na celu mającѣм. Jeżeliby pośrednictwo to nie odniosło skutku, wtenczas właściciel lub właściciele mniejszą powierzchnię gruntu zalewowi uległą posiadający, mogą być do wspólnej czynności przez te Władze administracyjne zobowiązani i w rozkładzie pomieszczeni, skoro właściciele razem, większą przestrzeń gruntów do ubezpieczenia mający, obwałowanie do skutku doprowadzić zechcą.

Art. 11.

Rozkłady, o jakich mowa w art. 6 i następnych, wykazywać mają, nie tylko wysokość nakładów, tak w robociznie, jako i w gotowych funduszach, na każdą interessowaną stronę przypadających, ale nadto i czas, w którym roboty wykonane być powinny, to jest: w wielu latach ciężar z tych robót pochodzący przez każdego właściciela poniesionym będzie. Termin do wykończenia robót, za porozumieniem się tylko z Nadzorem, o którym mowa w art. 13-m, ustanowiony być ma, a za zasadę przyjęć trzeba środki najmniej zamożnych właścicieli, do systemu ubezpieczenia od zalewu wchodzących.

Art. 12.

Gdyby który z niezamożnych właścicieli nie był w stanie ponieść wszystkich kosztów na niego przypadających, w czasie do wykończenia robót zakreślonym, ani w gotowiznie, ani przez zastąpienie ich robocizną lub materiałami w naturze, i niemożność tę przed Nadzorem usprawiedliwić, w takim przypadku,

рилъ предъ Надзоромъ, въ такомъ случаѣ возведеніе дамбъ можетъ быть произведено въ опредѣленный срокъ, въ такой только мѣрѣ, въ какой прочіе владѣльцы, желающіе того, согласятся пополнить ту часть издержекъ, какую лишенный соотвѣтственныхъ средствъ владѣлецъ не въ состояніи удовлетворить, съ тѣмъ однакожъ, что таковыя издержки должны быть возвращены административнымъ порядкомъ отъ мало-достаточнаго, съ узаконеннымъ процентомъ, въ продолженіе пяти лѣтъ послѣ окончанія работъ.

Ст. 13.

Такъ какъ работы по возведенію въ низменныхъ мѣстностяхъ дамбъ и по содержанію ихъ въ хорошемъ состояніи будутъ производиться иждивеніемъ владѣльцевъ тѣхъ же мѣстностей, то, по подачѣ ими объявленія объ общемъ ихъ на то согласіи, или, когда не всѣ согласны и административное начальство, на основаніи 10 статьи, рѣшить, что работы должны быть предприняты, то изъ среди участвующихъ учредится Надзоръ, который будетъ наблюдать за прочностію работъ, за содержаніемъ дамбъ и за бережливостію въ издержкахъ.

Въ составъ сего Надзора, кромѣ членовъ, избранныхъ владѣльцами изъ своей среды и Чиновника Финансоваго Экономическаго вѣдомства, тамъ гдѣ въ возведеніи дамбъ будутъ участвовать казенныя имѣнія Царства, войдетъ еще Инспекторъ или Инженеръ, завѣдывающій работами, и Начальникъ уѣзда.

Частныя и общія инструкціи для Надзора и для Чиновниковъ, употребленныхъ по возведенію дамбъ, во всякомъ потребномъ случаѣ, будутъ даны Управленіемъ Путей Сообщенія.

обваляваніе о tyle tylko skutek wziąć może w oznaczonym terminie, o ile inni właściciele, domagający się obwałowania, zechcą zastąpić tę część nakładów, jakiej pozbawiony odpowiednich środków właściciel uiścić nie jest w stanie; z zastrzeżeniem wszakże ich zwrotu przez winnego, z procentem prawnym, za pomocą środków administracyjnych, w przeciągu lat pięciu od ukończenia robót.

Art. 13.

Ponieważ roboty obwałowania nizin i utrzymania wałów w dobrym stanie, skuteczniac się będą nakładem właścicieli tychże nizin; przeto po zdeklarowaniu się ich, że się wszyscy na to przedsięwzięcie zgadzają, lub po zdecydowaniu przez Władzę administracyjną, tam, gdzieby się nie wszyscy zgadzali, że na zasadzie art. 10-go roboty mają przyjść do skutku, ustanowiony będzie, z grona interessowanych właścicieli, Nadzór, czuwać mający nad trwałem wykonaniem dzieła i jego utrzymaniem i nad oszczędnością w wydatkach.

Do Nadzoru tego należeć będzie, prócz Członków, jakich właściciele z pomiędzy siebie wybiorą i Urzędnika ekonomicznego skarbowego tam, gdzieby dobra Skarbu Królestwa w obwałowaniu udział miały, Inspektor, lub Inżynier kierujący robotami i Naczelnik Powiatu.

Instrukcyje dla Nadzoru i dla urzędników, przy czynności obwałowania użytych, tak ogólne, jako i szczegółowe, w każdym tego wymagającym przypadku, Zarząd przepisze.

Ст. 14.

Поелику, сообразно ст. 2 настоящего постановления, всё владѣльцы земель, подверженных наводненію, имѣютъ право требовать возведенія дамбъ, то, если владѣльцы низменной мѣстности, лежащей на одномъ берегу и подверженной наводненію, предпримутъ оградить ее дамбою, въ такомъ случаѣ владѣльцы земель противоположнаго берега, огражденных уже, или не огражденных дамбою, не имѣютъ права останавливать предпринимаемаго возведенія дамбъ.

Ст. 15.

При проектированіи дамбъ, по которому либо берегу рѣки, должно быть обращено вниманіе и на то, чтобы для прохода воды при самомъ высшемъ ихъ состояніи, оставлена была потребная ширина русла, и принимать въ соображеніе противулежащій берегъ, въ томъ отношеніи, чтобы, чрезъ излишнее стѣсненіе русла и возвышеніе чрезъ то горизонта воды, не подвергнуть залитію противоположный берегъ. Еслибы однакожь при проектированіи дамбъ оказалось, что нельзя избѣгнуть залитія значительнаго пространства берега, который при бывшихъ дотолѣ наводненіяхъ рѣки не былъ заливаемъ, то составляющій проектъ обязанъ объяснить и удостовѣрить это обстоятельство въ техническомъ отношеніи. Въ такомъ случаѣ, дамбы могутъ быть возведены тогда только, когда владѣльцы обезпечиваемой низменной мѣстности согласятся принять соотвѣтственное участіе въ издержкахъ на устройство дамбъ, на противоположномъ берегу, который не былъ дотолѣ заливаемъ при самомъ высшемъ горизонтѣ воды.

Art. 14.

Ponieważ, stosownie do art. 2-go niniejszego postanowienia, wszystkim bez wyjątku właścicielom ziemskim, grunta na zalew wystawione mającym, służy prawo żądania obwałowania; przeto, jeżeli właściciele niziny, po którymkolwiek brzegu rzeki położonej, na zalew wystawionej, obwałowanie takowej przedsięwezmą, właściciele gruntów, na przeciwnym brzegu położonych, bądź już obwałowanych, bądź wałami niezaskłoniętych, nie mają prawa obwałowania takowego tamować.

Art. 15.

Przy projektowaniu wału na którym bądź brzegu rzeki, zwracaną będzie uwaga i na to, ażeby, dla przepływu wód najwyższych, pozostawioną była potrzebna szerokość koryta i miany tym sposobem wzgląd na brzeg przeciwny, tak, aby przez zbiteczne jego zwięzenie, a następnie i podniesienie stanu wody, nie narazić na zalew przeciwnego brzegu. Gdyby wszakże przy projektowaniu obwałowania okazało się, iż nie można uniknąć zalania w znacznej przestrzeni brzegu, który poprzednio przy praktykowanych dotąd wylewach rzeki nie był zalewany, okoliczność ta winna być przez projektującego, ze stosownem wyjaśnieniem i usprawiedliwieniem technicznem wykazana, i w takim razie, obwałowanie, o tyle będzie mogło przyjsć do skutku, o ile właściciele niziny obwałować się mającej, przyjmą na siebie odpowiedni udział w kosztach usypania wału na brzegu, który nie był przez najwyższe dotąd praktykowane wody zalewanym.

Ст. 16.

Владѣльцы, чрезъ земли коихъ будетъ проходить дамба, не могутъ препятствовать брать землю, потребную для насыпки дамбъ, и занятію пространства, какъ подъ самую дамбу, такъ подъ растенія, засаживаемыя для укрѣпленія дамбъ или подъ рвы и дороги для сообщенія, — все это при томъ безъ всякаго вознагражденія.

Въ тѣхъ только случаяхъ, когда встрѣтится необходимая надобность занять земли владѣльцевъ, неучаствующихъ въ возведеніи дамбъ, или хотя бы и участвующихъ, но когда потребное къ занятію пространство составитъ болѣе $\frac{1}{20}$ части всего пространства владѣмой ими тамъ земли, принимая въ то исчисленіе и землю, неподверженную наводненію, — за занятое пространство послѣдуетъ вознагражденіе на общій счетъ владѣльцевъ, участвующихъ въ возведеніи дамбъ, по добровольному согласію, или въ крайнемъ случаѣ, сообразно закону отъ 12 Октября 1820 г. объ отчужденіи частной собственности на общественную потребность.

Ст. 17.

Мѣры для приведенія въ дѣйствіе распоряженій Надзора и подлежащихъ начальствъ по настоящему предмету будутъ тѣ же самыя, какія опредѣлены для приведенія въ исполненіе распоряженій правительственныхъ мѣстъ по другимъ предметамъ, къ общему Государственному управленію относящихся.

Ст. 18.

Въ отношеніи предмета, настоящимъ постановленіемъ предписаннаго, земскія имѣнія, принадлежащія Казнѣ и общественнымъ заведеніямъ, подлежатъ тѣмъ же правиламъ, какъ и частныя.

Art. 16.

Властители, przez których grunta wał ma przechodzić, nie mogą tamować użycia ziemi zdatnej na sypanie wału i gruntu, tak na podstawie tegoż wału, jako też na flancunki, dla ochrony wału potrzebne, albo też, gdzie wybite być muszą rowy i urządzone drogi dla komunikacyj, a to bez żadnej bonifikacyi.

W takich tylko przypadkach, gdzieby zachodziła nieuchronna potrzeba użycia gruntu właścicieli nie należących do obwałowania, lub gdyby zajęte posiadłości, chociażby do obwałowania wchodziły, jeżeli zajęcie co do tych ostatnich nastąpi w przestrzeni przenoszącej $\frac{1}{20}$ część całej powierzchni przez nich tam posiadanej, chociażby nie w całej rozległości zalewaną, zajęcie to nastąpi za wynagrodzeniem, kosztem ogółu właścicieli interessowanych, umówioném, lub w razie konieczności, stosownie do prawa z dnia 12 Października 1820 roku o zajęciu własności prywatnej na użytek publiczny.

Art. 17.

Środki, jakimi doprowadzone być mają do skutku legalne dyspozycye nadzoru i właściwych Władz w obecnym przedmiocie, będą takie same, jakie służą do zapewnienia skutku rozporządzeniom Władz w innych przedmiotach administracyi rządowej.

Art. 18.

Pod względem rzeczy, obecném postanowieniem uregulowanej, dobra ziemskie i posiadłości rządowe i instytucyjne, ulegają tym samym co i prywatne prawidłom.

Экономическія управления имѣній казенныхъ и общественныхъ заведеній пользуются тѣми же преимуществами, какъ и частныя, и такія же обязаны нести повинности.

Ст. 19.

Принятіе мѣръ и рѣшеніе споровъ по дѣламъ, касающимся исполненія работъ по возведенію дамбъ при низменныхъ мѣстностяхъ, принадлежитъ исключительно административнымъ начальствамъ; тамъ же, гдѣ встрѣчаются споры о правѣ собственности, или пользованіи землями, таковыя споры подлежатъ разсмотрѣнію обыкновенныхъ судебныхъ мѣстъ. Однакожь споры сіи вовсе не будутъ останавливать дѣйствія административнаго начальства, которое, въ случаѣ сомнѣнія о правѣ собственности на извѣстную часть земли, издержки на работы и содержаніе оныхъ, причитающіяся на спорную землю, раздѣлитъ по равной части на тяжущіяся стороны, а въ случаѣ спора о владѣніи, отнесетъ къ тѣмъ, которые состоятъ дѣйствительными владѣльцами земли, — все это сообразно правиламъ, изложеннымъ въ настоящемъ постановленіи, предоставляя право отыскивать упомянутыя издержки, по принадлежности, судебнымъ порядкомъ.

Ст. 20.

Еслибы мѣстопребываніе владѣльца земли, обезпечиваемой въ низменной мѣстности, было неизвѣстно, или онъ находился бы за границею, не оставивъ на мѣстѣ уполномоченнаго закономъ довѣренностію, въ такомъ случаѣ акты, о коихъ сказано въ ст. 5, 7 и 10, доставятся отъ подлежащаго начальства въ канцелярію мѣстнаго Войта гмины или Бургомистра.

Służyć będą Administracyom ekonomicznym, rządowym i instytucyom też same prawa co i partykularnym i ponosić mają też same ciężary.

Art. 19.

Przedsiębranie środków i załatwianie sporów w rzeczach dotyczących wykonania robót obwałowania nizin, jest wyłączną attrubucyą Władz administracyjnych; tam zaś, gdzieby zachodziły spory o własność, lub o prawo użytkowania z gruntu, spory takowe ulegają rozpoznaniu zwyczajnych Władz sądowych. Spory te jednak nie będą tamować bynajmniej działań Władzy administracyjnej, która, w razie kwestyi zachodzącej o własność pewnej części gruntu, koszta robót i ich utrzymania, na grunt sporny przypadające, rozdzieli w równych częściach na strony spór wiodące; w razie zaś sporu o possessyę, rozciągać je będzie na tych, którzy de facto grunt w posiadaniu trzymają, a to stosownie do przepisów niniejszém postanowieniem objętych, zostawując, do kogo wypadać będzie, regres, w właściwej sądowej drodze usprawiedliwić się winny.

Art. 20.

Gdyby właściciel gruntu, w nizinie obwałować się mającej położonego, nie był wiadomy z zamieszkania, lub mieszkał za granicą kraju, a nie miał w miejscu prawnie umocowanego zastępcy, wręczenia aktów, o jakich jest mowa w art. 5, 7 i 10, nastąpią przez Władzę właściwą, do rąk w miejscowym urzędzie Wójta gminy, lub Burmistrza.

Ст. 21.

Если случатся владѣльцы малолѣтніе, или лишенные права распоряжаться своимъ имѣніемъ, то опекунъ или попечитель будетъ дѣйствовать по предмету возведенія дамбъ именемъ ихъ, не требуя особеннаго разрѣшенія семейнаго Совѣта.

Ст. 22.

Сущесwующіе нынѣ и впредь по силѣ настоящаго постановленія возводимыя прибрежныя дамбы будутъ содержимы иждивеніемъ участвующихъ владѣльцевъ и поселянъ, согласно вышеизложеннымъ о возведеніи ихъ правиламъ.

Ст. 23.

Изданіе надлежащей инструкціи, какъ въ отношеніи возведенія дамбъ, такъ и содержанія ихъ, равно какимъ образомъ дѣйствовать на случай разлитія рѣкъ, составленіе техническихъ правилъ и вообще дальнѣйшее развитіе сего предмета, возлагается на Управленіе Путей Сообщенія, по предварительномъ, въ случаѣ надобности, сношеніи съ Правительственною Коммисіею Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Ст. 24.

Исполненіе настоящаго постановленія, которое должно быть внесено въ Дневникъ Законовъ, поручается Управленію Путей Сообщенія.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Совѣта Управленія Царства, 25 Мая (6 Юня) 1845 года.

Намѣстникъ, Генераль-Фельдмаршалъ

(подписано) *Князь Варшавскій.*

Art. 21.

Na przypadek niepełnoletności właścicieli, lub gdyby takowi byli bezwłasnowolni, opiekun lub kurator, w czynności dotyczącej obwałowania, działać będzie w ich imieniu, bez potrzeby upoważnienia ze strony Rady familijnej.

Art. 22.

Tak już istniejące, jako i później, z mocy obecnego postanowienia, wzniesione wały nadbrzeżne, utrzymywane być mają przez interessowanych właścicieli i posiadaczy, według zasad powyżej do ich wzniesienia przepisanych.

Art. 23.

Wydanie potrzebnej instrukcyi, bądź względem usypania wałów, bądź względem ich utrzymania, bądź wreszcie pod względem postępowania, w czasie wylewu z wezbrania rzeki pochodzącego, równie jak ułożenie przepisów technicznych i całe rozwinięcie obecnego przedmiotu, należeć będzie do Zarządu Komunikacyj Lądowych i Wodnych, za porozumieniem się z Kommissją Rządową Spraw Wewnętrznych i Duchownych, o ile potrzeba wymagać tego będzie.

Art. 24.

Wykonanie niniejszego postanowienia, które w Dzienniku Praw umieszczone być ma, porucza się Zarządowi Komunikacyj Lądowych i Wodnych.

Działo się w Warszawie, na posiedzeniu Rady Administracyjnej, dnia 25 Maja (6 Czerwca) 1845 roku.

Namiestnik, Jenerał-Feldmarszałek

(podpisano) *Książę Warszawski.*

N° 2.

Инструкция о порядкѣ производства работъ по устройству дамбъ для предохраненія отъ наводненія состоящихъ у рѣкъ низменныхъ мѣстностей, а также о ремонтѣ этихъ дамбъ, въ случаѣ поврежденія, и объ охраненіи оныхъ при возникшемъ наводненіи (*).

(13 (25) Іюня 1846 года.)

УПРАВЛЕНІЕ ПУТЕЙ СООБЩЕНІЯ ВЪ ЦАРСТВѢ.

Ч А С Т Ь I,

закрывающая въ себѣ правила для устройства дамбъ.

Г Л А В А I.

О приуготовительныхъ работахъ по устройству дамбъ.

Ст. 1.

Если владѣлецъ или владѣльцы земель, находящихся въ подверженной затопленію низменной мѣстности, намѣрены предпринять обнесеніе оныхъ дамбою, то обязаны по сему предмету войти съ представленіемъ къ Начальнику уѣзда (ст. 1, 2 и 3 постановленія).

(*) Инструкция эта издана Управленіемъ Путей Сообщенія въ Царствѣ Польскомъ, по сношенію съ Правительственными Коммисіями Внутреннихъ Дѣлъ и Финансовъ, въ развитіе постановленія Совѣта Управленія Царства отъ 25 Мая (6 Іюня) 1845 года, за N° 23,810.

N° 2.

Instrukcja postępowania przy robotach około wzniesienia wałów, dla ochrony od zalewu nizin nadrzecznych, tudzież przy konserwacji tychże wałów, w razie nastąpionych uszkodzeń i bronięcia ich, przy wydarzonej powodzi. (*)

(d. 13 (25) Czerwca 1846 r.)

ZARZĄD KOMMUNIKACYJ LĄDOWYCH I WODNYCH W KRÓLESTWIE.

C Z Ę Ś Ć I,

obejmująca przepisy postępowania przy wzniesieniu wałów.

T Y T U Ł I.

Postępowanie przygotowawcze do wzniesienia wałów.

Art. 1.

Jeżeli właściciel, lub właściciele gruntów w nizinie, na zalew wystawionej, położonych, mają zamiar przedsięwziąć dzieło obwałowania, powinni w tym względzie wnieść podanie do Naczelnika Powiatu (art. 1, 2 i 3 postanowienia).

(*) Instrukcja ta wydana została przez Zarząd Kommunikacyj Lądowych i Wodnych w Królestwie, po zniesieniu się z Kommissyami Rządowymi Spraw Wewnętrznych i Skarbu, w rozwinieciu postanowienia Rady Administracyjnej z dnia 25 Maja (6 Czerwca) 1845 r. Nr. 23,810.

Ст. 2.

Начальникъ уѣзда приглашаетъ подлежащаго казеннаго Инженера отправиться на мѣсто и, собравъ всѣхъ заинтересованныхъ лицъ, осмотрѣть обще съ ними всю низменную мѣстность и опредѣлить приблизительно подлежащую обнесению дамбою поверхность оной, а равно тѣ выгоды, какія могутъ быть получены отъ этого предпріятія. Инженеръ исчисляетъ также приблизительно потребныя для производства предполагаемаго устройства издержки.

Ст. 3.

При согласіи всѣхъ владѣльцевъ на производство этого устройства, Инженеръ описываетъ все дѣло протоколярно и, изготовивъ смѣту потребнымъ для съемки плановъ и составленія полного проекта издержкамъ, коль скоро сей послѣдній еще не представленъ, дѣлаетъ росписаніе этихъ издержекъ и исполненное такимъ образомъ дѣло препровождаетъ къ Уѣзному Начальнику. Если на производство работъ соглашаются не всѣ владѣльцы, въ такомъ случаѣ Инженеръ равномерно составляетъ протоколъ, съ точнымъ изъясненіемъ всего дѣла, и помещаетъ въ ономъ предположенія тѣхъ владѣльцевъ, которые бы не соглашались на обнесение дамбою, съ изъясненіемъ приведенныхъ ими причинъ и присовокупленіемъ своего мнѣнія. Если, въ семъ послѣднемъ случаѣ, посредничество первыхъ административныхъ властей не успѣетъ привести отказывающихся въ помощи владѣльцевъ къ соглашенію съ владѣльцами, коимъ совместно угрожаетъ опасность и которые желаютъ обнесения дамбою ихъ земель, тогда, коль скоро изъ произведеннаго приблизительнаго исчисленія, о коемъ было сказано въ предыдущей статьѣ, окажется, что сіи послѣдніе владѣльцы, по смыслу 10-ой ст. постановленія Совѣта Управленія Царства отъ 25 Мая (6 Іюня) 1845 года, владѣютъ боль-

Art. 2.

Naczelnik Powiatu wezwie właściwego Inżyniera rządowego, aby zjechawszy na miejsce i zebrawszy wszystkich interesowanych osobiście, udał się z nimi na grunt, całą nizinę zwiedził, ocenił w przybliżeniu powierzchnię do obwałowania kwalifikującą się, a ztąd i korzyści, jakie z przedsięwzięcia tego osiągnięte być mogą. Inżynier wyrachuje także zbliżonym sposobem nakłady, jakich wykonanie projektowanego dzieła wymaga.

Art. 3.

Jeżeli wszyscy właściciele zgadzają się na wykonanie dzieła, Inżynier opíše rzecz całą protokółarnie i wygotuje kosztorys wydatków, potrzebnych na zdjęcie planów i ułożenie całego projektu, o ile tenże projekt nie został złożony, zrobi rozkład tychże kosztów i prześle operat tak wyrobiony Naczelnikowi Powiatu. Skoro by nie wszyscy właściciele na wykonanie robót zgadzali się, w takim razie Inżynier spíše również protokół, rzecz dokładnie wyświecający, zamieszczając wnioski tych właścicieli, którzyby się na obwałowanie nie zgadzali, z wyrażeniem powodów przez nich przytoczonych i z domieszczeniem swojej opinii. Jeżeli w tym ostatnim przypadku, pośrednictwo pierwszych Władz administracyjnych nie doprowadzi odmawiających pomocy swojej właścicieli, do porozumienia się z właścicielami współzagrożonymi i obwałowania żądającymi, w takim razie, skoro obliczenie dopełnione w przybliżeniu, o jakim w poprzedzającym artykule była mowa, przekona, że ci ostatni właściciele, w myśl art. 10 postanowienia Rady Administracyjnej z dnia 25 Maja (6 Czer-

шимъ пространствомъ подлежащихъ охраненію земель, — Инженеръ поступаетъ такимъ же образомъ, какъ это предписано на тотъ случай, когда всѣ владѣльцы изъявляютъ согласіе. При возраженіи владѣльцевъ, не соглашающихся на устройство дамбы, противъ соразмѣрности исчисленія поверхности затопляемыхъ земель, и при невозможности основательнаго разрѣшенія возникшаго отсюда спора до производства измѣренія и изготовленія плановъ, издержки на составленіе этихъ плановъ, придется временно разложить только на владѣльцевъ, ходатайствующихъ объ устройствѣ дамбы, съ тѣмъ предвареніемъ, что происходящій по сему расходъ будетъ отнесенъ и на несоглашающихся владѣльцевъ въ томъ случаѣ, если они, на основаніи вышепомянутаго постановленія, будутъ понуждены къ совмѣстному покрытію потребныхъ на устройство дамбы издержекъ.

Ст. 4.

Сообщенное Инженеромъ дѣло Уѣздный Начальникъ при соотвѣтственномъ рапортѣ препровождаетъ въ Губернское Правленіе, которое, приобщивъ свое мнѣніе и изяснивъ ходатайство владѣльцевъ, вмѣстѣ съ собранными Инженеромъ свѣдѣніями, представляетъ на разрѣшеніе Управленія Путей Сообщенія (ст. 2 и 3).

Ст. 5.

Управленіе Путей Сообщенія, найдя предполагаемое устройство дамбы, на основаніи постановленія Совѣта Управленія отъ 25 Мая (6 Іюня) 1845 года, заслуживающимъ одобренія, предписываетъ Губернскому Правленію истребовать отъ владѣльцевъ назначенныя по росписанію деньги на производство измѣренія; за симъ командировать на мѣсто Инженеровъ для производства измѣренія и нивелировки, а также для

вса) 1845 року, większą do ubezpieczenia przestrzeni posiadają gruntów, wtenczas Inżynier postąpi tak, jak dopiero co przepisano na przypadek, gdyby wszyscy właściciele byli zgodni. Gdyby właściciele, obwołowaniu sprzeciwiający się, reklamowali przeciwko stosunkowemu obliczeniu powierzchni zalewanych gruntów i wynikły ztąd spór, przed dopełnieniem pomiaru i wygotowaniem planów, nie mógł być zasadnie rozstrzygniętym, w takim przypadku, rozkład kosztów na wygotowanie tychże planów uskuteczniłoby być musiał tymczasowo tylko, na właścicieli obwołowania żądających, z zastrzeżeniem, pociągnięcia do wydatku ztąd wynikłego i właścicieli opierających się, skoroby na zasadzie wyżej powołanego przepisu, do wspólnego poniesienia nakładów, na obwołowanie potrzebnych, zobowiązani zostali.

Art. 4.

Naczelnik Powiatu zakommunikuje, przy odpowiednim raporcie, dzieło Inżyniera Rządowi Gubernialnemu, który przy stosownej opinii i wyjaśnieniu żądania właścicieli, z wiadomościami przez Inżyniera zebranymi, do decyzji Zarządu Kommunikacyi Lądowych i Wodnych przedstawi (art. 2 i 3).

Art. 5.

Jeżeli Zarząd Kommunikacyj uzna, że projektowane obwołowanie, na zasadzie postanowienia Rady Administracyjnej z dnia 25 Maja (6 Czerwca) 1845 r. na przyjęcie zasługuje, wyda rozporządzenie Rządowi Gubernialnemu, ażeby fundusze na koszt pomiaru na właścicieli rozłożone, od tychże ściagnął; następnie wyznaczy i zesła na grunt Inżynierów do zrobienia pomiarów

составленія полного технического проекта, или же для повѣрки представленнаго проекта и нивелировки, еслибы таковыя были поданы въ Управление заинтересованными владѣльцами либо Уѣзднымъ Инженеромъ.

ГЛАВА II.

О производствѣ измѣренія и нивелировки, а также о составленіи проекта и исчисленіи издержекъ.

Ст. 6.

На топографическихъ планахъ по проекту обнесенія дамбою низменной мѣстности, должны быть показаны:

- a) рѣка, возлѣ коей находится низменная мѣстность, съ обоими ея берегами, съ обозначеніемъ всѣхъ подробностей, какія въ гидротехническомъ отношеніи могутъ понадобиться, какъ-то: теченія воды, островковъ, вѣтвей, заливовъ, песчаныхъ наносовъ, всякихъ искусственныхъ работъ, какъ для судоходства, такъ и для охраненія береговъ, а именно возведенныхъ по обоимъ берегамъ рѣки дамбъ, наконецъ, всякихъ заведеній, въ промышленныхъ видахъ устроенныхъ; и
- b) все пространство низменной мѣстности, затоплявшееся донинѣ во время самой высокой воды, съ обозначеніемъ линіи разлива; находящіеся на низменной мѣстности города, селенія, усадьбы и одиночныя жилища или для другихъ хозяйственныхъ надобностей служащія строенія, фабричныя заводы, тракты, дороги, мосты, устроенные для спуска воды рвы, большія и малыя рѣки, ручьи и т. п. — На топографическихъ планахъ слѣдуетъ также обозначать со всею точностію границы между отдѣльными собственностями, какъ безспорныя, такъ и спорныя; относительно же

и нивелляци, oraz do ułożenia całego projektu technicznego, lub do sprawdzenia złożonego projektu i niwelacji, jeżeliby takowe, bądź staraniem interessowanych właścicieli, bądź przez Inżyniera Powiatu złożone mu były.

TYTUŁ II.

Postępowanie przy pomiarze i niwelacji, tudzież przy ułożeniu projektu i wyrachowaniu kosztów.

Art. 6.

Plany sytuacyjne, do projektu obwałowania niziny służyć mające, obejmować będą:

- a) rzekę, nad którą nizina jest położoną, z obu jej brzegami, z oznaczeniem wszystkich szczegółów, jakie pod względem hydrotechnicznym potrzebne być mogą, jako to: biegu wody, kęp, odnóg i zatok, odsepów piaszczystych, wszelkich dzieł sztuką założonych, tak dla spławu, jakoteż ubezpieczenia brzegów, a mianowicie wałów, po jednym i po drugim brzegu rzeki usypanych, na koniec wszelkich zakładów we względzie przemysłowym wzniesionych;
- b) nizinę całą, jak daleko ta przez najwyższe dotąd praktykowane wody zalewaną bywa, z oznaczeniem linii zalewu; w nizinie położone miasta, wsie, osady i zabudowania pojedyncze, mieszkalne, lub do potrzeb gospodarskich służące, zakłady fabryczne, trakty, drogi, mосты, rowy do odpływu wód wybite, rzeki większe lub mniejsze, strumienie i t. p. Oznaczone także być mają na planach sytuacyjnych, z należytą ścisłością, granice pomiędzy osobnemi własnościami, tak pewne, jakoteż

поверхности надлежитъ подробно обозначить: огороды, поля, луга, пастбища, лѣса и неудобныя земли, съ краткимъ и общимъ описаніемъ рода и качества земли.

Такъ какъ при росписаніи издержекъ необходимо принимать въ соображеніе большій или меньшій разливъ, то слѣдуетъ наносить на топографическіе планы очерки этихъ разливовъ, согласно показаніямъ и объясненіямъ жителей, а также поперечные профили. По составленіи черновыхъ, исчисляется поверхность подлежащихъ обнесенію дамбою земель и составляется межевой реестръ, согласно прилагаемой формѣ лит. А.

Нивелировочные профили. Послѣ съемки мѣстности, должны быть сдѣланы поперечные профили русла рѣки и затопляемыхъ низменныхъ мѣстностей по обѣимъ сторонамъ оной, съ указаніемъ протяженія бывшаго разлива самой высокой воды; профили эти, при правильномъ теченіи воды и однообразной ширинѣ низменной мѣстности, снимаются чрезъ каждые 300 сажень, по мѣрѣ же измѣненія направленія теченія воды или ширины низменной мѣстности, профили должны быть снимаемы въ ближайшихъ промежуткахъ, съ тѣмъ, чтобы, на сколько это окажется необходимымъ, почти на каждую кривизну рѣчного русла пришлось по одному профилю.

На профиляхъ слѣдуетъ обозначать горизонтъ самой низкой, средней и высокой воды, а также горизонтъ скопляющейся въ главное русло рѣки посторонней воды. По этимъ профилямъ, съ помощью произведенныхъ наблюденій надъ скоростію теченія воды и склономъ рѣки, слѣдуетъ исчислить съ полною точностію объемъ проходящей воды во время самага высокаго полноводія, и изъ полученнаго такимъ образомъ результата изыскать тотъ профиль русла рѣки, который можетъ ей быть приданъ чрезъ сжатіе дамбами, безъ причиненія однакожь вредныхъ послѣдствій, обративъ притомъ особенное вниманіе не только на предназначенную къ обнесенію дамбою низмен-

в kwestyi będące; pod względem powierzchni zaś, oznaczyć szczegółowo należy ogrody, pola, łąki, pastwiska, lasy i nieużytki, z krótkim i ogólnym przynajmniej opisaniem gatunku i dobroci ziemi.

Ponieważ przy rozkładzie kosztów, miany być ma wzgląd na większe lub mniejsze zalewy, przeto kontury tych zalewów, podług podań i objaśnień mieszkańców, oraz profilów poprzecznych, także na planach sytuacyjnych narysowane i opisane być mają. Po sporządzeniu brulionów, obrachowaną zostanie powierzchnia gruntów obwałować się mających i ułożony rejestr pomiarowy, podług załączonego wzoru lit. A.

Profile niwelacyjne. Po zdjęciu sytuacji, mają być zrobione profile poprzeczne koryta rzeki i nizin zalewanych, po jednej i po drugiej stronie, z okazaniem, jak daleko zalew wód najwyższych, dotąd praktykowanych, rozciąga się; profile takie przy regularnym biegu wody i jednostajnej szerokości niziny, robione będą co 300 sążni; w miarę zaś jak kierunek biegu wody, lub szerokość niziny zmienia się, profile takie zdjęte być winny w bliższych odstępach i tak, aby mniej więcej na każdy zakręt koryta wypadł jeden profil, o ile tego konieczna znajdzie potrzeba.

Na profilach oznaczony będzie stan wody najniższej, średniej i najwyższej, tudzież stan wód obcych, do głównego koryta rzeki zbierających się. Z profilów tych, za pomocą obserwacyj robionych nad prędkością wody i spadkiem rzeki, obliczyć należy z największą akuracją masę przepływu wody, w czasie jej najwyższego wezbrania, i z wypadku tym sposobem otrzymanego, wynaleść profil koryta rzeki, który jej, przez ściśnienie wałami, bez zrzucenia jednak złych skutków nadany być może, mając wzgląd szczególny, nietylko na nizinę do obwałowania

ную мѣстность, но и на противоположный берегъ рѣки, а также и на состоящія возлѣ него низменныя мѣстности (ст. 15).

По обозначеніи изъ плана тѣхъ пунктовъ, въ которыхъ имѣетъ быть устроена дамба, слѣдуетъ сдѣлать, по направленію проходящей чрезъ эти пункты линіи, продольную нивелировку, съ означеніемъ основанія дамбы и горизонта самой низкой, средней и самой высокой воды, а также верхней части предполагаемой дамбы, высотой два фута выше горизонта самой высокой воды (смотря по степени осадки).

Если въ рѣку впадаютъ меньшія рѣчки, которыя при устьѣ должны быть запираемы шлюзомъ или снабжены отдѣльною дамбою, то слѣдуетъ снять поперечные профили этихъ рѣчекъ, исчислить объемъ содержащейся въ нихъ воды и снять профили продольные на такомъ протяженіи вверхъ по рѣкѣ, до какого, во время разлива, можетъ достигать вода. По изготовленіи вчернѣ топографическаго плана и нивелировочныхъ профилей, должна быть обозначена Инженеромъ на землѣ линія обнесенія дамбою, и всѣ сіи работы подлежатъ повѣркѣ и засвидѣтельствуванію Инспектора.

Ст. 7.

Сообразно засвидѣтельствованнымъ планамъ, Инженеръ составляетъ проектъ обнесенія дамбою съ подраздѣленіемъ оной на версты, или же повѣритъ и исправитъ, по мѣрѣ оказавшейся въ томъ надобности, представленный уже планъ, со всѣми принадлежностями оного, т. е. конструкціонными чертежами и смѣтами, согласно формѣ лит. В. Слѣдующіе къ этому проекту планы и чертежи составляетъ онъ въ двухъ экземплярахъ (не считая черновыхъ), смѣты же должны быть изготовлены по крайней мѣрѣ въ двухъ экземплярахъ. Приготовленный такимъ образомъ проектъ, по сообщеніи оного и предъявленіи на мѣстѣ заинтересованнымъ владельцамъ, о чемъ долженъ быть составленъ протоколъ, по вто-

презначенą, ale także i na drugi brzeg rzeki, oraz niziny na nim się rozciągające (art. 15).

Po oznaczeniu z planu punktów, w których na gruncie wał przypadać ma, zrobić należy w kierunku linii, przez też punkta przechodzącą, niwelację podłużną, z oznaczeniem podstawy wału, stanów wody najniższego, średniego i najwyższego, oraz wierzchu projektowanego wału, w wysokości 2 stóp nad najwyższą wodę (uważając po osiádzieniu).

Jeżeli do rzeki wpadają rzeczki mniejsze, które przy ujściu zamknięte być muszą upustami, lub opatrzone osobnemi wałami, należy podobnież porobić profile poprzeczne tych rzeczek, obliczyć ich masę wody i profile podłużne, tak daleko w górę, jak tylko cofające się w czasie wylewów wody, dochodzić mogą. Po zrobieniu brulionów planu sytuacyjnego i profilów niwelacyjnych, ma być wytkniętą przez Inżyniera na gruncie linia obwałowania, i cała ta czynność zrewidowaną i poświadczoną przez Inspektora.

Art. 7.

Stosownie do poświadczonych planów, Inżynier ułoży projekt obwałowania na wiorsty podzielony, lub sprawdzi i sprostuje, o ileby się potrzeba okazała, ten, jaki był przedstawiony, z tém wszystkiém co do niego należy, to jest: rysunkami konstrukcyjnymi i kosztorysami według wzoru lit. B. Projekt ten co do planów i rysunków zrobi w 2-eh egzemplarzach (nie licząc brulionów),— co do kosztorysów, takowe przynajmniej w dwóch egzemplarzach spisane zostaną. Przygotowany projekt, po zakomunikowaniu go i okazaniu na gruncie interessowanym właścicielom, czego protokół ma być spisany, po powtórném przedsięwzięciu przez Naczelnika Powiatu i Inżyniera środków poje-

ричномъ принятіи Уѣзднымъ Начальникомъ и Инженеромъ мѣръ къ примиренію и взаимному соглашенію тѣхъ владѣльцевъ, кои бы уклонялись отъ приведенія въ исполненіе проекта (ст. 10), препровождается въ Губернское Правленіе, которое, съ приобщеніемъ своего мнѣнія, по истеченіи 30 дней, считая со дня послѣдняго врученія онаго владѣльцамъ (по смыслу 5 ст. постановленія Совѣта Управленія отъ 25 Мая (6 Іюня) 1845 года), представляетъ этотъ проектъ на утвержденіе Управленія Путей Сообщенія.

Ст. 8.

Управленіе Путей Сообщенія, по разсмотрѣніи проекта и повѣркѣ чрезъ посредство Инспектора подробностей онаго на мѣстѣ, если это признаетъ нужнымъ, а также по опредѣленіи, что устройство дамбы, по вниманію къ получающимся большимъ выгодамъ (въ случаѣ еслибы на осуществленіе онаго не всѣ владѣльцы соглашались), подлежитъ приведенію въ исполненіе, этотъ проектъ, по истеченіи по крайней мѣрѣ 15 дней, считая со дня представленія онаго Губернскимъ Правленіемъ (какъ это требуется по ст. 7-ой неоднократно упомянутого постановленія Совѣта Управленія), утверждаетъ и, возвративъ въ Губернское Правленіе, поручаетъ исполнить его чрезъ посредство состоящихъ въ вѣдѣніи Управленія техническихъ чиновъ (ст. 3 и 10).

ГЛАВА III.

Объ установленіи надзора и раскладкѣ издержекъ, а также инструкціи для этого надзора.

Ст. 9.

Губернское Правленіе, получивъ утвержденный Управленіемъ проектъ устройства дамбы, озабочивается прежде все-

днawczych i wzajemnego porozumienia się, celem skłonięcia tych właścicieli, którzyby od przyprowadzenia do skutku projektu tego wyłączali się (art. 10), przesłany zostanie Rządowi Gubernialnemu, który go, z domieszczeniem swęj opinii, po upływie 30 dni od najpóźniejszego właścicielom doręczenia (w myśl art. 5-go postanowienia Rady Administracyjnej z dnia 25 Marca (6 Czerwca) 1845 r.), prześle Zarządowi Kommunikacyj Lądowych i Wodnych do zatwierdzenia.

Art. 8.

Zarząd Kommunikacyj po roztrząśnieniu projektu i sprawdzeniu na gruncie jego szczegółów przez Inspektora, jeśli tego uzna potrzebę, oraz po zdecydowaniu, że dzieło obwałowania, przez wzgląd na większe odnoszone korzyści (w przypadku gdyby się właściciele nie wszyscy na jego wykonanie zgadzali) powinno być wykonane, projekt takowy, po upływie przynajmniej 15 dni, licząc od przedstawienia przez Rząd Gubernialny, (jak to art. 7-y tyle razy powołanego postanowienia Rady Administracyjnej mieć chce) zatwierdzi, zwróci Rządowi Gubernialnemu i wykonanie jego, za pośrednictwem służby technicznej, pod zawiadywaniem Zarządu zostającej, poleci (art. 3 i 10).

T Y T U Ł III.

Postępowanie co do ustanowienia nadzorów i rozkładu kosztów, oraz instrukcyja dla tychże nadzorów.

Art. 9.

Rząd Gubernialny odebrawszy zatwierdzony przez Zarząd projekt obwałowania, zajmie się przedewszystkiem zawiązaniem

го установленіемъ Надзора за работами (ст. 13). Для сего чрезъ посредство Уѣзднаго Начальника созываются все заинтересованные въ дѣлѣ владѣльцы, коихъ земли находятся въ этой же самой низменной мѣстности. Владѣльцы сии изъ среды себя избираютъ три или четыре лица въ Члены Надзора, изъ числа коихъ одинъ этими владѣльцами избирается предсѣдательствующимъ. Кромѣ Членовъ владѣльцевъ земель, въ Надзорѣ участвуютъ: Инспекторъ Путей Сообщенія или управляющій вмѣсто его работами Инженеръ и Начальникъ уѣзда; тамъ же, гдѣ въ предполагаемой обнесеніи дамбою мѣстности находятся казенныя имѣнія, къ составу Надзора принадлежитъ также Экономическо-Финансовый чиновникъ. Губернскія Правленія опредѣляютъ подробныя соотношенія и обязанности этихъ Надзоровъ, долженствующихъ имѣть постоянное наблюденіе за работами.

Все дѣла по Надзору рѣшаются большинствомъ голосовъ. При равенствѣ голосовъ, включая въ оныя и голосъ Предсѣдательствующаго, рѣшаетъ сей послѣдній. Въ случаѣ отсутствія Предсѣдательствующаго, заступаетъ его мѣсто Членъ изъ владѣльцевъ земель по очереди старшій лѣтами. Журналъ засѣданій ведетъ Уѣздный Начальникъ или его Помощникъ. Издержки по канцеляріи Надзора покрываются принадлежащими къ товариществу владѣльцами.

Списокъ Членамъ Надзора представляется Губернскимъ Правленіемъ въ Управление Путей Сообщенія.

Ст. 10.

Къ Надзору за работами по устройству дамбы относится:

- a) составленіе, по приложенной формѣ лит. С, росписанія показанныхъ по смѣтѣ работъ и издержекъ, согласно опредѣленному постановленіемъ Совѣта Управленія основанію, то есть соотвѣтственно поверхности земли, предполагаемой къ охраненію дамбою, съ принятіемъ

Nadzoru robót (art. 13). W tym celu, za pośrednictwem Naczelnika Powiatu, wezwani będą wszyscy interessowani właściciele, w tej samej nizinie posiadłości mający. Właściciele ci z grona swego wybiorą trzy lub cztery osoby na Członków Nadzoru, z których jeden przez tychże właścicieli wybranym będzie na Prezydującego. Oprócz Członków właścicieli gruntów, do Nadzoru należeć ma: Inspektor Komunikacyj Lądowych i Wodnych, lub Inżynier kierujący robotami w jego zastępstwie, tudzież Naczelnik Powiatu; gdzieby zaś do obwałowania wchodziły dobra rządowe, należeć także będzie Urzędnik Ekonomiczno-Skarbowy. Nadzorem tym, ciągle nad robotami czuwać mającym, Rządy Gubernialne bliższe stosunki i obowiązki wskażą.

Wszelkie przedmioty decydowane będą w Nadzorze większością głosów; równość głosów licząc i głos Prezydującego, tenże Prezydujący rozstrzyga; w razie nieobecności Prezydującego, zastępuje go Członek z właścicieli gruntu z kolei wiekiem starszy, protokół posiedzeń utrzymuje Naczelnik Powiatu, lub jego Pomocnik, koszta kancelaryi Nadzoru zaspokojone będą przez stowarzyszonych właścicieli.

Lista Członków Nadzoru przedstawioną zostanie przez Rząd Gubernialny Zarządowi Komunikacyj Lądowych i Wodnych.

Art. 10.

Do Nadzoru robót obwałowania należy:

- a) ułożenie, podług załączonego wzoru lit. C, rozkładu robót i kosztów anszlagami objętych, stosownie do zasady postanowieniem Rady Administracyjnej przepisanej, to jest: odpowiednio do powierzchni gruntu wałami zabezpieczyć się mającego, z uwagą także, w razach koniecz-

при томъ во вниманіе, въ случаяхъ необходимо этого требующихъ, другихъ большихъ или меньшихъ получающихся отъ работъ выгодъ; сообщеніе этого росписанія владѣльцамъ и постановленіе заключеній по спорамъ, какіе могутъ возникнуть относительно сего росписанія;

- b) веденіе переписки съ властями по предметамъ, непосредственно касающимся исполненія или ремонтнаго содержанія работъ; при этомъ издержки по канцеляріи покрываются всѣми заинтересованными въ дѣлѣ лицами, въ той соразмѣрности, какъ и расходы по работамъ;
- c) наблюденіе за поступленіемъ и правильнымъ употребленіемъ складокъ, вносимыхъ наличными деньгами лицами, въ устройствѣ дамбы заинтересованными, а также за бережливостію въ расходахъ и въ употребленіи отправляемой натурою повинности;
- d) избраніе изъ среды себя Члена, съ возложеніемъ на него обязанности получать изъ Уѣзднаго Казначейства ассигнованныя изъ внесенныхъ въ оное складокъ суммы и производить изъ оныхъ, обще съ Инженеромъ, выдачи по принадлежности;
- e) установленіе очереди работъ относительно времени ихъ исполненія и наблюденіе за успѣхомъ оныхъ.

Ст. 11.

Росписанія работъ и необходимыхъ на оныя издержекъ, составленныя и засвидѣтельствованныя Надзоромъ, препровождаются въ Управленіе Путей Сообщенія осенью или зимою не позже 20 Января (1 Февраля), чтобы оставалось достаточно времени для ихъ разсмотрѣнія до срока обыкновеннаго открытія работъ. За симъ Управленіе Путей Сообщенія, утвердивъ сказанныя росписанія, сообщаетъ оныя Губернскому Правленію для приведенія въ исполненіе.

не tego wymagających, na inne większe lub mniejsze z robót odnoszone korzyści; komunikowanie rozkładu tego właścicielom i opiniowanie w razie zachodzących z powodu tychże rozkładów sporów;

- b) załatwianie korespondencyj z Władzami w przedmiotach bezpośrednio wykonania lub konserwacyi robót dotyczących, przyczem kosztą kancelaryjne przez wszystkich interessowanych w takim stosunku, jak kosztą robót, ponoszone będą;
- c) czuwanie nad wpływaniem i dobrem użyciem składek, w gotowiźnie przez osoby interessowane na obwałowanie wnoszonych, i nad oszczędnością w wydatkach, tak pieniężnych, jakoteż robocizny w naturze uiszczanej;
- d) wybranie z pomiędzy siebie Członka, którego obowiązkiem będzie podnosić z Kassy powiatowej wyasygnowane z złożonych tam składek summy i rozplacanie onych wspólnie z Inżynierem komu należy;
- e) ustanowienie kolei robót co do czasu ich wykonania i dopilnowanie ich postępu.

Art. 11.

Rozkłady robót i wydatków na nie potrzebnych, ułożone i poświadczone przez Nadzór, przesłane będą do Zarządu Komunikacyj Lądowych i Wodnych w jesieni lub w czasie zimy, a najpóźniej z dniem 20 Stycznia (1 Lutego), ażeby dosyć jeszcze pozostało czasu do rozpoznania rozkładów przed epoką zwykłego rozpoczęcia robót. Zarząd Komunikacyj Lądowych i Wodnych następnie rozkłady rzeczzone zatwierdziwszy, zakommunikuje Rządowi Gubernialnemu do wykonania.

О производствѣ работъ.

Ст. 12.

По внесеніи потребныхъ для производства работъ складокъ и по отсылкѣ Губернскимъ Правленіемъ въ учрежденный Надзоръ утвержденныхъ Управленіемъ проекта работъ и смѣтъ, а также росписаній, Надзоръ этотъ, собравшись въ комплектъ, въ коемъ должно присутствовать не менѣ двухъ владѣльцевъ земель, озаботится приведеніемъ въ исполненіе предполагаемаго устройства и, чрезъ посредство назначеннаго для управленія работами Инженера, опредѣлитъ на мѣстѣ приходящееся къ исполненію, согласно росписанію, каждымъ изъ владѣльцевъ количество кубическихъ сажень, которое назначается къ производству въ тѣхъ мѣстахъ, какія по соображеніи общественной надобности и болѣе или менѣе угрожающей дамбамъ опасности, будутъ ему указаны, не смотря на то, что помянутое количество сажень придется и не на его землѣ. Для сего приходящійся на каждаго изъ владѣльцевъ участокъ работы, въ извѣстныхъ, указанныхъ Инженеромъ, мѣстахъ, обозначается по направленію провѣшенной линіи дамбы, крѣпкими кольями, а также обозначаются профили и имѣющаяся быть устроенною позади дамбъ дорога для сообщенія, сверхъ того, мѣсто, изъ котораго слѣдуетъ брать землю, а также мѣсто для насажденія прививныхъ деревьевъ; однимъ словомъ, слѣдуетъ обозначить на мѣстѣ весь проектъ согласно планамъ.

Ст. 13.

Порядокъ исполненія работъ, то есть производство оныхъ хозяйственнымъ образомъ, или съ подряда, предоставляется усмотрѣнію Надзора, съ тѣмъ однако предвареніемъ, что на-

Postępowanie przy wykonaniu robót.

Art. 12.

Gdy składki do wykonania robót potrzebne uiszczonemi zostaną, a Rząd Gubernialny projekt robót i kosztorysy oraz rozkłady, zatwierdzone przez Zarząd, prześle ustanowionemu Nadzorowi, tenże zebrawszy się w komplecie, w którym najmniej dwóch właścicieli ziemskich obecnych być powinno, zajmie się wprowadzeniem w wykonanie zamierzonego dzieła, za pośrednictwem Inżyniera, któremu kierunek robót poręczonym zostanie, wyznaczy na gruncie ilość sążni kubicznych, jaka do wykonania na każdego z właścicieli stosownie do rozkładu przypada, a którą wykona w miejscach, jakie mu z uwagi na ogólną potrzebę i na bliższe lub dalsze niebezpieczeństwo wałom zagrażające, wskazane będą, chociażby ta nie na jego gruncie przypadała. W tym celu wymiar roboty na każdego z właścicieli w pewnym przez Inżyniera wskazanym miejscu przypadającej, oznaczony będzie na kierunku wytkniętej linii wału mocnymi palami, oznaczone także będą profile, droga komunikacyjna po za wałami urządzić się mająca, nadto miejsce na branie ziemi, oraz na założenie flancunków, zgoda cały projekt na gruncie, stosownie do planów, zostanie wytknięty.

Art. 13.

Sposób wykonania robót, to jest prowadzenie ich administracyjne lub przez przedsiębiorstwo pozostawiony będzie Nadzorom, wszakże z tém zastrzeżeniem, ażeby rozpoczęte przestrze-

чатый устройством пространства дамбы, отъ верхней точки рѣки, должны быть окончены непременно до наступленія зимы и до времени, въ которое бываетъ разливъ рѣки, въ полномъ размѣрѣ опредѣленной по проекту высоты, а также соединены между собою, на что необходимо обращать особенное вниманіе при распредѣленіи работъ.

Ст. 14.

Еслибы на какомъ либо пространствѣ работы подвигались медленно и не представляли увѣренности въ томъ, что будутъ окончены къ предназначенному сроку, въ такомъ случаѣ Надзоръ обязанъ заблаговременно обратиться къ подлежащему Уѣздному Начальнику касательно принятія понудительныхъ мѣръ для понужденія владѣльцевъ или подрядчиковъ къ обезпеченію большаго успѣха работъ и непремѣннаго окончанія оныхъ въ опредѣленный срокъ; для чего въ видахъ общественной безопасности и избѣжанія поврежденій, должны быть приняты строгія и энергическія мѣры.

Ст. 15.

Порядокъ управленія работами, установленіе пристража за работниками и счетоводства, согласно преподаннымъ Правительствомъ формамъ, предоставляется Надзорамъ, подъ руководствомъ Губернскихъ Правленій и Гражданскихъ Губернаторовъ.

Ст. 16.

Надзоръ не вправе измѣнять въ чемъ либо утвержденнаго направленія дамбъ, ни допускать отъ утвержденныхъ Управленіемъ проекта и росписаній никакихъ отступленій, которыя бы имѣли вліяніе на увеличеніе издержекъ на работы, даже

не валовъ з горы зачиная, были конечно перед наступленіемъ зимы и передъ порами въ которыхъ выдѣляются се поводие, выкопанные до цѣлостной высоты проектомъ обѣтѣ, ора з собою поаанне, на со ачегану уваеу при подziale робѣт зврааа налеуу.

Art. 14.

Jeżeliby w jakiej przestrzeni roboty wolno postępowały, tak iżby nie było pewności, że na czas zamierzony ukończone zostaną, Nadzór wcześniej zgłosi się do właściwego Naczelnika Powiatu, względem dodania środków egzekucyjnych i zniewolenia właścicieli, lub przedsiębiorców do zapewnienia większego postępu robotom i niezawodnego ich wykonczenia w terminie zakreślonym, w czym dla bezpieczeństwa ogółu i uniknienia uszkodzeń, sprężyste i surowe środki użyte być winny.

Art. 15.

Sposób administrowania robót, ustanowienia dozoru robotników i prowadzenia rachunkowości, podług form przez Rząd przepisanych, pozostawia się Nadzorom, pod zwierzchnim nadzorem Rządów Gubernialnych i Gubernatorów Cywilnych.

Art. 16.

Nie wolno jest Nadzorowi zmieniać w niczem zatwierdzonego kierunku wałów, ani dopuszczać żadnych odstępień od projektu i rozkładów przez Zarząd zatwierdzonych, któreby wpłynęły na powiększenie kosztów robót, chociażby nawet uznawał

и въ случаѣ признанной имъ въ томъ необходимости. Въ семъ послѣднемъ случаѣ Надзоръ о тѣхъ измѣненіяхъ, какія онъ найдетъ нужными, обязанъ представить на усмотрѣніе Управленія и только по утвержденіи онымъ воленъ осуществить эти измѣненія, не приостанавливая производства работъ, назначенныхъ по первоначальному проекту и росписанію.

Ст. 17.

Работы ведутся назначенными Правительствомъ Инженеромъ и Кондукторомъ. Повѣрка надлежащаго исполненія оныхъ производится Инспекторомъ Путей Сообщенія, по крайней мѣрѣ два раза въ годъ или чаще, если въ этомъ встрѣтится надобность. Инспекторъ во время повѣрки дѣлаетъ надъ работами свои наблюденія, сообщаетъ оныя собранному Надзору и доноситъ о нихъ Управленію Путей Сообщенія.

Ст. 18.

При составленіи проекта и устройствѣ дамбъ, должны быть приняты въ руководство слѣдующія общія техническія правила:

- a) земля, на коей будетъ опираться основаніе дамбы, должна быть очищена и выкорчевана, и находящійся на оной дернъ слѣдуетъ снять, разбить и взборонить точно такъ, какъ это обыкновенно дѣлается для посѣва хлѣба;
- b) для устройства дамбы не слѣдуетъ брать песку, но собственно хорошую, тяжеловѣсную и по возможности иловатую или глинистую землю;
- c) если основаніе дамбы придется на песчаной почвѣ, въ такомъ случаѣ слѣдуетъ вырыть посрединѣ основанія дамбы ровъ, то есть фундаментъ, выбросить изъ него песокъ и наполнить хорошею землею, какъ о томъ сказано выше;

того потребу; въ такомъ bowiemъ случаѣ Надзоръ представить zmiany, jakie za potrzebne uzna, do decyzji Zarządu i dopiero po uzyskanémъ zatwierdzeniu, zmiany takowe w wykonanie wprowadzić jest mocen, nie wstrzymując zarządzonychъ pierwotnymъ projektemъ i rozkłademъ robót.

Art. 17.

Roboty prowadzone będą przez Inżyniera i Konduktora, przez Rządъ przeznaczonychъ. Rewizya ichъ dokładności dopełniana będzie przez Inspektora Komunikacyj Lądowychъ i Wodnychъ, przynajmniej dwa razy w ciągu roku lub częściej, jeżeli tego zajdźia potrzeba. Inspektorъ w czasie rewizyi czynić będzie nad robotami spostrzeżenia, udzielać takowe zebranemu Nadzorowi i donosić o nichъ Zarządowi Komunikacyj Lądowychъ i Wodnychъ.

Art. 18.

Ogólne przepisy techniczne, przy projektowaniu i sypaniu wałówъ służące za skazówkę, będą następujące:

- a) grunt, na którymъ podstawa wału opartą zostanie, powinienъ być oczyszczony, wykarczowany, darnina z wierzchu skopana, rozbita i uwleczona, takъ jakъ się urządza pole pod zasiewъ zboża;
- b) do usypania wału nie ma być brany piasekъ. lecz jedynie dobra, ciężka i ile być może iłowata lub gliniasta ziemia;
- c) gdyby podstawa wału przypadła w grucie piaszczystymъ, w takimъ razie powinienъ być wykopany w środku podstawy wału rówъ, czyli fundament, piasekъ z niego wyrzucony i fundamentъ tenъ wyłożony ziemią dobrą, jakъ dopiero co powiedziano;

- d) необходимо тщательно наблюдать, чтобы не были смѣшиваемы съ землею, для устройства дамбы употребленною, сучья, пни и т. п. постороннія вещества; въ случаѣ нахожденія этихъ предметовъ, надлежитъ ихъ выбрать и отбросить въ сторону;
- e) землю для устройства дамбы слѣдуетъ брать со стороны воды на разстояніи по крайней мѣрѣ 18 футовъ отъ края подошвы дамбы; при выемкѣ земли не должно дѣлать ямъ, но брать ее въ порядкѣ на глубинѣ отъ 1 до 1½ фута, оставляя по длинѣ выемокъ нѣсколько-саженныя въ извѣстныхъ разстояніяхъ промежутки нетронутой земли; позади дамбы не брать земли, за исключеніемъ внезапныхъ случаевъ, какъ-то: при охраненіи дамбы во время разлива воды, или еслибы спереди не находилось вовсе хорошей земли;
- f) позади дамбы слѣдуетъ устроить дорогу не менѣе двухъ сажень шириною; дорога эта должна быть свободна для проѣзда на всемъ ея протяженіи;
- g) въ мѣстахъ, гдѣ пролегаютъ тракты или дороги поперегъ дамбы, слѣдуетъ устроить, какъ спереди, такъ и позади оной удобные огороженные вѣзды и живеніемъ владѣльцевъ, въ пунктахъ и въ порядкѣ, указанныхъ Инженеромъ;
- h) впереди дамбы, на разстояніи двухъ сажень отъ края подошвы, должны быть насажены въ шахматномъ порядкѣ, не менѣе какъ въ 5 рядовъ, ивовыя деревья, на разстояніи не болѣе 2½ сажень одно отъ другаго, а между оными, поближе къ дамбѣ, слѣдуетъ насадить черенки доброкачественнаго ивоваго дерева, которые въ случаѣ надобности могутъ быть употреблены на фашину;
- i) въ мѣстахъ, гдѣ дамба не слишкомъ высока, или гдѣ не находится вблизи рѣки, она должна имѣть по обѣимъ сторонамъ склоны по крайней мѣрѣ въ 1½ фута; въ мѣ-

- d) najściślej przestrzegać należy, ażeby gałęzie, pieńki i t.p. obce części z ziemią, do sypania wału użytą, mieszane nie były; przedmioty takie, jeżeli się gdzie znajdują, powinny być wybrane i na bok odrzucone;
- e) ziemia do sypania wału brana będzie od strony wody, z odległości od spodniej krawędzi wału na 18 stóp najmniej, przy wybieraniu ziemi nie należy robić dołów, lecz brać takową porządną na 1 do 1½ stóp głębokości, zostawiając w długości wykopów w pewnych odległościach kilka-sążniowe przerwy nienaruszonego gruntu. Ziemia z tyłu wału nie ma być brana, wyjąwszy w nagłych przypadkach, jako to przy bronieniu wału w czasie wylewu, lub gdyby od przodu dobra ziemia nie znajdowała się wcale;
- f) z tyłu wału urządzoną będzie droga, najmniej na 2 sążnie w świetle szeroka; droga ta w całej długości ma być wolną do przejazdu zostawioną;
- g) gdzie przechodzą trakty lub drogi mniejsze w poprzek wału, zostaną porobione, tak z przodu jakoteż i z tyłu, dogodne wjazdy, ogrodzone, kosztem właścicieli, w miejscach i w sposobie wskazanym przez Inżyniera;
- h) przed wałem, w odległości 2-ch sążni od dolnej krawędzi, mają być posadzone w szachownicę najmniej w 5-ciu rzędach wierzby, w odległości nie więcej jak 2½ sążnia jedna od drugiej; pomiędzy niemi zaś bliżej wału zaprowadzone będą flancunki z dobrej wierzby, która w razie potrzeby na faszynę wybieraną być może;
- i) wał powinien mieć spadki po obu stronach przynajmniej 1½ stopowe, w miejscach gdzie nie jest wysoki lub gdzie nie jest położony blisko rzeki; — w miejscach zaś

стахъ же, подверженныхъ большему напору воды, и при значительной высотѣ оной, въ особенности же тамъ, гдѣ дамба пересѣкаетъ наполненные водою отливъ, слѣдуетъ, по мѣрѣ надобности, увеличивать склоны и ширину нижней части дамбы; сверхъ того, въ такихъ мѣстахъ надлежитъ подкрѣплять дамбу устроенными изъ земли бермами съ фашиною выстилкою, если въ томъ признается надобность Инженеромъ. Ширина верхней части дамбъ у рѣки Вислы должна составлять по меньшей мѣрѣ 12 футовъ, у менѣе же значительныхъ рѣкъ — 6 футовъ.

ГЛАВА V.

О взиманіи и расходованіи складокъ.

Ст. 19.

Суммы на устройство дамбъ, то есть причитающіяся отъ заинтересованныхъ въ дѣлѣ лицъ складки, а также всѣ денежные взысканія за полицейскіе проступки относительно содержанія дамбъ въ исправности, сосредоточиваются въ подлежащихъ Уѣздныхъ Казначействахъ и должны быть вносимы въ эти Казначейства.

Ст. 20.

Управленіе Путей Сообщенія, при утвержденіи росписанія работъ и издержекъ на каждаго изъ заинтересованныхъ въ дѣлѣ владѣльцевъ, опредѣляетъ вмѣстѣ съ тѣмъ срокъ, къ которому подлежатъ внесенію въ Уѣздныя Казначейства наличными деньгами складки на издержки по устройству дамбъ, и о томъ, при сообщеніи сказанныхъ росписаній, уведомляетъ подлежащее Губернское Правленіе.

Губернское Правленіе обязано наблюдать, чтобы эти складки были внесены въ Казначейство въ установленный срокъ, согласно опредѣленнымъ для сего формамъ, и, кромѣ того, извлеченіе объ этомъ рода взносахъ должно быть препровождено въ Управленіе, для свѣдѣнія.

на большее діѣланіе воды выставionych и на значныхъ высотахъ, а особливо́й те́з гдѣе ва́лъ проти́вля одно́й водо́ю напе́лнѣне, спа́дки и шѣроко́сть ни́жше́й чѣ́сти ва́ла по́винны бы́ть о́дповѣ́дно потре́бѣ по́вѣ́нше́не, о́прѣ́з те́го въ та́кихъ мѣ́сца́хъ ва́лъ въмо́цно́нъ бы́де берма́ми, у́сыпанѣ́ми зъ зѣ́ми, умо́цно́нѣ́ми фашѣ́но́ванѣ́мъ, гдѣ́е сѣ́ те́го по́длѣ́гъ узнанѣ́а Инже́нера о́ка́же потре́ба; шѣроко́сть ко́роны ва́ловъ надъ Вѣ́сло́ю выно́сѣ́ ма́ на́ймнѣ́й сто́п 12, надъ рѣ́ка́ми мнѣ́йше́ми сто́п 6.

T Y T U E V.

O poborze i wydatkowaniu składek.

Art. 19.

Fundusze na sypanie wałów, to jest składki od interessowanych przypadające, oraz wszelkie kary za przekroczenia policyjne, względem utrzymania w porządku wałów, koncentrować się będą w właściwych Kassach powiatowych i do tychże Kass wnoszone być mają.

Art. 20.

Zarząd Komunikacyj Lądowych i Wodnych, przy zatwierdzeniu rozkładu robót i kosztów na każdego z interessowanych właścicieli, ustanowi zarazem termin, w którym składki w gotowiźnie na koszt sypania wałów, wnoszone do Kass powiatowych być mają, o czém Rząd Gubernialny właściwy, przy przesłaniu mu rzeczonych rozkładów, zawiadomi.

Rząd Gubernialny dopilnuje, aby składki te, w czasie przepisany, do Kassы wniesione były, podług form na to przepisanych, obok czego ekstrakt wpływów tego rodzaju przesłany być winien dla wiadomości Zarządowi.

Ст. 21.

Оптовая выдача денегъ изъ Уѣзднаго Казначейства на постройку, когда въ этомъ встрѣтится надобность, производится съ разрѣшенія Управленія Путей Сообщенія и по ассигновкамъ Губернскаго Правленія, при производствѣ работъ хозяйственнымъ образомъ — на руки избраннаго Члена Надзора, при производствѣ же съ подряда — на руки подрядчика.

Ст. 22.

Въ первомъ случаѣ, подробная выдача причитающихся каждому денегъ производится на мѣстѣ получавшимъ изъ Уѣзднаго Казначейства потребную для сего сумму Членомъ Надзора, въ присутствіи управляющаго работами Инженера и другаго Члена Надзора. Счетъ и документы, оправдывающіе выдачу означенной суммы, представляются велѣдъ за окончаніемъ работъ въ Губернское Правленіе и за симъ въ Управленіе Путей Сообщенія.

Ч А С Т Ь II.

закрывающая въ себѣ правила для ремонтнаго содержанія дамбъ.

Г Л А В А VI.

О обыкновенномъ ремонтѣ дамбъ.

Ст. 23.

Велѣдъ за окончаніемъ работъ по устройству дамбы и по составленіи приѣмнаго протокола, дамба эта распределяется

Art. 21.

Выплаты речазтowe на будowę z Kassy powiatu, gdzie tego potrzeba zajdzie, następować będą za upoważnieniem Zarządu Kommunikacyj, i assygnacyami Rządu Gubernialnego; jeżeli roboty administracyjnie będą prowadzone, na ręce wybranego z Nadzoru Członka, jeżeli przez przedsiębiorstwo, na ręce interesanta.

Art. 22.

W pierwszym razie, szczegółowe rozpłaty komu należy na gruncie dopełni Członek Nadzoru, który fundusz z Kassy powiatu podnosił, w przytomności Inżyniera kierującego robotami i drugiego Członka Nadzoru. Rachunki i dowody usprawiedliwiające summy wydane, składane być mają zaraz po ukończeniu robót Rządowi Gubernialnemu, a następnie Zarządowi Kommunikacyj Lądowych i Wodnych.

C Z Ę Ś Ć II.

Obejmująca przepisy postępowania przy konserwacyi wałów.

T Y T U Ł VI.

Postępowanie przy zwyczajnej konserwacyi wałów.

Art. 23.

Zaraz po ukończeniu robót obwałowania i nastąpnem spisaniu protokołu odbiorczego, dopełnionym zostanie podział wa-

между заинтересованными въ дѣлѣ владѣльцами, для установленія постоянного ремонтнаго содержанія оной и надзора. Подраздѣленіе сіе производится пропорціонально поверхности предохраненныхъ отъ разлива воды земель и примѣнительно къ извѣстной соразмѣрной длинѣ дамбы. Всѣ приходящіяся на гмины, селенія и усадьбы подраздѣленія обозначаются врытыми въ землю столбиками, съ краткимъ на оныхъ описаніемъ длины дамбы, названія селенія и количества предохраненныхъ онымъ, состоящихъ въ ихъ пользованіи морговъ земли, съ обозначеніемъ очереднаго номера и изъясненіемъ, кто обязанъ имѣть надзоръ.

Ст. 24.

Обыкновенный ремонтъ производится каждымъ селеніемъ на его участкѣ. Для наблюденія за симъ, устанавлиются Губернскимъ Правленіемъ постоянные надсмотрщики дамбъ, на дистанціяхъ, длина коихъ опредѣляется по мѣрѣ надобности. Жалованье имъ производится изъ подлежащихъ внесенію для сего заинтересованными въ дѣлѣ лицами въ Уѣздныя Казначейства складокъ и изъ денежныхъ взысканій за полицейскіе относительно дамбъ проступки, въ томъ размѣрѣ, какой будетъ опредѣленъ постояннымъ штатомъ, имѣющимъ быть утвержденнымъ Управленіемъ Путей Сообщенія.

Къ ремонтнымъ работамъ относятся:

- а) исправленіе незначительныхъ поврежденій, происшедшихъ, какъ отъ разлива воды, такъ и по другимъ причинамъ, а также и укрѣпленія, если эти поврежденія или укрѣпленія не превышаютъ болѣе $\frac{1}{6}$ части кубической сажени, то есть 36 кубическихъ футовъ на одинъ мѣрговъ;
- б) содержаніе въ исправности находящейся позади дамбъ дороги и насажденныхъ спереди дамбъ прививныхъ деревцевъ, а также размноженіе и пополненіе оныхъ;

лу pomiędzy interessowanych właścicieli, dla zaprowadzenia stałej konserwacyi i dozoru; podział ten uskutecznionym będzie w stosunku powierzchni gruntu od wylewu zasłoniętego, z odniesieniem się następnie do pewnej stosunkowej długości wału. Wszystkie podziały na gminy, wsie i osady przypadające, oznaczone będą słupkami, w ziemię wkopanemi, z krótkim na nich opisem długości wału, nazwiska wsi i ilości zasłoniętych w ich posiadłości morgów, z oznaczeniem porządkowego numeru i wyrażeniem, kto do dozoru jest obowiązany.

Art. 24.

Konserwację zwyczajną dopełniać będzie każda wieś na swym wydziale. Dla dopilnowania tego, ustanowieni będą przez Rząd Gubernialny stali dozorczy wałów w dystansach, których długość, stosownie do potrzeby będzie oznaczona, płatni ze składek, na ten cel przez interessowanych do Kass powiatowych wnosić się winnych, i z kar za przekroczenia policyjne przy wałach ściągniętych, a to w wysokości, stałym etatem, przez Zarząd Kommunikacyj zatwierdzić się mającym, ustanowionej.

Do robót konserwacyjnych należą:

- a) naprawa mniejszych uszkodzeń, czy to przez powódź, czy też z innych przyczyn powstałych, lub też i wzmocnienia, skoro uszkodzenia te, lub wzmocnienia nie wynoszą więcej jak $\frac{1}{6}$ sążnia kubicznego, czyli 36 stóp kubicznych na męrg.
- b) utrzymanie w dobrym stanie drogi za wałami i flancunków przed wałami, rozmnożenie i kompletowanie tychże flancunków;

- c) періодическое обкашивание и очищение отъ сорной травы поверхности дамбъ, истребленіе мышей, кротовъ, ласицъ и т. п. животныхъ, засыпаніе вырытыхъ ими дыръ и отверстій, обшивка дерномъ поврежденной поверхности или засѣваніе травою, насыпаніе и починка вѣздовъ, огораживаніе сихъ послѣднихъ и самихъ дамбъ, по обѣимъ сторонамъ, въ тѣхъ мѣстахъ, гдѣ онѣ проходятъ черезъ деревни;
- d) наблюденіе за безопасностію дамбы во время наводненія.

Ст. 25.

Для повѣрки состоянія дамбъ, устанавливается постоянная Коммисія, состоящая изъ Инженера подлежащаго Отдѣленія, Уѣзднаго Начальника и одного или двухъ Членовъ Надзора.

Ст. 26.

Коммисія эта должна производить два раза въ годъ осмотръ дамбъ. Первый осмотръ дѣлается весною, когда рѣка возвратится въ свое ложе, то есть въ концѣ Мая мѣсяца, а второй — осенью, передъ 15 числомъ Сентября мѣсяца.

Коммисія, а въ особенности Уѣздный Начальникъ, обязанный руководить оною, какъ хозяинъ уѣзда, и наблюдать за цѣлостію дамбъ, за нѣсколько дней до прибытія на мѣсто, долженъ предварить о томъ заинтересованныхъ владѣльцевъ и гминныхъ Войтовъ, которые въ день производящагося осмотра высылаютъ отъ себя солтыса и экономическаго служителя для указанія ему на мѣстѣ, что и какимъ образомъ имѣетъ быть сдѣлано.

- c) peryodyczne koszenie i oczyszczanie z chwastów powierzchni wałów, wygubienie myszy, kretów, łasic i t.p. zwierząt, zasypanie dziur i otworów przez nie zrobionych, darniowanie uszkodzonej powierzchni, lub obsianie trawą, usypanie i reparacya wjazdów, ogrodzenie tychże wjazdów i wałów samych z obu stron, gdzie takowe przez wsie przechodzą;
- d) czuwanie nad bezpieczeństwem wału w czasie powodzi.

Art. 25.

Для przekonywania się o stanie wałów, ustanowioną będzie stała delegacya, składająca się z Inżyniera właściwego Oddziału, z Naczelnika Powiatu i z jednego lub dwóch Członków Nadzoru.

Art. 26.

Delegacya ta odbywać ma dwa razy na rok rewizję wałów. Pierwsza rewizya dopełni się z wiosny, gdy rzeka zupełnie do swego wróci łożyska, to jest około końca miesiąca Maja, druga w jesieni przed dniem 15 Września.

Delegacya, a szczególnie Naczelnik Powiatu, który jej przewodniczyć winien jako gospodarz powiatu i czuwać nad całością wałów, na kilka dni przed zjazdem na grunt, uprzedzi o tém interessowanych właścicieli i Wójtów gmin, którzy w dniu odbywanej rewizyi wyślą na grunt, każdy od siebie, солтыса i officyalistę ekonomicznego, dla wskazania mu na miejscu: co i w jaki sposób ma być zrobioném.

Ст. 27.

Дѣйствія Коммисіи по осмотру производятся протоколярно, съ изданіемъ письменныхъ распоряженій Инженеру Отдѣленія, который, по сношеніи съ административною властію и Надзоромъ, обязанъ наблюсти за исполненіемъ работъ. За симъ Коммисія о дѣйствіяхъ своихъ представляетъ рапортъ Управленію Путей Сообщенія. Инженеръ обязанъ наблюсти за безотлагательнымъ производствомъ починки и отвѣтствуетъ за возникшіе вслѣдствіе замедленія убытки. Поэтому, въ случаѣ медленности владѣльцевъ и гминъ и неудовлетворенія требованія Инженера, сей послѣдній, съ вѣдома и при содѣйствіи Начальника уѣзда, исполняетъ работы наемными работниками на счетъ оплошавшихъ въ дѣлѣ; Уѣздный же Начальникъ взыскиваетъ причитающіяся съ нихъ деньги.

Ст. 28.

Оказавшіяся необходимыми послѣ весеннихъ разливовъ починки дамбъ должны быть произведены не позже 15 Іюня, очистку же дамбы слѣдуетъ вполне окончить къ 30 Іюня. Всѣ подобныя работы, подлежащія къ производству осенью, должны быть окончены къ 1 Ноября мѣсяца. Въ обоихъ случаяхъ, если Инженеръ замѣтитъ медленный ходъ работъ и встрѣтитъ сомнѣніе въ томъ, что онѣ будутъ окончены къ опредѣленному для сего сроку, обязанъ, коль скоро неокончаніе оныхъ угрожаетъ опасностью, поступить согласно постановленному въ предыдущей статьѣ правилу.

Ст. 29.

Къ обязанности упомянутой Коммисіи и Надзора относится также удостовѣряться въ томъ, поступили ли въ Уѣздное Казначейство денежныя взысканія, присужденныя за на-

Art. 27.

Delegacya czynności rewizyi odbędzie protokólnie, pozostawiając dyspozycyę na piśmie Inżynierowi Oddziałowemu, który wykonania robót, za zniesieniem się z Władzą administracyjną i Nadzorem, dopilnować jest obowiązany. Delegacya następnie o czynnościach swoich zda rapport Zarządowi Kommunikacyj Lądowych i Wodnych. Inżynier niezwłoczno wykonania reparacyi dopilnuje i za szkody z opóźnienia wynikłe, będzie odpowiedzialny. Gdyby przeto właściciele i gminy ociągały się i wezwaniu Inżyniera zadosyć nie uczyniły, w takim razie Inżynier, z wiadomością i za pomocą Naczelnika Powiatu, roboty wykona najemnikiem, na koszt opóźniających się, a Naczelnik Powiatu należytość ściągnie.

Art. 28.

Reparacye wału, któreby w skutku wiosennych wylewów okazały się potrzebne, dopełnione być winny najdalej do 15-go Czerwca; oczyszczenie wału ukończone być ma w zupełności do dnia 30 Czerwca. Wszystkie podobne roboty na jesień przypadające, ukończone być winny z dniem 1 Listopada. W obu razach, gdyby Inżynier widział mały postęp robót i nie miał pewności, że takowe na termin wskazany ukończone zostaną, winien, jeżeli niewykończenie zagraża niebezpieczeństwem, postąpić, jak w poprzedzającym artykule przepisano.

Art. 29.

Do wspomnionej Delegacyi i do Nadzoru należeć także będzie przekonywanie się, czyli kary pieniężne zasądzone za przekroczenia przepisów policyjnych przy obwałowaniach (o czém

рушения полицейскихъ правилъ относительно дамбъ (о чемъ будетъ сказано ниже), а также, если употреблены собранныя отъ этихъ взысканій суммы, удостовѣряться о порядкѣ ихъ израсходованія, для какой надобности и съ пользою ли онѣ употреблены.

Ст. 30.

Въ случаѣ чрезвычайной надобности введенія измѣненій въ подраздѣленіи дамбы, должно быть о томъ сообщено Комисіи, которая, по мѣрѣ признанной необходимости, объ означенныхъ измѣненіяхъ представляетъ на утвержденіе Управленія Путей Сообщенія, чрезъ посредство Губернскаго Правленія.

Ст. 31.

Послѣ большихъ разливовъ, значительнѣйшая починка причиненныхъ наводненіемъ поврежденій дамбъ, или же ихъ укрѣпленіе производятся согласно установленнымъ для устройства новыхъ дамбъ правиламъ и основаніямъ, изданнымъ всѣхъ участвующихъ въ дѣлѣ владѣльцевъ и сообразно утвержденнымъ росписаніямъ.

Ст. 32.

Къ этого рода починкамъ и укрѣпленіямъ относятся такія работы, объемъ коихъ составляетъ болѣе $\frac{1}{6}$ части одной кубической сажени, то есть 36 кубическихъ футовъ на одинъ моргъ обнесенной дамбою земли.

нижѣ) до Кассы powiatowej wpływѣть, oraz jeżeli fundusze ztąd zebrane użytemi zostały, przekonywać się: w jaki sposób, w jakim celu i czy z pożytkiem użycie to postąpiło.

Art. 30.

W razie nadzwyczajnej potrzeby zaprowadzenia zmian podziałów wału, rzecz ta ma być delegacyi przedstawioną, która, stosownie do uznanej potrzeby, zmiany te przez Rząd Gubernialny do zatwierdzenia Zarządowi Kommunikacyj przedstawi.

Art. 31.

Po nastąpionych wielkich wylewach, reparacya większa uszkodzonych przez powódź wałów, lub też wzmocnienie, odbywać się będzie, stosownie do przepisów i zasad ustanowionych przy wznoszeniu wałów nowych, nakładem wszystkich właścicieli stowarzyszonych, podług zatwierdzonych rozkładów.

Art. 32.

Do reparacyi lub wzmocnienia tego rodzaju należą takie roboty, których objętość wynosi na morg wałami ubezpieczonego gruntu więcej niż $\frac{1}{6}$ część jednego sążnia kubicznego, czyli 36 stóp kubicznych ziemi.

О предохраненіи дамбы отъ поврежденій во время разлива воды.

Ст. 33.

Во время разлива рѣки, состоящіе въ обнесенной дамбами низменной мѣстности владѣльцы и гмины обязаны наблюдать за содержаніемъ въ исправности этихъ дамбъ, а также поставлять потребныхъ для сего работниковъ.

Ст. 34.

Каждый городъ, селеніе или усадьба, соразмѣрно своему народонаселенію, значащемуся по составленной Надзоромъ собственно для этого вѣдомости, предназначаются къ извѣстному участку дамбы, за исправностью коего обязаны наблюдать постоянно, а въ особенности въ случаѣ воспослѣдованія разлива. Во время этого разлива и по мѣрѣ угрожающей опасности, сообразно тому, какъ это будетъ признано чиновниками и наблюдающими за сохранностью дамбъ властями, часть или даже все народонаселеніе, способное нести помощь и защиту, можетъ быть потребовано къ предохраненію и спасенію дамбъ, и обязано безотлагательно и безпрекословно повиноваться этому распоряженію, а также, не взирая на подраздѣленіе дамбы, взаимно помогать по всѣмъ участкамъ.

Ст. 35.

Для соблюденія порядка и соотвѣтственнаго употребленія средствъ при защитѣ дамбъ, потребованное для сего народонаселеніе распределяется на отдѣленія. Для управленія каждымъ изъ такихъ отдѣленій, назначаются особыя надсмотрщики по отдѣленіямъ, изъ заступающихъ гминныхъ Войтовъ лицъ

Postępowanie przy bronieniu wału od uszkodzeń w czasie wylewów.

Art. 33.

W czasie wylewów rzeki, właściciele i gminy w nizinie wałami zabezpieczonej, obowiązani są czuwać nad utrzymaniem w całości tychże wałów, oraz dostarczyć od siebie potrzebnych do tego ludzi.

Art. 34.

Każde miasto, wieś, lub osada, stosownie do swój ludności, wykazem, umyślnie na to przez Nadzór sporządzonym, objętej, przeznaczoną będzie do pewnego wydziału obwałowania, którego całości zawsze, a tém więcej w razie wylewów, pilnować jest obowiązana; w czasie takich wylewów i w miarę grożącego niebezpieczeństwa, według uznania Urzędników i Władz, nad całością wałów czuwających, część, lub cała nawet ludność pomoc i obronę nieść zdolna, do ochrony i ratowania wałów powołaną być może i rozkazowi temu bez zwłoki i tłumaczenia się posłuszną być winna, oraz bez względu na podział wału, wzajemnie wydziały wspierać się są obowiązane.

Art. 35.

Dla zachowania porządku i właściwego użycia środków przy ochronie wałów, ludność do tego użyta podzieloną będzie na oddziały. Do kierunku każdego z takich oddziałów, przeznaczeni będą osobni dozorczy wydziałowi, na których zastępcy Wójt-

или экономическихъ служителей, подъ отвѣтственностію владельцевъ. Эти надсмотрщики заблаговременно назначаются или смѣняются, согласно заявленному о томъ Надзору Инженерными чинами требованію.

Ст. 36.

Къ общему наблюденію за исправностію дамбъ приступается въ то время, когда рѣка станетъ выходить изъ береговъ, или же когда о наблюденіи этомъ, по полученіи свѣдѣній о возвышеніи воды, будетъ предложено Инженеромъ письменнымъ приказаніемъ.

Предваренный Инженеромъ о возвышеніи воды надсмотрщикъ отдѣленія обязанъ по условленному знаку тревоги, собрать все въ распоряженіи его состоящее пѣшее и съ повозками народонаселеніе и отправиться съ онымъ на мѣсто, для неотступнаго днемъ и ночью бдѣнія и наблюденія за дамбою, и для приниманія признанныхъ имъ необходимыми предохранительныхъ мѣръ. Инженеры, штатные мастера по устройству плотинъ и надсмотрщики работъ должны, подъ строгою отвѣтственностію, находиться каждый на своемъ участкѣ и дѣлать распоряженія о производствѣ тѣхъ работъ, какія окажутся нужными.

Ст. 37.

Каждое селеніе и гмина должны имѣть заготовленное и вблизи дамбы сложенное соотвѣтственное количество инструментовъ и матеріаловъ, а именно: лодокъ, тачекъ или носилокъ, лопать, досокъ, фашинъ, колышковъ и навоза для заделки отверстій, что все заблаговременно слѣдуетъ размѣстить на извѣстныхъ разстояніяхъ на дамбѣ; по мѣрѣ же оказавшейся надобности въ перемѣнѣ навоза, надлежитъ дѣлать распоряженіе о поставкѣ онаго.

товъ гмин, lub officjaliści ekonomiczni, pod odpowiedzialnością właścicieli, wybrani zostaną. Dozorcy ci wcześniej ustanowieni lub zmieniani będą, stosownie do żądania służby Inżynierskiej, do Nadzoru wniesionego.

Art. 36.

Ogólne czuwanie nad całością wałów wchodzi w wykonanie od chwili, gdy rzeka na brzegi wychodzić zacznie, lub gdy czuwanie to, po otrzymaniu wiadomości o przybieraniu wody, przez Inżyniera nakazanem będzie, wydanym rozkazem na piśmie.

Uprzedzony przez Inżyniera o przybieraniu wody, dozorca wydziałowy powinien natychmiast, za umówionym znakiem trwożgi, zebrać całą ludność pieszą i z furami, pod jego dyspozycyę oddaną, i udać się z nią na miejsce, dla nieodstępного dzień i noc czuwania i pilnowania wału i przedsiębrania środków zaradczych, jakie za potrzebne uznane będą. Inżynierowie, tamiarze etatowi i dozorczy robót, każdy na swym wydziale mają być wówczas, pod surową odpowiedzialnością, obecnymi, i zarządzać roboty, jakie potrzebnemi się okażą.

Art. 37.

Każda wieś i gmina powinna mieć przysposobioną i w bliskości wału złożoną stosowną ilość narzędzi i materiałów, jako to: czołen, taczek, lub noszów, szpadli, desek, faszyn, palików i mierzwy, dla zatykania otworów, która wcześniej w pewnych odstępach na wale złożona być powinna; o ileby mierzwa potrzebowała odmiany, dostawa onęj zarządzaną być powinna.

Предметы эти, коихъ количество и качество указывается техническими чинами, подлежатъ повременному осмотру сими чинами и Коммисією и удостовѣренію, какъ о хорошемъ состояніи оныхъ, такъ и о нахожденіи въ соответственномъ количествѣ и мѣстѣ.

Ст. 38.

Занятые охраненіемъ дамбъ люди и ихъ надсмотрщики, подъ опасеніемъ имѣющаго быть опредѣленнымъ взысканія, не вправѣ отлучаться изъ мѣстъ своихъ до тѣхъ поръ, пока не послѣдуетъ о томъ письменное приказаніе Инженера.

Приказаніе это Инженеръ обязанъ отдать тотчасъ по минованіи надобности въ защитѣ дамбъ, подъ личною отвѣтственностію.

ГЛАВА VIII.

Полицейскія правила.

Ст. 39.

Дамбы и всё входящія въ составъ оныхъ устройства составляютъ общественную собственность всѣхъ владѣльцевъ, обитающихъ въ низменной мѣстности, и состоятъ подъ попеченіемъ Правительства; поэтому, подъ опасеніемъ полицейскихъ взысканій, опредѣленныхъ по ст. 306, 307, 535 и 539-ой прежняго Уложенія о наказаніяхъ 1818 года (а по ст. 466, 291, 824, и 840-ой нынѣшняго Уложенія о наказаніяхъ уголовныхъ и исправительныхъ 1848 года), никто не вправѣ повреждать означенныхъ устройствъ, и вслѣдствіе сего воспрещается: ѣздить по откосамъ и поверхности дамбъ, пасти свиней, рогатый скотъ, лошадей и т. п. Растущая на поверхности дамбъ трава не можетъ быть потравляема домашними животными, но должна быть скашиваема и собираема вла-

Szczegóły te, które przez służbę techniczną co do ilości i jakości wskazane będą, winny być peryodycznie przez tęż służbę i delegacye rewidowane, czyli się w dobrym stanie i odpowiedniej ilości i miejscu znajdują.

Art. 38.

Zajęci obroną wałów ludzie i ich dozorczy, nie mogą się, pod karami mającemi się przepisać, oddalać z miejsc im przeznaczonych dopóty, dopóki nie nadejdzie odwołujący ich rozkaz Inżyniera na piśmie. Rozkaz taki Inżynier obowiązany jest wydać pod odpowiedzialnością zaraz po ustaniu potrzeby obrony.

T Y T U Ł VIII.

Przepisy policyjne.

Art. 39.

Wały i wszelkie budowy, w ich skład wchodzące, są wspólną własnością wszystkich właścicieli, w nizinie zamieszkałych, i zostają pod opieką Rządu; z tego powodu pod karami policyjnemi, a mianowicie: art. 306, 307, 535, 539-m dawnego Kodeksu kar z r. 1818 (obecnie w r. 1848 art. 466, 291, 824 i 840-m Kodeksu kar głównych i poprawczych) przepisaniemi, nie wolno dzieł tych nikomu uszkadzać, i dla tego zabronioném zostaje: jeżdżenie na spadkach i koronie wałów, paszenie trzody chlewniej, bydła, koni i t. p. Trawa na powierzchni wałów rosnąca, nie może być przez inwentarz spaszana, lecz będzie przez właścicieli

дѣльцами земель. Воспрещается также повреждать и вырубать насажденные или естественно растущія по берегамъ рѣки впереди дамбъ прививныя деревца, исключая указанныхъ Инженерными чинами надобностей, и то лишь въ разрѣшенныхъ Правительствомъ случаяхъ.

Ст. 40.

Равномѣрно воспрещается устраивать, безъ разрѣшенія Инженерныхъ чиновъ, новые переѣзды, кромѣ тѣхъ, которые заведены при пересѣченіи дорогъ и содержатся гминами.

Ст. 41.

Устроенная позади дамбъ дорога не можетъ быть запанною, перекопанною или загороженною.

Ст. 42.

Воспрещается произвольное открываніе устроенныхъ въ дамбахъ шлюзовъ.

Ст. 43.

Поименованные въ ст. 39, 40, 41 и 42-ой проступки, согласно роду оныхъ, подвергаются разсмотрѣнію подлежащихъ судебныхъ или полицейскихъ властей, денежныя же взысканія за изъясненные по таблицѣ предостереженій проступки, вслѣдствіе протоколярнаго опредѣленія оныхъ, на основаніи правилъ, назначаются гминнымъ Войтомъ посредствомъ шнуровыхъ повѣстокъ, вырѣзываемыхъ изъ квитанціонной книги, съ одновременнымъ увѣдомленіемъ о томъ Начальника уѣзда, который опредѣленное взысканіе обязанъ истребовать въ Уѣздное Казначейство.

gruntów koszona i zbierana. Zabrania się także uszkodzanie i wycinanie flancunków na brzegach rzeki, przed wałami posadzonych, lub z natury wyrastających, wyjąwszy na potrzeby przez służbę inżynierską wskazane, i to tylko w przypadkach przez Rząd dozwolonych.

Art. 40.

Robienia nowych przejazdów prócz tych, które na przecięciu dróg są zaprowadzone i przez gminy utrzymywane, bez zezwolenia służby inżynierskiej, również zabrania się.

Art. 41.

Droga za wałami urządzona nie może być zaorana, przekopana, lub zagrodzona.

Art. 42.

Dowolne otwieranie szluz w wałach urządzonych jest zakazane.

Art. 43.

Przekroczenia artykułami 39, 40, 41 i 42-m objęte, stosownie do rodzaju, oddawane będą pod rozpoznanie właściwych Władz sądowych, lub policyjnych; kary pieniężne za przekroczenia w tablicy ostrzeżeń objęte, po oznaczeniu takowych protokółar-ném, na zasadzie przepisów wymierzać będzie Wójt gminy, przez palety sznurowe z kwitariusza wycinane, zawiadamiając o tém jednocześnie Naczelnika Powiatu, który takowe do Kassy powiatowej ściągnie.

Ст. 44.

Вновь воздвигаемыя строения не могутъ быть устраиваемы вблизи дамбъ, но на разстояніи по крайней мѣрѣ 10 сажень отъ оныхъ. Пловучія мельницы, не могущія быть терпимыми на судоходныхъ рѣкахъ, согласно постановленію Намѣстника въ Царствѣ отъ 30 Мая 1818 года, тѣмъ болѣе не могутъ находиться у берега, гдѣ устроены предохранительныя дамбы, и, въ случаѣ нахожденія ихъ въ тѣхъ мѣстахъ, гдѣ предполагается устройство дамбъ, слѣдуетъ устранить оныя, до начатія работъ и помѣстить у состоящихъ посрединѣ рѣки и предназначенныхъ къ уничтоженію островковъ.

Ст. 45.

Причиненныя дѣломъ или словами оскорбленія лицамъ, имѣющимъ надзоръ за работами по постройкѣ и содержанію дамбъ, во время отпращиванія ими служебныхъ обязанностей, наказываются согласно ст. 248 и 249-ой Уложенія о наказаніяхъ 1818 года (ст. 287, 288, 289, 292 и 320-ая нынѣшняго Уложенія о наказаніяхъ уголовныхъ и исправительныхъ). Въ свою очередь, чиновники, наносящіе оскорбленія частнымъ лицамъ, подвергаются наказанію, по ст. 360-ой того же Уложенія опредѣленному.

Ст. 46.

Въ мѣстахъ часто посѣщаемыхъ народомъ должны быть заведены предостерегательныя таблицы съ объявленіемъ настоящихъ правилъ и объясненіемъ слѣдующихъ за несоблюденіе оныхъ взысканій. Кромѣ того, такія предостерегательныя таблицы должны находиться на дверяхъ въ управленіи каждаго Бургомистра и Войта гмины, расположенной въ низменной, обнесенной дамбами мѣстности.

Art. 44.

Zabudowania nowo wznoszone nie mogą być stawiane w bliskości wałów, lecz w odległości przynajmniej 10 sążni od tychże. Młyny pływaki, które stosownie do postanowienia Księcia Namiestnika Królewskiego z dnia 30 Maja 1818 r. na rzekach spławnych cierpiane być nie mają, témbardziej nie mogą się znajdować przy brzegu, na którym wały ochronne są usypane; gdzieby się młyny takowe znajdowały przy miejscach, gdzie wały sypane być mają, należy je jeszcze przed rozpoczęciem robót usunąć i umieścić przy kępach, w środku rzeki leżących, a na zniesienie przeznaczonych.

Art. 45.

Ublżenia czynne lub słowne, wyrządzone osobom mającym dozór nad robotami około budowy i utrzymania wałów w czasie ich urzędowania, karane być mają podług art. 248 i 249-go Kodeksu karnego z roku 1818, (obecnie art. 287, 288, 289, 292, 320-go Kodeksu kar głównych i poprawczych). Nawzajem urzędnicy, dopuszczający się obelg przeciw prywatnym osobom, ulegają karze, art. 360-m tegoż Kodeksu przepisanej.

Art. 46.

W miejscach najczęściej uczęszczanych przez ludzi, zaprowadzone być winny tablice, ostrzegające o niniejszych przepisach i wskazujące kary, za uchybienia przeciw tymże przepisom. Oprócz tego ostrzeżenia, na tablicach tych wypisane, znajdować się mają w Urzędzie każdego Burmistrza i Wójta gminy, w niniejszym wałami ubezpieczonej położonej, na drzwiach przybite.

Ст. 47.

Доходъ отъ денежныхъ взысканій приобщается къ суммамъ, потребнымъ на работы по ремонтному содержанию дамбъ.

Ст. 48.

Губернскія Правленія, на основаніи настоящей Инструкціи и представленій частныхъ Надзоровъ, издають владѣльцамъ и гминамъ распоряженія, опредѣляющія обязанности каждаго изъ нихъ по содержанию дамбъ и предохраненію ихъ отъ опасности, какъ въ обыкновенное время, такъ и въ случаѣ разлива воды.

Управленіе Путей Сообщенія въ Царствѣ, по соглашенію съ Правительственною Коммисією Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, настоящую Инструкцію утверждаетъ.

Варшава, 13 (25) Іюня 1846 года.

Управляющій, Генераль-Маіоръ (подписано) *Князь Тенишевъ*.

Art. 47.

Dochody z kar pieniężnych policzone będą do funduszków, na roboty utrzymania wałów potrzebnych.

Art. 48.

Rządy Gubernialne wydadzą na mocy niniejszej instrukcyi i na zasadzie przedstawienia przez Nadzory szczególne rozporządzenia, wskazujące właścicielom i gminom, każdej z osobna, ich obowiązki, przy zachowaniu wałów i strzeżeniu ich od niebezpieczeństwa, tak na czas zwyczajny, jako i na czas wezbrania wód.

Zarząd Kommunikacyj Lądowych i Wodnych w Królestwie, po zniesieniu się z Kommissyą Rządową Spraw Wewnętrznych i Duchownych, niniejszą instrukcyę zatwierdza.

w Warszawie, dnia 13 (25) Czerwca 1846 r.

Zarządzający, Jenerał-Major
(podpisano) *Książę Teniszew*.

Приложение 1-е къ № 2-му.

Предостерегательное объявление (ст. 46).

Такъ какъ находящіеся у рѣчныхъ береговъ дамбы и всѣ принадлежащія къ онымъ строенія составляютъ общественную собственность, подѣ попеченіемъ Правительства состоящую, то воспрещается повреждать оныя подѣ опасеніемъ наказаній, опредѣленныхъ по ст. 466, 291, 824 и 840 Уложенія о наказаніяхъ уголовныхъ и исправительныхъ, а именно воспрещается:

1) ѣздить по откосамъ и верхней части дамбъ, а также по насажденнымъ прививными деревцами мѣстамъ, и пасти свиньи, рогатый скотъ, лошадей и т. п.

2) вырубать или повреждать насажденные возлѣ дамбъ, плотинъ или у дорогъ деревья;

3) проѣзжать поперегъ дамбъ въ мѣстахъ, гдѣ нѣтъ устроенныхъ собственно для этого переѣздовъ;

4) вспахивать, прорывать или загораживать идущую вдоль дамбъ дорогу;

5) произвольно открывать устроенные въ дамбахъ шлюзы и какимъ либо образомъ повреждать оныя;

6) произвольно причаливать или прикрѣплять суда или плоты у плотинъ и другихъ фашинныхъ устройствъ; и

7) воздвигать новыя строенія или устраивать колодцы ближе 10-саженнаго разстоянія отъ дамбы.

1-y Annex do Nr. 2-go.

OSTRZEŻENIE (art. 46).

Ponieważ wały nadrzeczne i wszystkie budowle do nich należące, są własnością ogólną, pod opieką Rządu zostającą, przeto nie wolno jest takowych uszkadzać pod karami art. 466, 291, 824 i 840-m Kodeksu kar głównych i poprawczych przepisane, a mianowicie wzbronione jest:

1) jeżdżenie po spadkach i koronie wałów, tudzież po flancunkach, paszenie trzody chlewniej, bydła, koni i t. p.;

2) wycinanie lub uszkadzanie drzew przy wałach, na tamach, lub około dróg posadzonych;

3) przejeżdżanie w poprzek wałów w miejscach, gdzie nie masz przejazdów umyślnie na to urządzonych;

4) zaoranie, przekopanie, lub zagrodzenie drogi w podłuż wałów idącej;

5) dowolne otwieranie szluz, czyli upustów w wałach urządzonych i jakiegokolwiek bądź tychże uszkodzenie;

6) dowolne przybijanie i umocowanie statków lub tratw przy tamach i innych dziełach faszynowych;

7) postawienie nowej budowli lub wykopanie studni w bliższej odległości jak 10 sążni od wału.

Каждый несоблюдающий настоящихъ правилъ будетъ отправленъ, для взысканія, къ подлежащему Бургомистру или гминному Войту, который обязанъ подвергнуть таковаго опредѣленному по закону взысканію, съ составленіемъ при томъ надлежащаго протокола, за болѣе же важныя проступки долженъ отослать виновнаго въ подлежащій Судъ.

Всякій нанесшій оскорбленіе дѣломъ или словами лицамъ, имѣющимъ надзоръ за дамбами, подвергнется наказанію, опредѣленному по ст. 287, 288, 289, 292 и 320-ой Уложенія о наказаніяхъ уголовныхъ и исправительныхъ.

Každy wykraczajacy przeciw niniejszym przepisom odesłany zostanie po ukaranie do właściwego Burmistrza, lub Wójta gminy, który, stosownie do prawa, karę prawem przepisaną, przy spisaniu stosownego protokołu, wymierzyć jest obowiązany, a za ważniejsze przewinienia, przestępcę do właściwego Sądu odesłać.

Ktokolwiekby dopuścił się ubliżeń czynnych lub słownych względem osób, mających dozór nad wałami, karany będzie podług art. 287, 288, 289, 292 i 320-go Kodeksu karnego.

Приложение 2-е къ № 2-му.

Форма лит. А.

МЕЖЕВОЙ РЕЕСТРЪ

поверхности земель, затопляемыхъ въ низмен-
ной мѣстности, находящейся у рѣки Вислы, и подлежащихъ
охраненію устройствомъ дамбъ.

[illegible][illegible]

2-gi Annex do Nr. 2-go.

Wzór lit. A.

REJESTR POMIAROWY

powierzchni gruntów zalewanych w nizinie
. nad rzeką Wisłą położonej, a przez usypanie
wałów zabezpieczyć się mających.

Приложение 3-е къ № 2-му.

Форма лит. В.

Губернія

Уѣздъ

С М Ъ Т А

на работы по обнесению дамбою низменной
мѣстности, находящейся по правой сторонѣ
рѣки, въ видахъ предохраненія оной отъ затопленія.

[illegible][illegible]

3-ci Annex do Nr 2-go.

Wzór lit. B.

Gubernia

Powiat

K O S Z T O R Y S

robót obwałowania niziny, położonej po prawym brzegu rzeki,
w zamiarze zabezpieczenia tejże niziny od zalewu.

[illegible][illegible]

Приложение 4-е къ № 2-му.

Форма лит. С.

Губернія

Уѣздъ

Р О С П И С А Н І Е

работъ и издержекъ на обнесение дамбою
низменной мѣстности, находящейся на правомъ берегу
. рѣки, въ видахъ предохраненія оной отъ затопленія.

[illegible][illegible]

4-ty Annex do N° 2-go.

Wzór *lit. C.*

Gubernia

Powiat

R O Z K Ł A D

robót i kosztów obwałowania niziny, położonej po prawym brzegu
rzeki, w zamiarze ubezpieczenia jej od zalewu.

[illegible][illegible]

N° 3.

Распоряженіе, разрѣшающее Губернскимъ и Уѣзднымъ Казначействамъ принимать складки на постройку и содержаніе земляныхъ дамбъ, обезпечивающихъ земли отъ наводненій, а также и взысканія, налагаемыя за нарушеніе правилъ объ охранительныхъ дамбахъ.

(18 (30) Августа 1846 года.)

N Губернскому Правленію.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Препровождая при семъ выписку изъ Инструкціи, изданной Управленіемъ Путей Сообщенія на основаніи постановленія Совѣта Управленія отъ 25 Мая (6 Юня) 1845 года, опредѣляющаго правила относительно обнесенія дамбами береговъ судоходныхъ рѣкъ иждивеніемъ владѣльцевъ затопляемыхъ земель (*), — Правительственная Коммисія, въ видахъ заведенія порядка взиманія предназначенныхъ на этотъ предметъ складокъ, а также для контроля производимыхъ изъ сего источника расходовъ, разрѣшаетъ Губернскому Правленію:

1) складки на обнесеніе дамбою береговъ судоходныхъ рѣкъ, причитающіяся въ срокъ и въ количествѣ, опредѣленномъ Управленіемъ Путей Сообщенія, а также денежныя взысканія за нарушеніе полицейскихъ правилъ, изданныхъ относительно ремонтнаго содержанія дамбъ, по мѣрѣ ихъ назначенія, переказывать къ пренотации и взиманію оныхъ подлежащимъ Уѣзднымъ Казначействамъ, съ тѣмъ, чтобы сказанныя Казна-

(*) Инструкція эта помѣщена въ предыдущемъ N° 2.

N° 3.

Rozporządzenie, upoważniające Kassy powiatowe i gubernialne do przyjmowania składek na budowę i utrzymanie tam ziemnych, zabezpieczających grunta od wylewów wód, oraz kar za przekroczenie przepisów o wałach ochronnych.

(d. 18 (30) Sierpnia 1846 r.)

Do Rządu Gubernialnego N.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Przesyłając wyjątek z Instrukcyi, wydanej przez Zarząd Kommunikacyj Lądowych i Wodnych, na zasadzie postanowienia Rady Administracyjnej z dnia 25 Maja (6 Czerwca) 1845 roku, obejmującego przepisy do obwałowania brzegów rzek spławnych, kosztem właścicieli zalewanych gruntów, (*) Kommissya Rządowa, dla urządzenia poboru składek na ten cel przeznaczonych, i wydatku czerpanego z tego źródła, upoważnia Rząd Gubernialny:

1) aby składki na obwałowanie brzegów rzek spławnych, przypadające w ilości i terminie przez Zarząd Kommunikacyj Lądowych i Wodnych oznaczonym, tudzież kary za uchybienia przepisom policyjnym, co do konserwacyi wałów wydanym, w miarę ich wymierzania, przekazywał do prenotacyi i poboru właściwym Kassom powiatowym, które będą je perceptować pod do-

(*) Cała ta instrukcyja znajduje się w poprzedzającym N. 2-m.

чейства записывали взносы эти подъ доходами текущего года, по главѣ „случайные доходы“ въ имѣющую быть вновь заведенную статью „платежи на обнесение дамбою береговъ рѣкъ.“ Къ обязанности Губернскаго Правленія относится поставить заблаговременно въ извѣстность плательщиковъ о количествѣ причитающихся съ нихъ платежей и о срокѣ внесенія оныхъ, а также наблюсти за взносомъ сказанныхъ платежей въ подлежащее время;

2) по мѣрѣ количества внесенныхъ по этой статьѣ въ Уѣздныя Казначейства платежей, Губернскія Казначейства обязаны причислять оныя къ подлежащимъ выдачѣ суммамъ по главѣ „издержки Вѣдомства Внутреннихъ Дѣлъ“ въ отдѣленіе „дороги и сплавы,“ въ имѣющую быть вновь заведенную статью: „на обнесение дамбою рѣкъ.“ Оптовые выдачи изъ сихъ суммъ Уѣздныя Казначейства обязаны производить на счетъ Губернскаго Казначейства, съ разрѣшенія Управленія Путей Сообщенія и по ассигновкамъ Губернскаго Правленія; документы же на произведенныя выдачи препровождать въ Губернское Казначейство, вмѣсто наличной суммы. Въ случаѣ исполненія работъ хозяйственнымъ образомъ, оптовые выдачи производятся на руки избраннаго Члена Надзора и подъ его росписку, въ противномъ же случаѣ — на руки подлежащаго подрядчика и подъ надлежаще засвидѣтельствованную его квитанцію. Подробные счета и документы, оправдывающіе расходъ полученныхъ оптомъ суммъ, въ случаѣ производства работъ хозяйственнымъ образомъ, представляются по окончаніи работъ въ Губернское Правленіе, а за симъ въ Управленіе Путей Сообщенія, для препровожденія оныхъ въ Высшую Счетную Палату.

Могущія причитаться отъ Казны складки, по смыслу ст. 18-ой вышеупомянутаго постановленія Совѣта Управленія, будутъ ассигнованы Коммисіею Финансовъ въ обыкновенномъ порядкѣ, наравнѣ съ прочими расходами, по требованію Управленія Путей Сообщенія.

ходами r. b. w tytule „dochody przypadkowe“, w pozycji nowo założyć się mającej „opłaty na obwałowanie brzegów rzek“. Obowiązkiem jest Rządu Gubernialnego wcześniej uawiadomić kontrybuentów o ilości przypadającej opłaty i o terminie, w którym ma być złożona, oraz dopilnować wpływu w czasie właściwym;

2) aby, o ile z tego tytułu wpłynie do Kass powiatowych, Kassa gubernialna przypisywała tyle do należności płatniczej, pod tytułem „wydatki wydziału Spraw Wewnętrznych“, w oddziale „drogi i spławy“, w pozycji nowo utworzyć się mającej: „na obwałowanie rzek“. Wyплаты ryczałtowe z tego funduszu uskuteczniać mają Kassy powiatowe, na rachunek Kassy gubernialnej, za upoważnieniem Zarządu Kommunikacyj Lądowych i Wodnych i za assygnacyami Rządu Gubernialnego; dowody zaś z wypłat przysyłać za gotowiznę do Kassy gubernialnej. Jeżeli roboty będą prowadzone administracyjnie, wypłaty ryczałtowe następować mają na ręce i za kwitem wybranego z Nadzoru Członka, w przeciwnym razie, na ręce i za kwitem właściwego przedsiębiorcy, stosownie poświadczonym. Rachunki szczegółowe i dowody usprawiedliwiające wydatek summ, w razie prowadzenia robót administracyjnie, ryczałtem podniesionych, składane być mają, po ukończeniu robót, Rządowi Gubernialnemu, a następnie Zarządowi Kommunikacyj Lądowych i Wodnych, dla przesłania ich Najwyższej Izbie Obrachunkowej.

Składki, jakie przypaść mogą na Skarb, w myśl art. 18-go powołanego na wstępie postanowienia Rady Administracyjnej, assygnowane będą przez Kommissyę Skarbu zwykłym sposobem jak inne wydatki, na żądanie Zarządu Kommunikacyj Lądowych i Wodnych.

Правительственная Коммисія отнеслась въ Управление Путей Сообщенія касательно снабженія Губернскаго Правленія постановленіемъ Совѣта Управленія Царства отъ 25 Мая (6 Іюня) 1845 года, а также изданной въ развитіе этого постановленія Инструкцію.

Губернское Правленіе обязано доставить въ Коммисію Финансовъ копии со всѣхъ тѣхъ распоряженій, какія будутъ изданы онымъ въ развитіе настоящаго предписанія Губернскому Казначейству, а также Уѣзднымъ Начальникамъ и Казначействамъ.

Варшава, 18 (30) Августа 1846 года.

За Директора Отдѣленія (подписано) *Янишовскій*.

№ 73,760.

№ 4.

Постановленіе о допущеніи крестьянъ въ составъ наблюдательныхъ Комитетовъ, установленныхъ для охраненія береговъ рѣки Вислы.

(16 (28) Ноября 1865 года.)

Выписка изъ журнала засѣданія Совѣта Управленія Царства.

По поводу послѣдовавшихъ перемѣнъ въ поземельныхъ отношеніяхъ между владѣльцами имѣній и крестьянами Цар-

O zakommunikowanie Rządowi Gubernialnemu postanowienia Rady Administracyjnej z dnia 25 Maja (6 Czerwca) 1845 roku, tudzież Instrukcyi w rozwinięciu jego wydanej, Kommissya Rządowa wezwała Zarząd Komunikacyj Lądowych i Wodnych.

Jakie zaś Rząd Gubernialny wyda zarządzenie, w rozwinięciu niniejszego reskryptu, do Kassy gubernialnej, tudzież do Naczelników i Kass powiatowych, tego kopię Kommissyi Skarbu nadesła.

w Warszawie, dnia 18 (30) Sierpnia 1846 r.

Za Dyrektora Wydziału
(podpisano) *Janiszowski*.

Nr. 73,760.

№ 4.

Decyzya, we względzie przypuszczenia włóścian do składu Komitetów czyli Nadzorów wałowych, ustanowionych do strzeżenia brzegów rzeki Wisły.

(d. 16 (28) Listopada 1865 r.)

Wypis z protokołu Rady Administracyjnej Królestwa.

Z powodu zmiany stosunków między właścicielami dóbr a włóścianami, Rząd Gubernialny Radomski, Komitety wałowe

ства Польскаго, Радомское Губернское Правленіе, а также наблюдательные Комитеты при охранительныхъ отъ разлива рѣки Вислы земляныхъ дамбахъ, равно и Инженерные Чины при р. Вислѣ, въ виду Высочайшаго указа 19 Февраля (2 Марта) 1864 года, обратились въ Управление Путей Сообщенія съ представленіями:

чтобы крестьяне, получившіе въ собственность землю, сравнены были съ владѣльцами имѣній, относительно обязанностей и издержекъ по вышеозначеннымъ сооруженіямъ;

чтобы участковые владѣльцы земель, участвовали, наравнѣ съ владѣльцами имѣній, въ составѣ наблюдательныхъ Комитетовъ при охранительныхъ земляныхъ дамбахъ;

чтобы суммы, потребныя на содержаніе чиновъ по надзору за охранительными дамбами, распределены были не только на владѣльцевъ имѣній, но и на участковыхъ владѣльцевъ земель, и, наконецъ,

чтобы отъ ремонтнаго содержанія фашинныхъ сооружений, находящихся на земляхъ участковыхъ владѣльцевъ, освобождены были владѣльцы имѣній.

Управление Путей Сообщенія, принявъ во вниманіе: что крестьяне прибрежныхъ мѣстностей, получившіе въ собственность землю, на основаніи постановленія Совѣта Управленія отъ 25 Мая (6 Іюня) 1845 года о постройкѣ и ремонтѣ охранительныхъ дамбъ, должны, наравнѣ съ владѣльцами имѣній, участвовать въ составѣ наблюдательныхъ Комитетовъ, а также въ сборѣ на содержаніе чиновъ по надзору за охранительными дамбами и въ издержкахъ на починку оныхъ, и вообще исполнять всѣ обязанности, вышеприведеннымъ постановленіемъ Совѣта Управленія указанныя и къ ремонту фашинныхъ работъ и охранительныхъ дамбъ касающіяся, равно имѣя въ виду, что, по ст. 16 Высочайшаго указа 19 Февраля (2 Марта) 1864 года, къ вѣдѣнію гминнаго схода, между прочимъ, принадлежатъ: постановленія о всѣхъ вообще предметахъ, относящихся до хозяйственныхъ и общественныхъ дѣлъ цѣлой гмины, а также

и Комитеты службы водной на речке Wiśle, поволауя сѣ на Ukaz Najwyzszy z dnia 19 Lutego (2 Marca) 1864 roku, uczynily do Zarzadu Kommunikacyj w Królestwie przedstawienia:

aby włóścianie uwłaszczeni, porównani zostali z właścicielami folwarków w obowiązkach i ponoszeniu ciężarów przy robotach, mających na celu regulacyę brzegów Wisły;

aby ciż włóścianie przypuszczeni zostali do udziału w Komitetach czyli Nadzorach wałowych;

ażeby fundusz potrzebny na dozór wałów wnosili, nietylko właściciele folwarków, lecz i właściciele częstkowi; i

aby konserwacya robót faszynowych, znajdujących się przy gruntach właścicieli częstkowych, odtąd od właścicieli dóbr wymagana nie była.

Zarząd Kommunikacyj w Królestwie mając na uwadze, że włóścianie, którzy stali się właścicielami, stosownie do postanowienia Rady Administracyjnej z dnia 25 Maja (6 Czerwca) 1845 roku, o sypaniu i konserwacyi wałów, powinni, na równi z właścicielami folwarków, uczestniczyć w wyborze Nadzorów, w składce na opłatę dozoru wałowego, oraz w wydatkach na reparacyę tychże wałów, i w ogóle powinni wypełniać inne obowiązki, powołanem dopiero postanowieniem Rady Administracyjnej wskazane, konserwacyi robót faszynowych dotyczące, zważając oraz, że gdy art. 16 Ukazu Najwyższego z dnia 19 Lutego (2 Marca) 1864 roku, kładzie pomiędzy attrubucyami Zebrań gminnych: uchwały we wszelkich interessach gospodarczych i innych całej gminy dotyczących, tudzież stanowienie i rozkład

назначеніе и раскладка гминныхъ сборовъ и повинностей, относящихся до цѣлой гмины, и что поэтому обязанности и повинности, относящіяся къ участковымъ владѣльцамъ, особенно же раскладка денегъ на расходы по содержанию дамбъ и наблюдательнаго за оными Комитета, должны бы быть подвергнуты разсмотрѣнію гминныхъ сходовъ, на которыхъ крестьяне назначали бы изъ среды себя по два члена въ составъ наблюдательныхъ Комитетовъ для каждой низменности, въ рапортѣ отъ 8 (20) Іюня сего года, за № 4,754, представилъ на усмотрѣніе Совѣта Управленія слѣдующія свои предположенія:

1) чтобы въ составъ нынѣшнихъ Комитетовъ при охранительныхъ земляныхъ дамбахъ приглашаемы были по 2 члена изъ участковыхъ крестьянъ-владѣльцевъ для каждой низменности, избранные на гминныхъ сходахъ;

2) чтобы содержаніе надсмотрщиковъ за дамбами представлено было разрѣшенію тѣхъ же Комитетовъ и издержки на это были возложены, какъ на фольварочныхъ землевладѣльцевъ, такъ и на крестьянъ-собственниковъ;

3) чтобы раскладка суммъ, потребныхъ на содержаніе этихъ надсмотрщиковъ и причитающихся отъ участковыхъ владѣльцевъ земель, производилась гминами, и, наконецъ,

4) чтобы ремонтомъ фашинныхъ сооружений, построенныхъ для укрѣпленія береговъ, и охранительныхъ дамбъ занимались гмины и деревни, какъ владѣльцы прибрежныхъ земель.

Совѣтъ положилъ: предположенія Управленія Путей Сообщенія утвердить, съ тѣмъ лишь измѣненіемъ, согласно съ мнѣніемъ Члена завѣдывающаго дѣлами Учредительнаго Комитета, что въ составъ наблюдательныхъ Комитетовъ должны быть приглашаемы не по два члена изъ крестьянъ-собственниковъ для каждой низменности, а такое ихъ число, какое будетъ соответствовать пространству земель, принадлежащихъ имъ въ собственность, по сравненіи онаго съ общимъ пространствомъ, подверженнымъ порчѣ отъ разлива рѣки Вислы.

складокъ гминныхъ и ciężarów odnoszących się do całej gminy; obowiązki zatem i ciężary, spływające na właścicieli częściowych, a szczególnie rozkład składek na utrzymanie dozorców i reparację wałów, poddaćby wypadło rozpoznaniu Zebrań gminnych, na których właścianie wyznaczałiby od siebie delegatów do Nadzoru w każdej obwałowanej nizinie, — w przedstawieniu z dnia 8 (20) Czerwca r. b. Nr. 4,754 uczynił następujące wnioski:

1) że skład dotychczasowych Nadzorów wałowych należałoby zmienić, przez powołanie do udziału w nich po 2-ch uwłaszczonych właścian w każdej nizinie, wybranych na Zebraniach gminnych;

2) że utrzymanie dozorców wałowych wypadłoby pozostawić uznaniu Nadzorów; kosztą zaś ztąd wynikające, rozkładać, tak na właścicieli folwarków, jak i na uwłaszczonych właścian;

3) że rozkład funduszu na płace dla dozorców wałowych, przypadającego na uwłaszczonych właścian, pozostawić wypada gminom; i

4) że konserwację dzieł faszynowych, zbudowanych dla zabezpieczenia brzegów i wałów ziemnych, dopełniać powinny gminy i wsie, jako właściciele gruntów nadbrzeżnych.

Rada wnioski Zarządu Kommunikacyj zatwierdziła; z tą wszakże zmianą według zdania Członka zawiadującego interesami Komitetu Urządzającego, iżby do składu Nadzorów wałowych powoływano, nie po dwóch uwłaszczonych właścian w każdej nizinie, lecz taką ich liczbę, jaka odpowiadać będzie przestrzeni gruntów, własnością ich będących, po porównaniu onęj z ogólną przestrzenią, podlegającą uszkodzeniom z wezbrania rzeki Wisły.

Определенное на семъ основаніи число представителей отъ крестьянъ-собственниковъ должно быть избираемо домохозяевами тѣхъ деревень, земли которыхъ подвержены поврежденіямъ отъ разливовъ рѣки.

Вмѣстѣ съ симъ Совѣтъ постановилъ, чтобы всѣ издержки по береговымъ сооруженіямъ для укрѣпленія береговъ р. Вислы, какъ по доставленію матеріаловъ, такъ и по производству работъ, дѣлались по раскладкѣ въ Комитетахъ соразмѣрно съ пространствомъ подверженныхъ порчѣ отъ наводненій земель, принадлежащихъ, какъ крупнымъ помѣщикамъ, такъ и крестьянамъ-собственникамъ и другимъ участковымъ владѣльцамъ.

Варшава, 16 (28) Ноября 1865 года.

Вѣрно съ журналомъ:

И. д. Помощника Статсъ-Секретаря (подписано) *Рогозинскій*.

Liczba przedstawicieli ze strony włościan uwłaszczonych, na téj zasadzie oznaczona, wybierana być winna przez gospodarzy tych wsi, grunta których z powodu powodzi uszkodzeniom uległy.

Nadto Rada postanowiła, iżby wszelkie wydatki na ochronne dzieła nadbrzeżne, przedsiębrane dla wzmocnienia brzegów Wisły, tak z dostawy materiałów, jako też z wykonania robót wynikające, uskuteczniały się według rozkładów, w Nadzorach wałowych dokonywanych, odpowiednio do przestrzeni podlegających uszkodzeniom przez zalewy gruntów, należących, tak do większych właścicieli ziemskich, jako też do włościan uwłaszczonych i innych właścicieli częściowych.

w Warszawie, dnia 16 (28) Listopada 1865 r.

Zgodno z protokółem :

p. o. Podsekretarza Stanu (podpisano) *Rogozński*.

ОТДѢЛЪ IV.

АВГУСТОВСКІЙ КАНАЛЪ.

ГЛАВА I.

УСТРОЙСТВО И СОДЕРЖАНІЕ КАНАЛА.

ОБЪЯСНЕНІЕ.

Для развитія торговли подданныхъ Имперіи и Царства въ 1823 году, подъ руководствомъ Дирекціи Инженеровъ бывшихъ Польскихъ войскъ, начатъ устройствомъ сплавный каналъ, соединяющій рѣки Нѣманъ съ Вислою посредствомъ рѣкъ Бобра и Наревъ.

Протяженіе сего канала между устьями онаго: въ р. Нѣманъ — у Нѣмнова, и въ р. Бобру — у Денбова, составляетъ 96 верстъ. Въ составъ онаго входятъ части двухъ рѣкъ, приведенныхъ въ удобное для судоходства состояніе, какъ-то: р. Нетты, впадающей въ р. Бобру и р. Ганчи, впадающей въ р. Нѣманъ, а также находящаяся между этихъ двухъ рѣкъ водная система, состоящая изъ семи озеръ: Нецко, Бале, Студзеннине, Орлево, Панево, Крише и Микашево, кромѣ того озеро Сервы, какъ главный запасный прудъ (reservoir).

DZIAŁ IV.

KANAŁ AUGUSTOWSKI.

TYTUŁ I.

BUDOWA I UTRZYMANIE KANAŁU.

OBJAŚNIENIE.

Dla podniesienia handlu poddanych Cesarstwa i Królestwa, w roku 1823 rozpoczęto budowę kanału splawnego, łączącego rzekę Niemen z Wisłą, za pośrednictwem rzek Bobry i Narwi, pod kierunkiem Dyrekcyi Inżynierów bb. Wojsk Polskich.

Rozciągłość jego pomiędzy ujściami: do Niemna pod Niemnowem, i do Bobry pod Dębowem, wynosi werset 97. W skład onego wchodzi części dwóch rzek usplawnionych, t j. Netty, wpadającej do Bobry, i Hańczy wpadającej do Niemna, oraz pośredni pomiędzy temi rzekami system, siedmiu jezior: Necko, Białe, Studzienniczne, Orlewo, Paniewo, Krzywe i Mikaszewo, nadto jezioro Serwy, jako główny staw zapasowy (reservoir).

Каналъ подраздѣляется на три отдѣленія:

Отдѣленіе I. Рѣка Нетта, приведенная въ судоходное состояніе помощью боковаго канала, проведеннаго отъ г. Августова до впаденія оной въ р. Бобрѣ, содержитъ 5 одиночныхъ шлюзовъ.

Отдѣленіе II. Составляющаяся изъ озеръ водяная система, устроенная отъ г. Августова до соединенія съ р. Ганча, заключаетъ въ себя 6 одиночныхъ и 1 двойной шлюзъ.

Отдѣленіе III. Рѣка Ганча содержитъ 5 шлюзовъ одиночныхъ и 1 тройной.

N° 1.

Постановленіе о переходѣ Августовскаго канала въ вѣдѣніе Польскаго Банка.

(11 (23) Августа 1833 года.)

Выписка изъ журнала засѣданія Совѣта Управленія Царства.

Главный Директоръ Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства представилъ Совѣту, что Августовскій каналъ, по первоначальнымъ смѣтамъ, имѣлъ обойтись несвыше 7,600,000 польскихъ злотыхъ, между тѣмъ оный стоитъ уже нынѣ слишкомъ 10 миліоновъ, не включая въ это число ни строеваго лѣса, который можно оцѣнить въ 500,000 польскихъ злотыхъ, ни расходовъ на содержаніе Инженеровъ.

А какъ за всѣмъ тѣмъ означенный каналъ не оконченъ и потому все еще совершенно безполезенъ, то необходимо нужно привести его къ окончанію, на что требуется новыхъ расходовъ около 600,000 польскихъ злотыхъ.

Kanal dzieli się na trzy oddziały:

Oddział I. Rzeka Netta, uszlachetniona za pośrednictwem kanału bocznego od miasta Augustowa do ujścia w rzekę Bobrę, zawiera 5 szluz pojedynczych.

Oddział II. System jezior od Augustowa do połączenia z rzeką Hańczą zawiera 6 szluz pojedynczych i 1 podwójną.

Oddział III. Rzeka Hańcza zawiera 5 szluz pojedynczych i 1 potrójną.

N° 1.

Decyzja o przejściu kanału Augustowskiego pod administracyę Banku Polskiego.

(d. 11 (23) Sierpnia 1833 r.)

Wypis z protokołu posiedzenia Rady Administracyjnej.

Dyrektor Główny Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu przedstawił Radzie, iż kanał Augustowski, którego anszlagi nie wynosiły pierwotkowo jak 7,600,000 złp. kosztuje już przeszło 10,000,000 złp., nie licząc w to drzewa budowlanego na złp. 500,000 darować się mogącego, ani też kosztów, na utrzymanie Inżynierów, do téj roboty użytych.

Gdy zatem kanał Augustowski, w stanie w jakim się dziś znajduje, jest wcale nieużytecznym, wypada go koniecznie ukończyć, coby wymagało kosztu około 600,000 złp.

Въ настоящемъ положеніи Казна не можетъ быть обременена столь значительными издержками, и потому Главный Директоръ Финансовъ представляетъ на усмотрѣніе Совѣта: не угодно ли будетъ окончаніе сего канала поручить Польскому Банку (по примѣру возложенныхъ на него построекъ шоссе) на слѣдующемъ основаніи:

1) Банкъ обязанъ будетъ употребить на Августовскій каналъ такую сумму, какая для окончанія онаго потребуется, согласно планамъ и смѣтамъ, составленнымъ Правительственною Коммисією Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія; о чемъ и предоставитъ сей Коммисіи заключить съ Банкомъ контрактъ.

2) Банкъ будетъ пользоваться доходами съ канала до той поры, пока оными не пополнитъ издержаннаго имъ капитала, съ уплатою на оный 5%.

3) Въ продолженіе всего времени, пока Банкъ не выручитъ вполнѣ капитала своего, Правительство будетъ нести только расходы на содержаніе Инженеровъ, кои составляютъ около 50,000 польскихъ злотыхъ. По удовлетвореніи же Банка, доходъ, взимаемый за плаваніе по каналу, обращать на содержаніе онаго, а остальное вносить въ Казну.

4) Правительство предоставитъ Банку изъ лѣсныхъ дачъ, состоящихъ въ Августовскомъ и Плоцкомъ воеводствахъ, гдѣ проведенъ каналъ, весь лѣсъ, который назначенъ будетъ къ вырубкѣ въ теченіе 10 лѣтъ по средней 10-лѣтней цѣнѣ.

Симъ средствомъ Августовскій каналъ можетъ быть оконченъ въ продолженіе одного или двухъ лѣтъ, безъ всякой для Казны тягости.

Совѣтъ, обсудивъ настоящее представленіе Главнаго Директора Финансовъ и сообразивъ, что чрезъ сіе сберегается 250,000 польскихъ злотыхъ въ годъ, не могъ не согласиться на столь выгодныя предложенія, и для того положилъ предписать Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и На-

А że Rząd, w dzisiejszym stanie rzeczy, nie może obciążać Skarbu swego tak znacznym nakładem, Dyrektor Główny Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu proponuje, aby ukończenie tego kanału powierzyć Bankowi (jak to miało już miejsce z budową dróg chaussée), pod warunkami następującymi:

1) Bank zaawansuje kosztą, jakich wymagać będzie ukończenie kanału Augustowskiego, stosownie do planów i anszlagów sporządzonych przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego, która upoważni na będzie do zawarcia z nim w tej mierze kontraktu.

2) Bank pobierać będzie dochody z kanału, aż do umorzenia kapitału złożonego, wraz z procentem od tegoż kapitału po 5%.

3) Przez cały ten czas, to jest dopóki Bank nie otrzyma zwrotu całego wyłożonego kapitału, Rząd ponosić będzie tylko kosztą na utrzymanie Inżynierów, a które to kosztą około 50,000 złp. wynoszą.

Po zaspokojeniu Banku, dochód z kanału użyty będzie na jego utrzymanie, reszta zaś wniesiona do Skarbu publicznego.

4) Rząd odstąpi nawzajem Bankowi, z lasów w Województwie Augustowskiem i Płockiem położonych, przez które tenże kanał przechodzi, wszystko drzewo na sprzedaż przez lat 10 wystawić się mające, a to według średniej proporcji ceny 10-letniej.

Tym sposobem kanał rzeczony ukończony być będzie mógł, za rok jeden lub dwa, bez żadnego nowego na ten cel ciężaru dla Skarbu.

Rada zastanowiwszy się nad tym wnioskiem Dyrektora wnoszącego, i zważywszy, że tym sposobem oszczędza się Skarbowi rocznie 250,000 złp. nie mogła jak tylko przyzwolić na tak korzystne propozycje; upoważniła przeto Kommissyę Rządową

роднаго Просвѣщенія, — войти безотлагательно съ Банкомъ въ соотвѣтственное на счетъ сего условіе.

Варшава, 11 (23) Августа 1833 года.

Вѣрно съ журналомъ:

За Статсъ-Секретаря, его Помощникъ (подписано) *Лебренъ*.

№ 2.

Постановленіе о обратной передачѣ Августовскаго канала въ завѣдываніе Управленія Путей Сообщенія въ Царствѣ.

(4 (16) Августа 1844 года.)

Въ Управленіе Путей Сообщенія.

СТАТСЪ-СЕКРЕТАРЬ ПРИ СОВѢТѢ УПРАВЛЕНІЯ ЦАРСТВА.

Впослѣдствіе представленій Тайнаго Совѣтника Фурмана отъ 13 (25) Апрѣля и 16 (28) Іюля сего года, за № 877 и 1,614, а равно согласно заключенію Коммисіи погашенія долговъ Царства, изложенному во всеподданѣйшемъ рапортѣ ея о состояніи и оборотахъ Польскаго Банка въ 1841 году, Его Свѣтлость Князь Намѣстникъ въ Царствѣ изъявилъ согласіе на передачу Управленію Путей Сообщенія завѣдыванія Августовскимъ каналомъ, а также на внесеніе въ общую государственную роспись на будущій годъ, какъ расходовъ по содержанію сказаннаго канала, опредѣленныхъ въ двадцать тысячъ рублей сер. въ годъ, съ сохраненіемъ включенныхъ уже въ оныя издер-

Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego, do niezwłocznego wejścia w układy z Bankiem w tej mierze.

Warszawa, dnia 11 (23) Sierpnia 1833 roku.

Zgodno z protokołem:

Za Sekretarza Stanu, Podsekretarz Stanu
(podpisano) *Le Brun*.

№ 2.

Decyzja o powrocie administracji kanału Augustowskiego pod kierunek Zarządu Komunikacyj Lądowych i Wodnych w Królestwie.

(d. 4 (16) Sierpnia 1844 r.)

Do Zarządu Komunikacyj Lądowych i Wodnych.

SEKRETARZ STANU PRZY RADZIE ADMINISTRACYJNEJ.

W skutek przedstawienia Tajnego Radcy Fuhrmana z dnia 13 (25) Kwietnia r. b. Nr. 877, oraz z dnia 16 (28) Lipca r. b. Nr. 1,614, niemniej zgodnie z opinią Kommissyi Umorzenia Długu Krajowego, w raporcie o stanie i powodzeniu Banku Polskiego w roku 1841, NAJJAŚNIEJSZEMU PANU złożonym wynurzona, Książę Namiestnik Królestwa zezwala na oddanie administracji kanału Augustowskiego Zarządowi Komunikacyj Lądowych i Wodnych, jak niemniej, na umieszczenie w ogólnym budżecie roku przyszłego, tak kosztów utrzymania pomienionego kanału, na sumę rubli srebrnych dwadzieścia tysięcy rocznie obliczo-

жекъ въ количествѣ 7,500 рублей сер. на содержаніе служащихъ лицъ по завѣдыванію каналомъ, такъ равно и дохода за судоходство по сему же каналу въ той суммѣ, какая показана будетъ по приблизительному исчисленію, сообразно опыту, дознанному въ минувшіе годы.

Сверхъ того, Его Свѣтлости благоугодно, чтобы Управленіе Путей Сообщенія занялось изслѣдованіемъ съ точностью порядка управленія каналомъ, для сдѣланія въ издержкахъ по содержанію онаго всевозможныхъ сбереженій, и, изготавивъ, съ соблюденіемъ экономіи, проектъ управленія, представило оный въ теченіе года такъ, чтобы издержки, о коихъ идетъ рѣчь, могли въ сокращенномъ уже видѣ быть внесены въ роспись на 1846 годъ.

Наконецъ, Его Свѣтлость Намѣстникъ въ Царствѣ изъявилъ желаніе, чтобы, при представленіи Его Императорскому Величеству росписи на будущій годъ, вмѣстѣ съ тѣмъ изъяснены были поводы, по которымъ доходы съ Августовскаго канала столь не соотвѣтственны употребленному на устройство онаго капиталу.

Варшава, 4 (16) Августа 1844 года.

Статскій Совѣтникъ (подписано) *Лебренъ*.

№ 15,940.

Примѣчаніе. Согласно предписанію Управленія Путей Сообщенія, данному Начальнику 1-го Отдѣленія Путей Сообщенія 23 Декабря (4 Января) 1849/50 года, за № 8,398, устроенныя на дамбахъ вдоль канала дороги, которыми пользуются гмины, должны быть ремонтированы сими же гминами.

ных, обокъ zachowania zamieszczonego już w nim wydatku w summie rsr. 7,500, na utrzymanie służby kanałowej, jako też, dochodu ze splawu na tymże kanale w summie, jaka przez przybliżenie, podług doświadczeń lat upłynionych, wykazaną będzie.

Nadto, woła jest Jego Książęcej Mości, aby Zarząd Komunikacyj zajął się ściśm zbadaniem sposobu administracyi kanału, w celu poczynienia w kosztach utrzymania onego wszelkich oszczędności, jakie się wprowadzić dadzą, i aby projekt do jak najoszczędniejszej administracyi przedstawił w ciągu roku tak, iżby do budżetu na rok 1846 koszta w mowie będące już w zmniejszonej summie zamieszczone być mogły.

W końcu Książę Namiestnik Królestwa mieć chce, aby przy przedstawieniu Najjaśniejszemu Panu budżetu na rok przyszły, wyjaśnionemi były zarazem powody, dla których dochody z kanału Augustowskiego tak są nieodpowiednie kapitałowi na jego budowę wyłożonemu.

w Warszawie, dnia 4 (16) Sierpnia 1844 roku.

Radca Stanu (podpisano) *Le Brun*.

Nr. 15,940.

U w a g a. Podług reskryptu Zarządu Komunikacyj do Naczelnika Oddziału 1-go Komunikacyj z dnia 23 Grudnia (4 Stycznia) 1849/50 roku Nr. 8,398, drogi po wałach kanałowych idące, do użytku gmin służące, przez też gminy reparowane być mają.

ГЛАВА II.

ПОШЛИНЫ И ПРАВИЛА ОБЛАГОУСТРОЙСТВЪ.

№ 1.

Постановленіе объ утвержденіи новаго тарифа для взиманія пошлинъ за пропускъ судовъ и плотовъ чрезъ шлюзы Августовскаго канала.

(22 Мая (3 Іюня) 1842 года.)

По указу Его Величества

НИКОЛАЯ I-го,

Императора и Самодержца Всероссійскаго, Царя Польскаго,

и проч., и проч., и проч.

Совѣтъ Управленія Царства.

Принимая въ уваженіе, что сплавная пошлина съ лѣса на Августовскомъ каналѣ, опредѣленная ко взиманію по существующему доселѣ тарифу, въ сравненіи съ пошлиною отъ другихъ предметовъ, а равно и стоимостію самаго лѣса, оказалась преувеличенною, и что пошлины, означенныя по оному тарифу, какъ съ лѣса, такъ и съ судовъ, слишкомъ раздроблены, а нѣкоторые изъ нихъ требуютъ не только исчисленія сплавляемыхъ предметовъ, но даже и опредѣленія мѣры ихъ или

TYTUŁ II.

OPŁATY I PRZEPISY PORZĄDKOWE.

№ 1.

Postanowienie, zatwierdzające nową taryffę do poboru opłat za przepuszczanie statków i tratw przez szluzę kanału Augustowskiego.

(d. 22 Maja (3 Czerwca) 1842 r.)

W IMIENIU NAJJAŚNIEJSZEGO

MIKOŁAJA I-go,

CESARZA WSZECZ ROSSYI, KRÓLA POLSKIEGO,
etc., etc., etc.

Rada Administracyjna Królestwa.

Zważywszy, że opłata spławnego na kanale Augustowskim od drzewa, dotychczasową taryffą oznaczona, w porównaniu z opłatą od innych przedmiotów, oraz z wartością samego drzewa, okazała się za wysoka, i że opłaty tąż taryffą objęte, równie od drzewa jak i od statków są zbyt rozdrobnione, a niektóre z nich wymagające nietylko obliczania spławianych przedmiotów, lecz i oznaczania wymiarów tychże, lub wielkości ładunku, — celem

величины поклажи, — въ отвращеніе сихъ неудобствъ и для упрощенія тарифа, по представленію Главноуправляющаго Путиами Сообщенія въ Царствѣ, постановилъ и постановляетъ:

Ст. 1.

Существующій доселѣ тарифъ на взиманіе сплавной пошлины на Августовскомъ каналѣ, изданный при постановленіи отъ 20 Февраля (3 Марта) 1840 года, настоящимъ уничтожается.

Ст. 2.

Вмѣсто уничтоженнаго, устанавливается новый, прилагаемый при семъ, тарифъ, по коему имѣть быть взимаема пошлина за пропускъ судовъ и плотовъ чрезъ шлюзы.

Ст. 3.

Взиманіе опредѣленной вышеупомянутымъ тарифомъ пошлины имѣть быть начато съ 6 (18) Іюня 1842 года.

Ст. 4.

Подробные пункты для взиманія сплавной пошлины назначены будутъ Главноуправляющимъ Путиами Сообщенія въ Царствѣ.

Ст. 5.

Исполненіе настоящаго постановленія, которое должно быть внесено въ Дневникъ Законовъ, возлагается на Главноуправляющаго Путиами Сообщенія въ Царствѣ.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Совѣта Управленія Царства, 22 Мая (3 Іюня) 1842 года.

Намѣстникъ, Генераль-Фельдмаршалъ

(подписано) *Князь Варшавскій.*

zapobieżenia tym niedogodnościom i uproszczenia taryffy, na przedstawienie Zarządzającego Naczelnie Kommunikacyami Lądowemi i Wodnemi w Królestwie, postanowiła i stanowi:

Art. 1.

Dotychczasowa taryffa opłaty spławnego na kanale Augustowskim, wydana przy postanowieniu z dnia 20 Lutego (3 Marca) 1840 r., zostaje niniejszém uchyloną.

Art. 2.

W miejsce uchylonej, ustanowioną zostaje nowa tu załączająca się taryffa, według której ma być pobierana opłata za przepuszczanie statków i tratow przez szluzę.

Art. 3.

Pobieranie opłat powyższą taryffą przepisanych, rozpocząć się ma z dniem 6 (18) Czerwca 1842 roku.

Art. 4.

Szczegółowe punkta, w których opłata spławna pobieraną będzie, Zarządzający Naczelnie Kommunikacyami Lądowemi i Wodnemi w Królestwie oznaczy.

Art. 5.

Wykonanie niniejszego postanowienia, które w Dzienniku Praw ma być umieszczone, Zarządzającemu Naczelnie Kommunikacyami Lądowemi i Wodnemi w Królestwie poleca.

Działo się w Warszawie, na posiedzeniu Rady Administracyjnej, dnia 22 Maja (3 Czerwca) 1842 roku.

Namiestnik, Generał-Feldmarszałek
(podpisano) *Książę Warszawski.*

Приложение къ № 1-му.

ТАРИФЪ НА ВЗИМАНІЕ ПОШЛИНЫ ЗА СУДОХОДСТВО ПО АВГУСТОВСКОМУ
КАНАЛУ.

№		Копѣйки серебромъ
<i>I. Пошлина съ судовъ.</i>		
<i>a) Съ судовъ нагруженныхъ:</i>		
	За однократный пропускъ чрезъ одиноч- ный шлюзъ:	
1	Отъ берлинки или другаго судна, такой же формы и величины	75
2	Съ галера, или другаго судна подобнаго рода	45
3	Съ крышъ и другихъ меньшихъ судовъ	20
<i>b) Съ судовъ порожнихъ:</i>		
4	Съ судовъ, значащихся подъ № 1, при проходѣ чрезъ шлюзъ безъ груза, взимать за однократный пропускъ съ каждаго по	20
5	Съ судовъ, значащихся подъ № 2 и 3, съ каждаго по	10
<i>Примѣчаніе 1.</i> Всѣ суда, составляющія принадлежность судовъ, идушихъ по каналу и вмѣстѣ съ ними послѣд- ними проходящія чрезъ шлюзъ, буде не нагру- жены торговыми произ- веденіями, освобождаютъ.		

Annex do Nr. 1-go.

TARYFFA OPŁATY SPŁAWNEJ NA KANAŁE AUGUSTOWSKIM.

Nr.		Kopiejek srebrem
<i>1. Opłata od statków.</i>		
<i>a) Od statków ładownych:</i>		
	За przejście na raz jeden przez szluzę pojedynczą:	
1	od berlinki lub innego statku podobnego kształtu i wielkości	75
2	od galaru lub innego podobnego statku .	45
3	od kryp i innych mniejszych statków .	20
<i>b) Od statków próżnych:</i>		
4	statki pod Nr. 1-m opisane, przechodzące bez ładunku przez szluzę, opłacają na raz jeden każdy po	20
5	statki pod Nr. 2 i 3, każdy po	10
<i>Uwaga 1.</i> Wszelkie statki, służące do potrzeby statkom żeglującym i razem z niemi przez szluzę przechodzące, wolne są od opłaty wówczas, gdy nie są produktami ładowne; prze-		

№		Копѣйки серебромъ
	ся отъ пошлыны. Проходящія же отдѣльно, къ коимъ относятся также челны, лодки, и рыбныя садки, вносятъ пошлыну, установленную подъ № 5, т. е. по 10 копѣекъ.	
	<i>Примѣчаніе 2.</i> Означенная пошлына взимается отдѣльно, какъ съ судовъ, проходящихъ чрезъ шлюзы порознь, такъ и съ судовъ, проходящихъ чрезъ оныя въ одно и то же время, по два или болѣе.	
	<i>II. Пошлына съ лѣса.</i>	
6	За однократный переходъ чрезъ одиночный шлюзъ: Съ лѣса въ плотахъ, какъ строеваго, такъ и броварки, а равно лѣса въ плотахъ, выдѣланнаго на рѣшетины, бали и доски, также съ дровъ, славляемыхъ на плотахъ, называемыхъ „гонска“, за всю партію, могущую пройти въ одинъ разъ черезъ шлюзъ	25
7	Съ меньшаго количества штукъ лѣса, безъ различія, не занимавшаго всего шлюза, а равно и съ количества, находящагося на плотахъ, включительно до 25 штукъ, взимать съ каждой штуки	1
	<i>Примѣчаніе 1.</i> Съ лѣса, въ количествѣ, меньшемъ 10-ти штукъ,	

Nr.		Копеек сребромъ
	chodzące zaś osobno, do czego również należą czółna, łodki i sadze rybackie, wnosić winny opłatę pod Nr. 5-m przepisana, to jest po kopiejek dziesięć.	
	<i>Uwaga 2.</i> Opłata powyższa pobierać się ma, tak od statków pojedynczo przez szluzę przechodzących, jak równie od każdego z osobna, chociażby ich po dwa lub więcej na raz jeden przechodziło.	
	<i>II. Opłata od drzewa.</i>	
	За przejście na raz jeden przez szluzę pojedynczą:	
6	od drzewa na tratwach, tak budulec, jako i browarki, tudzież drzewa w tratwach wyrobionego na łaty, bale i tarcice, niemniej od drzewa opałowego, w gąskach, za całą ilość, jaka na raz przez szluzę będzie przeprowadzoną	25
7	od mniejszej liczby sztuk drzewa jakiegokolwiek, któraby całej szluzy nie zajmowała, równie jak i od téj, któraby się znajdowała na tratwie, pobieraném być ma, aż do ilości sztuk 25, od sztuki po	1
	<i>Uwaga 1.</i> Od mniejszej liczby sztuk drzewa niż 10, dla którejby od-	

№		Копѣйки серебромъ
	для коего нужно отдѣльно отпирать шлюзъ, взимать пошлину за полныя 10 штукъ. Съ партіи, состоящей болѣе 25 штукъ и проходящей въ одинъ разъ чрезъ шлюзъ, пошлина не можетъ быть взимаема болѣе 25 копѣекъ. <i>Примѣчаніе 2.</i> Половину кубической сажени лѣса въ полѣнахъ, 4 бали, 6 досокъ или 30 штукъ рѣшетинъ, сплавляемыя отдѣльно или на плотахъ, считать за одну штуку лѣса. Доску, имѣющую болѣе 2 дюймовъ, принимать за бревно. 3. Еслибы плоты составлялись изъ двухъ или болѣе штукъ отрубковъ, или бревенъ, кладенныхъ одна на другой, въ такомъ случаѣ всякій шихтъ долженъ почитаться отдѣльнымъ транспортомъ и будетъ подлежать пошлинѣ, на вышеозначенномъ основаніи.	
8	Со всякихъ продуктовъ, провозимыхъ на плотахъ, въ торговыхъ видахъ, сверхъ пошлины, причитающейся съ лѣса, взимать за однократный пропускъ чрезъ шлюзъ по . . .	10

Nr.		Копеек сребромъ
	дзельне szluzą musiała być otwierana, pobierana będzie opłata, jak od dziesięciu sztuk. Za większą ilość jak 25 sztuk, na raz w szluzie mieszczących się, opłata nie może być wyższa nad 25 kopiejek. <i>Uwaga 2.</i> Pół sążnia sześciennego drzewa w szczapach, 4 bale, 6 tarcic i pół kopy łat, prowadzone osobno lub na tratwach, liczone będą za sztukę drzewa; tarcica grubsza niż dwa cale, uważaną będzie za bal. 3. Jeżeliby tratwy składały się z dwóch lub więcej warstw kłóców lub belek, położone jedne na drugich, w takim razie, każda warstwa uważaną będzie za oddzielny transport, i pociągnięta do opłaty, według wskazanych wyżej zasad.	
8	Od produktu innego, prócz drzewa, na tratwy ładowanego, a przedmiotem handlu będącego, prócz opłaty za drzewo przypadającej, pobierać się ma za przejście na raz przez szluzę po	10

Примѣчаніе общее. Опреѣленная настоящимъ Тарифомъ пошлина должна быть взимаема за пропускъ чрезъ каждый одиночный шлюзъ. На двойномъ же шлюзѣ въ Паневѣ и тройномъ въ Нѣмновѣ взимать пошлину вдвое и втрое.

Принято въ засѣданіи Совѣта Управленія Царства.

Варшава, 22 Мая (3 Іюня) 1842 года.

Статсъ-Секретарь (подписано) *О. Тымовскій.*

№ 2.

Распоряженіе о томъ, чтобы не пропускать чрезъ шлюзы Августовскаго канала казеннаго лѣса безъ официальныхъ свидѣтельствъ на свободное онаго сплавліваніе.

(14 (26) Августа 1844 года.)

Инспектору Путей Сообщенія.

УПРАВЛЕНІЕ ПУТЕЙ СООБЩЕНІЯ ВЪ ЦАРСТВѢ.

Вслѣдствіе рапорта Вашего отъ 27 Іюня (9 Іюля) с. г., за № 789, при которомъ представлено Вами на усмотрѣніе Управленія отношеніе Августовскаго Лѣснаго Управленія, послѣдовавшее въ Управленіе судоходства по каналу, о томъ, чтобы не пропускать чрезъ шлюзы этого канала казеннаго лѣса, на свободный сплавъ котораго лица, сплавающія оный, не

Увага ogólna. Оплаты уiszczane być mają w stosunku obecną taryfą ustanowionym, za przepuszczenie przez każdą szluzę pojedynczą. Za przepuszczenie przez szluzę podwójną w Paniewie, i potrójną w Niemnowie, opłata będzie podwójną i potrójną.

Przyjęto na posiedzeniu Rady Administracyjnej, w Warszawie, dnia 22 Maja (3 Czerwca) 1842 roku.

Sekretarz Stanu (podpisano) *J. Tymowski.*

№ 2.

Rozporządzenie o nieprzepuszczanie przez szluzы kanału Augustowskiego drzewa rządowego bez świadectw urzędowych, na wolne onego splawianie.

(d. 14 (26) Sierpnia 1844 r.)

Do Inspektora Komunikacyj Lądowych i Wodnych.

ZARZĄD KOMUNIKACYJ LĄDOWYCH I WODNYCH W KRÓLESTWIE.

W skutek rapportu p. Inspektora z dnia 27 Czerwca (9 Lipca) r. b. Nr. 789, przy którym przedstawił Zarządowi do de-

будутъ имѣть официальныхъ свидѣтельствъ, — Управление Путей Сообщенія спрашивало Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства, считаетъ ли она необходимо нужнымъ сдѣланіе просимаго помянутымъ Лѣснымъ Управленіемъ распоряженія.

Такъ какъ Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства въ отвѣтъ своемъ приводитъ, что вышеупомянутыя свидѣтельства, установленныя по общимъ распоряженіямъ оной, признаны ею необходимыми для пользы Казны и, вслѣдствіе того, домогается въ изданіи предписанія о томъ, чтобы, безъ предварительнаго предъявленія такихъ свидѣтельствъ, не былъ пропускаемъ казенный лѣсъ, то Управление Путей Сообщенія, въ удовлетвореніе вышеупомянутаго требованія, поручаетъ Вамъ, чтобы чинами, служащими по надзору за каналомъ, пропускаемъ былъ чрезъ шлюзы только такой казенный лѣсъ, на свободный сплавъ котораго будутъ представлены официальные свидѣтельства лицами, сплавляющими этотъ лѣсъ.

Варшава, 14 (26) Августа 1844 года.

Управляющій, Генералъ-Маіоръ (подписано) *Князь Тенишевъ*.

№ 7,083.

czyzi, odezwe Urzędu Leśnego Augustów, do służby kanału nawigacyjnego uczynioną, względem nieprzepuszczania przez szluzę tego kanału drzewa rządowego, na którego wolny spław prowadzący nie będą posiadać urzędowych świadectw, — Zarząd Komunikacyj odniósł się do Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu z zapytaniem, czy wydanie zarządzenia, przez pomieniony Urząd Leśny żadanego, uważa za nieodzownie potrzebne.

Ponieważ w odpowiedzi swojej Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu utrzymuje, że świadectwa, o których wyżej, ogólnemi jej rozporządzeniami zastrzeżone, uznała dla dobra Skarbu za konieczne, i z tego względu domaga się wydania rozkazów, aby bez poprzedniego złożenia takowych świadectw, drzewo rządowe przez szluzę przepuszczaniem nie było; przeto Zarząd Komunikacyj, czyniąc zadosyć temu żądaniu, poleca p. Inspektorowi, aby służba dozoru kanału, przepuszczała przez szluzę tylko takie drzewo rządowe, na którego wolne spławianie prowadzący okażą odpowiednie świadectwa urzędowe.

w Warszawie, dnia 14 (26) Sierpnia 1844 roku.

Zarządzający, Generał-Major
(podpisano) *Książę Tęszew*.

Nr. 7,083.

№ 3.

Постановленіе объ освобожденіи военныхъ и казенныхъ судовъ отъ взноса пошлины за сплавъ по Августовскому каналу.

(21 Іюля (2 Августа) 1848 года.)

Въ Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства.

СТАТСЬ-СЕКРЕТАРЬ ПРИ СОВѢТѢ УПРАВЛЕНІЯ ЦАРСТВА.

Впослѣдствіе рапорта Правительственной Коммисіи отъ 23 Іюня (5 Іюля) с. г., за № 31,975, имѣю честь увѣдомить, что, согласно изложенному въ этомъ рапортѣ предположенію, Его Свѣтлость Князь Намѣстникъ въ Царствѣ изволилъ постановить: что военные и прочія казенныя суда должны быть свободны отъ взноса пошлины за проходъ по Августовскому каналу и по тѣмъ рѣкамъ, гдѣ установленъ или будетъ назначенъ сплавный сборъ; частныя же суда, съ военными и прочими казенными транспортами идущія, въ такомъ только случаѣ должны быть освобождаемы отъ уплаты сплавнаго сбора, если объ освобожденіи этомъ положительно будетъ сказано въ заключенныхъ съ подрядчиками контрактахъ, или если поручено будетъ поставить частное судно, для перевозки военныхъ или казенныхъ транспортовъ, бесплатно, какъ исполненіе обывательской повинности, или за офиціально, безъ предварительнаго условія, назначенную цѣну, или, наконецъ, если такая отставка судна учинена добровольно частными лицами, и безвозмездно.

№ 3.

Decyzya, uwalniająca od opłaty splawnego na kanale Augustowskim, statki wojskowe i rządowe.

(d. 21 Lipca (2 Sierpnia) 1848 r.)

Do Komisyyi Rządowej Przychodów i Skarbu.

SEKRETARZ STANU PRZY RADZIE ADMINISTRACYJNÉJ.

W odwołaniu się do rapportu Komisyyi Rządowej z dnia 23 Czerwca (5 Lipca) b. r. Nr. 31,975, mam jej zaszczyt oznajmić, że zgodnie z wnioskiem w tymże raporcie uczynionym, Książę Namieśnik Królestwa wyrzec raczył: że statki wojskowe i inne rządowe, wolne być mają od opłaty splawnego na kanale Augustowskim, i na rzekach, gdzie splawne jest lub będzie postanowioném; statki zaś prywatne, przewożące transporta wojskowe i inne rządowe, w takim tylko razie od opłaty splawnego uwalniane być mają, jeżeli uwolnienie to w kontraktach z przedsiębiorcami zawieranych wyraźnie zastrzeżoném będzie, lub jeżeli dostarczenie statku prywatnego do transportów wojskowych, albo rządowych, jako powinność obywatelska bezpłatnie, lub za cenę z urzędu, bez poprzedzającej umowy naznaczoną, poleconém było, albo наконецъ, gdy takowe dostarczenie statku nastąpiło z dobrej woli osób prywatnych, bez wynagrodzenia.

О таковомъ рѣшеніи вмѣстѣ съ симъ сообщается Начальнику Штаба Главной Дѣйствующей Арміи.

Варшава, 21 Іюля (2 Августа) 1848 года.

Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ (подписано) *Θ. Лебренъ.*

№ 23,348.

O decyzyi téj, Naczelnik Sztabu Głównego Armii Czynnej jednocześnie otrzymuje zawiadomienie.

w Warszawie, dnia 21 Lipca (2 Sierpnia) 1848 roku.

Rzeczywisty Radca Stanu
(podpisano) *T. Le Brun.*

Nr. 23,348.

ОТДѢЛЪ V.

НАБЕРЕЖНЫЯ И ПРИСТАННЫЙ СБОРЪ.

№ 1.

Постановленіе, преподающее тарифъ для взиманія пристаннаго сбора въ пользу экономической кассы г. Плоцка.

(9 (21) Марта 1848 года.)

По указу Его Величества

НИКОЛАЯ I-го,

Императора и Самодержца Всероссийскаго, Царя Польскаго,

и проч., и проч., и проч.

Совѣтъ Управленія Царства.

По представленію Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, Совѣтъ Управленія постановилъ и постановляетъ:

DZIAŁ V.

NADBRZEŻA I OPŁATY LĄDOWE.

№ 1.

Postanowienie, przepisujące taryffę do poboru opłaty lądowego na rzecz Kassy ekonomicznej miasta Płocka.

(d. 9 (21) Marca 1848 r.)

W IMIENIU NAJJAŚNIEJSZEGO

MIKOŁAJA I-go,

Cesarza Wszech Rosyi, Króla Polskiego,
etc. etc. etc.

Rada Administracyjna Królestwa.

Na wniosek Komisji Rządowej Spraw Wewnętrznych i Duchownych postanowiła i stanowi:

Ст. 1.

Въ пользу экономической кассы города Плоцка имѣть быть взимаемъ, по прилагаемому у сего тарифу, денежный сборъ за причаливаніе тамъ къ берегамъ и разгрузку судовъ.

Ст. 2.

Доходъ этотъ долженъ быть обращаемъ на окончаніе набережной подъ городомъ Плоцкомъ, возведенной уже нынѣ на протяженіи 372 сажень, равно на укрѣпленіе насыпями береговъ и на предохраненіе отъ обвала горъ, на которыхъ находятся хлѣбные амбары и другія строенія.

Ст. 3.

Исполненіе настоящаго постановленія, которое, вмѣстѣ съ тарифомъ, должно быть внесено въ Дневникъ Законовъ, поручается Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Совѣта Управленія Царства, 9 (21) Марта 1848 года.

Намѣстникъ, Генераль-Фельдмаршалъ

(подписано) *Князь Варшавскій.*

Art. 1.

Opłata lądowa, za przybijanie do brzegów i wyładowywanie transportu z statków, podług załączającej się tu taryfry, pobierana być ma na rzecz Kasy ekonomicznej miasta Płocka.

Art. 2.

Wpływy, jakie z opłaty tej nastąpią, obracane być winny na dokończenie wybudowanego już, w długości sążni 372 bulwarku, na uporządkowanie nieobulwarkowanych brzegów, oraz na zabezpieczenie od usuwania się gór, na których wzniesione są spichrze zbożowe, lub inne budowle.

Art. 3.

Wykonanie niniejszego postanowienia, które w Dzienniku Praw z taryfą zamieszczone być ma, Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Duchownych porucza się.

Działo się w Warszawie, na posiedzeniu Rady Administracyjnej, dnia 9 (21) Marca 1848 roku.

Namiestnik, Jenerał-Feldmarszałek
(podpisano) *Książę Warszawski.*

Приложение къ № 1-му.

ТАРИФЪ НА ВЗИМАНІЕ ВЪ ПОЛЪЗУ ПЛОЦКОЙ ГОРОДСКОЙ КАССЫ ПРИСТАННАГО СБОРА НА ПРАВОМЪ БЕРЕГУ РѢКИ ВИСЛЫ, ЛЕЖАЩЕМЪ ВЪ ЧЕРТѢ ГОРОДСКИХЪ ЗЕМЕЛЬ, ОТЪ ГРАНИЦЫ ДЕРЕВНИ ГРАБОВКИ ДО РУЧЬЯ, НАЗЫВАЕМАГО БРЖЕЗНИЦЕЮ, ПОДЪ СЕЛЕНІЕМЪ ВИНЯРАМИ.

ГЛАВА I.

Оъ судовъ и плотовъ, съ которыхъ снимается на берегъ грузъ или лѣсъ.

- 1) Съ судна большаго размѣра, какъ-то: судна пароваго, такъ называемой габары, лодки подъ парусомъ, цылли, шкойта, дубасовъ, байдака, берлинки, куранта и другихъ подобнаго рода и наименованія судовъ, равно съ галеры безъ различія ея величины, въ сутки по 30 коп. сер.
- 2) Съ судна меньшаго какъ-то: барки, бревеннаго челна, такъ называемой пательки и т. п. по 6 коп. сер.
- 3) Съ плота дровъ безъ различія размѣра, по 15 коп. сер.
- 4) Съ каждой штуки строеваго лѣса или бревна дровъ, называемыхъ Висляною броваркою, останавливающихся у берега для снятія на оный, по 1 коп. сер.

ГЛАВА II.

Съ судовъ и плотовъ, которые останавливаются у берега безъ снятія на оный груза.

- 5) Съ большаго судна съ грузомъ или безъ онаго, равно съ плота, въ сутки по 10 коп. сер.

Annex do Nr. 1-go.

TARYFFA, PODŁUG KTÓREJ PObIERANA BYĆ MA OPŁATA ŁADOWEGO, NA RZECZ KASSY EKONOMICZNEJ MIASTA PŁOCKA, PRZY PRAWYM BRZEGU WISŁY, POŁOŻONYM W OBRĘBIE GRUNTÓW MIEJSKICH, OD GRANICY WSI GRABÓWKA DO STRUGI ZWANÉJ BRZEŹNICĄ, POD WSIĄ WINIARY.

T Y T U Ł I.

*Od statków i tratw, z których ładunki lub drzewo składane-
mi będą na lądzie.*

- 1) Od statku większego, jako to: statku parowego, gabary, łodzi żaglowej cylli, szkuty, dubasa, bajdaka, berlinki, kuranta i tym podobnych nazwisk, oraz od galara, bez względu na wielkość, dziennie . . . po kop. sr. 30.
- 2) Od statków mniejszych, jakimi są: krypy, czółna kłocowe, patelki i tym podobne, dziennie po kop. sr. 6.
- 3) Od tratwy drzewa, bez różnicy wielkości, dziennie po kop. sr. 15.
- 4) Od każdej sztuki budulecu lub browarki, pojedynczo zatrzymanej przy brzegu, w celu wyciągnięcia na ląd, dziennie po kop. sr. 1.

T Y T U Ł II.

Od statków i tratw, zatrzymujących się przy brzegach, bez zamiaru wykładania na ląd ładunku.

- 5) Od statku większego z ładunkiem lub próżnego, oraz od tratwy, dziennie po kop. sr. 10.

- 6) Съ меньшаго судна грузнаго или порожняго по 2 коп. сер.
 7) Съ штуки строеваго лѣса или бревна дровъ (броварки) за каждую особу по $\frac{1}{2}$ коп. сер.

Примѣчаніе 1. Суда или плоты, объявившіе, что слѣдуютъ только проходомъ, но потомъ снимающіе грузъ или лѣсъ на берегъ, подвергаются платежу пошрины, въ главѣ 1-ой установленной, за все время, въ продолженіе котораго стояли у берега.
 2. Съ судовъ и плотовъ, съ которыхъ снята будетъ на берегъ только нѣкоторая часть груза, взимается пошрина, въ 1-ой главѣ опредѣленная.
 3. Суда и плоты, останавливающіеся временно, не долѣе однако же одного часа, освобождаются отъ всякаго сбора.

ГЛАВА III.

Съ предметовъ, выгружаемыхъ на берегъ.

- 8) Съ кубической сажени дровъ на топливо, въ сутки по 3 коп. сер.
 9) Съ каждой штуки строеваго лѣса или бревна дровъ, называемыхъ броваркою, по 1 коп. сер.
 10) Съ бочки извести, по $\frac{1}{4}$ коп. сер.

Примѣчаніе. За время, пока продолжается выгрузка, сборъ взимается не съ предметовъ, на берегу складываемыхъ, но съ самихъ только судовъ или плотовъ.

ГЛАВА IV.

Съ нагружаемаго на суда изъ житницъ, въ городъ Плоцкъ находящихся, зерноваго хлѣба.

- 11) Съ cadaго корца какаго бы ни было зерноваго хлѣба по $\frac{1}{2}$ коп. сер.

- 6) Od statku mniejszego lub próżnego dziennie po kop. sr. 2.
 7) Od sztuki budulcu lub browarki pojedynczo zatrzymanej, dziennie po kop. sr. $\frac{1}{2}$.

Uwaga 1. Statki lub tratwy zadeklarowane na tranzyta, jeżeli następnie ładunek lub drzewo będą na ląd wyłożone, ulegają opłacie w tytule 1-m postanowionej, za czas upłyniony, przez który stały u brzegu.
 2. Od statków lub tratw, z których pewna tylko część ładunku na ląd wyłożoną zostanie, pobierać się ma opłata w tytule 1-m przepisana.
 3. Statki i tratwy, zatrzymujące się chwilowo, nie dłużej jednak jak godzinę jedną, wolne są od opłaty.

TYTUŁ III.

Od przedmiotów na lądzie składanych.

- 8) Od sążnia kubicznego drzewa opałowego, dziennie po kop. sr. 3.
 9) Od sztuki drzewa budulcu lub browarki, dziennie po kop. sr. 1.
 10) Od beczki wapna dziennie po kop. sr. $\frac{1}{2}$.

Uwaga. Dopóki trwa wyładowanie, pobierać się ma opłata od samych tylko statków lub tratw, ale nie od przedmiotów na lądzie składanych.

TYTUŁ IV.

Od zboża ze spichrzów, w mieście Płocku znajdujących się, na statki ładowanego.

- 11) Od każdego korca jakiegokolwiekbądź zboża po kop. sr. $\frac{1}{2}$.

Примѣчаніе. Самыя же суда, поднимающія зерновой хлѣбъ, подлежатъ сбору, въ главѣ II-ой установленному.

ГЛАВА V.

Отъ сбора пристаннаго освобождаются:

- a) Паровыя суда, прибывающія только съ пассажирами.
- b) Суда и плоты, проходящіе чрезъ черту города, или останавливающіеся вдали отъ береговъ.
- c) Суда, на коихъ сплавляются предметы на счетъ Казны, Плоцкой городской экономической кассы, городского кирпичнаго завода, больницъ, благотворительныхъ заведеній и монастырей, содержащихъ себя милостынею, равно какъ и самый грузъ, снимаемый съ тѣхъ судовъ на берегъ. Изъемяется также отъ платежа и доставляемый на плотяхъ, на надобности Правительства и заведеній, лѣсной матеріалъ.
- d) Суда провозныя, назначенныя для переправы во время снятія моста, равно мостовыя суда.
- e) Галяры, устраиваемыя для лѣтнихъ купалень.
- f) Приходящія съ рыбою или порожнякомъ лодки и садки мѣстныхъ рыбаковъ.
- g) Суда порожнія жителей города Плоцка, употребляемыя для провоза разныхъ предметовъ.
- h) Пловучія мельницы, при деревнѣ Винярахъ находящіяся.

Настоящій Тарифъ Совѣтъ Управленія утвердилъ въ засѣданіи своемъ, въ Варшавѣ, 9 (21) Марта 1848 года.

Статсъ-Секретарь, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ

(подписано) *Θ. Лебренъ.*

Uwaga. Statki zabierające zboże ulegają opłacie w tytule 2-m przepisanej.

TYTUŁ V.

Wyłączają się od opłaty lądowego:

- a) Statki parowe, gdy przybędą z samymi podróżnymi;
- b) Statki i tratwy przez obręb miasta przepływające, lub opodal od brzegów zatrzymujące się.
- c) Statki użyte do spławiania przedmiotów, prowadzonych na rachunek Rządu, Kassy ekonomicznej miasta Płocka, cegielni miejskiej, szpitali, zakładów dobroczynnych i klasztorów jałmużniczych, oraz ładunki z tychże statków na lądzie składane; wyłączenie to stosuje się także i do drzewa w tratwach, na rzecz Rządu i instytutów spławianego.
- d) Statki przewozowe do przeprawy w czasie zebranego mostu, oraz statki mostowe.
- e) Galary urządzone do kąpieli letnich.
- f) Czółna i sadze miejscowych rybaków, z rybami lub próżne.
- g) Statki próżne, będące własnością mieszkańców miasta Płocka, a używane do przewożenia rozmaitych przedmiotów.
- h) Młyny pływaki, pod wsią Winiarami stojące.

Niniejszą taryfę Rada Administracyjna, na posiedzeniu swem w Warszawie, dnia 9 (21) Marca 1848 roku, zatwierdziła.

Sekretarz Stanu, Rzeczywisty Radca Stanu
(podpisano) *T. Le Brun.*

N° 2.

Постановление, преподающее тарифъ для взиманія пристаннаго сбора въ пользу экономической кассы г. Влоцлавка.

(28 Февраля (12 Марта) 1850 года.)

По указу Его Величества

НИКОЛАЯ I-го,

ИМПЕРАТОРА и САМОДЕРЖЦА ВСЕРОССИЙСКАГО, ЦАРЯ ПОЛЬСКАГО,

и проч., и проч., и проч.

Совѣтъ Управленія Царства.

По представлению Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, Совѣтъ Управленія постановилъ и постановляетъ:

Ст. 1.

Существующій денежный сборъ въ пользу Влоцлавской городской кассы, за причаливаніе тамъ къ берегамъ и разгрузку судовъ, имѣетъ быть взимаемъ по прилагаемому у сего Тарифу.

Ст. 2.

Доходъ съ сего сбора долженъ быть обращаемъ на укрѣпленіе береговъ и надлежащее устройство мѣстъ, на которыхъ находятся хлѣбные амбары.

N° 2.

Postanowienie, przepisujące taryffę do poboru opłaty lądowego, na rzecz Kassy ekonomicznej miasta Włocławka.

(d. 28 Lutego (12 Marca) 1850 r.)

W IMIENIU NAJJAŚNIEJSZEGO

MIKOŁAJA I-go,

CESARZA WSZĘCH ROSSYI, KRÓLA POLSKIEGO,
etc. etc. etc.

Rada Administracyjna Królestwa.

Na przedstawienie Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Duchownych postanowiła i stanowi:

Art. 1.

Istniejąca na rzecz Kassy ekonomicznej miasta Włocławka opłata lądowa, za przybijanie do brzegów i wyładowywanie transportu z statków, pobierana być ma podług załączającej się tu taryffy.

Art. 2.

Wpływy, jakie z opłaty tej nastąpią, obracane być winny na uporządkowanie brzegów i miejsc, gdzie wzniesione są spichrze zbożowe.

Ст. 3.

Исполненіе настоящаго постановленія, которое, вмѣстѣ съ Тарифомъ, должно быть внесено въ Дневникъ Законовъ, поручается Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Совѣта Управленія Царства, 28 Февраля (12 Марта) 1850 года.

Намѣстникъ, Генералъ-Фельдмаршалъ
(подписано) *Князь Варшавскій.*

Приложеніе къ № 2-му.

Тарифъ на взиманіе въ пользу Влоцлавской городской кассы пристаннаго обора на лѣвомъ берегу рѣки Вислы, лежащемъ въ чертѣ городскихъ земель отъ впаденія въ р. Вислу ручья Рыбница, составляющаго границу съ казеннымъ селеніемъ Ласица, до устья рѣчки Згловенчка, отдѣляющей городъ Влоцлавокъ отъ казенной деревни Зазамчи.

ГЛАВА I.

О судовъ и плотовъ, съ которыхъ снимается на берегъ грузъ или льсъ.

- 1) Съ судна большаго размѣра, какъ-то: парохода, такъ называемой габары, лодки подъ парусомъ, цылли, шкойта, дубаса, байдака, берлинки, куранта и другихъ подобнаго наименованія судовъ, равно съ галяры, безъ различія величинъ, въ сутки по 30 коп. сер.

Art. 3.

Wykonanie niniejszego postanowienia, które w Dzienniku Praw z taryfą zamieszczone być ma, Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Duchownych porucza się.

Działo się w Warszawie, na posiedzeniu Rady Administracyjnej, dnia 28 Lutego (12 Marca) 1850 roku.

Namiestnik, Jenerał-Feldmarszałek
(podpisano) *Książę Warszawski.*

Annex do Nr. 2-go.

TARYFFA, PODŁUG KTÓREJ POBIERANA BYĆ MA OPŁATA ŁĄDOWEGO NA RZECZ KASSY EKONOMICZNEJ MIASTA WŁOCŁAWKA, PRZY LEWYM BRZEGU WISŁY, POŁOŻONYM W OBRĘBIE GRUNTÓW MIEJSKICH, OD UJŚCIA W WISŁĘ STRUGI RYBNICA, KTÓRA STANOWI GRANICĘ Z OSADĄ RZĄDOWĄ ŁASICA, DO UJŚCIA RZĘKI ZGŁOWIĄCZKA, KTÓRA PRZEDZIELA MIASTO WŁOCŁAWEK OD WSI RZĄDOWEJ ZAZAMCZE.

T Y T U Ł

Od statków i tratw, z których ładunki lub drzewo składanemi będą na lądzie.

- 1) Od statku większego, jako to: statku parowego, gabary, łodzi żaglowej, cylli, skutu, dubasa, bajdaka, berlinki, kuranta i tym podobnych nazwisk, oraz od galara, bez względu na wielkość, dziennie po kop. sr. 30.

- 2) Съ судна меньшаго размѣра, какъ-то: барки, бревеннаго челна, такъ называемой пателки и тому подобныхъ, въ сутки по 6 коп. сер.
- 3) Съ плота лѣса, безъ различія величины, въ сут-ки по 15 коп. сер.
- 4) Съ каждой штуки строеваго лѣса или бревна дровъ, называемаго броваркою, пристающихъ къ берегу для снятія, въ сутки по 1 коп. сер.

ГЛАВА II.

Съ судовъ и плотовъ, пристающихъ къ берегу, безъ снятія груза.

- 5) Съ большаго судна съ грузомъ или безъ онаго, равно съ плота, въ сутки по 10 коп. сер.
- 6) Съ меньшаго судна съ грузомъ или порожняго, въ сутки по 2 коп. сер.
- 7) Со штуки строеваго лѣса или бревна дровъ (броварки), за каждую особу въ сутки по . . . 1/2 коп. сер.

Примѣчаніе 1. Суда или плоты, заявленные слѣдующими только проходомъ, но потомъ снимающіе грузъ или лѣсъ на берегъ, подвергаются платежу пошлины, въ главѣ I-ой опредѣленной, за прошедшее время, въ продолженіе котораго стояли у берега.

2. Съ судовъ и плотовъ, съ которыхъ снята будетъ на берегъ только нѣкоторая часть груза, взимается пошлина, въ главѣ I-ой опредѣленная.
3. Суда и плоты, останавливающіеся временно, не долѣе однакожъ одного часа, освобождаются отъ всякаго сбора.

ГЛАВА III.

Съ предметовъ, выгружаемыхъ на берегъ.

- 8) Съ кубической сажени дровъ на топливо, въ сутки по 3 коп. сер.

- 2) Od statków mniejszych, jakimi są: krypy, czoł-na kłocowe, patelki i t. p., dziennie po kop. sr. 6.
- 3) Od tratwy drzewa bez różnicy wielkości, dzien-nie po kop. sr. 15.
- 4) Od każdej sztuki budulcu lub browarki poje-dynczo zatrzymanej przy brzegu, w celu wycią-gnięcia na ląd, dziennie po kop. sr. 1.

TYTUŁ II.

Od statków i tratw, zatrzymujących się przy brzegach, bez za-miaru wykładania na ląd ładunku.

- 5) Od statku większego z ładunkiem lub próżnego, oraz od tratwy, dziennie po kop. sr. 10.
- 6) Od statku mniejszego z ładunkiem, lub próżnego, dziennie po kop. sr. 2.
- 7) Od sztuki budulcu lub browarki pojedynczo za-trzymanej, dziennie po kop. sr. 1/2.

Uwaga 1. Statki lub tratwy zadeklarowane na tranzyta, jeżeli następnie ładunek lub drzewo będą na ląd wyłożone, ulegają opłacie w tytule I-m po-stanowionej, za czas upłyniony, przez który stały u brzegu.

2. Od statków lub tratw, z których pewna tylko część ładunku na ląd wyłożoną zostanie, pobie-rać się ma opłata w tytule I-m przepisana.
3. Statki i tratwy, zatrzymujące się chwilowo, nie dłużej jednak jak godzinę jedną, wolne są od opłaty.

TYTUŁ III.

Od przedmiotów na lądzie składanych.

- 8) Od sążnia kubicznego drzewa opałowego, dzien-nie po kop. sr. 3.

- 9) Съ каждой штуки строеваго лѣса или бревна дровъ, называемыхъ броваркою, въ сутки по 1 коп. сер.
10) Съ бочки извести, въ сутки по $\frac{1}{2}$ коп. сер.

Примѣчаніе. За время, пока продолжается выгрузка, сборъ взимается не съ предметовъ, на берегу складываемыхъ, но съ самихъ только судовъ или плотовъ.

ГЛАВА IV.

Съ нагружаемаго на суда изъ житницы, въ городѣ Влоцлавкѣ находящагося, зерноваго хлѣба.

- 11) Съ каждой четверти какого бы то ни было зерноваго хлѣба по $\frac{1}{2}$ коп. сер.

Примѣчаніе. Самыя же суда, поднимающія зерновой хлѣбъ, подлежатъ платежу, въ главѣ II-ой установленному.

ГЛАВА V.

Отъ сбора пристаннаго освобождаются:

- a) Нароходы, прибывающіе только съ пассажирами.
- b) Суда и плоты, проходящіе чрезъ черту города, или останавливающіеся вдали отъ береговъ.
- c) Суда, на коихъ сплавляются предметы на счетъ Казны, Влоцлавской городской кассы, больницъ, благотворительныхъ заведеній и монастырей, содержащихъ себя милостынею, равно какъ и самый грузъ, снимаемый съ тѣхъ судовъ на берегъ. Изъымается также отъ платежа доставляемый на плотамъ, на надобности Правительства и заведеній, лѣсной матеріаль.
- d) Суда перевозныя, назначенныя для переправы.
- e) Галяры, устраиваемыя для лѣтнихъ купалень.
- f) Лодки и садки мѣстныхъ рыбаковъ, съ рыбою или порожня.

- 9) Od sztuki drzewa budulcu lub browarki, dziennie po kop. sr. 1.
10) Od beczki wapna, dziennie po kop. sr. $\frac{1}{2}$.

Uwaga. Dopóki trwa wyładowanie, pobierać się ma opłata od samych tylko statków lub tratw, ale nie od przedmiotów na lądzie składanych.

TYTUL IV.

Od zboża ze spichrzów, w mieście Włocławku znajdujących się, na statki ładowanego.

- 11) Od każdej czwórty jakiegokolwiekbądź zboża, po kop. sr. $\frac{1}{2}$.

Uwaga. Statki, zabierające zboże, ulegają opłacie w tytule II-m przepisanej.

TYTUL V.

Wyłączają się od opłaty lądowego:

- a) Statki parowe, gdy przybędą z samymi podróżnymi.
- b) Statki i tratwy przez obręb miasta przepływające, lub opodal od brzegu zatrzymujące się.
- c) Statki użyte do spławiania przedmiotów, prowadzonych na rachunek Rządu, Kassy ekonomicznej miasta Włocławka, szpitali, zakładów dobroczynnych i klasztorów jałmużniczych, oraz ładunki z tychże statków na lądzie składane. Wyłączenie to stosuje się także i do drzewa w tratwach, na rzecz Rządu, oraz instytucji spławianego.
- d) Statki przewozowe, do przewozy służące.
- e) Galary urządzone do kąpiei letnich.
- f) Czółna i sadze miejscowych rybaków, z rybami lub próżne.

g) Суда порожнія жителей города Влоцлавка, употребляемые для переноса разныхъ предметовъ.

Вѣрно съ подлиннымъ:

Статсъ-Секретарь, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ

(подписано) *Θ. Лебренъ.*

g) statki próżne, będące własnością mieszkańców miasta Włocławka, a używane do przewożenia rozmaitych przedmiotów.

Zgodno z oryginałem:

Sekretarz Stanu, Rzeczywisty Radca Stanu

(podpisano) *T. Le Brun.*

ОТДѢЛЪ VI.

ПРАВИЛА О БЛАГОУСТРОЙСТВѢ И ПОЛИЦЕЙСКІЯ.

ГЛАВА I.

ПРАВИЛА ОБЩІЯ, КАСАЮЩІЯСЯ СУДОХОДСТВА И СОХРАННОСТИ РАБОТЪ.

ОБЪЯСНЕНІЕ.

Согласно ст. 4-ой постановленія Князя Намѣстника въ Царствѣ отъ 30 Мая 1818 года, помѣщеннаго въ настоящей части III, отдѣла I, по главѣ II, подъ № 1-мъ, всѣ пловучія мельницы, не снабженныя консенсовымъ свидѣтельствомъ, подлежатъ устраненію; владельцы же оныхъ подвергаются полицейскому взысканію. По ст. 5-ой этого постановленія, такому же взысканію подлежитъ владелецъ пловучей мельницы, устроенной въ иномъ противъ означеннаго въ консенсовомъ свидѣтельствѣ мѣстѣ, при повтореніи же сего лишается консенсоваго свидѣтельства. Наконецъ, согласно ст. 6-ой помянутого постановленія, всѣ издержки по командировкѣ Инженера, какъ при выдачѣ консенсоваго свидѣтельства, такъ и въ случаѣ возникшихъ злоупотребленій, относятся на счетъ владельца пловучей мельницы.

DZIAŁ VI.

PRZEPISY PORZĄDKOWE I POLICYJNE.

TYTUŁ I.

PRZEPISY OGÓLNE, DOTYCZĄCE SPŁAWU I CAŁOŚCI ROBÓT.

OBJAŚNIENIE.

Podług artykułu 4-go postanowienia Księcia Namiestnika Królewskiego z dnia 30 Maja 1818 roku, zamieszczonego w tej samej części III, dziale I, tytule II, pod Nr. 1-m, wszystkie młyny pływaki, nie mające konsensu, winny być uprzątnione; właściciele takich młynów podpadają karom policyjnym. Wedle zaś artykułu 5-go tegoż postanowienia, tym samym karom ulega właściciel pływaka, wystawionego gdzieindziej, niż w miejscu oznaczonym przez konsens, a za powtórzeniem, konsens będzie mu odebrany. Na koniec według artykułu 6-go tegoż samego postanowienia, wszelkie koszty zesłania Inżyniera przy wydaniu konsensu, jako i w przypadku zaszytych nadużyć, ponosi właściciel pływaka

По Уложению о наказаніяхъ уголовныхъ и исправительныхъ опредѣлены слѣдующія взысканія:

а) за поврежденіе шлюзъ, плотинъ, водоспусковъ и прочихъ гидротехническихъ работъ:

840. „Кто неумышленно повредитъ шлюзы, плотины, водопуски и другія гидротехническія сооруженія, тотъ обязанъ возвратить всѣ издержки, употребленныя на починку поврежденнаго.”

„Когдажъ такое поврежденіе сдѣлано умышленно, то виновный, кромѣ возвращенія издержекъ, употребленныхъ на исправленіе, и вознагражденія за убытки, подвергается, смотря по обстоятельствамъ, болѣе или менѣе увеличивающимъ или уменьшающимъ вину его: ссылкѣ на житье въ губерніи Томскую или Тобольскую, или въ одну изъ отдаленныхъ губерній, кромѣ Сибирскихъ, съ заключеніемъ на время отъ трехъ до шести мѣсяцевъ, а буде онъ по закону не изъять отъ наказаній тѣлесныхъ, отдачѣ въ исправительныя арестантскія роты на время отъ одного года до двухъ лѣтъ, или заключенію въ рабочемъ домѣ на время отъ шести мѣсяцевъ до одного года.”

б) за помѣшательство судоходству по рѣкамъ и за порчу береговъ оныхъ:

841. „Кто по судоходнымъ рѣкамъ поставитъ для рыболовства заколы или другія препятствія, могущія остановить ходъ судовъ, и причинитъ симъ помѣшательство судоходству, или засоритъ какимъ либо образомъ судоходные рѣки и каналы, или будетъ портить берега оныхъ выкапываніемъ земли и песку, тотъ подвергается за сіе: денежному взысканію вдвое противъ той суммы, которой будетъ стоить очищеніе засореннаго мѣста или исправленіе испорченнаго. Матеріалъ же, употребленный для заколовъ, обращается въ пользу богоугодныхъ заведеній.”

Kodex kar głównych i poprawczych oznacza następujące kary:

а) за uszkodzenie szluz, tam, upustów i innych hydrotechnicznych robót:

840. „Kto nieumyślnie szluzы, tamy, upusty i inne hydrotechniczne budowy zepsuje, ten obowiązany będzie do zwrotu wszystkich kosztów, na naprawę tego co zepsutem zostało wyłożonych.”

„Kto zaś takowe uszkodzenie umyślnie zrządzi, ten oprócz zwrotu kosztów, na naprawę uszkodzenia wyłożonych, i wynagrodzenia strat, jakie z czynu jego wynikły, ulegnie, stosownie do okoliczności winę jego zwiększających lub zmniejszających: zesłaniu na mieszkanie do gubernii Tomskiej lub Tobolskiej, albo do jednej z odległych gubernij, oprócz Syberyjskich, z zamknięciem od trzech do sześciu miesięcy, — a jeżeli nie jest od kar cielesnych prawem wyłączony, oddaniu do poprawczych aresztanckich rot, na czas od roku jednego do dwóch lat, albo zamknięciu w domu roboczym od sześciu miesięcy do roku jednego.”

б) за utrudnianie splawności rzek i niszczenie ich brzegów:

841. „Kto dla połowu ryb na rzekach splawnych jazy lub inne przeszkody, mogące wstrzymać idące statki, umieści, przez to splaw utrudni, jak niemniej ten, kto jakim bądź sposobem splawne rzeki lub kanały zanieczyści, i ten, kto brzegi rzek takich, przez wykopywanie ziemi lub piasku, uszkadzać będzie, ulegnie: karze pieniężnej, wynoszącej we dwójnasób tyle, co kosztu oczyszczenia zamulonego miejsca, lub naprawy uszkodzenia. Матерялы zaś na jazy użyte, na korzyść zakładów dobroczynnych obrócone zostaną.”

c) за самовольное измѣненіе направленія судоходныхъ рѣкъ и за ослабленіе теченія ихъ водъ:

843. „Если кто самовольно дастъ другое направленіе судоходной рѣкѣ, или же ослабить ходъ ея плотинами, каналами или другимъ какимъ либо образомъ, тотъ за сіе подвергается: денежному взысканію отъ ста до трехъ сотъ рублей и обязанъ, во первыхъ, новыми на свой собственный счетъ работами исправить причиненный имъ вредъ, во вторыхъ, вознаградить кого слѣдуетъ за понесенный отъ того убытокъ.”

d) за взиманіе незаконныхъ сборовъ съ лицъ, ведущихъ суда, плоты или иные кладки:

842. „Кто будетъ производить какой-либо незаконный сборъ съ водоходцевъ, судовъ ихъ, плотовъ или кладки, на пристаняхъ и набережныхъ, а также и за разводъ мостовъ, тотъ подвергается за сіе: въ первый разъ взысканію незаконно взятаго втрое; во второй разъ—вшестеро; а въ третій, сверхъ такого же, какъ во второй разъ, взысканія, заключенію въ тюрьмѣ на время отъ трехъ до шести мѣсяцевъ.”

„Изъ взысканной съ виновнаго суммы, все неправильно имъ взятое возвращается тому, съ кого сборъ сдѣланъ незаконно, а остальное отсылается въ богоугодное заведеніе.”

„Когда сіе злоупотребленіе учинено чиновникомъ, состоящимъ въ государственной или общественной службѣ, то онъ подвергается: наказаніямъ, опредѣленнымъ за вымогательство въ статьѣ 338 сего Уложенія.”

e) за потопленіе судна и т. п.:

1122. „Кто причинить потопленіе, хотя и безъ всякаго противозаконнаго намѣренія, но вслѣдствіе нарушенія предписанныхъ закономъ правилъ осторожности, тотъ, смотря по важности сего нарушенія и другимъ обстоятельствамъ, болѣе или менѣе увеличивающимъ или уменьшающимъ вину его, подвергается:

c) за samowolne zmienienie kierunku rzek splawnych i oslabienie pędu ich wód.

843. „Kto samowolnie kierunek rzeki splawnej zmieni, lub w nią pęd wody przez tamy, kanały, lub innym sposobem osłabi, ulegnie: karze pieniężnej od stu do trzechset rubli, i obowiązany będzie naprzód, naprawić zrządzone uszkodzenie, przez nowe kosztem własnym dopełnione roboty; powtórę, wynagrodzić komu wypadnie poniesioną z tego powodu stratę.”

d) za pobieranie od prowadzących statki, tratwy, lub inne ładunki nienależnych opłat.

842. „Ktoby od trudniących się splawem ich statków, tratew, lub ładunku, pobierał na przystaniach, lub nadbrzeżach, albo też za rozwodzenie mostów, jakiegobądź nie należące się z prawa opłaty, skazanym zostanie: за pierwszym razem, на zapłatę wynoszącą w trójnasób tyle, ile nieprawnie pobrał; за drugim — на zapłatę dwa razy od poprzedniej wyższą; а за третим, — oprócz kary за popełnienie tego po raz drugi postanowionej, на osadzenie w więzy od trzech do sześciu miesięcy.”

„Z kwoty od winnego ściągniętej, wszystko co nieprawnie pobrał, poszkodowanemu zwróconém, reszta zaś do zakładów dobroczynnych odesłaną zostanie.”

„Gdyby tego nadużycia dopuścił się kto z zostających w rządowej lub innej publicznej służbie, ulegnie: karom за здирство, w artykule 388-m niniejszego Kodexu oznaczonym.”

e) за затопienie statku i t. p.

1122. „Kto zrządzi затопienie (statku i t. p.) bez żadnego wprowadzie prawu przeciwnego zamiaru, w skutek jednakże naruszenia przepisanych prawideł ostrożności, ten, stosownie do ważności tego naruszenia i innych winę zwiększających lub zmniejszających okoliczności, skazanym zostanie:

или заключенію въ тюрьмѣ на время отъ трехъ до шести мѣсяцевъ, или аресту на время отъ семи дней до трехъ недѣль, или же денежному взысканію отъ десяти до пятисотъ рублей.”

„Въ томъ случаѣ, когда за учиненное виновнымъ нарушение правилъ осторожности постановлено въ законѣ наказаніе строже опредѣляемыхъ сею статьею, то онъ приговаривается къ тому строжайшему наказанію, на основаніи постановленныхъ въ ст. 157 сего Уложенія правилъ о совокупности преступленій” (*).

Сверхъ того, по нижеприведеннымъ статьямъ Высочайше утвержденнаго въ 24 день Мая 1860 года Устава о сельскихъ еминыхъ судахъ, опредѣлены взысканія за уничтоженіе или поврежденіе рыбныхъ плотинъ и деревъ, засаженныхъ на берегахъ рѣкъ, а именно:

751. „Совершаетъ проступокъ противъ чужой собственности:

756. „Кто рубить, ломаетъ, вырываетъ, или другимъ образомъ повреждаетъ живые изгороди, деревья или кустарники, служащіе для огражденія полей или огородовъ.”

768. „Кто съ дерева, стоящаго въ полѣ, огородѣ, на дворѣ, площади, возлѣ дома, на погостѣ, или въ другомъ мѣстѣ, срываетъ листья, цвѣты, или ломаетъ, рубить, вырываетъ, обдираетъ, надрѣзываетъ и вообще истребляетъ деревья.”

769. „Кто вынимаетъ колья, къ которымъ прикрѣплены молодые деревья, или отвязываетъ, ломаетъ и вообще истребляетъ ихъ, или кто уничтожаетъ и беретъ корзины, подставки и т. п.”

(*) *Содержаніе ст. 157-ой слѣдующее:*

„Въ случаѣ совокупности преступленій, т. е. когда подсудимый признанъ виновнымъ въ учиненіи нѣсколькихъ въ одно или разное время дотоѣ еще не наказанныхъ и давностью или же общимъ или особеннымъ прощеніемъ не покрытыхъ противозаконныхъ дѣяній, судъ, упомянувъ въ своемъ опредѣленіи о всѣхъ наказаніяхъ, слѣдующихъ за каждое изъ тѣхъ преступленій, приговариваетъ его къ тягчайшему изъ сихъ наказаній и въ самой высшей онаго мѣрѣ.”

„на осадzenie w wieży od trzech do sześciu miesięcy, albo na areszt od siedmiu dni do trzech tygodni, — albo też na karę pieniężną od dziesięciu do pięciuset rubli.”

„Jeżeli za popełnione naruszenie przepisanych ostrożności, prawo stanowi karę od oznaczonej niniejszym artykułem surowszą, winny ulegnie: tej ostatniej karze w myśl przepisu o zbiegu przestępstwa, objętego w artykule 157-m niniejszego Kodeksu.” (*)

Nadto Ustawa NAIWYŻEJ zatwierdzona na dniu 24 Maja 1860 roku, o Sądach gminnych wiejskich, oznacza kary za niszczenie lub uszkodzenie tam rzecznych i flancunków nadbrzeżnych, w następujących artykułach:

751. „Popełnia wykroczenie przeciw cudzej własności:

756. „Kto ścina, łamie, wyrывa, lub innym sposobem uszkadza żywe płoty, drzewa, albo krzaki, do ogrodzenia pola, albo ogrodu służące.

768. „Kto z drzewa rosnącego na polu, w ogrodzie, na dziedzińcu, na placu, przed domem, na cmentarzu, lub w inném miejscu, obrywa liście lub kwiaty, albo je łamie, ścina, wyrывa, obdziera, nacina, albo narzynia, lub jakimkolwiek sposobem drzewa niszczy.

769. „Kto wyjmuje kołki, do których młode drzewka są przytwierdzone, albo te kołki odwiązuje, łamie, lub innym sposobem niszczy, albo kto niszczy lub zabiera kosze, podpory i t.p.

(*) *Powołany artykuł 157 jest następującej osnowy:*

„W razie zbiegu przestępstw, to jest, gdy winny prz. konany jest o popełnienie jedno lub różno-czasowie kilku przestępstw, za które nie był jeszcze ukaranym, lub które nie zostały umorzone przedawnieniem, albo ogólném lub szczególném ulaskawieniem, Sąd w wyroku swym wymieni wszystkie pojedyncze kary, na które obwiniony za popełnione przestępstwa zasłużył, i skaże go na najcięższą z pomiędzy tych pojedynczych kar, w zakresie swym najwyższą.

776. „Кто пасеть скотъ въ лѣсныхъ опушкахъ.”

780. „За проступки противъ чужой собственности, виновные подвергаются: или денежному взысканію до 1 руб. 50 коп., или аресту до трехъ дней, или наказанію розгами до 10 ударовъ.”

781. „За порчу однакожь или истребленіе деревьевъ, въ предшедшей 768 и 769 ст. означенную, виновный подвергается: наказанію розгами до 10 ударовъ, а буде онъ изъять отъ наказаній тѣлесныхъ, аресту до трехъ дней.”

593. „Когда проступкомъ причиненъ кому либо вредъ или убытокъ, то виновный обязанъ вознаградить обиженного.”

Согласно предписанію Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи, данному 23 Іюля 1824 года, за № 432/1451, Муниципальному Управленію г. Варшавы, и помѣщенному въ настоящей части III-ей отдѣла I, по главѣ II-ой, подъ № 8-мъ, всѣмъ торговцамъ дозволяется прималивать съ судами у котораго либо изъ береговъ рѣки Вислы, со стороны г. Варшавы или предмѣстья Праги, а также выгружать на набережныя продукты, съ тѣмъ лишь, что сіи послѣдніе должны быть немедленно отвозимы съ мѣста выгрузки.

Согласно же распоряженію Управленія Путей Сообщенія отъ 5 (17) Іюля 1845 года, за № 5,266, данному всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ и помѣщенному въ настоящей части III, отдѣла I, по главѣ I, подъ № 2-мъ, которое подано во всеобщее свѣдѣніе посредствомъ припечатанія въ губернскихъ дневникахъ, никто не вправе безъ вѣдома Управленія Путей Сообщенія и безъ утвержденія Правительствомъ проекта, предпринимать и возводить никакихъ построекъ на сплавныхъ рѣкахъ, въ чемъ должны наблюдать административныя вѣдомства, въ случаѣ же если окажется, что гдѣ либо производятся водяныя работы безъ вѣдома Правительства, о томъ, для подверженія виновныхъ отвѣтственности, доносить Управленію.

Прочія постановленія относительно судоходства по рѣкамъ и сохранности водяныхъ устройствъ ниже помѣщаются.

776. „Kto pasie bydło w zagajnikach.

780. „За wykroczenie przeciw cudzej własności, winny skazany będzie: albo na karę pieniężną do jednego rubla pięćdziesięciu kopiejek. albo na areszt do dni trzech albo na chłostę do dziesięciu razów.”

781. „Jednakże za uszkodzenia i niszczenie drzew, wyżej w art. 768 i 769-m przewidziane, winny skazany będzie na chłostę do dziesięciu razów, a jeżeli jest wyłączony od kar cielesnych, to na areszt do dni trzech.

593. „Jeżeli w skutku wykroczenia poniósł kto szkodę jaką lub stratę, winny obowiązany jest ją wynagrodzić.”

Według reskryptu Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Policyi z dnia 23 Czerwca 1824 r. Nr. 432/1451, wydanego do Urzędu Muncypalnego miasta Warszawy i zamieszczonego już wyżej, w tej samej części III, dziale I, tytule II, pod Nr. 8-m, wszystkim handlującym wolno jest, przy którym-bądź brzegu rzeki Wisły od strony Warszawy i Praги ze statkami stawać, tudzież wyładowywać na pobrzeże produkta, z tém tylko zastrzeżeniem, aby takowe natyekmiast odwiezione były.

Wedle zaś rozporządzenia Zarządu Kommunikacyi Lądowych i Wodnych z dnia 5 (17) Lipca 1845 roku, Nr. 5,266, wydanego do wszystkich Rządów Gubernialnych, mieszczącego się również wyżej, w tej samej części III, dziale I, tytule I, pod Nr. 2-m, a podanego do wiadomości powszechnej przez dzienniki gubernialne, nie wolno jest komukolwiek-bądź, żadnych budowli na rzekach spławnych, bez wiedzy Zarządu Kommunikacyj i bez zatwierdzenia przez Rząd projektu przedsiębrać i wykonywać, nad czém Władze administracyjne czuwać mają obowiązek, i na przypadek, gdyby się okazało, iżby gdzie roboty wodne bez wiedzy Rządu wykonywane były, o tém Zarządowi, dla pociągnięcia winnych do odpowiedzialności, donosić.

Dalsze przepisy spławu rzek i całości robót wodnych dotyczące, zamieszczone są poniżej.

N° 1.

Постановленіе о обязанностяхъ гминныхъ Войтовъ по надзору за исправнымъ состояніемъ дорогъ, мостовъ, плотинъ, перевозовъ и т. п.

(19 Февраля (2 Марта) 1864 года.)

Выписка изъ Высочайшаго указа 19 Февраля (2 Марта) 1864 года объ устройствѣ сельскихъ гминъ.

Ст. 24.

„Гминный Войтъ обязанъ:

- g) принимать предписанныя полицейскія мѣры къ предупрежденію всякаго рода преступленій и проступковъ, а въ случаѣ совершенія оныхъ, охранять слѣды сдѣланнаго преступленія, открывать и задерживать виновныхъ и представлять ихъ на дальнѣйшее распоряженіе начальства;
- m) наблюдать за исправнымъ содержаніемъ въ гминѣ дорогъ, мостовъ, гатей, перевозовъ и проч.

Ст. 27.

За маловажные полицейскіе проступки, совершенные лицами, гминному Войту, на основаніи 23 ст., подвѣдомственнымъ, гминный Войтъ можетъ, собственною властію, подвергать виновныхъ аресту на время до двухъ дней или денежному штрафу до одного рубля серебромъ.”

N° 1.

Rozporządzenie o obowiązkach Wójtów gmin co do czuwania nad dobrym stanem dróg, mostów, grobel, przewozów i t. p.

(d. 19 Lutego (2 Marca) 1864 r.)

WYCIĄG z UKAZU NAJWYŻSZEGO z d. 19 LUTEGO (2 MARCA) 1864 R. O URZĄDZENIU GMIN WIEJSKICH.

Art. 24.

„Wójt gminy obowiązany:

- g) przedsiębrać wszelkie nakazane policyjne środki, zapobiegające wszelkiego rodzaju przestępstwom i wykroczeniom, a w razie ich popełnienia, zabezpieczyć ślady przestępstwa, dochodzić i zatrzymywać winowajców, oraz dostawić ich zwierzchności, do dalszego z nimi postąpienia;
- m) czuwać nad dobrém utrzymaniem w gminie: dróg, mostów, grobli, przewozów i t. p.

Art. 27.

Za mniej ważne policyjne przekroczenia, popełnione przez osoby, władzy Wójta, na zasadzie art. 23 podległe, Wójtowi służy władza ukarania winnych najwyżej dwudniowym aresztem, lub karą pieniężną, jednego rubla nieprzenoszącą.

N° 2.

Распоряженіе о составленіи протокола въ случаѣ поврежденія шкиперомъ, ретманомъ или лоцманами казенныхъ судовъ, съ оцѣнкою причиненнаго убытка.

(25 Октября (6 Ноября) 1852 года.)

Начальнику II-го Отдѣленія Путей Сообщенія.

ПРАВЛЕНІЕ XIII-го ОКРУГА ПУТЕЙ СООБЩЕНІЯ.

Если, не смотря на принятіе предписанныхъ мѣръ осторожности, послѣдуетъ поврежденіе казенныхъ судовъ отъ находа на оныя плотовъ, барокъ или инаго устройства судовъ, въ такомъ случаѣ о виновномъ шкиперѣ, ретманѣ или лоцманахъ лицами, состоящими при суднѣ и мѣстнымъ начальствомъ, долженъ быть составленъ протоколъ съ оцѣнкою причиненнаго убытка.

Варшава, 25 Октября (6 Ноября) 1852 года.

Начальникъ XIII-го Округа Путей Сообщенія,
Генералъ-Маіоръ (подписано) *Князь Тенишевъ*.

№ 4,074.

N° 2.

Rozporządzenie o spisywaniu protokołu z szypra, retmana, lub flisów, w razie uszkodzenia przez którego z nich statków rządowych, z oznaczeniem zrządzonęj szkody.

(d. 25 Października (6 Listopada) 1852 r.)

Do Naczelnika Oddziału II-go Komunikacyj.

ZARZĄD XIII-го ОКРЕГУ КОММУНИКАЦЫЙ ЛАДОВЫХЪ И ВОДНЫХЪ.

Gdyby pomimo zachowania przepisanych ostrożności, nastąpiło uszkodzenie statków rządowych, przez wpadnięcie na nie tratów, galarów, lub statków jakiegokolwiek konstrukcyi, w takim razie, z winnego szypra, retmana, lub flisów, spisany być winien przez służbę przy statku i miejscową Władzę protokół, z oszacowaniem szkody.

w Warszawie, dnia 25 Października (6 Listopada) 1852 r.

Naczelnik XIII-go Okręgu Komunikacyj,
Jenerał-Major (podpisano) *Książę Teniszew.*

Nr. 4,074.

№ 3.

Распоряжение, определяющее взыскания со шкиперовъ, ретмановъ и лоцмановъ за повреждение казенныхъ судовъ, служащихъ для очистки рѣки Вислы отъ заваловъ.

(6 (18) Июля 1853 года.)

ПРАВЛЕНІЕ XIII-ГО ОКРУГА ПУТЕЙ СООБЩЕНІЯ.

По поводу частыхъ случаевъ столкновенія судовъ, а въ особенности плотовъ, составляющихъ частную собственность и идущихъ по рѣкѣ Вислѣ, съ устроенными Правительствомъ судами для очистки р. Вислы отъ заваловъ, Правленіе XIII-го Округа Путей Сообщенія положило предварить и симъ объявляеть, что шкипера, ретманы и лоцманы, ведущіе всякаго рода суда по рѣкѣ Вислѣ, обязаны соблюдать осторожность при минованіи судовъ по очисткѣ р. Вислы и избѣгать всякаго къ нимъ прикосновенія и столкновенія съ оными, ибо, въ случаѣ поврежденія сихъ судовъ, кромѣ вознагражденія причиненнаго убытка, будутъ подвергаемы взысканію, опредѣленному по ст. 1122 Уложенія о наказаніяхъ уголовныхъ и исправительныхъ.

Варшава, 6 (18) Июля 1853 года.

Начальникъ Округа, Генералъ-Маіоръ

(подписано) *Князь Тенишевъ.*

№ 5,262.

Примѣчаніе. Распоряженіе это объявлено въ газетахъ и сообщено Австрійскому и Прусскому Консульствамъ.

№ 3.

Rozporządzenie o karach na szyprów, retmanów i flisów, za uszkodzenie statków rządowych, służących do oczyszczenia rzeki Wisły z zawałów.

(d. 6 (18) Lipca 1853 r.)

ZARZĄD XIII-go OKRĘGU KOMUNIKACYJ LĄDOWYCH I WODNYCH.

Z powodu częstych wypadków uderzania statków. a szczególnie tratw, prywatną własnością będących, a płynących rzeką Wisłą, o statki zbudowane przez Rząd do oczyszczenia rzeki Wisły z zawałów, Zarząd XIII-go Okręgu Kommunikacyj postanowił ostrzedz, i niniejszém ogłasza, iż szyprowie, retmani i flisy, prowadzący statki wszelkiego rodzaju rzeką Wisłą, zachować winni ostrożność w wymijaniu statków do czyszczenia Wisły, i wszelkiego z temiż starcia, zetknięcia się, lub zaczepienia unikać; w razie bowiem tych statków uszkodzenia, oprócz wynagrodzenia zrządzonej szkody, pociągani zostaną do kary, wedle artykułu 1,122 go Kodeksu kar głównych i poprawczych przepisanej.

w Warszawie, dnia 6 (18 Lipca) 1853 roku.

Naczelnik Okręgu, Jenerał-Major
(podpisano) *Książę Teniszew.*

Nr. 5,262.

U w a g a. Rozporządzenie niniejsze ogłoszone zostało przez pisma publiczne i komunikowane było Konsulom Cesarstwa Austriackiego i Królestwa Pruskiego.

№ 4.

Распоряженіе объ оказываніи Бургомистрами городовъ и гминными Войтами помощи Кондукторамъ, завѣдывающимъ работами по очисткѣ рѣки Вислы отъ заваловъ, при истребованіи ими со шкиперовъ, ретмановъ и лоцмановъ вознагражденія убытковъ, причиненныхъ поврежденіемъ казенныхъ судовъ.

(6 (18) Ноября 1853 года.)

Въ Губернскія Правленія.

ПРАВЛЕНІЕ XIII-го Округа Путей Сообщенія.

Правленіе предписало подвѣдомственнымъ чинамъ: въ случаѣ, если, по винѣ шкиперовъ, ретмановъ или лоцмановъ, идущихъ по рѣкѣ Вислѣ съ судами, послѣдуетъ поврежденіе казенныхъ судовъ, и если виновные въ причиненіи убытка не пожелаютъ явиться въ мѣстное Управление, — Кондукторъ, не останавливаясь ихъ отсутствіемъ, обязанъ, обще съ мѣстнымъ начальствомъ и при бытности людей, находящихся на казенныхъ судахъ, составить протоколъ, съ изясненіемъ причинъ нанесеннаго убытка и съ означеніемъ онаго, а также въ этомъ протоколѣ показать имя, фамилію и мѣсто жительства шкипера, а равно владѣльца судовъ или плотовъ, коими причиненъ вредъ казеннымъ судамъ. Для собранія сихъ свѣдѣній Кондукторъ, до отхода виновныхъ, долженъ потребовать отъ шкипера или лица, ведущаго транспортъ, представленія паспорта и, въ случаѣ полученнаго въ семъ отказа, обязанъ опередить уходящій транспортъ и прибыть въ то мѣсто, гдѣ по близости р. Вислы находится Бургомистръ или гминный Войтъ, и пригласить ихъ, задержать виновныхъ, за приходомъ ихъ туда,

№ 4.

Rozporządzenie o dodawaniu przez Burmistrzów miast i Wójtów gmin pomocy Konduktorom, prowadzącym roboty czyszczenia rzeki Wisły z zawałów, w poszukiwaniu naszyprach, retmanach i flisach zrządzonych szkód, przez uszkodzenie statków rządowych.

(d. 6 (18) Listopada 1853 r.)

Do Rządów Gubernialnych.

ZARZĄD XIII-go OKRĘGU KOMUNIKACYJ LĄDOWYCH I WODNYCH.

Zarząd polecił swęj służbie, aby, gdy z winy szyprów, retmanów, lub flisów, żeglujących po Wiśle, nastąpi uszkodzenie w statkach rządowych, i gdy winni szkody, nie będą chcieli stawić się do Urzędu miejscowej Władzy, w takim razie, bez ich obecności, spisany być ma przez Konduktora i miejscową Władzę z ludzi będących na statkach rządowych protokół, wyjaśniający powody zrządzonego uszkodzenia, z oznaczeniem onego; lecz w tym protokóle wykazane być winno nazwisko, imię i miejsce zamieszkania szypra, oraz właściciela statków, lub tratw, które zrządziły szkodę w statkach rządowych. Dla powzięcia zaś tych wiadomości, Konduktor przed odpłynięciem winnych, zażąda od szypra lub prowadzącego transport okazania paszportu, a co gdyby mu zostało odmówionem, obowiązany jest uprzedzić uchodzący transport, dojechać do miejsca, gdzie w bliskości Wisły znajduje się Urząd Burmistrza lub Wójta gminy, i tam wezwać tę Władzę, aby za nadejściem zatrzymała winnych i za-

и потребовать предъявленія паспортовъ, для полученія свѣдѣній о имени, фамиліи и мѣстѣ жительства шкипера, а также владѣльца транспорта.

Сообщая о семъ Губернскому Правленію, Окружное Правленіе предлагаетъ поручить Бургомистрамъ городовъ и Войтамъ гминъ, состоящихъ у берега р. Вислы, чтобы они, по требованію Кондуктора, завѣдывающаго работами по очисткѣ р. Вислы отъ заваловъ, въ той мѣрѣ, въ какой это ихъ касается, соображались съ изложеннымъ выше распоряженіемъ и оказывали сему Кондуктору всякую помощь въ доставленіи возможности розысканія и истребованія вознагражденія за причиненные убытки.

Варшава, 6 (18) Ноября 1853 года.

Начальникъ Округа, Генераль-Маіоръ

(подписано) *Князь Тенишевъ.*

№ 5,262.

№ 5.

Распоряженіе объ уменьшеніи хода пароходами при минованіи ими казенныхъ судовъ и барокъ, для избѣжанія причиненія въ оныхъ поврежденія.

(5 (17) Мая 1853 и 15 (27) Сентября 1854 года.)

Содержаніе предписаній Правленія XIII-го Округа Путей Сообщенія, данныхъ Управленію Пароходства.

Пароходы, при минованіи судовъ по очисткѣ р. Вислы, а также нагруженныхъ барокъ, въ особенности казенныхъ

задала од нихъ okazania paszportów, dla powzięcia wiadomości o nazwisku, imieniu i miejscu zamieszkania szypa, oraz właści-ciela transportu.

Zawiadamiając o tém Rząd Gubernialny, Zarząd wzywa go o wydanie polecenia Burmistrzom miast i Wójtom gmin, nad brzegiem Wisły położonych, aby, na żądanie Konduktora prowadzącego roboty czyszczenia rzeki Wisły z zawałów, do rozporządzenia powyższej treści, o ile to do nich odnosi się, stosowali się, i temuż Konduktorowi udzielali wszelkiej pomocy, w celu zapewnienia możności poszukiwania i ściągnięcia wynagrodzenia szkód zrządzonych.

w Warszawie, dnia 6 (18) Listopada 1853 roku.

Naczelnik Okręgu, Jenerał - Major
(podpisano) *Książę Teniszew.*

Nr. 5,262.

№ 5.

Rozporządzenie o zwalnianie biegu przez parostatki żeglugi parowej, przy mijaniu statków i galarów rządowych, dla uniknienia zrządzenia w tychże szkód.

(d. 5 (17) Maja 1853 r. i 15 (27) Września 1854 r.)

TREŚĆ Z ROZPORZĄDZEŃ ZARZĄDU XIII-GO OKRĘGU KOMUNIKACYJ-
ŁADOWYCH I WODNYCH WYDANYCH DO ZARZĄDU ŻEGLUGI PAROWEJ.

Parostatki przy mijaniu statków do czyszczenia rzeki Wi-
sły, tudzież galarów ładownych, a zwłaszcza rządowych z solą,

съ солью, должны уменьшать свой ходъ, для избѣжанія могущихъ произойти отъ сего поврежденій въ казенныхъ судахъ или баркахъ, подъ отвѣтственностью за причиненныя поврежденія.

Варшава, 5 (17) Мая 1853 и 15 (27) Сентября 1854 года.

Начальникъ XIII-го Округа Путей Сообщенія,
Генералъ-Маіоръ (подписано) *Князь Тенишевъ*.

№ 2,647 и 5,673.

№ 6.

Распоряженіе о производствѣ сношенія гражданскими Инженерами съ военными инженерными командами по предмету разрыва порохомъ заторовъ, въ случаѣ образованія ихъ на рѣкѣ Вислѣ.

(11 (23) Ноября 1850 года.)

Начальникамъ Дистанцій.

Правленіе XIII-го Округа Путей Сообщенія.

Получивъ увѣдомленіе отъ Главнаго Директора, Предсѣдательствующаго въ Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, о томъ, что, по Высочайшему повелѣнію, военнымъ инженернымъ вѣдомствомъ изготовлены средства къ разрыву порохомъ тѣхъ заторовъ, какіе могли бы образоваться на р. Вислѣ, для предотвращенія большаго разлива водъ изъ сего обыкновенно возникающихъ, — Правленіе

зwalniać winny bieg swój, celem uniknienia szkód, wyniknąć ztąd mogących w statkach rządowych lub galarach, pod odpowiedzialnością za szkody.

в Варшавіе, дня 5 (17) Мая 1853 року і дня 15 (27) Września 1854 року.

Naczelnik XIII-go Okręgu Komunikacyj, Jenerał-Major
(podpisano) *Książę Teniszew*.

Nr. 2,647 i Nr. 5,673.

№ 6.

Rozporządzenie o znoszeniu się przez służbę inżynierską cywilną z Komendami inżynierji wojskowej, w celu rozsadzania prochem zatorków z lodów, w razie uformowania się ich na rzece Wiśle.

(d. 11 (23) Listopada 1850 r.)

Do Naczelników Objazdowych.

ZARZĄD XIII-go OKRĘGU KOMUNIKACYJ LĄDOWYCH I WODNYCH.

Zawiadomiony odezwą Dyrektora Głównego, Prezydującego w Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Duchownych, że z Najwyższego polecenia, Władze inżynierskie wojskowe przygotowały środki, do rozsadzania prochami zatorków, jakieby mogły formować się na Wiśle, celem zapobieżenia wielkim wylewom, które zwykle z tego powodu powstają, — Zarząd poleca

поручаетъ Вамъ, вслѣдъ за полученіемъ извѣщенія о образованіи затора, тотчасъ сообщать о томъ ближайшей инженерной командѣ, состоящей въ Ивангородской крѣпости, Варшавской цитадели или въ крѣпости Новогеоргіевской, по мѣрѣ ближайшаго расположенія пункта образованія затора отъ помянутыхъ, командъ, и одновременно представлять о томъ рапортъ въ Правленіе, донося засимъ о послѣдствіяхъ отзыва, а также о полученномъ результатѣ предпринятыхъ дѣйствій по устраненію заторовъ.

Варшава, 11 (23) Ноября 1850 года.

Начальникъ XIII-го Округа Путей Сообщенія,
Генераль-Маіоръ (подписано) *Князь Тенишевъ*.

№ 7,838.

№ 7.

Распоряженіе съ увѣдомленіемъ о производствѣ военными инженерными командами опыта разрыва порохомъ ледяныхъ заторовъ на рѣкѣ Вислѣ.

(15 (27) Января 1852 года.)

Начальникамъ III и IV-го Отдѣленій.

ПРАВЛЕНІЕ XIII-го Округа Путей Сообщенія.

По повелѣнію Его Свѣтлости Намѣстника въ Царствѣ, Начальникъ Главнаго Штаба Дѣйствующей Арміи, Князь Горчаковъ, отзывомъ отъ 8 сего Января, за № 5, увѣдомилъ

P. Naczelnikowi, aby w moment odebrania wiadomości o tworzącym się zatorze, natychmiast o tem donosił najbliższej Komendzie inżynierskiej w Iwangrodzie, cytadeli Warszawskiej, lub Nowo-georgiewska, w miarę większego zbliżenia punktu do której z wymienionych Komend, o czém jednocześnie złoży P. Naczelnik Zarządowi rapport, donosząc w następstwie, jaki skutek odniosła jego odezwa, oraz jaki otrzymano rezultat, z czynionych w usunięciu zatorów usiłowań.

w Warszawie, dnia 11 (23) Listopada 1850 r.

Naczelnik XIII-go Okręgu Komunikacyj, Jenerał-Major
(podpisano) *Książę Teniszew*.

Nr. 7,838.

№ 7.

Rozporządzenie o czynieniu prób przez Komendy wojskowe inżynierskie rozsadzania prochem zatorów lodowych na rzece Wiśle.

(d. 15 (27) Stycznia 1852 r.)

Do Naczelników Oddziałów IIIgo i IV-go.

ZARZĄD XIII-go OKRĘGU KOMUNIKACYJ LĄDOWYCH I WODNYCH.

Z rozkazu Księcia Namiestnika Królestwa, zawiadomiony został Zarząd przez Księcia Gorczakowa, Naczelnika Sztabu Głównego Czynnej Armii, pod dniem 8 Stycznia r. b. Nr. 5, że na

Правленіе, что въ теченіе нынѣшней зимы имѣютъ быть произведены, по примѣру прошлыхъ лѣтъ, при разломкѣ ледяныхъ заторовъ на р. Вислѣ, опыты разрыва пороховъ сихъ заторовъ.

Опыты эти, въ видахъ предохраненія лежащихъ у рѣки Вислы крѣпостей, будутъ производиться на пространствахъ между Ивангородомъ и Новогоріевскомъ, для чего, какъ въ сказанныхъ двухъ крѣпостяхъ, такъ и въ Александровской цитадели, учреждены отдѣльныя саперныя команды, которыя обязаны будутъ приступить къ разрыву заторовъ, коль скоро образованіе оныхъ станетъ угрожать наводненіемъ, вреднымъ для помянутыхъ крѣпостей.

Для поставленія инженерныхъ командъ въ возможность, исполнить своевременно порученныя имъ работы, Его Свѣтлости Намѣстнику въ Царствѣ угодно, чтобы состоящіе на означенномъ выше протяженіи при р. Вислѣ инженерные чины тщательно наблюдали и тотчасъ увѣдомляли инженерное вѣдомство, коль скоро усмотрятъ образованіе заторовъ въ руслѣ р. Вислы, вслѣдствіе которыхъ могъ бы произойти вредный разливъ воды.

О такомъ повелѣніи Его Свѣтлости поставляя Васъ въ извѣстность, Правленіе поручаетъ, о производствѣ бдительнаго надзора за образованіемъ заторовъ на р. Вислѣ, на протяженіи ввѣреннаго Вамъ Отдѣленія, и о неотлагательномъ увѣдомленіи о томъ ближайшихъ инженерныхъ командъ — тотчасъ дать надлежащее предписаніе Начальнику N Дистанціи и тщательно наблюсти за исполненіемъ сего предписанія.

Варшава, 15 (27) Января 1852 года.

Начальникъ XIII-го Округа Путей Сообщенія,
Генераль-Маіоръ (подписано) *Князь Тенишевъ*.

№ 484.

взоръ лат зешлых, mają być wykonane przez Władzę inżynierską w ciągu teraźniejszej zimy doświadczenia, przy rozbijaniu zatorów łodów na Wiśle, przez rozsądzanie takowych prochem.

Doświadczenia te, mające na celu zabezpieczenie od zalewów leżących nad Wisłą twierdz, będą wykonywane na przestrzeni między Iwangrodem a Nowogeorgiewskiem, i dla tego, tak w rzeczonych dwóch twierdzach, jako i w cytadeli Alexandrowskiej, ustanowiono oddzielne komendy saperów, które obowiązane będą przystąpić do rozrywania zatorów, skoro tylko formowanie się takowych zacznie zagrażać szkodliwym dla wspomnianych twierdz zalewem.

Dla postawienia komend inżynierskich w możności wykonania w czasie właściwym poruczonych im robót, Książę Namiestnik mieć chce, ażeby służba inżynierska rzeki Wisły, w wyżej oznaczonej przestrzeni pilnie dozorowała, i natychmiast zawiadamiała Władzę wojskową inżynierską, skoro tylko dostrzeże formowanie się zatorów w jej korycie, mogących zrządzić szkodliwe wylewy.

Zawiadamiając P. Naczelnika Oddziału o takowym Jego Książęcej Mości rozkazie, Zarząd poleca, ażeby we względzie rozciągnięcia bacznego dozoru nad formowaniem się zatorów na Wiśle, w przestrzeni do jego Oddziału należącej, i dawania o nich bezzwłocznie znać najbliższym Komendom wojskowym inżynierskim, natychmiast wydał stosowne rozporządzenie Naczelnikowi Objazdu N, i ażeby skutku takowego rozporządzenia z swjej strony z całą dopilnowałą usilnością.

w Warszawie, dnia 15 (27) Stycznia 1852 r.

Naczelnik XIII-go Okręgu Kommunikacyj, Jenerał-Major
(podpisano) *Książę Tęszew*.

Nr. 484.

№ 8.

Распоряжение о безпрепятственномъ пропускѣ въ Царство Польское Прусскихъ пароходовъ изъ прежнихъ Польскихъ провинцій.

(14 (26) Сентября 1856 года.)

Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Принявъ во вниманіе, что, по Вѣнскому трактату 1815 года, предоставлено жителямъ прежней Польши (1772 года), состоящимъ во владычествѣ Пруссіи, свободное плаваніе по здѣшнимъ рѣкамъ и каналамъ, Коммисія признала нужнымъ пригласить Губернскія Правленія поручить мѣстнымъ Управленіямъ вообще впускать въ Царство пароходы, принадлежащіе жителямъ Польскихъ провинцій, состоящихъ въ Прусскомъ владычествѣ, не препятствовать плаванію оныхъ по здѣшнимъ рѣкамъ и каналамъ и оказывать соотвѣтственное попеченіе.

Къ сему Коммисія присовокупляетъ, что, въ отношеніи паспортовъ или иныхъ свидѣтельствъ, которыми должны быть снабжены шкипера, пароходная прислуга и пассажиры, прибывающіе въ Царство Польское на Прусскихъ пароходахъ, — мѣстныя управленія обязаны руководствоваться существующими по сему предмету правилами.

Варшава, 14 (26) Сентября 1856 года.

Генераль-Лейтенантъ (подписано) *Викинскій*.

№ 7771/30550.

№ 8.

Rozporządzenie o wolném wpuszczaniu do Królestwa paropływów Pruskich, z dawnych prowincyj Polskich.

(d. 14 (26) Września 1856 r.)

Do Rządów Gubernialnych.

KOMMISSYA RZĄDOWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I DUCHOWNYCH.

Zważywszy, że wedle traktatu Wiedeńskiego z roku 1815 zapewniona jest mieszkańcom prowincyj dawnéj Polski (w roku 1772) pod Rządem Pruskim zostającym, wolność żeglowania na rzekach i kanałach tutejszych, uznała właściwem, wezwać Rząd Gubernialny, iżby polecił Władzom miejscowym, wpuszczać w ogólności do Królestwa paropływy, należące do mieszkańców prowincyj Polskich, pod Rządem Pruskim zostających, nie tamować im żeglowania na rzekach i kanałach tutejszych, i okazywać stosowną opiekę.

Nadmienia przytém, że względem paszportów, lub innych świadectw, w jakie szyprowie, posługacze i passażerowie na statkach parowych Pruskich do Królestwa przybywający, mają być zaopatrzeni, Władze miejscowe do przepisów w téj mierze istniejących, stosować się są obowiązane.

w Warszawie, dnia 14 (26) Września 1856 roku.

Генерал-Лейтенантъ
(podpisano) *Викинскі*.

Nr. 7771/30550.

ГЛАВА II.

ПРАВИЛА О БЛАГОУСТРОЙСТВѢ И ПОЛИЦЕЙСКІХЪ, ОТНОСЯЩІЕСЯ
КЪ ПОГРАНИЧНЫМЪ РѢКАМЪ.

№ 1.

Постановленіе о заведеніи порядка по содержанію частныхъ
лодокъ и паромовъ на пограничныхъ со стороны Россіи рѣ-
кахъ.

(22 Марта (3 Апрѣля) 1835 года.)

Выписка изъ журнала засѣданія Совѣта Управленія Царства.

По представленію Главнаго Директора, Предсѣдатель-
ствующаго въ Правительственной Коммисіи Финансовъ
и Казначейства, послѣдовавшаго, по отзыву Гродненскаго
Гражданскаго Губернатора, для введенія порядка по всѣмъ
пограничнымъ рѣкамъ со стороны Россіи, Совѣтъ утвердилъ
слѣдующія правила, исполненіе которыхъ поручилъ Прави-
тельственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства.

Всѣ частныя лодки и паромы, находящіеся на погранич-
ныхъ рѣкахъ, и хозяева ихъ должны быть приведены въ из-
вѣстность, съ означеніемъ, гдѣ лодки и паромы находятся; послѣ
чего, въ каждомъ мѣстечкѣ или пограничной гминѣ должны

TYTUŁ II.

PRZEPISY PORZĄDKOWE I POLICYJNE, ODNOSZĄCE SIĘ DO RZEK
POGRANICZNYCH.

№ 1.

Decyzya zaprowadzająca porządek, co do utrzymywania
czółen i promów prywatnych, na rzekach pogranicznych
od strony Rossyi.

(d. 22 Marca (3 Kwietnia) 1835 r.)

Wyciąg z protokołu posiedzenia Rady Administracyjnej.

Na przełożenie Dyrektora Głównego, Prezydującego w Kom-
missyi Rządowej Przychodów i Skarbu, spowodowane odezwą
Grodzieńskiego Gubernatora, dla zaprowadzenia porządku na rze-
kach pogranicznych od strony Rossyi, Rada zatwierdziła nastę-
pujące rozporządzenia, których wykonanie Kommissyi Rządowej
Przychodów i Skarbu poleciła.

Wszelkie czółna prywatne i promy, na rzekach pogranicz-
nych będące, oraz właściciele takowych, mają być spisani, z wy-
mienieniem, gdzie znajdują się; poczem takowe czółna i promy
w każdym miasteczku, lub pogranicznej gminie, porządkowym

быть таковыя снаряды оклеены текущимъ по порядку номеромъ и первою буквою прозванія хозяина.

Лодки и паромы, такимъ образомъ оклеенные, когда не будутъ въ движеніи, должны быть всегда прикрѣплены желѣзною цѣпью на замокъ къ столбу, у берега рѣки утвержденному.

Хозяева лодокъ и паромовъ и работники, употребленные ими для рыбной ловли и къ перевозамъ, должны быть снабжены отъ гминныхъ Войтовъ свидѣтельствами, кому изъ нихъ лодки и паромы принадлежатъ, и таковыя свидѣтельства хозяева или ихъ работники, при каждомъ употребленіи лодокъ и паромовъ, обязаны имѣть при себѣ.

Составленные частнымъ лодкамъ и паромамъ, въ изложенномъ выше порядкѣ, описи должны быть вручены пограничной стражѣ, для надлежащаго съ ея стороны наблюденія и въ необходимыхъ случаяхъ повѣрки.

Употребленіе лодокъ и паромовъ должно быть дозволяемо только днемъ до заката солнца, исключая случаевъ, когда бы послѣдовало разлитіе рѣки, или же представилась надобность подавать ночью помощь утопающимъ. А какъ въ нѣкоторое время года рыбная ловля успѣшнѣе производится въ ночное только время, то постановить правиломъ и объявить для свѣдѣнія всѣмъ хозяевамъ лодокъ, дабы они, отправляясь для рыбной ловли въ ночное время, каждый разъ предваряли о томъ мѣстную пограничную стражу, которая обязана въ сихъ случаяхъ имѣть особенное наблюденіе, чтобы подъ симъ предлогомъ не могло происходить со стороны прибрежныхъ жителей какихъ либо злоупотребленій.

Еслибы пограничная стража замѣтила: что кто либо употребляетъ лодки въ ночное время, безъ предваренія о томъ стражи; что лодки или паромы не прикрѣплены къ столбу, или же хозяева лодокъ и работники ихъ, во время употребленія сихъ снарядовъ, не имѣютъ при себѣ установленныхъ сви-

номеромъ и początkową literą właściciela nacechowane być winny.

Czołna i promy tym sposobem nacechowane, ilekroć nie będą w użyciu, mają być na łańcuchu i pod kłódką przymocowane do słupa, na brzegu rzeki wystawionego.

Właściciele czółen i promów, oraz wyrobniicy, używani do rybołóstwa i przewozów, zaopatrzeni być powinni przez Wójtów gminnych w świadectwa, czyje są promy i czołna? i świadectwa takowe przy każdym użyciu tychże czółen i promów, przy sobie mieć są obowiązani.

Wykaz czółen i promów prywatnych, stosownie do powyżej przepisanego porządku sporządzony, doręczony być winien straży pogranicznej, dla ścisłego dozoru i sprawdzenia nadzwyczajnej potrzeby.

Używanie promów i czółen, tylko w dzień do zachodu słońca dozwolane być winno, wyłączając zdarzenia wylewu rzeki, lub wynikłej potrzeby dania pomocy tonącym; że zaś w niektórych porach roku nocą, połów ryb daleko jest dogodniejszy, przeto właściciele czółen, wyjeżdżając nocą na połów ryb, powinni za każdym razem uprzedzić o tém straży miejscową pograniczną, która obowiązana zostaje dawać w tych zdarzeniach szczególniejszą bacność, aby pod tym pozorem mieszkańcy nadbrzeżni nie dopuszczali się jakowych nadużyć.

W razie gdyby straż pograniczna dostrzegła, iż ktokolwiek używa czołna nocną porą bez zawiadomienia o tém straży, iż czołna lub promy nie są przymocowane do słupa, albo, iż właściciele czółen i wyrobniicy, w czasie używania tychże, nie mieli

дѣтельствъ, — въ такомъ случаѣ хозяева лодокъ должны быть подвергнуты полицейскому взысканію.

Если, по истеченіи срока, который долженъ быть назначенъ для описанія и оклейменія лодокъ и паромовъ, окажутся у кого либо изъ частныхъ людей эти снаряды безъ клейма и невнесенные въ опись, то оныя подлежатъ конфискации, а тѣмъ, кои будутъ изобличены въ употребленіи неоклейменныхъ лодокъ и паромовъ, а также гминныхъ Войтовъ, въ вѣдомствѣ которыхъ произойдетъ таковое отступленіе, подвергать равномѣрно полицейскому взысканію.

Исполненіе сего постановленія, по всей пограничной чертѣ со стороны Россіи, Совѣтъ возложилъ на Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства.

Варшава, 22 Марта (3 Апрѣля) 1835 года.

Вѣрно съ журналомъ:

Статсъ-Секретарь (подписано) *Тымовскій*.

przy sobie świadectw przepisanych, w takim razie właściciele czółen, pociągnięci będą do odpowiedzialności policyjnej.

Po upływie terminu do spisania i nacechowania promów i czółen oznaczonego, wszelkie czółna i promy niecechowane, i nie zaciągnięte do spisu, ulegają konfiskacie, a osoby przekonane o używanie tychże, równie jak i Wójci gmin, w których gminie popełnione zostanie to nadużycie, pociągnięci być winni do ukarania policyjnego.

Wykonanie tego postanowienia na całej linii pogranicznej od strony Rosyi, Rada włożyła na Kommissyę Rządową Przychodów i Skarbu.

w Warszawie, dnia 22 Marca (3 Kwietnia) 1835 r.

Zgodno z protokółem:

Sekretarz Stanu (podpisano) *Tymowski*.

ГЛАВА III.

ПРАВИЛА О БЛАГОУСТРОЙСТВѢ ПО ЧАСТИ ПАРОХОДНАГО СООБЩЕНІЯ.

ВВЕДЕНІЕ.

Особыя правила о благоустройствѣ по части пароходнаго сообщенія заведены въ Царствѣ со времени полученія въ 1846 году Инженеръ-Механикомъ Эдуардомъ Гиберъ исключительной привилегіи на пароходство въ продолженіе 10-ти лѣтъ по судоходнымъ рѣкамъ Царства: Висль, Наревъ, Бугъ, Впържъ и Пилицъ, данной ему постановленіемъ Совѣта Управленія Царства отъ 23 Августа (4 Сентября) 1846 года, за № 5,703 (Дневн. Закон. т. XXXVIII, стр. 207). Въ этомъ постановленіи одновременно опредѣлены правила о благоустройствѣ по части пароходства.

Привилегію эту Гиберъ въ 1848 году переуступилъ по контракту отъ 15 (27) Апрѣля Торговой Компаніи подъ фирмою: Графъ Андрей Замойскій и К^о, которая исходатайствовала продолженіе привилегіи, разрѣшенное постановленіемъ Совѣта Управленія Царства отъ 4 (16) Мая 1856 года.

Сіе послѣднее постановленіе здѣсь помѣщается, такъ какъ въ немъ заключаются тѣ же правила о благоустройствѣ по части пароходнаго сообщенія.

TYTUŁ III.

PRZEPISY PORZĄDKOWE O ŻEGLUDZE PAROWEJ.

WSTĘP.

Oddzielne przepisy porządkowe co do żeglugi parowej w Królestwie istnieją od czasu, gdy Edward Guibert Inżynier Mechanik uzyskał w roku 1846 przywilej wyłączności żeglugi parowej na rzekach spławnych Królestwa, a mianowicie: na Wiśle, Narwi, Bugu, Wieprzu i Pilicy na lat 10, postanowieniem Rady Administracyjnej Królestwa z dnia 23 Sierpnia (4 Września) 1846 roku Nr. 5,703 (Dziennik Praw tom XXXVIII str. 207). Postanowienie to wskazało zarazem przepisy porządkowe co do owej żeglugi.

Guibert, za kontraktem z dnia 15 (27) Kwietnia 1848 roku, odstąpił przywilej swój Spółce handlowej, pod firmą: Andrzej Zamojski et Comp. Spółka uzyskała przedłużenie przywileju późniejszym postanowieniem Rady Administracyjnej z dnia 4 (16) Maja 1856 roku. To więc ostatnie postanowienie zamieszczone jest poniżej, jako mieszczące w sobie też same przepisy porządkowe.

N° 1.

Постановление о продолженіи на 10 лѣтъ по 23 Августа (4 Сентября) 1866 года въ пользу пароходной Компаніи исключительной привилегіи содержанія пароходства по рѣкѣ Вислѣ и по впадающимъ въ нее рѣкамъ.

(4 (16) Мая 1856 года.)

По указу Его Величества

АЛЕКСАНДРА II-го,

Императора и Самодержца Всероссийскаго, Царя Польскаго,

и проч., и проч., и проч.

Совѣтъ Управленія Царства.

По уваженію пользы, приносимой промышленности и торговлѣ здѣшняго края пароходствомъ, заведеннымъ на судоходныхъ рѣкахъ Царства, на основаніи исключительной привилегіи, данной постановленіемъ отъ 23 Августа (4 Сентября) 1846 года Инженеру Механику Эдуарду Гиберу, а равно значительныхъ пожертвованій, дѣлаемыхъ на развитіе этого предпріятія вошедшею въ права Гиберы Компаніею подъ фирмою: „Графъ Андрей Замойскій и Компанія“, и постоянныхъ усилій ея къ распространенію онаго, Совѣтъ Управленія Царства, по представленію Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, постановилъ и постановляетъ:

N° 1.

Postanowienie, przedłużające na lat 10, do dnia 23 Sierpnia (4 Września) 1866 roku, dla spółki żeglugi parowej, przywilej wyłączności prowadzenia tejże żeglugi na rzece Wiśle i na rzekach w nią wpadających.

(d. 4 (16) Maja 1856 r.)

W IMIENIU NAJJAŚNIEJSZEGO

ALEXANDRA II-go,

CESARZA WSZECZ ROSSYI, KRÓLA POLSKIEGO,

etc., etc., etc.

Rada Administracyjna Królestwa.

Mając wzgląd na użyteczność dla przemysłu i handlu krajowego żeglugi parowej, zaprowadzonej na rzekach spławnych Królestwa, na zasadzie przywileju wyłączności, udzielonego postanowieniem z dnia 23 Sierpnia (4 Września) 1846 roku P. Edwardowi Guibert, Inżynierowi Mechanikowi, tudzież na znakomite ofiary, poniesione na rozwinięcie tego przedsięwzięcia przez Spółkę pod firmą „Andrzej Hrabia Zamojski i Kompania“, a która weszła w prawa Guiberta, i ciągle jej usiłowania, celem rozszerzenia onego, — na przedstawienie Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Duchownych, postanowiła i stanowi:

Ст. 1.

Данная постановленіемъ Совѣта Управленія отъ 23 Августа (4 Сентября) 1846 года, № 5,703, Инженеру Механику Эдуарду Гиберу, а въ 1848 году перешедшая на имя Компаніи подъ фирмою: „Графъ Андрей Замойскій и Компанія“, исключительная привилегія на учрежденіе и содержаніе пароходства по рѣкѣ Вислѣ и по впадающимъ въ нее рѣкамъ: Нареву, Бугу, Вѣпржу и Пилицѣ, какъ для перевоза пассажировъ, такъ и для буксированія судовъ, срокъ коей истекаетъ 23 Августа (4 Сентября) 1856 года, продолжается симъ въ пользу помянутой Компаніи еще на 10 лѣтъ, то есть, по 23 Августа (4 Сентября) 1866 года.

Ст. 2.

Привилегія эта не будетъ препятствовать Правительству въ учрежденіи на вышеозначенныхъ рѣкахъ своихъ пароходовъ, исключительно для собственной потребности.

Ст. 3.

Пароходы ни въ какомъ случаѣ не могутъ стѣснять хода другихъ судовъ, но обязаны предоставлять судопромышленникамъ и судовладельцамъ полную свободу слѣдованія по рѣкамъ, какъ они найдутъ для себя выгоднымъ, посредствомъ ли парусовъ, бечевы, либо весель, или же посредствомъ всѣхъ иныхъ способовъ, за исключеніемъ пароходовъ.

Ст. 4.

Компанія имѣетъ право избирать удобнѣйшія мѣста для устройства пристаней, а равно надежныхъ и удобныхъ амбаркадеровъ, съ вѣдома и разрѣшенія XIII-го Округа Путей Со-

Art. 1.

Уdzielony postanowieniem Rady Administracyjnej z dnia 23 Sierpnia (4 Września) 1846 roku Nr. 5,703 Inżynierowi Mechanikowi Edwardowi Guibert, w roku 1848, na własność Spółki, pod firmą: „Andrzej Hrabia Zamojski i Kompania“, przeszły, przywilej wyłączności na zaprowadzenie i utrzymywanie żeglugi parowej na rzece Wiśle i na rzekach w nią wpadających, jako to: na Narwi, Bugu, Wieprzu i Pilicy, a to tak do przewozu passażerów, jako też do holowania statków, z dniem 23 Sierpnia (4 Września) 1856 roku kończący się, przedłużyć się niniejszem na rzecz pomienionej Spółki, jeszcze na lat 10, to jest do dnia 23 Sierpnia (4 Września) 1866 roku.

Art. 2.

Przywilej ten nie będzie przeszkadzał Rządowi w zaprowadzeniu na pomienionych wyżej rzekach własnych statków parowych, wyłącznie na własną potrzebę.

Art. 3.

Paropływy pod żadnym pozorem nie będą ściśniać kursowania innych statków, lecz obowiązane są handlującym i właścicielom statków, pozostawić zupełną wolność żeglowania na rzekach, niniejszym przywilejem objętych, w sposób, jaki dla siebie za najkorzystniejszy uznają, to jest, bądź za pośrednictwem żagli, linki, lub wiosel, bądź za użyciem wszelkich innych sposobów, wyjąwszy statków parowych.

Art. 4.

Spółce żeglugi parowej służyć będzie prawo obierania miejsc najdogodniejszych do zakładania przystani i urządzenia embarkaderów trwałych i wygodnych, a to za wiadomością i zezwole-

общенія. При устройствѣ же русла рѣкъ, можетъ она устранять завалы, карчи, наносный песокъ и инныя препятствія, затрудняющія движеніе пароходовъ.

Само собою разумѣется, что это не относится до устроенныхъ на рѣкахъ мельницъ и другихъ заведеній.

Граница каждой пристани и станціи, избранныхъ Компаніею пароходства, будетъ обозначена судоходною полиціею, а въ чертѣ этой границы никакое судно, кромѣ принадлежащихъ Компаніи, не можетъ ни причаливать, ни становиться, безъ ея на то согласія.

Ст. 5.

Какъ назначеніе пароходовъ состоитъ въ заведеніи исправнаго судоходства, то они имѣютъ право обгонять всѣ другіе суда и плоты, и потому суда и плоты, которые, во время мелководія, по какимъ бы то ни было причинамъ, сядутъ въ узкихъ мѣстахъ фарватеровъ, въ особенности въ главнѣйшихъ изгибахъ рѣкъ, и будутъ такимъ образомъ препятствовать ходу пароходовъ, обязаны, по приближеніи сихъ послѣднихъ, дать имъ мѣсто для прохода, еслибы же этого собственными средствами исполнить не могли, Компанія, какъ владѣлецъ пароходовъ, будетъ имѣть право употребить силу своихъ судовъ для устраненія препятствій.

Ст. 6.

Пароходы, слѣдуя вверхъ и внизъ по рѣкѣ, должны всегда держаться правой стороны, поколику узкія мѣста и мели препятствовать тому не будутъ.

Ст. 7.

До изданія подробныхъ правилъ о паровомъ судоходствѣ, пароходы на пристаняхъ и въ сборныхъ пунктахъ должны

ниемъ Zarządu XIII-go Okręgu Kommunikacyj; przy regulacji zaś koryta rzek, mocną będzie Spółka uprzątać zawały, rafy, nasypy piasku i inne przeszkody, bieg statków parowych tamujące.

Samo przez się rozumie się, iż to się nie tycze młynów i innych zakładów na rzekach urządzonych.

Granice każdego portu i stacyi, wybranych przez Spółkę żeglugi parowej, oznaczy policya spławu, a w obręb téj granicy żaden statek, prócz należących do Spółki, zawijać, ani stawać nie może, bez jęj pozwolenia.

Art. 5.

Gdy przeznaczeniem paropływów jest utrzymanie regularnej żeglugi, przeto służyć im będzie prawo wyprzedzania wszelkich innych statków i tratw; dla tego też statki i tratwy, któreby w razie nizkiego stanu wody, z jakichbądź powodów osiadły na przesmyku, mianowicie w znaczniejszych zakrętach rzek, i z téj przyczyny bieg statków parowych utrudzały, obowiązane są, za zbliżeniem się paropływów, otworzyć tymże drogę przejścia, a gdyby tego własnymi środkami skutecznie nie mogły, Spółka, jako właścicielka paropływów, mocną będzie użyć siły statków swoich, celem uprzątnienia przeszkód.

Art. 6.

Statki parowe, tak idąc w górę, jako też na dół, trzymać się zawsze powinny prawej strony, o ile wszakże temu przesmyki i mielizny przeszkadzać nie będą.

Art. 7.

Nim będą wydane szczegółowe przepisy co do żeglugi statkami parowymi, paropływy w przystaniach i punktach zbioro-

становиться въ отдаленіи отъ другихъ судовъ, не могутъ входить въ ряды ихъ, но обязаны останавливаться по указанію судоходной полиціи, дабы парусныхъ и бечевыхъ судовъ не подвергать стѣсненіямъ и опасности отъ огня.

Ст. 8.

Пароходы Компаніи, какъ пассажирскіе, такъ и буксирные, слѣдуя чрезъ мѣста, гдѣ на берегахъ существуютъ строенія, должны держаться противоположнаго берега, на сколько это дозволитъ глубина рѣки, дабы не подвергать оныхъ строеній опасности огня, могущаго возникнуть отъ искръ пароходовъ; тамъ же, гдѣ по мелководію найдутся въ необходимости слѣдовать около строеній въ разстояніи, не устранившемъ совершенной отъ огня опасности, Компанія обязана принимать мѣры противу вылетанія искръ изъ трубъ.

Ст. 9.

Еслибы Компанія, получающая привилегію, вмѣсто неразрываемыхъ котловъ (inexplosibles), употребляемыхъ на ея пароходахъ, намѣревалась завести котлы высокаго давленія, въ такомъ случаѣ обязана подчиниться правиламъ предосторожности, какія для сего Правительствомъ установлены будутъ.

Ст. 10.

Въ случаѣ истребленія огнемъ строеній или водяныхъ судовъ отъ искръ, происходящихъ изъ пароходовъ, а также поврежденія пароходами другихъ судовъ, наложено будетъ слѣдствіе, изъ коего если окажется, что истребленіе или поврежденіе послѣдовало по причинѣ самихъ пароходовъ, Компанія, какъ владѣлецъ этихъ пароходовъ, будетъ обязана вознаграждать все причиненные убытки, и на оборотъ, если по

wych, mają stawać w oddaleniu od innych statków; nie mogą szycować się z niemi w jednym rzędzie, lecz winny się zatrzymać podług wskazań policyi spławnej, ażeby statków żaglowych i pociągowych nie narażały na ścieśnienie lub wypadki ognia.

Art. 8.

Paropływy Spółki, tak passażerskie, jak i holownicze, przechodząc w miejscach, gdzie istnieją na brzegach budowle, powinny się trzymać przeciwnego brzegu, o ile tylko głębokość rzeki pozwoli, a to dla nienarażania tychże budowli na niebezpieczeństwo ognia, od iskiei paropływów powstać mogącego; tam zaś, gdzieby dla mielizny musiały przechodzić około budowli w bliskości zupełnego bezpieczeństwa niezapewniającej, Spółka obowiązana jest przedsiębrać środki, wylatywanii iskiei z kominów zapobiegające.

Art. 9.

Gdyby Spółka, przywilej uzyskująca, zamierzyła kotły nierozsadzalne, jakich na paropływach swych używa, zastąpić kotłami wysokiego ciśnienia, w takim razie podda się przepisom ostrożności, jakie w tej mierze Rząd jej wskaże.

Art. 10.

Na przypadek zniszczenia przez ogień budowli lub statków wodnych, z powodu iskiei z paropływów pochodzących, jako też uszkodzenia statków przez paropływy, zarządzone będzie śledztwo, z którego jeśli się okaże, że zniszczenie lub uszkodzenie nastąpiło z powodu samych paropływów, Spółka, jako ich właścicielka, obowiązana będzie do wynagrodzenia wszelkich zrządzonych szkód. I na odwrót, gdyby się ze śledztwa pokazało,

слѣдствію окажется, что, по поводу другихъ судовъ, либо плотовъ, причинены поврежденія пароходамъ или ихъ машинамъ, Компанія будетъ имѣть право поискивать таковыхъ убытковъ съ владѣльцевъ судовъ, или плотовъ, причинившихъ поврежденіе.

Ст. 11.

Еслибы Компанія въ продолженіе всего срока привилегіи не содержала въ постоянномъ движеніи по крайней мѣрѣ шести буксирныхъ и шести пассажирскихъ пароходовъ, а равно двадцати чугунныхъ габаръ, привилегія теряетъ свою силу.

Компанія обязана имѣть и такого рода пароходы, которые могли бы ходить до Бреста-Литовскаго.

Ст. 12.

Исполненіе настоящаго постановленія, которое должно быть внесено въ Дневникъ Законовъ, возлагается на Правительственную Коммисію Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Совѣта Управленія Царства, 4 (16) Мая 1856 года.

Намѣстникъ, Генералъ-Адъютантъ

(подписано) *Князь Горчаковъ.*

КОНЕЦЪ IV ТОМА И ЧАСТИ ТРЕТЬЕЙ.

że z winy innych statków lub tratow, paropływy lub ich maszyny doznały szkody, Spółka będzie miała prawo poszukiwania takowych szkód na właścicielach statków lub tratow, które uszkodzenie zrządziły.

Art. 11.

Jeżeliby Spółka przez cały czas trwania przywileju, nie utrzymywała w ciągłym ruchu przynajmniej sześciu paropływów holowniczych, i sześciu passażerskich, tudzież dwudziestu gabar żelaznych, w takim razie przywilej traci swoją moc obowiązującą.

Spółka obowiązana jest utrzymywać i takie paropływy, któreby mogły odbywać żeglugę i do Brześcia Litewskiego.

Art. 12.

Wykonanie niniejszego postanowienia, które w Dzienniku Praw zamieszczonem być ma, Rada Administracyjna Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Duchownych poleca.

Działo się w Warszawie, na posiedzeniu Rady Administracyjnej, dnia 4 (16) Maja 1856 roku.

Namiestnik, Jenerał-Adjutant
(podpisano) *Książę Gorczakow.*

KONIEC TOMU IV I CZĘŚCI TRZECIEJ.

86410